

ROBERT HAJNLAJN

BUDUĆA ISTORIJA

KNJIGA ČETVRTA

METUZALEMOVA DECA

Prvi deo

1.

"Luda si što se ne udaješ za njega, Meri Sperling!"

Pre no što je odgovorila, Meri Sperling sabra svoje gubitke i ispisa ček. "Razlika u godinama je prevelika." Ona pruži kreditnu priznanicu svojoj prijateljici. "Ne bi trebalo da se kockam s tobom. Ponekad mi se čini da si obdarena šestim čulom."

"Gluposti! Pokušavaš da promeniš predmet razgovora. Mora da si već blizu tridesete... a nećeš celog veka biti lepa."

Meri se kiselo nasmeši. "Misliš li da ja to ne znam!"

"Bork Vaning ne može da ima mnogo više od četrdeset godina, a građanin je visokog reda. Trebalo bi da zgrabiš takvu priliku."

"Zgrabi je ti. Moram da krenem. Na usluzi, Ven."

"Na usluzi", odgovori Ven, a zatim se namršteno zagleda u vrata koja su se sklapala iza Meri Sperling. Svrbela ju je znatiželja zbog čega Meri Sperling ne želi da se baci na jedan tako prvoklasan plen kakav je bio Časni Bork Vaning, ali ovog trenutka bila je isto toliko radoznala kuda i zbog čega Meri beše krenula, i jedino ju je običaj poštovanja privatnosti obuzdao da ne krene za njom.

Meri ni izdaleka nije imala nameru da bilo kome da do znanja gde se uputila. Izišavši iz stana svoje prijateljice, spustila se elastičnim tunelom do prizemlja, uzela svoja kola iz robo-parka, odvezla ih do rampe i podesila kontrolne uređaje za pravac prema Severnoj obali. Kola su sačekala priliku za slobodan prolaz, a zatim su uronila u visokobrzinski tok i ustremila se prema severu. Meri se udobno zavalila u sedište i uskoro zadrema.

Kada se putni program primakao kraju, vozilo se oglasi sa 'bip-bip', tražeći nova uputstva. Meri se probudi i pogleda unaokolo. Jezero Mičigen predstavljalo je još tamniju površinu u tmimi sa njene desne strane. Ona uputi signal saobraćajnoj kontroli da želi da pređe u lokalnu saobraćajnu putanju, i u sledećem trenutku kola se izdvojiše i skliznuše u željenu traku. Sada je trebalo preuzeti ručnu komandu, i ona posegnu rukom u pregradak.

Broj dozvole koji je saobraćajna kontrola automatski fotografisala prilikom prolaženja kontrolne zone nije se, međutim, slagao sa

brojem koji se nalazio na kolima.

Išla je sporednim putem nekoliko milja, zatim je skrenula na uzan prljav drum koji je vodio do same obale i tu se zaustavila. Ugasila je svetla i počela da čeka, osluškujući. Na južnoj strani jezera blistala su svetla Čikaga; nekoliko stotina metara od obale zujala je stanica kontrolne zone; međutim, na mestu gde se ona nalazila nije bilo ničega osim prigušenih krikova noćnih životinjica. Ona zavuče ruku u pregradak i okrenu prekidač; tabla sa instrumentima zablista, otkrivajući nove brojčanike iza površinske ploče. Pažljivo ih je proučila, podešavajući komande. Uspokojena saznanjem da se nalazi van domašaja bilo kog radarskog polja i uverena da se u blizini ništa ne kreće, ona utuli instrumente i zatvori prozore, a onda ponovo uključi motor.

Ono što je do malopre izgledalo kao standardni Kamden bolid, polagano se podiglo u vazduh, kliznulo površinom jezera, spustilo u vodu i potonulo. Meri je pričekala dok, na dubini od petnaest metara, nije odmakla nekih četvrt milja od obale, i tek tada je nazvala stanicu.

"Lozinku", začu se glas.

"Život je kratak..."

"...ali su godine duge".

"Ne", primeti Meri, "dok rđavi dani ne dodu."

"Ipak, pitam se ponekad", odgovori glas oraspoloženo. "U redu je, Meri. Proverio sam te".

"Tomi!"

"Nije... Ovde je Sesil Hedrik. Da li je sve podešeno za automatsko vođenje?"

"Jeste. Preuzmi."

Sedamnaest minuta kasnije, kola izroniše na površini bazena koji je zapremao najveći deo jedne veštačke pećine. Kada su se konačno našla na suvom, Meri iziđe, pozdravi stražu i požuri tunelom do prostrane podzemne hale u kojoj je već sedelo šezdesetak muškaraca i žena. Časkala je sa ostalima sve do trenutka kada je časovnik objavio ponoć, a onda se popela na govornicu i obratila skupu.

"Ja sam", reče ona, "stara sto osamdeset tri godine. Ima li nekog starijeg ovde?"

Niko se nije javio. Posle kraće pauze, ona nastavi. "U tom slučaju, u skladu sa našim običajima, proglašavam da je ovaj sastanak otvoren. Želite li da izaberete predsedavajućeg?"

"Nastavi, Meri", dobaci neko, i pošto niko više nije dao glasa od sebe, ona reče: "Vrlo dobro." Izgledalo je da je potpuno ravnodušna prema ukazanoj joj časti, a i ostali okupljeni kao da su delili njen nehajan stav - raspoloženje lišeno svake užurbanosti, oslobođeno svih napetosti modernog života.

"Okupili smo se kao i obično", nastavi ona, "da razmotrimo osnovne probleme pojedinaca iz ovog skupa, kao i naših sestara i braće. Da li neko od prisutnih predstavnika donosi poruku svoje Porodice? Ili bi, možda, neko hteo da govori u svoje ime?"

Jedan čovek uhvati njen pogled i reče: "Ajra Vidrel, u ime Porodice Džonson. Nije prošlo ni dva meseca od prethodnog sastanka. Opunomoćenici, svakako, moraju imati dobar razlog za sazivanje ovog skupa. Da ga čujemo."

Meri klimnu glavom u znak saglasnosti i obrati se jednom malom, kočopernom čoveku koji je sedeo u prvom redu.

Džastine... budi ljubazan, molim te."

Mali čovek, uštogljenog držanja, ustade i diskretno se nakloni. Žgoljave noge štrčale su mu ispod loše skrojenog kilta. Izgledao je i ponašao se poput vremešnjog, uprašnjavelog činovnika; međutim, njegova crna kosa i zdrav ten govorili su da je po sredi čovek u najboljim godinama. "Džastin Fut", počeo on odmereno, "izveštava u ime Opunomoćeništva. Proteklo je jedanaest godina od kako su Porodice donele odluku da pokušaju sa eksperimentom obznanjivanja javnosti da u ovom društvu žive i osobe koje gaje razložnu nadu da će živeti znatno duže nego što bi to očekivao prosečan čovek, baš kao i osobe koje su potvrdile naučnu istinu o ispravnosti takvih nadanja, živeći dvostruko duže od normalnog životnog veka ljudskih bića."

Iako je govorio ne služeći se pribeležkama, zvučalo je kao da čita pažljivo pripremljen izveštaj. Ono što je pričao bilo je svim prisutnima već veoma dobro poznato, pa ipak ga niko ni u jednom trenutku nije požurivao; njegova publika nije patila od one grozničave nestrpljivosti koja je, inače, u ovakvim prilikama bila svuda uobičajena. "Pri odlučivanju" nastavi on jednoličnim glasom, "da se

prekine sa prethodnom dugo vladajućom taktikom ćutanja i prikrivanja koja je proistekla iz osobenog položaja po kome se razlikujemo od najvećeg broja pripadnika ljudske rase, Porodice se behu rukovodile nekolikim procenama. Razlozi za prvobitno prihvatanje pomenute taktike prikrivanja mogu se navesti na sledeći način:

Prvi izdanci koji su predstavljali rezultat bračnih zajednica potpomognutih Hauardovom Fondacijom rođeni su 1875. godine. Tada to nije izazvalo nikakve komentare, budući da oni ni po čemu nisu bili izuzetni. Fondacija je bila zasnovana na principu slobodnih ugovora i predstavljala je neprofitnu korporaciju..."

Sedamnaestog marta 1874, student medicine Ajra Džonson sedeo je u advokatskoj kancelariji agencije Dims, Vingejt, Alen i Dims i slušao jedan krajnje neobičan predlog. Izgubivši strpljenje, on prekinu svog starijeg sagovornika. "Samo trenutak! Da li sam vas to dobro razumeo? Vi želite da me najmite da se oženim jednom od ovih devojaka!"

Advokat je delovao preneraženo. "Ali, molim vas, gospodine Džonson. To nikako."

"Pa, meni je to tako zvučalo."

"Ne, ne, takav ugovor bio bi budalast i nezakonit. Mi jednostavno želimo da vas, u ime naše korporacije, obavestimo da bi - ukoliko biste se vi, nekim slučajem, oženili jednom od dama sa ove liste - naša prijatna dužnost bila da svako dete proizašlo iz takve zajednice opskrbimo prema ovde navedenoj skali. Nema tu, dakle, nikakvog ugovora, niti je reč o bilo kakvom 'predlogu'; mi ne pokušavamo da utičemo na smer vaših odluka, niti na vaš slobodan izbor. Jednostavno vas obaveštavamo o određenim činjenicama."

Ajra Džonson prekrsti noge, natmureno se zagledavši u njega. "Šta je, onda, zapravo, po sredi? Zbog čega sve ovo?"

"Radi se o poslu kojim se bavi Fondacija. Moglo bi se reći da je to zasluga i vaših deda i baba."

"Da li ste razgovarali sa njima o meni?" upita Džonson nabusito. Nije osećao ni trunku ljubavi prema svojim dedama i babama. Žilave starkelje: da se makar jedno od njih smilovalo da premine u razumnoj starosti, on sada ne bi morao da brine o novcu koji mu je

bio neophodno potreban za završavanje medicinskih studija.

"Mi jesmo razgovarali sa njima. Ali, ne o vama."

Advokat ubrzo privede razgovor kraju i mladi Džonson učtivo uze listu devojaka, od kojih mu ni jedna nije bila poznata, s namerom da je iscepa čim iziđe iz kancelarije. Umesto toga, još iste večeri ispisao je sedam listova papira, pre no što je iznašao prave reči kojima će ohladiti odnos sa dugogodišnjom devojkom iz rodnog mesta. Činjenica da je nikada ne beše zaprosio pružila mu je izvesno olakšanje; inače, stvar bi bila krajnje mučna.

Kada se nešto kasnije oženio (devojkom sa liste), obelodanio se jedan zanimljiv, mada ne i naročito uzbudljiv sticaj okolnosti: njegova supruga imala je, baš kao i on, dva para živih, krepkih i aktivnih deda i baba.

"...i predstavljala je neprofitnu korporaciju", nastavljao je Fut. "Njena izričita svrha podsticanja stvaranja zdrave američke loze bila je u saglasnosti sa običajima tog stoleća. Jednostavan način prećutkivanja prave svrhe Fondacije bio je sasvim dovoljna zaštita, a upotreba izuzetnih metoda skrivanja nije se pokazala neophodnom sve do razdoblja svetskih ratova koje se ponekad slobodnije naziva i 'ludim godinama'..."

Izvodi iz novinskih naslova od aprila do juna 1969:

BEBA ODNELA ŠNJUR

Dvogodišnji šmrkavac osvajač televizijskih nagrada od milion dolara

Čestitka iz Bele kuće

SUD NALOŽIO PRODAJU DRŽAVNE IMOVINE

Vrhovni sudski organ u Koloradu doneo odluku o starosnim penzijama

Zadržana sva preča prava na državnu imovinu

NJUJORŠKI KONGRES MLADIH ZAHTEVA POSTAVLJANJE

GORNJE GRANICE IZBORNIH PRAVA

STOPA PRIRAŠTAJA STANOVNIŠTVA S.A.D. 'STROGO

POVERLJIVA', IZJAVLJUJE SEKRETAR ZA ODBRANU

ČLANICA KONGRESA IZ KAROLINE IZABRANA ZA KRALJICU

LEPOTE POLICIJE

'Sposobna sam za predsedničku kampanju', izjavila je, krećući na

turneju na kojoj treba da pokaže svoje vrednosti.

AJOVA PODIŽE GRANICU STICANJA PRAVA GLASA NA ČETRDESET JEDNU GODINU

Neredi na univerzitetu u Di Moinsu

MODA PRIRODNE HRANE KREĆE SE PREMA ZAPADU: ČIKAŠKI PASTOR JEDE NA PREDIKAONICI SENDVIČE SA GLINOM

'Vratimo se jednostavnim stvarima', preporučuje on svojoj pastvi.

POBUNJENICI IZ VISOKE ŠKOLE U LOS ANĐELESU PRKOSE ŠKOLSKOM ODBORU

'Tražimo veće naknade, manji broj časova i ukidanje domaćih zadataka... Tražimo prava za biranje profesora i trenera'.

BROJ SAMOUBISTAVA DEVET UZASTOPNIH GODINA U USPONU

Komisija za atomsku energiju poriče svaku odgovornost radijacije.

"...'ludim godinama'... Naše tadašnje vođe došle su do zaključka - ispravnog, u to smo danas uvereni - da bi svaka manjinska grupa, u to vreme semantičke dezorijentacije i masovne histerije, verovatno bila meta proganjanja, diskriminacije, pa čak i nasilja razularene gomile. Povrh svega, nestabilni finansijski položaj države i iznuđena zamena akcija Fondacije za vladine obveznice pretili su da unište našu platežnost.

Bila su prihvaćena dva pravca delovanja: aktiva Fondacije bila je pretvorena u nepokretnu imovinu, koja je zatim raspodeljena članovima Porodica da je čuvaju kao privremeno vlasništvo; i takozvana 'maskarada' bila je, kao politika, prihvaćena do daljnjeg. Bila su, takođe, obezbeđena i sredstva da se simulira smrt članova Porodica koji već behu doživeli društveno uznemirujuću starost, kao i za njihov život, pod novim identitetom, u nekom drugom kraju zemlje.

Mudrost ovakve taktike potvrdila se i za vreme vladavine Proroka. U početku vladavine Prvog Proroka, Porodice su imale devedeset sedam postotaka članova čija je zvanična starost bila ispod pedeset godina. Detaljni popisi stanovništva, koje je sprovodila tajna policija Proroka, u mnogome je otežala postupak zamene javnog identiteta, iako su stvari unekoliko bile olakšane uz pomoć revolucionarne Kabale.

I tako, sadejstvom sreće i dalekovidosti, bilo je moguće sprečavati da naša tajna bude obelodanjena. Na svu sreću, jer je u to vreme bilo gotovo neizvodljivo da ma koja grupa izbegne da joj Prorok konfiskuje celokupnu imovinu.

Porodice nisu uzimale učešće u događajima koji su doveli do Druge američke revolucije, ali su, s druge strane, mnogi članovi časno služili u redovima Kabale i dali svoj doprinos borbama koje su prethodile padu Novog Jerusalima. Mi smo iskoristili razdoblje rasula, da bismo podesili starosno doba onih članova našeg roda koji behu dostigli uznemirujuću vremešnost. U tome nam je odlučujuća pomoć došla od onih članova Porodica koji su, kao pripadnici Kabale, držali ključne položaje u vreme Obnove.

Na sastanku Porodica 2075, u godini Zaveta, vodila se rasprava da li bi trebalo da najzad otkrijemo svoje postojanje, budući da su građanske slobode bile čvrsto vaspostavljene. Većina se tada nije složila s tim... Možda je razlog tome trebalo potražiti u dugo godina taloženoj navici tajanstvenosti i predostrožnosti. Međutim, kulturni preporod u sledećih pedeset godina, progresivan razvoj tolerantnosti i dobrih manira, semantički zdrava orijentacija u obrazovanju, oplemenjivanje smisla za poštovanje tuđeg integriteta i dostojanstva pojedinca - svi ovi činoci doveli su nas do uverenja da je, najzad, kucnuo čas kada možemo slobodno da obelodanimo istinu o nama i da kao neobična, jednako poštovana grupa ljudi zauzmemo svoje mesto u društvu.

Postojalo je i nekoliko gorućih razloga da se to učini. Sve veći broj naše sabraće počeo je da, u novoj i boljoj sredini, 'maskaradu' smatra društveno neodrživom. Ne samo da je bilo tegobno svakih nekoliko godina čupati korene i tražiti novo utočište, već je postalo mukotržno i uz pomoć laži živeti u društvu u kome su iskreno poštenje i dobrostivo opštenje bili svojstveni najvećem broju ljudi. Pored toga, Porodice kao grupa, zahvaljujući brojnim istraživanjima, behu došle do značajnih saznanja u oblasti bioloških nauka; bile su to činjenice u stanju da budu od ogromne koristi našoj sirotoj kratkovečnoj sabraći. Bila nam je potrebna samo sloboda da bismo im pomogli.

Ovi i slični razlozi predstavljali su predmet rasprave. Ali, povratak na običaj pozitivne psihičke identifikacije učinio bi 'maskaradu' gotovo

suvišnom. U novoj orijentaciji, zdrav i miroljubiv građanin pod određenim okolnostima pozdravlja pozitivnu identifikaciju, iako je pomalo setan zbog izgubljenog prava na tajnost koju je uživao toliko godina, te se stoga nismo usudili da protivrečimo; to bi izazvalo radoznalost, označilo nas kao ekcentričnu grupu, i podvojilo, što će reći uništilo sve ciljeve 'maskarade'.

Neizbežno smo, tako, došli do lične identifikacije. Do sledećeg sastanka, 2125. - dakle, pre jedanaest godina - postalo je gotovo neizvodljivo iznaći dovoljan broj novih identiteta kojima bi se opremila veoma uvećana masa naših članova, sa zvaničnom starošću koja nikako nije bila u skladu sa njihovim ličnim izgledom. Odlučili smo se, stoga, za eksperiment: dobrovoljci iz našeg roda, otprilike deset posto ukupnog broja članova Porodica, otkrilo je javnosti istinu o sebi, u cilju proveravanja reakcije okoline, držeći i dalje u tajnosti postojanje i organizaciju Porodica.

Ishod je, na žalost, bio potpuno različit od očekivanog."

Džastin Fut začuta. Tišina se širila nekoliko trenutaka, da bi je čvrsto građeni čovek srednje visine iznenada prekinuo. Kosa mu je bila proseda - neobično za članove grupe - a koža lica opaljena kosmičkom svetlošću. Meri Sperling ga još ranije beše zapazila i pitala se ko je on - njegovo živahno lice i gromki smeh privukli su njenu pažnju. Međutim, svaki član imao je pravo da prisustvuje sastancima Saveta Porodica. To je ona vrlo dobro znala.

"Nastavi, burazeru", reče on. "Kakav je tvoj izveštaj?"

Fut se okrenu prema čoveku koji je sedeo do njega. "Naš najbolji psihometričar treba da nam pruži precizan izveštaj. Moje izlaganje bilo je samo uvodno."

"Tako ti Boga!" uzviknu prosedi neznanac. "Burazeru, nećeš valjda da kažeš da je sve što si imao da nam ispričaš bilo ono što smo svi već odavno znali?"

"Moj osvrt predstavlja osnovu... I moje ime je Džastin Fut, a ne Burazer."

Meri Sperling se žustro umeša. "Brate", obrati se ona nepoznatom, "pošto se već obraćaš Porodicama, da li bi bio ljubazan da nam se predstaviš? Žao mi je, ali ja te ne prepoznajem."

"Izvini, sestro. Lazarus Long, i govorim u svoje ime."

Meri u nedoumici zavrte glavom. "To mi ništa ne govori."

"Još jednom se izvinjavam: to je 'maskaradino' ime koje sam usvojio još u doba Proroka... Pomalo golicavo, zar ne? Moje Porodično ime je Smit... Vudro Vilson Smit."

"Vudro Vilson Smit... A koliko ti je godina?"

"Eh, čekaj, nisam dugo računao. Sto... ne, dvesta i... trinaest. Daaa, tako je, dvesta trinaest godina."

Iznenada je salom zavladała mukla tišina, a onda Meri smireno upita: "Da li si me čuo kada sam pitala ima li nekog starijeg od mene u ovoj prostoriji?"

"Jesam. Ali, nemaj brige, sestro, ti to odlično radiš. Nisam prisustvovao skupovima Porodica preko sto godina. Vidim, ima nekih promena."

"Zahtevam da dođeš na ovo mesto i preuzmeš vođenje sastanka." Ona krenu da napusti platformu.

"O, ne!" usprotivi se on. Međutim, ona ne obrati pažnju na to i sede na jednu upražnjenu stolicu. On se osvrnu po prisutnima, a onda sleže ramenima u znak popuštanja. Blago se presamitivši preko stola govornice, on se obrati prisutnima. "U redu, idemo dalje. Ko je sledeći?"

Ralf Šulc iz Porodice Šulc više je ličio na bankara nego na psihometričara. Nije bio ni stidljiv ni rasejan i odlikovao se bezbojnim, jednoličnim načinom izlaganja u kome se nazirao autoritet. "Bio sam u grupi koja je radila na okončanju 'maskarade'. Pogrešio sam. Verovao sam da je velika tajna naših sunarodnika, odnegovanih u klimi modernih obrazovnih metoda, u stanju da svaku činjenicu vrednuje bez burnog emocionalnog reagovanja. Pretpostavljao sam, naravno, da će se naći šačica abnormalnih kojima se nećemo dopasti, i koji će nas, štaviše, otvoreno mrzeti. Čak sam i predvideo da će nam većina ljudi zavideti: svako ko uživa u životu, želi dugo da živi. Ipak, nisam mogao ni da zamislim neku ozbiljniju nevolju. Savremeni duh raščistio je sa međurasnim trvenjima, i oni koji još gaje rasne predrasude stide se da ih ispolje. Bio sam ubeđen da je naše društvo toliko tolerantno da nam može pružiti miran i pošten suživot sa kratkovečnima.

Nisam bio u pravu.

Crnac je zavideo belom čoveku i mrzeo ga sve dok je ovaj uživao privilegije koje su njemu, samo zbog boje kože, bile nedostupne. Bila

je to zdrava, normalna reakcija. Kada je diskriminacije nestalo, problem se sam od sebe razrešio i otpočeo je proces kulturne asimilacije. Slična tendencija zavisti postoji sada i kod kratkovečnih, u odnosu na dugovečne. Smatrali smo da ova očekivana reakcija neće imati veći društveni efekat, pogotovo kada se razjasni da svoje neobično svojstvo dugujemo isključivo genima; ne, dakle, slabosti ili sposobnosti, već dobroj sreći naših predaka.

Ovakvo mišljenje bilo je, ipak, samo naša lepa želja. Ako pogledamo unatrag, lako ćemo uočiti da bi pravilna primena matematičke analize problema dala potpuno drugačiji odgovor, i jasno osvetlila neodrživost polazne analogije. Ne pokušavam da opravdam naše pogrešno rasuđivanje, jer prave odbrane nema. Bili smo zavedeni sopstvenim nadama.

A evo šta se uistinu dogodilo: prikazali smo našim kratkovečnim sunarodnicima najveće blago koje čovek uopšte može da zamisli... a potom im saopštili da nikada neće moći da ga sa nama podele. To ih je suočilo sa nerazrešivom dilemom. Odbacili su neprihvatljive činjenice, odbili su da nam poveruju. Njihova zavist pretvorila se u mržnju, pothranjenu emotivnom optužbom da ih lišavamo njihovih prirodnih prava... smišljeno, zlonamerno.

Ta nabujala mržnja sada prerasta u bujicu koja ugrožava spokojstvo, pa čak i živote naše razotkrivene braće... i, istovremeno, predstavlja potencijalnu opasnost za sve naše članove. Situacija je veoma ozbiljna i napeta." On iznenada prekide i sede na svoje mesto.

Izveštaj je primljen staloženo, što je predstavljalo izraz navike sticane tokom mnogo godina. Posle nekoliko minuta, jedan ženski delegat javi se za reč. "Eva Barstou, u ime Porodice Kuper. Ralfe Šulce, stara sam sto devetnaest godina - dakle, verovatno sam starija od tebe. Ne posedujem tvoj talenat za matematiku i procenjivanje ljudskog ponašanja, ali zato poznajem veoma mnogo ljudi. Ljudska bića su u suštini dobra, velikodušna i ljubazna. Oh, naravno, imaju ona svoje slabosti, ali većina ih je dovoljno poštena, ukoliko im za to date makar i polovičnu priliku. Ne mogu da poverujem da bi me ona mrzela i uništila, samo zbog toga što dugo živim. Šta imaš da kažeš na ovo? Priznao si jednu grešku, zašto ne bi i drugu?"

Šulc je ozbiljno pogleda i poravna ivicu kiltu. "U pravu si, Evo. Lako

bi se moglo desiti da ponovo nisam u pravu. To i jeste glavna boljka psihologije; njen predmet je strahovito složen, sa toliko nepoznanica i sijaset izmešanih odnosa, da i naši najveći napori izgledaju ponekad glupavo u sumornoj svetlosti kasnijih činjenica." On ponovo ustade, baci pogled okupljenima i vrati se starom, jednoličnom autoritativnom načinu obraćanja. "Međutim, ovog puta ne pravim dalekosežna predviđanja; govorim o činjenicama, a ne o nagađanjima ili poželjnim mislima: ono što predviđam podjednako je stvarno i neizbežno kao i to da će se jaje, dok ga gledamo kako pada, trenutak ili dva potom razbiti čim dodirne tle. Eva je u pravu... donekle. Pojedinci jesu dobri i poštenu - kao pojedinci prema drugim pojedincima. Evi ne pretil opasnost od njenih suseda, prijatelja, a ni meni od mojih. Ali, ona mora da se čuva mojih suseda i prijatelja, a ja njenih. Masovna psihologija nije prost zbir pojedinačnih psihologija; to je polazni princip socijalne psihodinamike, a ne moje misljenje; tu nema nikakvih izuzetaka od pravila. To je društvena zakonitost masovne akcije, zakon rušilačke histerije, koji su poznavali i koristili vojni, politički i religijski vođi, ljudi koji se bave reklamom i propagandom, demagozi, glumci i šefovi bandi - pokolenjima i pokolenjima pre no što bio formulisan posredstvom matematičkih simbola. To uvek uspeva. I danas, naravno.

Moje kolege i ja smo, još pre nekoliko godina, počeli da naslućujemo simptome pripremanja temelja za masovnu histeriju protiv nas. Svoje sumnje nismo iznosili pred ovaj Savet, jer nismo bili u mogućnosti da pružimo nikakve dokaze. Ono što smo tada uočili moglo je, jednostavno, da bude samo gundanje manjinskog taloga koji je uvek prisutan, i u najzdravijim društvima. Pokret je u početku bio tako neznan, da nismo mogli biti sigurni ni da li postoji; svi društveni pokreti isprepleteni su jedni sa drugima, zamršeni kao porcija špageta; čak i u još većoj meri, pošto je potreban apstraktan topološki prostor od mnogo dimenzija (deset ili dvanaest jedva da bi bilo odgovarajuće) da se matematički opiše interakcija društvenih snaga. Pri tom, jedva da sam u stanju da prenasglasim svu složenost datog problema.

Morali smo, stoga, da pričekamo i da se posvetimo ispitivanju statističkih podataka.

Kada smo, najzad, postali gotovo sigurni, bilo je već kasno. Socio-

psihološki pokret raste ili odumire prema zakonu 'vrenja kvasca' - složenom principu moći. Uzdali smo se, zatim, u nekolike povoljne činioce, koji bi mogli da zaustave proces: Nelzonova ispitivanja u oblasti simbiotike, naš vlastiti doprinos u gerijatriji, veliko interesovanje javnosti za osposobljavanje Jupiterovog satelita za naseljavanje. Bilo koji pronalazak koji bi kratkovečnima obećavao duži život i veću nadu i mogao da istopi svu netrpeljivost koja postoji prema nama.

Umesto toga, plamen se razbuktao u neukrotivi šumski požar. Koliko smo približno mogli da odredimo, stopa hysterije se u poslednjih trideset sedam dana udvostručila, sa težnjom daljeg porasta. Nisam u stanju da izračunam kako daleko i koliko brzo će to ići, i upravo tu leži razlog za sazivanje ovog hitnog savetovanja. Svakog trenutka možemo očekivati nevolje." On se spusti na stolicu, sa izrazom iscrpljenosti na licu.

Eva mu ovog puta ne uputi nikakvu primedbu, a ni ostali nisu pokušali da raspravljaju; ne samo zato što je Ralf Šulc bio smatran za neprikosnovenog stručnjaka na svom polju rada, već i stoga što svako od njih, sa svoje posebne stajne tačke, takođe već beše uočio pomenute društvene promene koje su pretile da ugroze živote njihove razotkrivene braće. Međutim, mada je prihvatanje postojanja problema kao takvog bilo jednodušno, predloga o tome šta treba činiti bilo je isto onoliko koliko i prisutnih u sali. Lazarus je dopustio da se rasprava odvija puna dva časa, a onda je uzeo stvar u svoje ruke. "Ovako nikuda nećemo stići", reče on, "bar ne večeras. Hajde da bacimo jedan celovit pogled, zadržavajući se na najvitalnijim tačkama.

Možemo, na primer", počeo on da prstima nabraja mogućnosti, "da ništa ne radimo i da čekamo razvoj događaja. Možemo da potpuno rasturimo 'maskaradu', da obelodanimo identitete svih naših članova i da zatražimo politička prava.

Možemo da se pritajimo i da, koristeći svoju organizaciju i novac, zaštitimo otkrivenu braću, odnosno da ih možda ponovo povučemo u 'maskaradu'. Možemo da obelodanimo naše postojanje i zatražimo neko mesto koje bismo kolonizovali.

Odnosno, možemo da uradimo i nešto sasvim drugo. Predlažem da se svi izjasnimo u odnosu na četiri naznačene mogućnosti -

koristeći, recimo, uglove ove prostorije, s početkom u onom desnom uglu, i u smeru kazaljke na časovniku, da svaka grupa prouči odabranu mogućnost i da je ponudi Porodicama. Oni, opet, koji ne žele da pristanu ni na jednu od pomenutih mogućnosti, neka se iskupe u sredini sale i neka iscede iz sebe svoje mišljenje. Pa, ukoliko nema primedbi, objavljujem privremen prekid rada ovog zбора, do sutra u ponoć. Šta kažete na to, a?"

Niko ništa nije izustio. Lazarusova munjevitа verzija parlamentarne procedure donekle ih je ošamutila; bili su navikli na duge, strpljive rasprave koje su se završavale tek kada bi postalo očigledno da je neko gledište jednodušno prihvaćeno. Raditi ovakve stvari na brzinu bilo je pomalo šokantno.

Međutim, njegova ličnost odisala je snagom, njegove godine su mu davale prestiž, a njegov pomalo arhaični način govorenja doprinosio je nekakvom patrijarhalnom autoritetu; i svi su ćutali.

"U redu", završi Lazarus pljesnuvši rukama. "Crkva se zatvara do sutra uveće." I on siđe sa platforme.

Meri Sperling mu priđe. "Volela bih da te bliže upoznam", reče ona gledajući ga pravo u oči.

"Svakako, sestrice. Što da ne?"

"Ostaješ li na diskusiji?"

"Ne."

"Da li bi hteo da pođeš sa mnom kući?"

"Što da ne. Nisam zauzet."

"Onda da krenemo." Ona ga povede tunelom do podzemnog bazena koji je bio povezan sa jezerom Mičigen. Ugledavši lažni Kamden on nabra obrve, ali ništa nije rekao sve dok nisu krenuli.

"Imaš lepa kolica."

"Da."

"Imaju nekoliko neobičnih svojstava."

Ona se nasmeši. "Da. Pored ostalih vrlina, imaju i svojstvo da eksplodiraju u slučaju da je neko previše radoznao."

"Divota!" Lazarus coku jezikom. "Ti si, Meri, sigurno, mašinski inženjer?"

"Ja? Oh, Bože, ne! Bar ne u poslednjem veku. Prestala sam da se bakćem sa takvim stvarima. Ali i ti možeš, ukoliko želiš, da preko Porodice naručiš slična modifikovana kola. Treba samo..."

"Nije važno. Nisu mi potrebna. Volim jedino uređaje koji rade ono za šta su bili napravljeni i to čine sigurno i efikasno. Mora da je neka pametna glavica smislila ovu spravu."

"Da." Bila je zauzeta izvoženjem na obalu i radarskom proverom.

Kada su stigli u njen stan, ona ga ponudi duvanom i alkoholom, a zatim otide u spavaću sobu, svuče svoju dnevnu odeću i obuče laganu, komotnu haljinu u kojoj je izgledala još majušnija i mlađa nego ranije. Kada mu se ponovo pridružila, on ustade, zapali joj cigaretu i dade oduška svom divljenju jednim dugačkim, mangupskim zviždukom.

Ona se osmehnu, primi cigaretu i spusti se u udobnu fotelju, skrktivši noge pod sobom. "Lazaruse, ti me zbunjuješ."

"Pogledaš li se ti, devojko, ponekad u ogledalo?"

"Nisam mislila na to", odvrati ona hitro, "već na tebe. Znam da sam prekoračila granicu normalnog životnog očekivanja članova našeg roda; očekujem da umrem, pomirila sam se s tim, već poslednjih deset godina. Pa ipak, ti si... godine i godine stariji od mene. Ti mi ulivaš nadu."

On se uspravi u stolici. "Ti očekuješ da umreš? Gospode Bože, devojčice, pa ti si zrela za još jedan vek."

Ona načini pokret rukom koji je odavao zamor. "Ne pokušavaj da me razgaljuješ. Vrlo dobro znaš da spoljašnji izgled nema nikakve veze sa tim. Lazaruse, ja ne želim da umrem!"

Lazarus joj se obrati ozbiljnim tonom... "Nisam ni imao nameru, sestrice, da se šalim sa tobom. Ti, jednostavno, ne ličiš na kandidata za smrt."

Ona graciozno sleže ramenima. "Tajna je u biotehnici. Zadržala sam izgled iz svojih ranih tridesetih godina."

"Mislim, Meri, da nisam u toku kada su u pitanju poslednji trikovi. Čula si me kada sam rekao da nisam prisustvovao sastancima više od jednog veka. Istini za volju, za sve to vreme bio sam potpuno odsečen od Porodica."

"Stvarno? Mogu li da znam zbog čega?"

"Duga je to i dosadna priča. Da budem pošten, dojadili su mi. Svojevremeno sam izigravao delegata na godišnjim sastancima. Iz godine u godinu, moje kolege postajale su sve zadržtije i tvrdoglavije; bar je meni tako izgledalo. I tako sam odlepršao. Međuvreme sam

uglavnom proveo na Veneri. Vratio sam se, na kratko, neposredno po potpisivanju Zaveta, a od tada do danas ne verujem da sam sastavio više od dve godine na Zemlji. Volim da se muvam kojekuda."

Oči joj zasjaše. "Oh, pričaj mi o tome! Nikada nisam bila u svemiru, osim jednom u Luna Sitiju."

"Svakako", obeća joj on. "Ima vremena. U međuvremenu, voleo bih pre svega da čujem sve o tajni tvog izgleda. Devojko, ti zaista, ni najmanje, nemaš izgled koji odgovara tvojim godinama."

"Verovatno. Ili, tačnije, svakako da nemam takav izgled. Međutim, kako se to postiže, o tome ne mogu mnogo da ti kažem. Hormoni i simbiotici, žlezdana terapija, psihoterapija; i to je uglavnom sve. Članovi Porodica su takođe u stanju da odlože i senilnost, a što se samog starenja tiče, tu je glavno oružje kozmetika." Ona se na trenutak zamisli. "Jednom prilikom, pomislili su da su nabasali na trag tajne besmrtnosti, istinskog Izvora mladosti. Ipak, bila je to greška. Senilnost je odložena i... skraćena. Traje oko devedeset dana od prvog simptoma, a onda dolazi smrt od starosti." Ona se strese. "Naravno, većina naše sabraće ne čeka toliko; dve ili tri nedelje da se dijagnoza potvrdi, a onda sledi eutanazija."

"Do đavola! Pa, ja neću krenuti tim putem. Kada Stara cura dođe da me pokupi, moraće da me odvuče, a ja ću se bacakati i kopati joj oči svaki metar te staze!"

Ona se razdragano nasmeja. "Godi mi kad tako govoriš, Lazaruse. Nikada ne bih mogla da ovako razgovaram sa nekim ko je mlađi od mene. Tvoj primer uliva mi hrabrost."

"Nadživjećemo mi sve njih, ne boj se, Meri. Ali, vratimo se ovom sastanku večeras. Nedavno sam prispeo na Zemlju, a pre toga nikada nisam obraćao mnogo pažnje na vesti; da li je onaj momak Ralf Šulc svestan šta je ispričao?"

"Sigurna sam da jeste. Njegov deda bio je briljantan čovek, kao, uostalom, i njegov otac."

"Pretpostavljam da dobro poznaješ Ralfa."

"Pomalo. On je jedan od mojih unuka."

"Baš veselo. Izgleda stariji od tebe."

"Ralfu je odgovaralo da svoj izgled zamrzne na otprilike četrdeset godina, i to je sve. Njegov otac bio je moje dvadeset sedmo dete.

Ralf bi morao biti... Čekaj da se setim... Oh, bar osamdeset ili devedeset godina mladi od mene. I tako, ispada da je stariji od neke moje dece."

"Ti mnogo značiš Porodicama, Meri?"

"Najverovatnije. Ali, i oni su se meni i te kako odužili. Uživala sam da radam i sa tridesetim detetom povlastice naše organizacije narasle su do te mere da mi više ništa nije nedostajalo. Posedujem sav luksuz koji se poželeti može." Ona se ponovo strese. "Možda je baš u tome razlog mom strahu: previše uživam u životu."

"Prekini s tim! Taman sam pomislio da su te moj blistavi primer i dečački osmeh izlečili od gluposti koje ti se vrzmaju po glavi."

"Pa... pomoglo mi je."

"Mmmm... Slušaj, Meri, a zašto se ne bi ponovo udala i rodila još neko derišće? Tada bi bila previše zauzeta da misliš na svoje besmislice."

"Šta? U mojim godinama? E pa, slušaj Lazaruse!"

"Nema ničeg lošeg u tvojim godinama. Mlađa si od mene."

Pažljivo ga je posmatrala nekoliko trenutaka. "Lazaruse, da li ti to meni predlažeš brak? Ako je tako, molila bih te da budeš malo jasniji."

On otvori usta, a onda proguta pljuvačku. "Hej, polako! Gde si zapela! Ja sam govorio onako, uopšte... Nisam baš porodičan čovek. Kad god sam bio u braku, već posle nekoliko godina žene je spopadala muka od samog pogleda na moju malenkost. Ne da sam ja... Pa, hoću da kažem da si ti jedna vrlo zgodna devojka i da bi čovek tre..."

Ona ga prekide, nagnuvši se prema njemu i zapušivši mu rukom usta, a onda se vragolasto nasmeja. "Nisam htela da te uspaničim, rođače. A možda i jesam; muškarci su tako smešni kada pomisle da su u bračnoj klopki."

"Moguće", složi se on namrgođeno.

"Zaboravi to, dragi. Kaži mi, šta misliš, kome će se predlogu privoleti?"

"Ona rulja tamo?"

"Da."

"Ni jednom, naravno. Ništa oni ne mogu da reše. To ti je bulumenta od sto stomaka, a bez ijednog mozga. Njima je neophodan odlučan

čovjek, koji će ih jednostavno naterati da prihvate njegov plan. Ne znam šta će se dogoditi."

"A koju bi akciju ti podržao?"

"Ja? Pa, nijednu. Meri, ako sam išta naučio u nekoliko poslednjih vekova, onda je to sledeće: sve prolazi. Ratovi i depresije, Proroci i Zaveti. Jedina mudrost je preživeti sve te rabote."

Ona zamišljeno klimnu glavom. "Mislim da si u pravu."

"Sigurno da sam u pravu. Potrebno je oko sto godina da bi se shvatilo koliko je život dobra stvar." On ustade i proteže se. "Ali baš sada, ovaj odrasli dečko mogao bi i malčice da odspava."

"I ja, takođe."

Merin stan nalazio se na poslednjem spratu, sa pogledom na nebo. Pošto se vratila u dnevnu sobu, ona ugasi svetlo i okrenu prekidač za otvaranje pokretnog plafona: sada su sedeli pod zvezdama, zaštićeni nevidljivom plastičnom opnom. Podižući glavu, Lazarus zaustavi pogled na svom omiljenom sazvežđu. "Čudno", primeti on. "Kao da je Orion dodao četvrtu zvezdu svom pojasu."

I ona usmeri pogled ka nebu. "To mora da je veliki brod upućen za drugu ekspediciju na Kentaur. Pokušaj da vidiš da li se pomera."

"Ne bih mogao da ti kažem ovako, bez instrumenata."

"U pravu si", složi se ona. "Bilo je pametno što su ga izgradili u kosmosu, zar ne?"

"To je bio jedini način. Isuviše je veliki da bi se montirao na Zemlji... Mogao bih i ovde da se opružim, Meri. Ili, možda, imaš slobodnu sobu?"

"Tvoja soba je tamo iza drugih vrata s desne strane. Ako ti bilo šta bude potrebno, pozovi me." Ona primače glavu i lako ga poljubi, poželevši mu laku noć.

Lazarus je otprati, a zatim otide u svoju sobu.

Sledećeg jutra, Meri Sperling se probudi u svoje uobičajeno vreme. Tiho je ustala iz kreveta, ne želeći da probudi Lazarusa, a onda prošla kroz redovan proces osvežavanja, tuširanja i masiranja i progutala jedan sedativ surogatskog sna, kao nadoknadu za prekratak odmor. Posle toga pojela je strogo odmeren doručak, brinući se da ne poveća obim struka, a zatim je posegla za telefon da proveri pozive koji su bili zabeleženi u toku njenog jučerašnjeg

odsustva. Telefon je vraćao traku unazad, ne saopštavajući ništa zanimljivo, sve dok nije prepoznala glas Borka Vaninga. "Halo", začu se iz instrumenta. "Meri, ovde Bork, zovem te u dvadeset jedan čas. Navratiću kod tebe sutra ujutro, u deset. Mogli bismo da odemo do jezera, a zatim negde na ručak. Ako mi se do tada ne javiš, smatram ovo dogovorenim. Zdravo, draga, na usluzi."

"Na usluzi", ponovi ona po navici. Đavo te odneo, čoveče! Zar on, zaista, ne može da prihvati 'ne' kao odgovor. Meri Sperling, ti stariš; ima jedva četvrtinu tvojih godina, pa ipak ne umeš da ga urazumiš. Pozovi ga i reci mu da... Ne, suviše je kasno; biće ovde svakog trenutka. Kakav gnjavator!

2.

Pre no što je legao u postelju, Lazarus je svukao kilt i gurnuo ga u uređaj za garderobu... koji ga je potom ispravio, istresao i uredno okačio... "Lepo, boga mi", primeti on, a onda spusti pogled na svoje kosmate butine i šeretski se nasmeši; kilt je skrivao revolver pričvršćen za jednu i nož priljubljen uz drugu butinu. Znao je da sada postoji pitom ljudski običaj da se ne nosi lično naoružanje, ali se, bez njega, osećao nekako nag. Takvi običaji su, uostalom, bili trice i kućine, glupave izmišljotine starijih gospođa - nikada nije ni postojalo ništa takvo kao što je 'opasno oružje'; postojali su jedino opasni ljudi. Kada je izišao iz osveživača, položio je oružje pored uzglavlja, kako bi ga, zlu ne trebalo, mogao u trenutku dograbiti.

Istog trenutka kada se probudio, oružje mu se našlo u rukama... i tek kada se setio gde se nalazi opustio se i osvrnuo, pitajući se šta ga je prenelo iz sna.

Bilo je to mrmljanje glasova koje je dopiralo iz ventilacione cevi. Bedna zvučna izolacija, pomisli on. Meri se, verovatno, zabavlja u nečijem društvu, te stoga ne bi bilo uljudno da se on i dalje izležava. Ustao je, osvežio se, pričvrstio svoje najbolje prijatelje za butine i krenuo da potraži domaćicu.

Kada je šumno otvorio vrata dnevne sobe, glasovi su postali jači i razgovor zanimljiviji. Dnevna soba bila je u obliku slova 'L' i on se nalazio van vidnog polja sagovornika. Naslonivši se na zid, počeo je da bestidno sluša razgovor. Prisluškivanje mu, ne jednom, beše sačuvalo kožu; zbog toga se uopšte nije osećao nelagodno - bolje reći, zabavljalo ga je.

Muškarac je upravo govorio: "Ali, Meri, potpuno si nerazborita. Kažeš da ti se dopadam, i priznaješ da bi udajom za mene dobila mnogo. Pa, zašto onda nećeš?"

"Već sam ti rekla, Bork. Razlika u godinama."

"Pa, to je smešno. Šta ti priželjkuješ? Mladalačku romansu? Ah, priznajem da nisam mlad kao ti... Ali, ženi je potreban stariji muškarac da je učini uravnoteženom i zreлом osobom. Ja nisam prestar za tebe; u najboljim sam godinama."

Lazarus dođe do zaključka da mu se ovaj čovek nimalo ne dopada. Taj durljivi glas...

Kako Meri ništa ne odgovori, čovek nastavi: "Bilo kako bilo, imam za tebe jedno iznenađenje, upravo u vezi sa ovim o čemu raspravljamo. Žudim da ti to sada kažem, iako... iako je to državna tajna."

"Onda mi nemoj reći. To ionako, Bork, ne može da utiče na moju odluku."

"Oh, ipak je upravo obratno! Hmmm... Reći ću ti... U tebe imam puno poverenje."

"Slušaj, Bork, ne bi trebalo da pretpostavljaš da..."

"Nije važno; javnost će ionako saznati za tu vest kroz nekoliko dana. Meri... Ja nikada neću postati prestar za tebe!"

"Šta hoćeš time da kažeš?"

Lazarus oceni da je Meri iznenada postala sumnjičava.

"Dobro si me čula, Meri. Pronađena je tajna večne mladosti!"

"Šta? Ko? Kako? Kada?"

"A tako, sada si zainteresovana, a? Dobro, onda slušaj pažljivo. Čula si za onu matoru mladež koja sebe naziva Porodicom Hauard."

"Da... Slušala sam o njima, naravno", odgovori ona polako. "Ali, šta s tim? Oni su varalice."

"Nipošto. Ja to znam. Vlada je brižljivo ispitala njihove tvrdnje. Neki od njih, nesumnjivo, imaju više od sto godina, a još uvek su mladi!"

"U to je vrlo teško poverovati."

"Ipak, to je sušta istina."

"Pa... kako im to polazi za rukom?"

"Ah! Tu i leži zec. Oni se kunu da je to isključivo stvar nasleđa, da dugo žive zato što potiču od onih koji su dugo živeli. Ali, tako nešto protivreči naučnom pristupu i ustanovljenim činjenicama. Vlada je obavila detaljne provere i odgovor je kristalno jasan: zaista poseduju neku tajnu večne mladosti."

"Ne možeš da budeš tako siguran u to."

"Ma hajde, Meri! Ti si draga devojka, ali sada pokušavaš da dovedeš u sumnju stručne nalaze najboljih naučnih mozgova na svetu. Ipak, nije važno. Ovo što ću ti sada reći potpuno je pouzdano. Mi još nemamo u rukama njihovu tajnu, ali ćemo je, uskoro, dobiti. U tišini i bez znanja javnosti biće privedeni i ispitani. Otkrićemo tajnu i... ti i ja nikada nećemo ostariti! Kako ti se to dopada? A?"

Meri je odgovorila vrlo tiho, gotovo nečujno. "Bilo bi lepo kada bi svi mogli dugo da žive."

"Uf! Da, sigurno. Ali, u svakom slučaju, ti i ja bićemo podvrgnuti terapiji, ma šta da je u pitanju. Misli na nas, draga. Godine i godine mladalačkog bračnog života. Ne manje od jednog veka. Možda, čak..."

"Samo trenutak, Bork. U vezi sa tom 'tajnom': da li će svi ljudi imati prava na nju?"

"Hmm, znaš... To i jeste problem koji muči našu vladu. Prenaseljenost je već poodavno glavna pretnja čvrstini našeg sistema. Prilikom primene postupka, verovatno će biti neophodno ograničiti se na najznačajnije ličnosti... i njihove supruge. Ali, ne razbijaj svoju prelepu glavicu takvim mislima; ti i ja bićemo uključeni." "Hoćeš da kažeš da ću se i ja naći na spisku, pod uslovom da se udam za tebe?"

"Mmmm... Zaista si nadarena, Meri, da postavljaš stvari na najnezgodniji način. Uradio bih za tebe sve pod kapom nebeskom, jer te volim. Međutim, najjednostavnije bi bilo kada bi se udala za mene. Zato, kaži da hoćeš."

"Možeš li malo da se strpiš? Kaži mi, kako zamišljate da iščupate 'tajnu' od njih?"

Lazarus je gotovo mogao da 'čuje' njegov mudrijaški izraz lica.

"Oh, progovoriće oni!"

"Treba li to da znači da ćete ih, ukoliko odbiju da govore, poslati u Izgnanstvo?"

"Izgnanstvo? Hm! Uopšte ne shvataš ozbiljnost situacije. Nije uopšte reč o banalnom, sektaškom društvenom prekršaju. Ovo je veleizdaja, izdaja čitave ljudske rase. Upotrebićemo sva raspoloživa sredstva! Metode koje su primenjivali Proroci... I, ukoliko ne budu dobrovoljno pristali na saradnju..."

"Zar tako? Nije li to kršenje Zaveta?"

"Do davola sa Zavetom! Ovo je pitanje života i smrti; ne misliš, valjda, da će nas tamo neka hartijetina sprečiti u našoj nameri? Kada je reč o osnovnim problemima životnog opstanka, ne treba ni razmišljati o besmislenim paragrafima... Ljudi su spremni da ginu, ako zatreba. A za ovako nešto ni jedna žrtva nije preskupa. Ti... ti nitkovi pseće duše pokušavaju da nas odvoje od života. Misliš li da

bi trebalo da se priklonimo 'običaju' u ovako kritičnoj fazi istorije ljudskog roda?"

Meri je odgovorila promuklim i prestravljenim glasom. "Jesi li zaista ubeđen da će pogaziti Zavet?"

"Da li sam ubeđen? Sinoć je održan vanredni sastanak Izvršnog saveta Kongresa. Opunomoćili smo Administratora da proglasi stanje 'potpune gotovosti'."

Lazarus se sav pretvori u uho. Posle poduže pauze, Meri najzad prozbori. "Bork..."

"Da, dušo?"

"Moraš nešto da preduzmeš. Moraš da sprečiš sve to."

"Da sprečim? Ti ne znaš šta govoriš. Ja ne mogu... A i kada bih mogao, ne bih hteo da to učinim."

"Ali, moraš. Moraš da razuveriš Kongres. Oni čine grešku, tragičnu grešku. Ništa nećete uspeti da iznudite od tih ljudi. Tajna ne postoji."

"Šta? Zaista si se uzrujala, draga moja. Suprotstavljáš svoj sud mišljenju najboljih i najpametnijih ljudi ove planete. Veruj mi, vrlo dobro znamo šta radimo. Ništa manje no tebi, i nama je teško što moramo da upotrebimo najoštrije mere, ali to činimo u ime čitavog čovečanstva... Slušaj, žao mi je što sam ti uopšte pominjao ovu nevolju. Prirodno je što si nežna, velikodušna i osećajna. Uostalom, zbog toga te i volim. Zašto se ne bi udala za mene i prestala da lupaš svoju lepu glavicu problemima vladine politike?"

"Da se udam za tebe! Nikad!"

"Oh, Meri... Ti si van sebe. Daj mi bar jedan dobar razlog zašto da ne?"

"Reći ću ti zašto: zato što sam ja jedna od onih koje ti želiš da uništiš!"

Tišina je zavládala prostorijom. "Meri... Tebi mora da nije dobro."

"Nije mi dobro, je li? Dobro mi je taman onoliko koliko to može da bude osobi mojih godina. Slušaj sada ti mene, budalo! Imam unuke koji su dvostruko stariji od tebe! Bila sam prisutna kada je Prvi Prorok preuzeo vlast u svoje ruke. Bila sam svedok kada je Hariman lansirao prvu raketu na Mesec. Ti tada još nisi bio ni u pelenama... Tvoji dede i babe nisu se još ni poznavali, dok sam ja već bila odrasla i udata žena. I sada si se ti našao ovde sa idejom da pritisneš, čak i da zlostavljaš i mene i moj rod... Da se udam za tebe

? Pre bih se udala za jednog od svojih unuka!"

Lazarus nape mišice i proturi ruku kroz prorez kilita; svakog trenutka očekivao je sukob. Ako si u društvu žene, prode mu kroz svest, moraš uvek da budeš spreman na buru u najnepovoljnijem trenutku. Čekao je. Bork je, međutim, mirno reagovao. Ponizna strastvenost ustupila je mesto tonu iskusnog, autoritativnog čoveka. "Priberi se, Meri. Sedi. Pobrинуću se za tebe. Pre svega, uzmi jedan sedativ. Zatim ću da pozovem najboljeg psihoterapeuta u gradu... u čitavoj zemlji. Biće sve u redu."

"Skloni te prljave ruke sa mene!"

"Slušaj, Meri..."

Lazarus zakorači u drugi deo sobe i uperi revolver na Vaninga. "Izgleda da ti ovaj majmun zadaje brige, sestro?"

Vaning se trže i okrete prema Lazarusu. "Ko ste vi?" povika on besno. "Šta radite ovde?"

Lazarus se i dalje obraćao Meri. "Kaži samo jednu reč, sestro, i isećiću ga u tako sitne komade da će i kanalizaciona cev biti dovoljno velika da ga proguta."

"Ne, Lazaruse", odgovori ona, ponovo ovladavši sobom. "Nemoj. Molim te, skloni revolver. Ne bih želela da se išta dogodi."

"U redu." Lazarus vrati revolver u futrolu, ali je levu ruku i dalje držao na butini.

"Ko ste vi?" ponovi Vaning. "Šta znači ovaj prepad?"

"To sam baš ja hteo tebe da upitam, burazeru", odgovori Lazarus blago, "ali, neka bude kako ti kažeš. I ja sam jedan od matore mladeži za kojom tragaš... baš kao i Meri."

Vaning ga oholo pogleda. "Pitam se..." počeo on. Pogled mu ponovo skrenu na Meri. "Ne može biti, to je besmisleno. Pa, ipak... Neće ništa smetati ako proverimo vašu priču. Ima dovoljno razloga da te zadržimo u pritvoru. Nikada još nisam sreo jasniji slučaj antidruštvenog atavizma." I on poseže za videofonom.

"Šape dalje od telefona, burazeru", dobaci mu Lazarus oštro, a zatim se obrati Meri. "Neću da trošim municiju, sestro. I nož je dobar za njega."

Vaning se sledi. "U redu", izusti on drhtavim glasom. "Skloni taj vibrosek. Neću zvati odavde."

"Slušaj ti, ovo nije vibrasek. Ovo ti je pravi čelik, klipane."

Vaning se okrete prema Meri Sperling. "Idem. Budi pametna i pođi sa mnom." Ona, međutim, samo zavрте glavom. Ponižen i srdit, on se ponovo obrati Lazarusu Longu. "Što se vas tiče, gospodine, vaši primitivni maniri uvalili su vas u tešku nevolju. Uskoro ćete biti uhapšeni."

Lazarus nehajno podiže oči ka tavanici. "Ovo me podseća na mog gazdu iz Venersberga, koji je takođe želeo da me uhapsi."

"Pa?"

"Malčice sam ga nadživeo."

Vaning je otvorio usta da odgovori, a onda se iznenada okrenu i tako žurno iziđe, da je malo nedostajalo da razbije nos o klizajuća vrata. Kada su se ona zaklopila za njim, Lazarus zamišljeno primeti: "Godinama nisam sreo ovako bandoglavog tipa. Kladam se da nikada u svom veku nije upotrebio nesterilizovanu kašiku."

Meri je u prvom trenutku delovala zapanjeno, a onda se zakikota. On joj priđe. "Dopada mi se, Meri, kako izgledaš kada si kočoperna. Kao da si malo neraspoložena?"

"Bila sam. Nisam znala da si prisluškivao. Bila sam prinuđena da u toku razgovora improvizujem."

"Jesam li nešto pokvario?"

"Ne, nisi. Drago mi je što si banuo, hvala ti. Ipak, sada moramo da pohitamo."

"Nema sumnje. Siguran sam da se nije šalio. Proktor će mi uskoro biti za petama. Tebi, kako stvari sada stoje, takođe."

"Tako i ja mislim. Pa, onda, hajdemo."

Za nepun minut Meri je bila spremna za pokret i tek što su kročili u hodnik zgrade, susreli su čoveka sa značkom na reveru i hipotorbicom za pojasom. Bio je to proktor. "Na usluzi", obrati im se on. "Tražim gradanina koji je u društvu gradanke Meri Sperling. Možete li da mi pokažete put?"

"Naravno" odgovori Lazarus. "Ona živi tamo". On pokaza prstom na kraj hodnika, i kada je čuvar javnog mira pogledao u tom pravcu, Lazarus ga klepi po temenu drškom revolvera i istovremeno ga pridrža rukom da ne tresne na pod.

Meri mu potom pomože da unese otromboljenu masu u njen stan. Nadvivši se nad telom policajca i gurnuvši ruku u torbicu, on izvuče jedan napunjen špic i ubrizga mu injekciju. "Tako", reče on, "ovo će

ga sledećih nekoliko sati držati u čvrstom snu". Smišljajući nešto, posmatrao je hipo-torbicu, zatim je otkaçi sa policajćevog pojasa.

"Ovo mođe da mi zatreba. U svakom slućaju, sada mu nije neophodna". On pride onesvešćenom policajcu i skinu mu i registarsku znaćku i sve zajedno strpa u svoju kesu. Ponovo su ostavili stan i spustili se do parkirališta. Kada su već zarulali rampom, Lazarus opazi da Meri podešava putnu kombinaciju za Severnu obalu. "Kuda idemo?" upita je on.

"U sedište Porodica. To je jedino mesto gde mođe biti bezbedni. Ipak, do prvog mraka, moraćemo da se sklonimo negde u unutrašnjosti."

Ćim su kola dospela u zonu automatskog vođenja, Meri se izvini što će nekoliko minuta da odspava. Lazarus je još izvesno vreme posmatrao okolinu, a onda i njegova glava klonu.

Iz sna ih je trgla zvonjava alarma. Bolid je naglo gubio brzinu i izgledalo je da će se zaustaviti. Meri se pridiđe i iskljući alarm. "Sva vozila na lokalnu kontrolu", zazvuća iz zvućnika. "Produžite brzinom od dvadeset milja, do najblićeg saobraćajnog kontrolnog tornja, zbog inspekcije. Sva vozila na lokalnu kontrolu. Produžite..."

Ona iskljući prijemnik. "Ovo je zbog nas", dobaci Lazarus živahno. "Imaš li neku ideju?"

Meri ništa ne odgovori. Zurila je kroz prozor i proućavala teren. Ćelićna ograda odvajala je visokobrzinski kontrolisani put od nekontrolisanog lokalnog drumu koji se prućao na pedesetak metara sa njihove desne strane. Na žalost, odvajanja za njega nije bilo bar još jednu milju - a tamo se, naravno, nalazio kontrolni toranj gde su bili dućni da se podvrgnu inspekciji. Ona ponovo pokrenu vozilo, prebacivši se na rućne komande, a zatim napravi pravi slalom između zaustavljenih ili jedva pokretnih kola koja su se nabijala prema barijeri. Kada su se sasvim primakli, Lazarus iznenada oseti kako ga nešto potiskuje u sedište; kola su se zatresla, propela i za dlaku preletela barijeru, ponovo se spustivši na suprotnoj strani putanje.

Jedan automobil dolazio je sa severa, i njih dvoje naćoše se poprećke na njegovoj putanji. Kola nisu išla brzinom većom od dvadeset milja, ali je vozać oćigledno bio zaprepašćen, pošto nije imao razloga da oćekuje druga kola na sred njegove staze. Meri bi

prinuđena da trgne ulevo, zatim udesno, pa opet ulevo; kola su se zavrtela i podigla na zadnje točkove, uz zavijanje čeličnog doboša guma. Teškom mukom uspjela je da ukroti vozilo, što je bilo praćeno jezivom škripom guma zadnjih točkova, zvukom koji je podsećao na onaj što se dobija prevlačenjem stiropora po staklu.

Lazarus najzad opusti zgrčenu vilicu i odahnu sa velikim olakšanjem. "Uffff! Nadam se da nećeš morati da ovo još jednom preduzmeš."

Meri ga na trenutak pogleda, smešeci se. "Žene vozači čine te nervoznim?"

"Oh ne, ne, nikako! Samo bih želeo da me sledeći put upozoriš na ovakve vratolomije."

"Ni sama nisam slutila šta ću uraditi", priznade ona, a onda zabrinuto dodade: "Sada stvarno ne znam šta ćemo. Bila sam planirala da se negde pritajimo do mraka... ali, bila sam prisiljena da se otkrijem prilikom preskakanja barijere. Oni na kontrolnom turnju do sada već bez sumnje znaju o kome je reč. Mmmm..."

"Zbog čega bismo čekali da padne mrak?" upita Lazarus. "Zar ne bi bilo bolje da se bućnemo u jezero u ovoj tvojoj cirkuskoj atrakciji i otplovimo kući?"

"To mi se ne dopada", odgovori ona uzrujano. "Ionako sam već privukla previše pažnje. Trimobil prerušen u automobil jeste zgodna sprava, ali... Šta ako bi nas primetili kako poniremo u jezero i o tome obavestili proktore. Neko bi, sigurno, otkrio pravi odgovor. Tada bi nastao ribolov: upotreбили bi sve, od seizmatika do sonara, i Bog zna šta još."

"Zar sedište nije zaštićeno?"

"Jeste, naravno. Ipak, nešto tako veliko sigurno su u stanju da pronađu, ukoliko znaju za čim tragaju i ako su uporni."

"Potpuno si u pravu", priznade Lazarus tihim glasom. "Da, daleko od toga da želimo da nekog njuškavog proktora dovedemo u srce Porodica. Meri, mislim da je najbolje da se rešimo ovih kola i da nestanemo." On se namršti. "Bilo gde, samo ne u Sedište."

"Ne, to mora biti Sedište", odseče ona.

"Zašto? Ako progoniš lisicu, ona će..."

"Smiri se za trenutak! Želim nešto da pokušam". Lazarus začuta. Meri je upravljala jednom rukom, dok je drugom preturala po pregratku.

"Lozinku", začu se glas.

"Život je kratak", odgovori Meri.

Potom su upotpunili lozinku. "Slušaj", reče Meri žurno, "u nevolji sam, jure me."

"Čujem, čujem."

"Je li podmornica u bazenu?"

"Jeste."

"Vrlo dobro! Pripremite je i pošaljite mi je." Ona odlučno objasni pojedinosti plana koji beše smislila, prekinuvši samo jednom kada je zapitala Lazarusa da li zna da pliva. "To bi bilo sve", reče ona na kraju, "samo požurite! Gori nam pod nogama."

"Stani, Meri!" pobuni se glas. "Znaš da ne mogu da ti šaljem podmornicu usred bela dana, koji je uz to još miran i lep. Vrlo je lako da..."

"Ne možeš, ili nećeš?"

I treći glas se umeša. "Sve sam čuo, Meri. Ajra Barstou ovde. Mi ćemo te pokupiti."

"Ali...", usprotivi se prvi glas.

"Umukni, Tomi. Drž' se svojih lampica i pošalji me gore."

"Važi, Ajra!"

U toku razgovora sa Sedištem, Meri beše skrenula sa lokalnog puta na neasfaltiran drum kojim beše prošla prethodne noći, ne smanjujući brzinu i, očevidno, ne gledajući unaokolo. Lazarus je škripao zubima i ćutao. Prošli su pored jednog naherentog znaka na kome je stajalo: KONTAMINIRANO PODRUČJE - DALJE, NA VLASTITI RIZIK. Iznad njega bila je ucrtana uobičajena detelina purpurne boje. Lazarus prelete pogledom preko upozorenja i sleže ramenima; nije mu bilo jasno kako bi, u ovom trenutku, njegov položaj mogao da se pogorša za neutron ili dva.

Meri je zaustavila kola u čestaru zakržljalog drveća, uz sam rub pustog drumu. Od jezera ih je delila samo jedna nevelika strmina. Ona otkopča bezbednosni pojas, pripali cigaretu i opusti se. "Sada nam preostaje samo da čekamo. Biće im potrebno najmanje jedan sat da dođu po nas, bez obzira na Ajrinu preduzimljivost. Lazaruse, misliš li da nas je neko uočio kada smo skrenuli ovamo?"

"Istini za volju, Meri, bio sam isuviše napet da bih ma šta video."

"Hmmm... Ovamo niko ne zalazi, izuzev nekolicine lakomislenih

dečaka."

I devojčica, pomisli Lazarus, a onda glasno izreče: "Primetio sam ono 'vruće' upozorenje kada smo dolazili. Kolika je, u stvari, radijacija?"

"A, to? Oh, puff... Nemaš čega da se bojiš, sem ako ne odlučiš da ovde zidaš kuću. Mi smo oni koji su 'vrući'. Kada ne bismo morali da budemo u blizini komunikatora, mi..."

Komunikator se baš tada oglasi. "U redu, Meri. Odmah preko puta tebe."

Bila je zapanjena. "Ajra!"

"Ajra je na vezi, ali još uvek u Sedištu. Pronašli smo Pita Hardija u zalivu Evanstoun i poslali ga k tebi. Požuri."

"Divno! Hvala ti !" Ali, pre no što je uspela da se obrati Lazarusu, on je uhvati za ruku.

"Pogledaj tamo, iza nas."

Jedan helikopter upravo beše aterirao, jedva stotinak metara od njih, i iz njega iskočiše tri čoveka. Bili su odeveni kao proktori.

Meri munjevito otvori vrata i jednim pokretom zbacila odeću sa sebe, a onda se okrenu i povika: "Hajde, brzo!" Istovremeno je istrigla jednu polugu koja se nalazila ispod table s instrumentima i potrčala.

Lazarus povuče zip na pojasu kiltu i iskoči iz njega, trudeći se da ne zaostane za njom. Ona se već beše sjurivala niz strminu; pratio ju je nešto opreznije, izbegavajući oštro kamenje. Detonacija ih je dobrano uzdrimala kada su kola eksplodirala, ali ih je strmina zaštitila od ubitačnog udara.

Gotovo istovremeno su skočili u vodu.

Vrata komore na majušnoj podmornici bila su jedva dovoljno široka da se jedan provuče i Lazarus gurnu Meri unutra, prethodno pokušavši da je šljepi, pošto je za trenutak odbijala da uđe prva; istog časa, međutim, ustanovio je da je šljepkanje pod vodom nešto krajnje neizvodljivo. Usledio je beskrajn interval, ili mu se to samo činilo; neprestano se pitao da li može da udiše vodu ili ne. Šta to riba ima, a ja nemam, pitao je sebe. Najzad se, pod pritiskom ruke, prečaga komore otvori i on šmugnu unutra.

Jedanaest mučnih sekundi voda je isticala iz komore; odmah nakon toga, najpre je proverio da li je kvašenje oštetilo revolver.

Meri se odlučno obraćala kapetanu. "Slušaj, Pitere, gore na suvom

ostala su tri proktora. Moj auto im je eksplodirao ispred nosa, baš kada smo skočili u vodu. Međutim, ako nisu svi izginuli, naći će se neki pametnjaković koji će utvrditi da postoji samo jedno mesto gde smo mogli da se krijemo: ispod vode. Moramo da se izgubimo odavde pre nego što se vinu u vazduh i počnu da nas traže."

"To su ti ćorava posla", požali se Pit Hardi, dobujući prstima po kontrolnoj tabli. "Čak i ako je u pitanju samo vizuelno pretraživanje, morao bih da iziđem napolje i ostanem izvan kruga totalne refleksije, pre no što oni otpočnu sa ispitivanjem, ali to ne mogu da učinim." U istom času podmornica se zatrese i nesigurno krenu napred.

Meri je bila u nedoumici da li da pozove Sedište. Odlučila je da ipak to ne čini; dovela bi u još veću opasnost i podmornicu i samo Sedište. Primirila se, stoga, i rešila da je najbolje da sačeka. Pit Hardi se spustio u duboku vodu; držeći se dna i upravljajući se prema Maskegon-Geri dubinskim reflektorima, šmugnuo je u mračne dubine jezera.

Još pre no što su izronili na površinu podzemnog bazena, Meri je čvrsto odlučila da ne upotrebi ni jedno od fizičkih sredstava komunikacije, pa čak ni brižljivo zaštićenu opremu Sedišta. Umesto toga, nadala se da će među pitomcima sanatorijuma u Sedištu pronaći telepatski senzitivnog pojedinca. U krugu zdravih članova Porodice Hauard bilo je podjednako teško pronaći senzitivnu osobu kao i kod običnih smrtnika; međutim, strogo određeno rasplodavanje koje je predstavljalo temelj očuvanja i obnavljanju njihove abnormalne dužine života, takođe je, u jednakoj meri, održavalo i obnavljalo i njihove loše gene; imali su neuobičajeno visok postotak fizički i mentalno defektnih. Odeljenje za genetičku kontrolu ulagalo je velike napore da spreči ova izopačenja, ali je bilo očigledno da će oni još pokolenjima cenu za svoj dug život plaćati množenjem pomenutih nesrećnika.

Međutim, gotovo pet postotaka defektnih posedovalo je telepatsku senzitivnost.

Meri se uputi pravo u sanatorijum Sedišta, gde je bio smešten izvestan broj ovakvih bolesnika, dok ju je Lazarus u stopu pratio. Ona pozdravi nadzornicu. "Gde je mali Stiven? Potreban mi je."

"Tiše!" naroguši se nadzornica. "Vreme je odmora. Ne možeš sada."

"Dženis, moram da ga vidim", stade navaljivati Meri. "Ne smemo da

izgubimo ni sekund. Moram da pošaljem poruku svim Porodicama. Ovog časa."

Nadzornica se podboči i mrgodno odgovori: "Nosi to u centar za komunikacije. Nemaš prava da dolaziš ovamo, kad god ti padne na pamet, i da mi uznemiravaš decu. Ne dozvoljavam ti."

"Dženis, molim te! Ne usuđujem se da upotrebim išta drugo osim telepatije. Znaš i sama da to ne bih činila da postoji drugi izlaz. Odvedi me do Stivena."

"Od njega nećeš imati nikakve vajde. Mali Stiven je danas imao jedan od težih napada."

"Onda me odvedi do najsnažnijeg raspoloživog senzitivca. Požuri, Dženis! Bezbednost svih naših članova zavisi od toga."

"Da li te je Opunomoćeništvo poslalo ovamo?"

"Ne, ne! Nije bilo dovoljno vremena."

Nadzornica je i dalje ispoljavala sumnjičavost. I baš kada je Lazarus počeo da premeće po sećanju, ne bi li se setio kada je poslednji put klepio jednu damu, ona najzad popusti. "U redu, možeš da vidiš Bilija, iako ne bi trebalo da te pustim. Pazi da ga ne izmoriš previše." Još uvek narogušena, ona ih povede hodnikom pored niza svetlih soba u jednu od njih. Lazarus spusti pogled na stvorenje koje je ležalo na krevetu, a onda okrenu glavu na drugu stranu.

Nadzornica priđe ormanu i izvadi špric za potkožno ubrizgavanje. "Da li mu je potrebna hipnoza da bi dejstvovao?" zainteresova se Lazarus.

"Nije", odgovori nadzornica hladno. "Nužan je samo stimulans, da bi postigao svest o nama ovde." Ona protrlja kožu na ruci te deformisane kreature i ubrizga mu injekciju.

"Počni!", obrati se ona Meri i utonu u turobno ćutanje.

Malena prilika na krevetu se pomeri, zakoluta očima, a onda kao da poče da dolazi k sebi. Zatim se nasmeši. "Tetka Meri!" uzviknu dete. "Uuuf! Jesi li donela nešto malom Biliju?"

"Nisam", odgovori ona nežno. "Ne ovog puta, dušo. Tetka Meri je bila u velikoj gužvi. Sledećom prilikom? Iznenađenje? Je l' važi?"

"Važi", složi se dete poslušno.

"Dobro tetkino dete". Ona pruži ruku i pomilova dečaćića po kosi; Lazarus još jednom odvrati pogled. "Hoće li mali Bili da uradi nešto za tetku Meri? Jednu, veliku, veliku uslugu?"

"Naravno."

"Možeš li da čuješ svoje prijatelje?"

"Oh, da."

"Sve?"

"Aha. Oni uglavnom ništa ne govore", dodade on.

"Pozovi ih."

Tišina je potrajala nekoliko trenutaka. "Čuju me."

"Odlično! A sada me pažljivo slušaj, Bili... Svim Porodicama: hitno upozorenje! Govori Meri Sperling. Uz ovlašćenje Izvršnog saveta Kongresa, Administrator će pokušati da uhapsi sve otkrivene članove. Kongres ga je opunomoćio pravom na 'punu borbenu gotovost' i, po mom dubokom uverenju, spremni su da upotrebe sva raspoloživa sredstva, bez obzira na Zavet, u nameri da iscede iz nas takozvanu tajnu našeg dugog života. Neće, čak, prezati ni od tortura koje su usavršili Prorokovi inkvizitori!" Glas joj je ceptao, i ona zastade da se pribere. "A sada, na posao! Pronađite ih, upozorite ih, pružite im skrovište. Možda je preostalo svega nekoliko munita da ih spasete!"

Lazarus je dotače rukom i šapnu joj nešto, i ona klimnu glavom i nastavi:

"Ako je neki rođak već uhapšen, oslobodite ga na bilo koji način! Ne pokušavajte da se pozivate na Zavet, ne traćite vreme raspravljajući o pravdi... oslobodite ih! A sada, pokret!"

Ona na trenutak predahnu, a zatim progovori tihim, nežnim glasom:

"Da li su nas čuli, Bili?"

"Svakako."

"Prenose li svojimima?"

"Aha. Svi sem Džimija Konja. On je besan na mene", dodade on kao u poverenju.

"Džimi Konj? Gde je on?"

"Oh, tamo gde živi."

"U Montrealu", dobaci nadzornica. "Tamo žive još dva senzitivca. Poruka je poslata. Jesi li završila?"

"Jesam..." odgovori Meri nesigurno. "Mada bi, možda, bilo dobro da pričekamo na odgovor."

"Ne!"

"Ali, Dženis..."

"To neću dozvoliti. Pretpostavljam da si morala da pošalješ poruku, ali sada treba da Biliju dam antinarkotik. Odlazi."

Lazarus je uze pod ruku. "Idemo, malecka. Ili je prošlo, ili nije; učinila si šta si mogla. Dobar posao, devojčice."

Meri otide u sekretarijat Sedišta da načini pun izveštaj, a Lazarus krenu da se pobrine za sebe. Vratio se istim putem, tražeći čoveka koji bi mu pomogao; stražari na ulazu u bazen bili su prvi na koje je nabasao. "Na usluzi..." počeo on.

"Na usluzi, vama", odgovori jedan od njih. "Tražite nešto?" On radozno pređe pogledom po Longovoj maltene potpunoj golotinji, a zatim odvrati oči na drugu stranu; oblačio se neko ovako, onako ili nikako, bila je to njegova privatna stvar.

"Tako nešto", priznade Lazarus. "Kaži mi, brale, znaš li nekog u blizini ko bi mi pozajmio jedan kilt?"

"Taj sam", odgovori stražar ljubazno. "Preuzmi, Diče - vraćam se za minut." On odvede Lazarusa do muškog odeljenja, opremi ga, pomože mu da osuši kesu i stvarčice koje su se u njoj nalazile, ne napravivši ni jednu primedbu u vezi sa arsenalom pričvršćenim za kosmate butine. Nije bio njegov posao da brine kako se ponašaju stariji članovi; u stvari, mnogi od njih bili su čak osetljiviji u pogledu diskrecije svog privatnog života od običnih ljudi. On, naravno, beše uočio da je tetka Meri Sperling prispela u stanicu gotovo naga, ali to ga nije previše iznenadilo, pošto je bio svedok kada je Ajra Barstou naređivao Pitu da izvrši podvodno prihvatanje. Činjenica da je njen stariji pratilac rešio da se okupa opterećen tolikim čelikom bila je malo začudujuća, iako ne u toj meri da bi on zaboravio na lepe manire.

"Da li vam je još nešto potrebno?" upita on. "Cipele su taman?"

"Nisu loše. Hvala ti mnogo, braco." Lazarus pogladi pozajmljeni kilt. Bio je malo predug za njega, ali mu je uglavnom odgovarao. Kaiš na slabinama je u redu, pomisli on, ako si na Veneri. Međutim, on nikada nije mnogo mario za venerijanske običaje. Do davola, čoveku je lakše kad je obučen. "Osećam se bolje", priznade on. "Još jednom, hvala. Usput, kako se zoveš?"

"Edmund Hardi, iz porodice Fut."

"A, tako? Koje je tvoje porodično stablo?"

"Čarls Hardi i Evelin Fut. Edvard Hardi-Alisa Džonson i Terens Brigs-

Elinor Vidrel. Oliver..."

"Dovoljno. Tako sam i mislio. Ti si jedan od mojih praunuka."

"Stvarno! Pa to je zanimljivo", iznenadi se Hardi. "Imamo šesnaest ogranaka, zar ne, ne računajući dalje srodnike. A mogu li da znam kako se vi zovete?"

"Lazarus Long."

Hardi zavrte glavom u nedoumici. "Mora da je po sredi neka greška. Vi niste u mom stablu."

"Pokušaj, umesto toga, sa Vudro Vilson Smitom. Tako sam se zvao kada sam se rodio."

"Oh, to. Da, naravno. Ali, mislio sam da ste vi... uf..."

"Mrtav? Kao što vidiš, još nisam."

"Oh, nisam to ni pomislio", usprotivi se Hardi, mucajući na tu jednostavnu jednosložnu reč, a onda brzo dodade: "Drago mi je što smo se sreli, pradeda. Oduvek sam žudeo da od očevica čujem priču o sastanku Porodica 2012. godine."

"To se dogodilo pre no što si se ti rodio, Ede", odvrati Lazarus nabusito. "I ne zovi me 'pradeda', sinko."

"Iznite, gospodine... Hoću da kažem, izvini, Lazaruse. Mogu li jos nešto da učinim za tebe?"

"Oprosti, dečko, ako sam danas malo kiseo. Ne... Da, mogao bi. Kaži mi gde bih mogao da smažem komad dobrog doručka? U nekoj sam trci od rane zore."

"Nema problema." Hardi ga odvede u samačku menzu, aktivira automatskog kuvara, nasu dve šoljice kafe za svog drugara na straži i sebe, a onda odmagli. Lazarus slisti svoj 'komad doručka' - nekih tri hiljade kalorija reš pečenih kobasica, jaja, džema, tosta, kafe sa kremom i tako dalje - računajući sa pretpostavkom da je uvek najbolje napuniti svoje rezervoare do vrha, jer nikada ne možeš znati koliko vremena ćeš bazati, pre no što dobiješ sledeću priliku da se nabokaš. Kada je pir bio okončan, on se zavalio u stolicu, nekoliko puta podrignu, pokupi prljave sudove i gurnu ih u mašinu, a onda krenu u potragu za prijemnikom za vesti.

Pronašao je jedan u samačkoj biblioteci, odmah pored čitaonice. Prostorija je bila pusta, ako se izuzme jedan čovek koji je, po godinama, odgovarao Lazarusovom prividnom starosnom dobu. Drugih sličnosti između njih nije bilo. Nepoznati se odlikovao

tanušnom, nejakom pojavom, sa riđom svilastom kosicom posutom po temenu, nimalo nalik na onaj prosedi uskovitlani žbun koji je krasio Lazarusovu glavurdu. Bio je nagnut nad prijemnikom za vesti, očiju prikovanih za mikrovizor.

Lazarus se nakašlja i oslovi ga: "Zdravo."

Nepoznati se trže i odgovori: "Oh! Izvinite... prepali ste me. Mogu li da vam budem na usluzi?"

"Tražio sam prijemnik za vesti. Imate li nešto protiv da zajedno pogledamo?"

"Naprotiv." Čovek se ispravi, pritisnu jedno dugme i podesi aparat za projekciju. "Da li vas nešto posebno zanima?"

"Želeo sam da vidim", odgovori Lazarus, "da li je bilo nekih obaveštenja o nama, o Porodicama."

"I sam sam to tražio. Možda je pametnije da uključimo zvučnu traku, ne bi li ona nešto ulovila."

"U redu", složi se Lazarus. On pristupi i preudesi instrumente za radio prijem. "Koja je šifra?"

"Metuzalem".

Lazarus okrete prekidač i aparat zazuja i zapišta, vraćajući traku velikom brzinom, a onda naglo uspori, uz jedno zvonko 'klik'. DNEVNI IZVEŠTAJ, začu se. Jedina stanica na Srednjem zapadu pretplaćena na sve velike mreže u zemlji. Videokanalno pravo za Luna Siti. Tri S dopisnici širom sistema. Prva, najdraža i najveća! Linkoln, Nebraska... Stručnjak raskrinkava Staromlade! Doktor Vitvel Oskarsen, predsednik odbora Brajanovog liceja, zvanično je zatražio preispitivanje statusa specifične grupe pod nazivom 'Porodica Huard'. Dokazano je, rekao je on, da su ovi ljudi razrešili vekovni problem produžavanja, možda u beskonačnost, ljudskog životnog veka. Zbog toga će, naravno, dobiti puno priznanje; reč je o značajnom i plodonosnom otkriću. Međutim, njihova tvrdnja da se rešenje nalazi isključivo u naslednim predispozicijama protivreći i nauci i zdravoj logici. Naše savremeno znanje bazičnih zakona genetike omogućuje nam da sa sigurnošću zaključimo da oni skrivaju od javnosti neku tajnu tehniku, ili više tehnika, kojima postižu neverovatne rezultate.

Protivno je našim običajima da naučno znanje ostane monopol nekakve grupe. A kada skrivanje tog znanja počne da ugrožava

suštinski problem života, takvo ponašanje postaje veleizdaja ljudske rase. Kao građanin, apelujem na vladu da preduzme odlučne mere i istovremeno podsećam da je ovo specifična situacija, koju mudri ljudi, tvorci Zaveta i kodifikatori naših osnovnih običaja, verovatno nisu ni mogli da predvide. Svaki običaj je čovekovo delo i stoga predstavlja konačan pokušaj da se opiše beskonačnost odnosa. Iz ovoga proističe da svaki običaj nužno ima svoj izuzetak. Biti njime ograničen u svetlosti no...

Lazarus pritisnu dugme za zaustavljanje trake. "Je li bilo dovoljno, momak?"

"Da, već sam to čuo", uzdahnu čovek. "Ne sećam se da sam ikada bio svedok ovolikog nedostatka semantičke tačnosti. Iznenaden sam. Doktor Oskarsen je u prošlosti bio tvorac mnogih zaista vrednih i nadasve zdravih dostignuća."

"Izlapeo je", promrmlja Lazarus, ponovo uključivši aparat. "Hoće ono što hoće i kad mu se hoće, smatrajući da pri tom uspostavlja prirodni zakon."

Mašina nanovo zazuja, zvecnu i oglasi se.

DNEVNI IZVEŠTAJ, jedini dnevnik na Srednjem zapadu...

"Možemo li da preskočimo reklame?" upita Lazarus. Njegov sagovornik je zurio u kontrolnu tablu. "Izgleda da aparat nije opremljen za to."

Ensenada, Baha Kalifornija. Džefers i Lusi Vidrel zatražili su danas specijalnu proktorsku zaštitu, tvrdeći da je grupa građana provalila u njihovu kuću, vređajući im lično dostojanstvo i počinila više dela asocijalnog karaktera. Vidreli su, po sopstvenom priznanju, članovi famozne Porodice Hauard i smatraju da je pomenuti incident u neizbežnoj vezi sa tom činjenicom. Oblasni sudija objavio je, međutim, saopštenje da Vidrelovi nisu pružili nikakav opipljiv dokaz kojim bi potkrepili svoj zahtev i stvar je uzeta u razmatranje. Sastanak gradskog komiteta održaće se večeras u vezi...

Čovek se zagleda Lazarusu u lice. "Rođače, jesi li ti čuo ono što se meni učinilo da čujem? Ovo je prvi slučaj grupnog nasilja posle više od dvadeset godina... a izloženo je kao da je reč o reklamnom spotu umetnutom u meteorološki izveštaj."

"Ne baš tako", odgovori Lazarus sumorno. "Sadržina reči kojima su nas opisali bila je puna naboja."

"Da, to je tačno, ali mudro nabijena. Sumnjam da je u ovom izveštaju postojala makar i jedna reč, uzeta pojedinačno, sa emocionalnim indeksom višim od jedan koma pet. A ti znaš da je objavljivačima vesti dozvoljeno da idu do indeksa dva.

"Ti si psihometričar?"

"Oh, ne. Trebalo je da se predstavim. Ja sam Endru Džekson Libi."

"Lazarus Long."

"Znam. Bio sam prošle noći na sastanku."

"Libi... Libi", stade da mozga Lazarus. "Ne mogu da se setim. Pa ipak, zvuči mi poznato."

"Moj slučaj je, na izvestan način, poseban, kao i tvoj..."

"Promena imena za vreme interregnuma, a?"

"I da i ne. Roden sam posle Druge revolucije. Međutim, moja porodica preobratala se u Nove krstaše, raskrstila sa Porodicama i promenila ime. Već sam bio odrastao čovek kada sam saznao da sam član."

"Zbilja! To je zanimljivo; kako je, uopšte, došlo do prepoznavanja, ako smem da pitam?"

"Pa, vidiš, radio sam u Mornarici i jedan od mojih pretpostavljenih..."

"Setio sam se! Setio sam se! Pretpostavio sam da si kosmonaut. Ti si Trapavi Libi, Kalkulator."

Libi se stidljivo nasmeja. "Tako su me zvali."

"Kako da ne, kako da ne. Poslednja konzerva kojom sam upravljao bila je opremljena tvojim paragravitacionim ispravljačem. A kontrolna stanica je koristila tvoj frakcioni diferencijal na dirigovanim mlaznjacima. Međutim, ja sam to sam instalirao; neka vrsta pozajmljivanja tvog patenta."

Libija ova krađa, po svemu sudeći, nije pogodila. Lice mu se ozari.

"Interesuje te simbolička logika?"

"Jedino pragmatički. Ali, slušaj, napravio sam jednu modifikaciju tvoje sprave koja je proizišla iz odbačenih alternativa tvoje trinaeste jednačine. Otprilike ovako... Pretpostavimo da se krećeš u polju gustine 'x' sa gradijentom n-tog reda, normalnim u odnosu na tvoj kurs, i da hoćeš da postaviš optimalan kurs projektovane tačke susreta velikog 'A' koji se kosi sa vektorom 'Ro', upotrebljavajući pri tom automatsku selekciju kompletnog skoka. I tada, ako..."

Bili su se potpuno udaljili od osnovnog engleskog jezika, koji im je

poslužio samo kao odskočna daska. Prijemnik za vesti i dalje je obrtao traku, tri puta se javljao glas, i Libi je svaki put, potpuno nesvesno, pritiskao dugme za vraćanje trake.

"Shvatam ideju", reče on na kraju. "I sam sam razmišljao o sličnoj modifikaciji, ali sam zaključio da ne bi imala komercijalnog efekta: isuviše bi bila skupa, osim za entuzijaste kao što si ti. Ali, tvoje rešenje daleko je jeftinije od mog."

"Kako si došao do toga?"

"Pa, to se jasno vidi iz podataka. Tvoja naprava sastoji se iz šezdeset dva pokretna dela, koja bi trebalo da zahtevaju, ukoliko uzmemo u obzir standardne procese fabrikacije, verovatan..." Libi je za trenutak oklevao, kao da programira problem. "... verovatan optimaks od pet hiljada dvesta jedanaest operacija u ručnoj izradi, pretpostavljajući punu automatizaciju, dok bi moj..."

Lazarus ga prekide. "Endi", upita ga on brižno, "da li te ikada zaboli glava?"

Libijevo lice ponovo dobi sramežljiv izraz. "Nema ničeg abnormalnog u vezi sa mojim talentom", primeti on. "Teorijski, to je moguće razviti kod svake normalne osobe."

"Svakako", složi se Lazarus, "moguće je i zmiju naučiti da stepuje, samo joj prethodno treba obuti cipele. Ali, nije važno. Drago mi je što sam naleteo na tebe. Slušao sam priče o tebi dok si još bio klinac. Posle si bio u Kosmičkim inženjerijskim jedinicama, je li tako?"

Libi potvrdno klimnu glavom. "Zemlja-Mars, stanica tri."

"Daaa, to je to. Neki momak na Marsu rekao mi je to. Neki trgovac u Drajvoteru. Poznavao sam, takođe, i tvog dedu po majčinoj liniji. Matori uštogljeni lupež."

"Mogu da ga zamislim."

"Daaa. Bio je nezgodan momak. Na sastanku 2012, dobro smo se zakačili. Imao je moćan rečnik." Prošla ga je jedva primetna jeza.

"Čudna stvar, Endi... Živo se sećam tog trenutka - uvek sam imao dobro pamćenje; pa ipak, čini se da mi je sve teže da održim jasnost i oštrinu prošlih događaja. Pogotovo ovih iz poslednjih sto godina."

"Neizbežna matematička neophodnost", primeti Libi.

"A? Zbog čega?"

"Životno iskustvo predstavlja linearno povećanje, ali međudnos memorijskih utisaka predstavlja neograničeno širenje. Kada bi

pripadnici ljudske vrste mogli da žive vek od hiljadu godina, bilo bi neophodno iznaći posve različit način memorijskog povezivanja, kako bi se omogućilo efikasno fiksiranje vremenske lokacije. Čovek bi, inače, bespomoćno tumarao bogatstvom sopstvenog znanja, nesposoban da procenjuje. Bolest ili slaboumlje."

"Zar tako?" Lazarus je iznenada izgledao zabrinuto. "U tom slučaju, svakako bi trebalo da se time pozabavimo."

"Rešenje toga sasvim je ostvarljivo."

"Ne bismo smeli da oklevamo. Ponekad mi se čini da smo se svi pomalo ulenjili."

Prijemnik za vesti ponovo privuče njihovu pažnju, ovog puta zujanjem i treperenjem sijalice kao najave specijalnog izveštaja.

"Najnovije vesti. Visoki savet suspendovao je Zavet! Na osnovu klauzule u Zavetu o vanrednoj situaciji, danas je konstituisan Izvršni odbor koji je odmah ovlastio Administratora da pritvori i sasluša sve članove takozvane Porodice Hauard i da za to koristi sva potrebna sredstva! Administrator je potom naložio svim stanicama u zemlji da objave sledeće obaveštenje: Suspendacija građanskih jemstava na osnovu Zaveta odnosi se isključivo na grupu poznatu pod imenom Porodica Hauard, kao i u slučajevima kada, sticajem okolnosti, vladini službenici budu primorani da deluju efikasno i kada se pokaže neophodnim da se obavi hitno hapšenje lica na koja se ova ovlašćenja odnose. Građanstvo se umoljava da velikodušno toleriše nepogodnosti koje ovim mogu biti prouzrokovane. Vaša lična prava biće poštovana na svaki raspoloživi način; moguće je da pravo slobodnog kretanja bude privremeno ograničeno, ali je svima onima koje to pogodi zagarantovana odgovarajuća ekonomska nadoknada. A sada, prijatelji i građani - šta ovo treba da znači? Za vas, za vas i za vas! DNEVNE VESTI predstavljaju vam sada našeg popularnog komentatora, Alberta Rajfsnajdera...

Izveštava Rajfsnajder: Na usluzi, građani! Nema razloga za paniku. Prosečnog, slobodnog građanina ovo vanredno stanje pogodiće čak i manje nego pre nizak pritisak u barometrima. Budite mirni! Opustite se! Pomozite proktorima ukoliko bude potrebno i nastavite da obavljate svoje privatne poslove. Ukoliko se susretnete sa bilo kakvom neprijatnošću, ne pozivajte se na običaje - saradujte sa vlašću.

To je odgovor na ono 'Šta ovo treba da znači' za danas. A šta znači za sutra i prekosutra? Za sledeće godine? To znači da viši javni službenici preduzimaju veliki korak u pribavljanju dragocenog ploda koji se zove dug i srećan život! Ne zanosite se previše nadama... iako sve navodi na pomisao o zori novog dana. Da zaista je tako. Ljubomorno čuvana tajna nekolicine sebičnih uskoro će...

Long zabrinuto izvi obrve i pogleda Libija, a zatim isključi aparat.

"Ja bih", primeti Libi ogorčeno, "nazvao ovo primerom 'programskog iskrivljavanja činjenica u emitovanju vesti'."

Lazarus izvuče iz tabakere jednu cigaretu i pripali je, a zatim odgovori: "Samo polako, Endi. Postoje loša vremena i dobra vremena. Mi smo, izgleda, nešto dužni lošim vremenima. Ljudi su se ponovo pokrenuli... ovog puta protiv nas."

3.

Kako je dan odmicao, skrovište poznato pod nazivom Sedište Porodica sve više se punilo. Članovi su se sakupljali, pristižući tunelima iz južnih država, kao i iz Indijane. Kada se spustila noć, na ulazu u bazen beše se stvorio pravi saobraćajni košmar: sportske podmornice, lažni automobili poput Merinog, tobožnje jahte prilagođene za ronjenje. Svako vozilo bilo je pretrpano beguncima, od kojih su neki bili poluugušeni od ležanja i skrivanja u dubini i vrebanja prilike da odatle uteknu.

Prostorija koja je obično služila za sastanke sada je bila isuviše tesna da primi sve prisutne; stalni službenici oslobodili su najveću odaju - trpezariju - i uklonili pregrade koje su je odvajale od glavne sale. Tačno u ponoć, Lazarus se pope na improvizovanu govornicu. "U redu", objavi on. "Hajde da se lepo namestimo. Vi iz prvih redova sedite na pod, kako bi i ostali mogli da vide... Rođen sam 1912. godine. Ima li ko stariji...?"

On za trenutak zastade, pa nastavi: "Molim predloge za predsedavajućeg... Izvolite."

Bila su predložena trojica; međutim, pre nego što je bilo moguće izreći ime četvrtog kandidata, poslednji predloženi ustade i reče: "Aksel Džonson, iz Porodice Džonson. Želim da se moje ime povuče, i predlažem da se to isto učini i sa ostalima. Lazarus je prošle noći pokazao kako treba raditi. Neka nastavi. Sada nije trenutak za porodično politikanstvo."

Prva dva kandidata takođe se povukoše; nije bilo novih predloga. "U redu, ako tako hoćete", prihvati Lazarus. "Pre nego što pristupimo raspravi, želeo bih da čujemo izveštaj Glavnog Opunomoćenika. Zače, kako stvari stoje? Da li su se dokopali nekog od naših srodnika?"

Zakur Barstou nije morao da se predstavlja; samo je rekao: "Govorim u ime Opunomoćeništva: naš izveštaj još nije potpun, ali, po svemu sudeći, ni jedan naš čovek do sada nije uhapšen. Od devet hiljada dvesta osamdeset i pet otkrivenih članova, do pre deset minuta, kada sam napustio komunikacioni centar, prijavilo se

devet hiljada sto šest. Svi se oni nalaze u ostalim skrovištima Porodica, u kućama neotkrivenih članova, ili na nekim drugim mestima. Upozorenje Meri Sperling pokazalo se zapanjujuće uspešnim, s obzirom na činjenicu da je veoma malo vremena proteklo od trenutka kada je dat alarm do javnog proglašenja progona od strane Izvršnog odbora Kongresa; pa ipak, sto sedamdeset devet otkrivenih članova još se nisu prijavili. Nadamo se da će većina pristići u toku sledećih nekoliko dana. Ostali su, verovatno, bezbedni, ali onemogućeni da sa nama stupe u vezu."

"Pređi na stvar, Zače", podseti ga Lazarus. "Postoji li razložna mogućnost da svi oni bezbedno stignu ovamo?"

"Apsolutno nikakva."

"Zašto?"

"Zato što za trojicu pouzdano znamo da se nalaze na službenom putu na liniji Zemlja-Mesec, naravno pod svojim pravim identitetima. Ostali o kojima ništa ne znamo verovatno su u sličnim neprilikama."

"Pitanje!" Jedan kočoperni čovek niskog rasta iz prvih redova ustade i upre prstom u Glavnog Opunomoćenika. "Da li su ti ugroženi članovi zaštićeni kakvim hipnotičkim sredstvima?"

"Ne. Nije bilo... "

"Zahtevam da znamo zbog čega nisu!"

"Umukni!" viknu Lazarus. "Ti si sumanut. Ovo nije sudski proces i nemamo vremena za gubljenje u svađama o prosutom mleku. Nastavi, Zače."

"U redu. Pa ipak, do izvesne mere odgovoriću i na postavljeno pitanje... Svima ovde prisutnim poznato je da je na sastanku na kome je bila donesena odluka o otkrivanju 'maskarade' glasanjem bio odbačen predlog o zaštiti naših tajni posredstvom hipnoze. A, koliko se sećam, rođak koji trenutno protestuje jedan je od onih koji su glasali protiv."

"To nije istina! I ja zahtevam da... "

"Zaveži!" Lazarus se još jednom izdra na nametljivca, a onda ga pažljivo pogleda. "Burazeru, ti mi baš izgledaš kao jasan dokaz da su nam, u stvari, potrebni ljudi od mozgova, a ne od godina." On pređe pogledom po okupljenima. "Svako će moći da koristi pravo glasa, ali samo u granicama koje dopusti predsedavajući. Ako se neko ponovo ovako upetlja, začepiću mu usta njegovim rođenim

zubima... Da li se predlog podržava?"

Nastalo je blago mrmorenje, neka vrsta mešavine zaprepašćenosti i odobravanja; ali, niko se nije usprotivio i Zakur Barstou nastavi. "Po savetu Ralfa Šulca, Opunomoćeništvo je tokom poslednja tri meseca neprekidno nastojalo da otkrivene članove privoli da se podvrgnu hipnotičkom postupku. Bili smo mahom uspešni." On za trenutak zastade, kao da razmišlja.

"Hajde, Zače", stade ga požurivati Lazarus. "Jesmo li pokriveni ili ne?"

"Nismo. Od onih koji će vrlo verovatno biti uhapšeni, bar dvojica nisu zaštićena."

Lazarus se kiselo nasmeši. "Tu je puklo, znači. Narode, zavese su pale. Jedna injekcija za brbljanje i 'maskaradi' je došao kraj. Šta imate da kažete?"

U kontrolnoj kabini međupolarne rakete Valabi, Južni let, telekomunikator zabruja, začu se jedno spang i uređaj izbaci list hartije nalik na isplažen jezik. Kopilot se naže u svom pokretnom sedištu, povuče traku i istrže poruku. Pročitao ju je jednom, a zatim još jedanput. "Kapetane, drž'te se dobro."

"Neka nezgoda?"

"Pročitajte i sami."

Kapetan uze hartiju. Nekoliko sekundi vladala je mukla tišina, a onda kapetan zviznu. "Sto mu gromova! Nikada u životu nisam nikog uhapsio - čak se ni ne sećam da sam kada prisustvovao tom činu. Kako se to radi?"

"Ja se priklanjam vašem autoritetu."

"Tako, znači?" primeti kapetan ozlojedeno. "Pa, pošto si tako lepo obavio poklonjenje, zaplovi sada prema repu i obavi hapšenje."

"Uf? Nisam to tako zamišljao. Vi ste onaj s autoritetom. Ja ću vas ovde odmeniti."

"Nisi me razumeo, dečko. Ja ovde određujem ko će šta obaviti. Izvrši naređenje."

"Samo trenutak. Nisam potpisao da..."

"Izvrši naređenje!"

"Oh... Da, gospodine."

Kopilot se odgega u putničku kabinu. Letelica je baš obavljala

pripreme za ateriranje; nalazila se u dugom, ravnom, pištućem približavanju pisti. Bio je u stanju da hoda; pitao se samo kako bi hapšenje izgledalo u bestežinskom prostoru. Lov sa mrežom za leptirove? Pronašao je putnika, proverivši brojeve sedišta. "Na usluzi, gospodine. U pitanju je neka administrativna greška. Mogu li da pogledam vašu kartu?"

"Kako da ne."

"Da li biste bili dobri da pođete sa mnom do pomoćne prostorije? Tamo je mirnije i obojica možemo da sednemo."

"Svakako."

Pošto su se našli u pomoćnom odeljku, oficir ponudi putnika da sedne, a onda se, kao, iznenada ljutnu. "Kakva glupost! Zaboravio sam listu u kontrolnoj kabini." On se okrenu i iziđe. Čim su se vrata za njim zatvorila, putnik ču jedno neočekivano 'klik'. Uznemiren, on pritrča vratima i pokuša da ih otvori. Bila su zaključana.

U Melburnu su dva proktora došla po njega. Dok su ga sprovodili kroz aerodrom, mogao je da čuje dobacivanje znatiželjne i iznenađujuće neprijateljski raspoložene svetine:

"To je jedan od onih čičekanja."

"To! Časna reč, ne izgleda star."

"Kakve li su mu samo te majmunске žljezde?"

"Ne bulji, Herberte."

"A što da ne? Zaslužuje on i mnogo gore."

Dopratili su ga do kancelarije glavnog starešine, koji mu u uobičajenom zvaničnom maniru ponudi da sedne. "A sada, gospodine, da li biste nam omogućili da vam ubrizgamo u ruku jednu malu injekciju?"

"Sa kakvom svrhom?"

"Siguran sam, svakako, da pristajete da sarađujete, zar ne? Neće vas boleti."

"Ne dolazi u obzir. Zahtevam objašnjenje. Ja sam građanin Sjedinjenih Država."

"Slažem se. Međutim, Federacija ima viša ovlašćenja u svakoj od svojih država-članica, i ja postupam na osnovu njenih ovlašćenja. Stoga, molim vas, obnažite ruku."

"Odbijam. Pozivam se na svoja građanska prava..."

"Zgrabite ga, momci."

Četvorica se baciše na njega. Ali, još pre no što je igla dospela do kože, vilica mu se čudno pomeri i preko lica mu pređe izraz iznenadne agonije. Sedeo je mirno, gotovo nehajno, dok su čuvari javnog reda čekali da droga počne da deluje. Posle izvesnog vremena, starešina pažljivo podiže jedan od zatvorenikovih očnih kapaka i reče : "Mislím da je spreman. Nije teži od sedamdeset kilograma, prilično ga je brzo uhvatilo. Gde je ta lista sa pitanjima?" Pošto mu je pomoćnik dodade, on započne: "Horase Fute, da li me čuješ?"

Čovekove usne se stisnuše. Izgledalo je kao da želi da progovori, a onda mu se usta otvoriše i krv mu linu na grudi. Starešina kriknu, zgrabi zatvorenikovu glavu i pogleda u razjapljena usta. "Hirurg! Odgrizao je pola jezika!"

Kapetan broda Sunčev zrak, koji je saobraćao za Luna Siti, zurio je u poruku. "Kakva je ovo detinjarija?" On se upilji u trećeg oficira. "Šta ovo treba da znači?"

Treći oficir baci pogled na hartiju preko kapetanovog ramena. Odbijajući dimove cigarete, kapetan podiže list u visinu očiju i stade glasno da čita: '... i posebno obratiti pažnju da se dotičnim osobama onemogućí da sebi nanesu ozlede. Nalaže vam se da ih isporučite u besvesnom stanju, bez ikakvog prethodnog upozoravanja'. On odloži poruku. "Šta oni misle, čime ja upravljám? Šta zamišljaju, ko su oni? Govoriti meni, na mom brodu, šta morám da uradím sa svojim putnicima! Neću! Radite šta god znate, ali neću! Ne postoji pravilo po kome... Je li tako, oficiru?"

Treći oficir mirno je nastavljáo da proučava plan broda.

Kapetan prestade da korača. "Blagajniče! Blagajniče! Zašto tog čoveka nikada nema kada mi je potreban?"

"Ovde sam, kapetane."

"Najzad."

"Ovde sam sve vreme, gospodine."

"Ne raspravljaj se sa mnom. Evo, pobrini se za ovo."

Brodski monter, u pratnji blagajnika, oficira donje palube i broskog lekara, obavi potom neznatne promene u cevima rashladnih uređaja jedne od kabina. Pod dejstvom bezopasne doze uspavljajućeg gasa, dvoje zabrinutih putnika behu oslobođeni svojih briga.

"Još jedan izveštaj, gospodine."

"Ostavi ga ovde", reče Administrator umornim glasom.

"Savetnik Bork Vaning upućuje vam najbolje želje i traži razgovor sa vama."

"Reci mu da mi je strašno žao, ali da sam prezauzet."

"Ali, gospodine, uporan je u želji da vas vidi."

Administrator Ford odgovori odsečno. "U tom slučaju, saopštite časnom g. Vaningu da ne izdaje on naređenja u ovoj kancelariji". Kako sekretar ništa ne reče, Administrator Ford zabrinuto položi prste na čelo i ponovo, polako reče: "Ne, Geri, nemoj mu to reći. Budi diplomata... Ali, ipak ga ne puštaj ovamo."

"Da, gospodine."

Pošto je ostao sam, Administrator uze izveštaj i oči mu preleteše preko zvaničnog zaglavija, datuma i zavedenog broja: 'Sažetak razgovora sa privremeno zatočenim građaninom Arturom Sperlingom, potpun izveštaj u prilogu. Uslovi razgovora: subjekt je primio normalnu dozu neoskopina, pošto je prethodno konzumirao neizmerenu dozu gasnog hipnotala. Antinarkotik...' Kako ćeš, do davola, izlečiti ispitanika od ćutljivosti? Da li je u duši tih činovnika postojalo nešto nalik na verovanje da ima i ispravnih ljudi? On pogleda dalje: '... pa je potvrdio je da mu je ime Artur Sperling, iz Porodice Fut, i da je star sto trideset sedam godina (Subjektov izgled odaje samo četrdeset pet, plus ili minus četiri godine: videti priloženi bio-izveštaj). Subjekt je priznao da je član Porodica Hauard i potvrdio da je ukupan broj članova Porodica nešto veći od sto hiljada. Bio je zamoljen da se ispravi, uz napomenu da taj broj iznosi otprilike deset hiljada. On je, međutim, ostao pri svojoj prvobitnoj tvrdnji'.

Administrator zastade i ponovo pročita ovaj deo.

Zatim krenu nadole, tražeći ključni deo. '... uporno je ostajao pri iskazu da je njegov dug život rezultat nasleđa i da nema drugi uzrok. Priznao je da su veštačka sredstva bila upotrebljena da bi se očuvao mladalački izgled, ali je i dalje tvrdio da je njegov dug životni vek urođena, a ne stečena osobina. Pošto mu je bila predočena mogućnost da su ga njegovi stariji srodnici, u vreme njegove najranije mladosti i bez njegovog znanja, podvrgli tretmanu kojim su mu produžili životno doba, subjekt je dozvolio da je tako nešto moglo

da se dogodi. Pritisnut da oda imena osoba koje su u stanju ili koje su bile u stanju da izvode takvu operaciju, on se vratio prvobitnoj tvrdnji da nikakav naznačeni tretman ne postoji. Dao je imena (iznenadujući oblik asocijativnog reagovanja) i u nekim slučajevima čak i adrese gotovo dve stotine članova svog roda, koji kao takvi prethodno nisu bili identifikovani u našim dosijeima. Kao posledica primene mučne taktike njegova snaga je iščilela, i on je zapao u potpunu apatiju, iz koje nije mogao biti povraćen nikakvim stimulansima, dopustivim u granicama njegove izdržljivosti (videti bio-izveštaj).

Zaključci izvršene analize, Keli-Holms metod aproksimacije: Subjekt ne poseduje i ne veruje u traženi podatak. Ne seća se ni da je ikada iskusio rečeni tretman, ali je ta tvrdnja pogrešna. Poznavanje rečenog tretmana ograničeno je na malu grupu, od dvadesetak ljudi. Član te elitne grupe može bih pronađen jedino putem trostruko povezane eliminativne istrage. (Verovatnoća jedinice ispitivanja, predmet pretpostavki: prvo, da je topološki socijalni prostor kontinuiran i da je uključen u fizički prostor Zapadne Federacije, i, drugo, da postoji najmanje jedna vezna linija između ispitanog subjekta i elitne grupe. Ni jedna od pomenutih pretpostavki ne može ovom prilikom biti potvrđena, ali je zato prva pretpostavka snažno poduprta statističkim analizama liste dobijene od subjekta, i ona sadrži imena do sada neotkrivenih članova Porodica Hauard. Ona je takođe u skladu i sa subjektivim tvrđenjem o veličini Porodice. Druga pretpostavka, uzeta u negativnom smislu, naznačava da je elitna grupa koja poseduje podatke o traženom tretmanu bila u mogućnosti da ga upotrebi bez socijalno-prostornog kontakta, što je apsurdno).

Proračunato vreme za realizaciju traganja: sedamdeset jedan sat, plus ili minus dvadeset sati. Ovo je, ipak, samo predviđanje, ali ne i pouzdana procena vremena od strane nadležnog biroa. Procenjeno vreme biće...'

Ford tresnu izveštaj na vrh hrpe koja se već bila nakrivila na njegovom staromodnom pisaćem stolu. Proklete budale! Neće da prepoznaju negativan izveštaj kada naiđu na takav, i još imaju obraza da sebe nazivaju psihografima.

On zagnjuri glavu u šake u iznenadnom nastupu teške zabrinutosti i

obeshrabrenosti.

Lazarus je besno udarao drškom revolvera po stolu. "Ne prekidajte govornika!" riknu on, a onda dodade: "Nastavi, ali budi kraći."

Bertram Hardi kratko klimnu glavom. "Ponovo vam velim, ti leptirići koje vidimo kako kruže oko nas ne raspolažu nikakvim pravima koja bi mi trebalo da poštujemo. Moramo se prema njima odnositi pritvorno, lukavo i prevrtljivo, a kada jednog dana sasvim učvrstimo naše redove... i nasilno! Isto smo toliko obavezni da poštujemo njihovu dobrotivost koliko je i lovac dužan da upozori svoj budući plen. Ja..."

Iz dna sale začu se mjaukanje i Lazarus ponovo prasnu, zahtevajući mir i tišinu, i istovremeno pokušavajući da uoči izgreznika. Hardi je temperamentno nastavljao: "Takozvana ljudska rasa razdvojila se na dve grupe, i vreme je da to priznamo. Na jednoj strani je homo vivens, to jest mi... a na drugoj homo moriturus! Kao i džinovskim gmizavcima, tigrovima sa sabljastim zubima i bizonima, i njihovo vreme je okončano. Ne bismo više smeli da mešamo svoju krv sa njihovom, iz istog razloga zbog kojeg ne bi bilo dobro da se plodimo sa majmunima. Dobijmo u vremenu, pričajmo im bajke, uveravajmo ih da ćemo ih okupati u izvoru mladosti. Otežimo, tako da kada se ove dve po prirodi antagonističke grupe sukobe u ratu, što će se neizbežno desiti, pobeda sigurno bude naša!"

Niko nije aplaudirao, ali je Lazarus lako mogao da zapazi treperenje izvesne neodlučnosti na mnogim licima.

Ideje Bertrama Hardija frontalno su udarale na godinama izgrađivan model miroljubivog načina koegzistiranja, pa ipak, činilo se da u njegovim rečima odjekuju zvuci sudbine. Lazarus nije verovao u sudbinu; on je verovao... pa, nije važno. Međutim, pitao se kako bi Bertram Hardi izgledao sa polomljenim rukama.

Eva Barstou zatraži reč. "Ako je to ono što Bertram podrazumeva pod opstankom najotpornijih", reče ona gorko, "onda ću ja radije otići u Izgnanstvo, da delim koru hleba sa asocijalnim bićima. Bilo kako bilo, on nam je ponudio jedan plan. Ja bih, pak, imala da vam ponudim drugi. Neću prihvatiti ni jedan projekt po kome bi trebalo da živimo na štetu naše jadne kratkoveke sabraće. Štaviše, potpuno mi je jasno da već samo naše prisustvo, prosta činjenica da smo

vlasnici bogatog nasleđa života, nanosi štetu duhu naše sabraće. Naša dugovečnost i velike mogućnosti povezane s tim uzrokuju da njima i najplemenitiji naponi izgledaju ništavni; u svakom njihovom trudu oseća se beznadežna borba protiv zastrašujuće određenog trenutka smrti; samo naše prisustvo iscrpljuje ih, uništava im sposobnost prosuđivanja i ispunjava paničnim strahom od smrti.

Stoga predlažem sledeće: otkrijmo se, kažimo im svu istinu i zatražimo parčence Zemlje, neki maleni kutak u kome bismo mogli da odvojeno živimo. Ako naši siroti prijatelji žele da nas tamo opkole velikim zidovima, poput onih u Izgnanstvu, neka bude tako; i bolje je da se nikad ne suočimo."

Nekoliko izraza sumnje preobrati se u odobravanje. Potom se podiže Ralf Šulc. "Bez predrasuda u pogledu Evinog osnovnog plana, moram da vam skrenem pažnju - polazeći sa stanovišta svog profesionalnog mišljenja - da bi psihološko izolovanje, koje ona predlaže, bilo veoma teško sprovesti u delo. Dok god smo mi na ovoj planeti, oni neće biti u stanju da nas odstrane iz svoje svesti. Moderne komunikacije..."

"Onda moramo da se preselimo na drugu planetu!" uzviknu ona.

"Gde?" upita Bertram Hardi. "Na Veneru? Radije bih živeo u parnom kotlu. Mars? Istrošen i bezvredan."

"Sagradićemo sve iznova", dobaci ona temperamentno.

"Ne za tvog ili mog života. Ne, draga moja Eva, tvoje nežno čovekoljublje lepo zvuči, ali nema nikakvog smisla. Postoji samo jedna planeta u sistemu pogodna za život: ova na kojoj sada stojimo."

Nešto je u rečima Bertrama Hardija izazvalo neposrednu reakciju u Lazarusovoj svesti, ali istog trena kada se pojavila, misao je i nestala. Nešto... nešto što neko beše rekao pre neki dan ili što je neko rekao pre dan ili dva... ili je to bilo mnogo ranije? Činilo mu se da je to bilo u vezi sa njegovim prvim putovanjem u svemir, pre više od jednog veka. Prokletstvo! Bilo je izbezumljujuće što se njegovo rođeno sećanje tako svirepo poigrava sa njim.

A onda mu odjednom sinu: zvezdani brod! Međuzvezdana letelica koja se nalazila u poslednjoj fazi izgradnje, u prostoru između Zemlje i Meseca. "Narode", reče on otegnuto, "pre no što odbacimo ideju o selidbi na drugu planetu, hajde da razmotrimo sve mogućnosti."

Sačekao je dok se auditorijum nije potpuno umirio. "Da li i dalje mislite da sve planete kruže jedino oko ovog našeg Sunca?"

Zakur Barstou prvi naruši tišinu. "Lazaruse... Da li ti to ozbiljno predlažeš?"

"Nikad ozbiljnije."

"Ne zvuči tako. Ne bi bilo loše da nam objasniš."

"I hoću." Lazarus se okrenu svojoj publici. "Tamo gore, na nebu, visi jedan brod, prostrana stvarčica, napravljena za skokove između zvezda. Što je ne bismo pokupili i potražili parče naše nepokretne imovine?"

Bertram Hardi se prvi povraća iz opšte zabezekenosti. "Ne znam da li naš predsedavajući ponovo razvejava tamu još jednom od svojih mudrolija, ali, uzimajući ga ozbiljno, reći ću sledeće: moja primedba u odnosu na Mars udesetostučava se u pogledu ove nove, mahnite zamisli. Razumljivo je što lakomislene budale koje upravo nameravaju da se ukrcaju na taj brod očekuju da naprave međuzvezdani skok kroz nekih sto godina: tada će možda njihovi unuci pronaći nešto, a možda i neće. U svakom slučaju, mene to ne zanima. Ne žudim da provedem stotinu godina zaključan u čeličnom sanduku, niti predviđam da ću tako dugo živeti. Ne, ne dolazi u obzir."

"Čekaj malo", dobaci mu Lazarus. "Je li tu Endi Libi?"

"Ovde sam", javi se Libi, ustajući.

"Dodi ovamo, Trapavko. Jesi li možda učestvovao u projektovanju novog Kentaurovog broda?"

"Nisam. Ni u ovom, ni u prethodnom."

Lazarus se ponovo obrati skupini. "Sada je bar nešto jasno. Pošto u projektovanju pogonskih blokova broda nema i Trapavkove mirođije, onda on nije toliko brz koliko bi mogao da bude, i to za popriličan koeficijent. Trapavko, baci se na rešavanje problema, biće nam potrebno."

"Ali, Lazaruse, zar pretpostavljaš..."

"Poštoji li teorijska verovatnoća?"

"Pa, znaš i sam da postoji, ali..."

"Pa, onda, zagnjuri tu svoju šargarepastu krestu u hartije."

"Pa... dobro." Libijevo lice buknu i poprими ružičastu boju njegove kose.

"Samo trenutak, Lazaruse." Bio je to Zakur Barstou. "Tvoj predlog mi se dopada i mislim da bi trebalo da ga iscrpno pretresemo... ne dopuštajući da nas kletve brata Bertrama zaplaše, čak i ako brat Libi ne uspe da otkrije efikasnije pogonsko sredstvo - mada, iskreno, mislim da mu to neće poći za rukom. Slabo se, doduše, razumem u mehaniku, ali neću dozvoliti da me tih stotinu godina prestrave. Korišćenjem zaleđenih počivališta i pažljivom izmenom posade, većina bi trebalo da doživi izvođenje prvog skoka. Ima..."

"Šta vam daje pravo da mislite", upade Bertram Hardi, "da će nam oni dozvoliti da se ukrcamo na brod?"

"Berte", upozori ga Lazarus ledenim glasom, "pre nego što se oglasiš, javi se za reč... Ti nisi čak ni delegat Porodice. Ovo ti je poslednja opomena."

"Kao što htedoh da kažem" nastavi Barstou, "nalazim da postoji izvesna prikladnost u tome da dugovečni istražuju zvezde. Mističar bi to nazvao istinskom vokacijom." On se nakašlja. "Što se tiče broda na koji nam je Lazarus skrenuo pažnju, možda nam ga stvarno neće dati... ali, Porodice su bogate. Ako nam je zvezdani brod potreban... ili više takvih... možemo ih sagraditi, to jest, možemo platiti njihovu izgradnju. Mislim da je ipak najbolje da se nadamo da će nam to dopustiti, jer... možda je to jedini izlaz iz naše dileme koji ne uključuje zatiranje našeg roda."

Barstou je poslednje reči uzgovorio mekim i sporim glasom, iz kog je zračila velika seta. Njihov uticaj širio se salom poput jeze. Većini je ovaj problem došao tako neočekivano da su ga jedva shvatali ozbiljno; niko do sada nije pomenuo moguće posledice neuspeha u pronalaženju rešenja koji bi zadovoljio većinu kratkovečnih ljudi. Kada je njihov Stariji Opunomoćenik ozbiljno progovorio o svom strahu da bi Porodice mogle biti istrebljene - hvatane i ubijane - duh koji je spavao u njima i koji nikada nisu pominjali, bio je probuđen.

"I tako", reče Lazarus žustro, kada je tišina već postala mučna, "pre no što razradimo ovu ideju, da čujemo i ostale predloge. Izvolite."

Kurir iznenada utrča u salu i obrati se Zakuru Barstouu. Na njegovom licu pojavi se izraz zaprepašćenja i izgledalo je da zahteva od kurira da mu ponovi poruku. Zatim je pohitao do govornice i šapnuo nešto na uho Lazarusu. Lazarus ga pogleda, sav skamenjen, i Barstou izjuri napolje.

Lazarus se potom obradi skupu. "Uzećemo mali predah. Iskoristite ga da porazmislite o ostalim planovima... i protegnite se i zapalite cigaretu." Ruka mu posegnu u tabakeru.

"Šta se događa?" viknu neko.

Lazarus pripali cigaretu, uvuče dim duboko u pluća, i ispusti ga. "Moraćemo da sačekamo da bismo videli", reče on. "Ne znam. Ali, bar za pola tuceta večeras iznesenih planova nećemo morati da glasamo. Situacija se ponovo promenila; u kojoj meri, to još ne mogu da kažem".

"Šta to treba da znači?"

"Pa", odgovori Lazarus otegnuto, "izgleda da Administrator Federacije želi odmah da razgovara sa Zakurom Barstouom. Tražio je njega lično... i to preko tajnog komunikacionog centra Porodica!"

"Ufff? To je nemoguće!"

"Pssst. Moguće je, rođeni, i te kako moguće."

4.

Zakur Barstou pokušavao je da poveže misli dok se žurio u videofonsku govornicu.

Na drugoj strani videofonske mreže časni Slejton Ford trudio se da postigne isto: da vlada svojim nervima. Nije potcenjivao sebe. Duga i blistava politička karijera, krunisana položajem Administratora Kongresa i senatora u vreme izglasanja Zaveta Zapadne Federacije beše učinila Forda svesnim svojih sposobnosti i neuporedivog iskustva; prilikom pregovaranja, nijedan običan čovek nije mogao da u njemu izazove osećanje nesigurnosti.

Ovog puta, međutim, sve je bilo drugačije.

Kakav bi mogao da bude čovek koji je proživeo više od dva uobičajena ljudska veka? I, još teže od toga: čovek koji je imao četiri ili pet puta više iskustva odraslog, zrelog doba, od onog koje je Ford posedovao? Slejton Ford je vrlo dobro znao koliko su se njegova lična osećanja i mišljenja promenila od doba dečastva; znao je, takođe, da kao dečak kakav je nekada bio, ili čak kao sposoban mlad čovek, ne bi predstavljao ozbiljnog protivnika zreлом čoveku kakav je sada. Kakav bi onda taj Barstou mogao biti? Po svoj prilici, bio je to najспособniji, najlukaviji iz grupe ljudi čiji je svaki član imao više životnog iskustva no što će ga on ikada steći. Kako su se mogli predvideti procene, namere, način razmišljanja i mogućna pomoćna sredstva jedne takve osobe?

Ford je bio ubeden samo u jednu stvar: nije imao nameru da trguje menhetenskim ostrvom za dvadeset četiri dolara i sanduk viskija, niti da proda čovekova prirodna prava za gomilu grnčarija.

Proučavao je Barstouovo lice kada je slika iskrsla na ekranu videofona. Plemenita i snažna fizionomija... Bilo bi uzaludno zlostavljati ovakvog čoveka. Pored toga, izgledao je i mlad, čak mlađi od njega samog! Podsvesna slika Administratorovog strogog i nepokolebljivog dede iščile mu iz svesti i to učini da napetosti nestane. "Vi ste građanin Zakur Barstou?" obrati mu se on tihim glasom.

"Da, gospodine Administratore."

"Vi ste glavna izvršna instanca Porodice Hauard?"

"Ja sam trenutno predstavnik Opunomoćeništva Fondacije Porodica. Ipak, biće tačnije ako kažem da sam pre odgovoran svojim srodnicima, no što posedujem ovlašćenja u odnosu na njih."

Ford odmahnu rukom. "Pretpostavljam da vaš položaj podrazumeva i status vođe. Neizvodljivo mi je da pregovaram sa sto hiljada ljudi."

Barstou nije ni trepnuo. Prozreo je taktiku protivnika da iznenadnim ukazivanjem da je vladi poznat tačan broj članova Porodica na samom početku načini snažan utisak. Već se bio prilagodio šokantnom saznanju da tajni štab Porodica više nije tajna, kao i još neprijatnijoj činjenici da Administrator ima načina da se priključi na njihov privatni sistem komunikacija: sve je to samo dokazivalo da su jedan ili više članova bili uhvaćeni i prisiljeni da progovore.

Bilo je stoga gotovo izvesno da su vlasti već raspolagale svim podacima o Porodicama.

Imajući sve to u vidu, bilo bi izlišno pokušati sa blefiranjem. Ali, šta umesto toga? Ne davati ni jednu informaciju dobrovoljno; možda još nisu saznali sve činjenice.

Barstou je odgovorio posle jedva primetne pauze. "O čemu ste to želeli da razgovarate sa mnom, gospodine?"

"O odnosu vlade prema vašoj specifičnoj grupi. O vašoj dobrobiti."

Barstou sleže ramenima. "O čemu bismo to mogli da raspravljamo? Zavet je pogažen i vi ste dobili ovlašćenja da sa nama činite šta vam je volja, da iz nas iscedite tajnu koja ne postoji. Šta nam drugo preostaje nego da molimo za milost?"

"Molim vas!" Administrator dade oduška svom nestrpljenju. "Zbog čega izvrđavate? Mi imamo jedan problem, vi i ja. Hajde da otvoreno razgovaramo o njemu i da pokušamo da pronađemo rešenje. Slažete li se?"

"Ja nemam ništa protiv..." odgovori Barstou polako, "a verujem ni vi. Međutim, problem je zasnovan na pogrešnoj pretpostavci, to jest da mi, Porodica Hauard, znamo kako se produžava ljudski život. Međutim, nama to nije poznato."

"A šta ako bih vam rekao da je i meni poznato da takva tajna ne postoji?"

"Hmmm... Voleo bih kada bih mogao da vam verujem. Ali, kako pomiriti vašu izjavu sa proganjenjem mojih ljudi? Jurite nas kao

pacove."

Ford napravi grimasu. "Postoji jedna stara, stara priča o nekom teologu od koga su tražili da pomiri doktrinu o božjoj milosti sa doktrinom o čedoprokletstvu. 'Svemoćni', objasnio je on, 'smatra da je na službenom i javnom nivou neophodno raditi stvari koje on, inače, na privatnom planu ne odobrava'."

Barstou se nasmeja, čak i protiv svoje volje. "Shvatam analogiju. Mislite li da je prikladna za trenutak sa kojim se suočavamo?"

"Mislim da jeste."

"Znači, niste me pozvali samo da biste mi postavili ultimatum."

"Nadam se da je tako. Pratite li političku situaciju? Siguran sam da morate; vaš položaj to zahteva."

Barstou potvrdno klimnu glavom i Ford nastavi da objašnjava.

Još od inaugurisanja Zaveta, Fordova administracija bila je ta koja se najduže održala; potrajala je čak kroz četiri kongresna mandata. Ipak, njegov položaj je, u ovom trenutku, bio tako nesiguran da nije smeo da rizikuje da postavi pitanje poverenja - pogotovo ne u vezi sa slučajem Porodice Hauard. Na tom predmetu njegova nominalna većina već je bila iskopnila u manjinu. Ako bi odbacio sadašnju odluku Kongresa, što bi vodilo glasanju o poverenju, Ford bi bio uklonjen i njegovo mesto bi preuzeo sadašnji vođa manjine. "Sledite li me? Mogu da ostanem na položaju i da pokušam da se izborim sa ovim problemom, da ograničavam zahteve Kongresa sa kojima se ne slažem... ili da se povučem i ostavim svom nasledniku da ga razrešava."

"Nadam se da ne tražite moj savet?"

"Ne, ne. Ne u tom o pogledu. Ja sam se već odlučio. Izvršni odbor Kongresa isterao bi stvar do kraja, bilo uz moju ili uz pomoć gospodina Vaninga; izabrao sam da to ipak budem ja. Sada je samo pitanje da li mogu da računam na vašu saradnju ili ne?"

Barstou je oklevao, podsećajući se na brzinu Fordove političke karijere. Prvi deo Fordove dugotrajne administracije predstavljao je, nema sumnje, zlatno doba državnštva. Mudar i praktičan čovek, Ford je načela ljudske slobode, koja jezikom Zaveta beše postavio Novak, uobličio u primenjiva pravila. Bilo je to razdoblje dobre volje i napredne ekspanzije, civilizacijskih procesa koji su stvarali utisak postojanosti i nepovratnosti.

Pa ipak, do obrta je došlo i Barstou je shvatao razloge toga, bar podjednako dobro kao i sam Ford. Kad god se građani usredsrede na isključivo jedan problem, onda to znači da je situacija sazrela za spletkaroše, demagoge i pretenciozne ljude. Stablo Porodice Hauard, uprkos svoj svojoj nevinosti, prouzrokovalo je krizu javnog mnjenja, usled čega je sada i sama trpela, time što je, sopstvenom akcijom preduzetom mnogo godina ranije, upoznale kratkovečne o svom postojanju. Uopšte nije bilo važno što 'tajna' nije postojala; korodirajući efekat jeste.

"Pomoći ćemo vam", odgovori Barstou iznenada.

"Odlično. Šta predlažete?"

Barstou se ugrize za usnu. "Možete li na neki način da zauzdate ovu drastičnu akciju, ovo nasilje nad Zavetom?"

Ford odrečno zatrese glavom. "Suviše je kasno."

"Čak i ako biste izašli pred javnost i rekli građanima, jasno i glasno, da pouzdano znate da..."

Ford ga energično prekide. "Izbacili bi me iz kabineta pre no što bih uspeo da dovršim govor. Niti bi mi iko verovao. Pored toga... Sada me dobro shvatite, Zakure Barstou... Bez obzira na moje lične naklonosti koje bi se mogle razviti prema vama i vašem narodu, ne bih to uradio čak ni kada bih mogao. Čitav ovaj problem je rak rana vitalnih organa našeg društva; on neizostavno mora biti rešen. Moje ruke su, doduše, vezane... Ali, svejedno, povratka na staro nema. Stvar mora da se dotera do kraja."

Makar u jednom smislu Barstou je bio mudar čovek; bio je svestan da je moguće da mu se neko suprostavlja, a da pri tom ne bude nitkov. I pored svega, bio je prinuđen da negoduje. "Moji ljudi su progonjeni."

"Vaši ljudi", uzviknu Ford, "samo su delić desetine jednog postotka svih ljudi... a ja moram da pronađem izlaz za sve! Apelujem na vas da smislite predlog koji bi nas primakao rešenju za sve ljude. Možete li to?"

"Nisam siguran", odgovori Barstou polako. "Kako vidim, trebalo bi da se saglasim sa činjenicom da ste vi prinuđeni da nastavite prljavu rabotu hapšenja i prinudnog ispitivanja mojih ljudi. Za mene u tom slučaju nema izbora..."

"Da, nemate izbora. A nemam ga ni ja..." Ford se namršti. "Učiniću

da to ostane u okvirima humanosti, koliko god to budem u stanju; ipak, to više nije to stvar moje volje."

"Hvala vam. Pa ipak... lako ste mi pomenuli da bi bilo uzaludno istupiti pred javnost, ne bi trebalo smetnuti s uma da raspolazete izvanrednim sredstvima propagande. Možda je, i pored svega, izvodljivo da se uz našu punu saradnju ostvari kampanja koja bi ljude uverila u istinu o nama. Da im se dokaže da tajna ne postoji."

"Zapitajte se sami: da li bi to vredelo?" odgovori Ford.

Barstou uzdahnu. "Verovatno ne."

"Niti bih ja to smatrao rešenjem, čak i kada bi postojala tehnička mogućnost za sprovođenje jedne takve akcije. Ljudi, uključujući tu i moje najpoverljivije pomoćnike, skloni su verovanju u izvor mladosti, pošto je jedina preostala mogućnost isuviše gorka da bi se uzela u obzir. Shvatate li šta bi to značilo za njih - ponuditi im da se pomire sa golom istinom?"

"Nastavite."

"Smrt im se činila podnošljivom jedino zbog toga što je uvek bila veliki demokrata, odnoseći se prema svima isto. Ali sada, odjednom, kao da smrt ima svoje miljenike. Zakure Barstou, možete li da pojmite oporu ljubomoru običnog čoveka starog recimo... pedeset godina, koji pored sebe gleda nekog iz vaše svojte? Pedeset godina... Tokom dvadeset od tih pedeset on je još dete, i uveliko je zašao u tridesete pre no što se usavršio u svojoj struci. Tek što se sredio i stekao izvestan ugled, on je već u četrdesetnoj, i u onih deset godina do pedesete on se najzad uzdigao do nečega."

Ford se naže napred i nastavi tonom emfatične ozbiljnosti. "I tada, kada je dostigao svoj cilj, kakva ga nagrada očekuje? Vid mu slabi, mladalačka snaga kopni, njegovo srce i pluća nisu više onakvi 'kakvi su umeli da budu'. Još nije posenilio... ali, već oseća hladnoću prvog mraza neumoljivog zalaska ljudskog života. On zna šta ga očekuje. On zna, on zna!"

"Ali, to je oduvek bilo neizbežno i čovek je naučio da se pomiri sa takvom sudbinom."

"A onda, kao grom iz vedra neba, pojavljujete se vi", nastavi Ford sa gorčinom u glasu. "On se oseća posramljenim u svojoj slabosti, ponižen pred svojom decom. Ne usuđuje se da planira, dok vi vedro prihvatate i preduzimate planove za čije je ostvarenje potrebno

pedeset... sto godina. Bez obzira kakve je uspehe postigao, kakve je počasti doživeo, vi ćete se poigrati s njim, vi ćete ga dostići i nadživeti ga. I u svoj toj njegovoj nesreći, vi ste prema njemu još i ljubazni.

Zar je onda čudo što vas mrzi?"

Barstou se na čelu ukazaše bore zabrinutosti. "Da li vi mene mrzite, Slejtone Forde?"

"Ne. Ne, ne mogu sebi da priuštiti da mrzim bilo koga. Ali, vama mogu reći ovo", prasnu Ford iznenada. "Kada bi tajna postojala isčupao bih je iz vas, makar morao da vas iseckam na komadiće!"

"Da. Razumem vas." Barstou zastade i zamisli se. "Malo je toga što mi, članovi Porodice Hauard, možemo da učinimo. Ovo, svakako, nismo predvideli; naprosto, tako se dogodilo. Pa ipak, postoji nešto što bismo mogli da vam ponudimo."

"A to je?"

Barstou mu objasni.

Ford odrečno odmahnu glavom. "To što ste predložili, u medicinskom smislu, sasvim je izvodljivo i nema sumnje da bi se i uz poluučešće u vašem bogatom nasledu čovekov životni vek osetno produžio. Međutim, čak i ako bi naše žene dobrovoljno prihvatile spermu vaših muškaraca... Ne kažem da bi one to sigurno uradile... Ipak, predstavljalo bi to psihičku smrt za sve ostale muškarce. Došlo bi do erupcije osujećenih nagona i mržnje koja bi naprosto raspolutila ljudsku rasu. Ne možemo da rasplodujemo ljude kao životinje. Oni to ne bi podneli."

"Znam", saglasi se Barstou, "ali, to je sve što mi možemo da pružimo... deobu našeg udesa uz veštačku oplodnju."

"Da. Zamišljam, čak, da bi bilo uljudno da vam se zahvalim, ali ja ne osećam nikakvu zahvalnost i neću to učiniti. Gledano pojedinačno, vi stari bez sumnje zaslužujete poštovanje i naklonost. Ali kao grupa, vi ste opasni poput kužnih kliconoša. Stoga bezuslovno morate biti smešteni u karantin."

Barstou lagano klimnu glavom. "Moji rođaci i ja već smo došli do tog zaključka."

Fordu kao da je laknulo. "Drago mi je da ste, u pogledu svoje razboritosti, opravdali moja očekivanja."

"Nema nam druge. Pa? Izdvojena kolonija? Neko zabito i pusto

mesto koje će postati naše vlastiti Izgnanstvo? Madagaskar, na primer? Ili možda Britanska ostrva? Da ih ponovo izgradimo i proširimo se po Evropi čim se ugase i poslednji talasi radioaktivnosti."

Ford ponovo zavrte glavom. "Nemoguće. U tom slučaju, problem bi ostao u amanet našim unucima. Vremenom biste vi i vaši dobili u snazi; i moglo bi se, tada, desiti da nas porazite. Ne, Zakure Barstou, vi i vaše pleme morate napustiti ovu planetu, i to definitivno!"

Barstuovo lice poprimi izraz sumornog nezadovoljstva. "Znao sam da ćemo stići do ove tačke. Dobro... A kuda bismo to pošli?"

"Sami odaberite neko mesto u sunčevom sistemu. Gde god želite."

"Ali, gde? Venera svakako nije premija, i, čak i ako je odaberemo, da li će nas oni primiti? Venerijanci se neće pokoriti naređenjima sa Zemlje; tako je dogovoreno još 2020. godine. Nesumnjivo bi, na osnovu Konvencije četiriju planeta, mogli biti spremni da daju azil pojedinim imigrantima... Ali, da li će prihvatiti sto hiljada onih koje je Zemlja smatrala previše opasnim da bi ostali na njoj? Sumnjam."

"I ja. Bolje, stoga, uzmite neku drugu planetu."

"Koju drugu? U celokupnom sistemu ne postoji više ni jedno nebesko telo koje bi bilo pogodno za čovekov život. Neophodan je gotovo nadljudski napor, neograničena svota novca i kruna moderne tehnike, da se one koje najviše obećavaju osposobe za naseljavanje."

"Učinite taj napor. Mi nećemo štedeti pomoć."

"Ubeđen sam da ćete učiniti sve što je u vašoj moći. Ipak, posmatrajući iz drugog ugla, zar je to bolje rešenje od dodeljivanja nekog rezervata na samoj Zemlji? Imate li nameru da stavite zabranu na svemirska putovanja?"

Ford se trže. "Oh! Shvatam šta mislite. O tome nisam do sada razmišljao i dobro je što ste me na to podsetili. Pa, zašto da ne? Zar ne bi bilo bolje da se odrekemo svemirskih putovanja, nego da dopustimo da se situacija preobrati u otvoren rat? Uostalom, takva zabrana bila je u prošlosti već jednom donesena."

"Da, kada su Venerijanci izbacili svoje gospodare, koji su i dalje ostali da žive na Zemlji. Međutim, sve je iznova krenulo i Luna Siti je bio obnovljen, tako da u ovom trenutku prostorom leti deset puta više tonaže no ikada ranije. Možete li to da sprečite? I, ako možete, da li

će se to održati?"

Ford je prevrtao i prevrtao ovu misao po glavi. Ne, nije mogao da spreči svemirska putovanja; ni jedna vlada to ne bi bila u stanju. Možda bi, doduše, bilo izvodljivo da se zabrana ograniči na planetu koju bi naselile ove starine. Ali, da li bi to iole i išta vredelo? Jedno pokolenje, dva, tri... i kakva bi, na kraju, bila razlika? Stari Japan je pre mnogo godina pokušao sa sličnim rešenjem; ali, inostrani dušmani su ipak, na kraju, pristigli morskim putem. Kulture je nemoguće držati zauvek odvojene, a kada dođe do susreta, tada jača uklanja slabiju; to je prirodan zakon.

Stalan i efikasan karantin naprosto nije bio moguć. Beše, dakle, preostao samo jedan odgovor - nimalo prijatan. Ford, međutim, nije bio meka srca; umeo je da prihvati ono što je neminovno. Počeo je da razvija zamisli, potpuno zaboravivši na Barstouvljevo prisustvo. Od trenutka kada je Glavnom proktoru dao položaj štaba Porodice Hauard ne bi smelo da prođe više od jednog, najviše dva sata do njihovog izručivanja organima zakona - sem ukoliko nisu bili opremljeni nekim izuzetnim odbrambenim sistemom; ipak, u svakom slučaju, bilo je to samo pitanje vremena. Od onih koji će biti uhapšeni u štabu Porodica očekivao je da sazna položaje skrovišta svih ostalih članova grupe. Sa nešto malo sreće, mogao je sve da ih ima u roku od dvadeset četiri ili četrdeset osam časova.

Neodlučnost ga je mučila samo u jednom pogledu: da li da ih sve likvidira ili da ih jednostavno sterilizuje. Oba rešenja bila bi konačna, a treće nije ni postojalo. Ali, koje je bilo humanije?

Ford je znao da će to značiti kraj njegove karijere. Napustiće svoj položaj osramoćen, možda će ga čak poslati u Izgnanstvo; ali, on nije mario za to. Bio je tako sazdan da mu je izgledalo nemoguće da na isti kantar stavlja vlastitu dobrobit i svoje shvatanje javne funkcije. Barstou nije bio u stanju da čita Fordove misli, ali je osećao da Ford beše došao do odluke i ispravno je podozrevao da ta odluka mora biti loša po njega i njegov rod. Sada je bio trenutak da istupi sa poslednjim adutom.

"Gospodine Administratore..."

"Ahhh? Izvinite! Malo sam se zaneo." Ford pokuša da prikrije iznenađenje. Osetio se strahovito nelagodno, ponovo postajući svestan prisustva čoveka kojeg je baš malopre osudio na smrt. On

pokuša da se kao velom obavije zvaničnim izrazom užurbanosti. "Hvala vam, Zakure Barstou, za ovaj razgovor. Žao mi je što..."

"Gospodine Administratore!"

"Da?"

"Predlažem da nas iselite izvan sunčevog sistema."

"Šta?" zatrepta Ford. "Da li vi to ozbiljno govorite?"

Barstou brzo i ubedljivo izloži Lazarusovu poluuobličenu zamisao, improvizujući pri tom detalje, preskačući sve nedostatke i naglašavajući prednosti.

"To bi moglo da dode u obzir", polako progovori Ford na kraju.

"Postoje neke poteškoće koje niste pomenuli - političke zavrzlake i očigledan nedostatak vremena. Pa ipak, nije nemoguće." On se pridiže. "Vratite se svom narodu, ali im nemojte ništa saopštiti o ovom. Videćemo se uskoro."

Barstou krenu sporim i teškim korakom prema sali, razmišljajući šta bi mogao da saopšti članovima Porodica. Oni će zahtevati potpun izveštaj; u stvari, nije ni imao prava da im to odbije. Međutim, bio je veoma sklon da saraduje sa Administratorom, sve dok su postojali i najmanji izgledi za povoljan ishod. Iznenada se odlučivši, on se okrenu, otide u svoju kancelariju i posla po Lazarusa.

"Kako je, Zače?" upita Lazarus čim je ušao. "Kako ide nadmudrivanje?"

"I dobro i loše", odgovori Barstou. "Slušaj..." Izneo mu je ukratko sadržaj razgovora. "Da li bi mogao da odeš dole i da im kažeš nešto što bi ih primirilo?"

"Hmmm... Pa, računam da bih."

"Onda uradi tako i požuri opet ovamo."

Porodicama se nije dopao izgovor koji im Lazarus beše podmetnuo. Nisu hteli da se smire i da odlože sastanak. "Gde je Zakur?" "Zahtevamo da nam se podnese izveštaj!" "Čemu sve ove mistifikacije?"

Lazarus ih je učutkao urlikom: "Slušajte me, prokleti idioti! Zak će vam govoriti kada bude spreman; ne vucite ga za rukav. On vrlo dobro zna šta radi."

Jedan čovek sa dna sale ustade. "Ja idem kući!"

"Samo napred", ponudi mu Lazarus umilno. "Poljubi mi proktore."

Čovek se zbuni i ponovo sede.

"Da li još neko želi da ide kući?" viknu Lazarus. "Ja vas u tome neću sprečavati. Samo me zanima kada će vaši ptičji mozgovi već jednom shvatiti da ste stavljeni van zakona. Između vas i proktora u ovom trenutku stoji jedino sposobnost Zakura Barstoua da milozvučno razgovara s Administratorom. Pa sad, izvolite... Sastanak se odlaže."

"Slušaj, Zače", reče Lazarus nekoliko minuta kasnije, "hajde da razjasnimo čitavu ovu zbrku. Ford će upotrebiti svu svoju pozamašnu moć da nam pomogne da se ubacimo u veliki brod i klisnemo odavde. Je li tako?"

"On je, praktično, prinuđen na to."

"Hmmm... I moraće sve to da izvede istovremeno se pretvarajući pred Kongresom da je svaki njegov potez samo neophodan korak ka saznavanju naše 'tajne'; drugim rečima, igraće dvostruku igru. Je li tako?"

"Nisam išao toliko daleko u razmišljanju. Ja sam..."

"Ali, to je istina, zar ne?"

"Da ... To je jedini način."

"Dobro. Kaži mi da li je taj momak Ford dovoljno pametan da shvati u šta se upušta i da li je dovoljno čvrst da bi sve to prebrodio?"

Barstou se priseti svega što je znao o Fordu i tome pridodade utiske iz razgovora. "Da", reče on odlučno, "Ford zna šta ga očekuje i dovoljno je snažan da se uhvati ukoštac sa tim."

"U redu. A kako stvari stoje sa tobom, drugar? Jesi li ti dorastao nevolji?" Lazarusov glas zvučao je pomalo prekorno.

"Ja? Šta hoćeš time da kažeš?"

"Ti, takođe, planiraš dvostruku igru sa svojom pastvom, zar ne? Imaš li ti tri čiste da izguraš stvar kada postane čupavo?"

"Ne razumem te, Lazaruse", odgovori Barstou zabrinuto. "Ne nameravam nikoga da obmanjujem; barem ne članove Porodica."

"Bolje bi bilo da ponovo pogledaš u karte", nastavi Lazarus neumoljivo. "Tvoj deo dogovora sastoji se u tome da se pobrineš da svi muškarci, žene i deca budu uključeni u egzodus. Spremaš li se da svakom pojedinačno ponudiš tu ideju i da sačekaš da se sto hiljada ljudi slože? Jednoglasno? Bog s tobom, toliku rulju ne bi mogao da privoliš ni da ti jednoglasno odzvižduće 'Jenki Dudl

Dendi'."

"Ali, moraće da se slože", pobuni Barstou. "Nemaju izbora: ili ćemo emigrirati ili će nas oni pohvatati i poubijati. Ubeđen sam da je to i Fordova namera. On će to zaista i uraditi."

"Pa, zašto onda nisi iz istih stopa otišao dole u salu i rekao im to? Zašto si poslao mene, da im pričam šarene laže?"

Barstou protrlja oči prstima. "Ne znam."

"Ja ću ti reći zbog čega", nastavi Lazarus. "Ti bolje razmišljaš svojim slutnjama nego većina ljudi mozgovima. Poslao si me tamo da im odrecitujem bajku, jer si đavolski dobro znao da istina ne bi ničemu poslužila. Da si im saopštio da mogu da biraju između mogućnosti da budu ubijeni i bekstva, jedni bi se uspaničili, a drugi uzjogunili. A neka stara ženska u kiltu bi odlučila da ode kući i isprsi se, zahtevajući poštovanje svojih prava, na osnovu Zaveta. Tada bi takav klipan minirao čitav plan, pre no što bi mu uopšte svanulo da se vlada ne šali. Je li tako?"

Barstou sleže ramenima i neveselo se nasmeši.

"U pravu si. Nisam, doduše, sve to tako proračunao, ali si apsolutno u pravu."

"Ma, jesi ti to proračunao", stade ga uveravati Lazarus. "Imao si ti pravi odgovor. Zače, dopadaju mi se tvoje slutnje: zato i učestvujem u svemu ovome. U redu, ti i Ford okrenućete svet naglavce, ali te ponovo pitam: Imaš li petlje da se upustiš u sve to?"

5.

Članovi Porodica stajali su u grupama i gundali. "Ne mogu to da shvatim", govorila je Porodični Arhivar zabrinutim ljudima iz grupe koja se oko nje beše okupila. "Glavni Opunomoćenik nikada se nije mešao u moj posao. Ovog puta, međutim, uleteo je kao furija u moju kancelariju, u pratnji onog Lazarusa Longa, i isterao me napolje."

"I šta ti je rekao?" upita jedan od slušalaca.

"Pa, ja sam mu se prva obratila, upitavši ga: 'Mogu li da vam budem na usluzi, Zakure Barstoue?', na šta je on odgovorio: 'Da, možete. Odlazite odavde i pokupite svoje devojke sa sobom!' Bez ijedne reči uobičajene uljudnosti!"

"I ti se žališ na tako nešto?" ubaci se turobno jedan drugi glas. Bio je to Sesil Hedrik, iz Porodice Džonson, glavni inženjer za komunikacije. "Lazarus Long počastio me je svojom posetom i pokazao se daleko manje ljubaznim od Zakura."

"Šta je uradio?"

"Utrčao je u odeljenje za komunikacije i obavestio me da on preuzima komandnu tablu - Zakurovo naređenje. Odgovorio sam mu da niko nema pravo da pipne moje uređaje, sem mene i mojih pomoćnika; osim toga, upitao sam ga i šta mu daje pravo da čini tako nešto? I znate li šta je tada uradio? Nećete mi verovati, ali izvukao je revolver i prislonio mi cev na čelo."

"Šališ se!"

"Nipošto. Kažem vam, taj čovek je opasan. Trebalo bi ga poslati na psiho-podešavanje. Ako se ne varam, on zaista predstavlja atavizam."

Lice Lazarusa Longa pomoli se na ekranu, zureći u Administratora. "Je li sve spremno?" upita on.

Ford neprimetno okrenu prekidač aparata za verno reprodukovanje lika. "Da sve je spremno" potvrdi on.

"U redu", odgovori Lazarusova slika. "Čistim se." Kada se ekran ponovo zabeleo, Ford progovori u svoju zatvorenu radio-mrežu: "Smesta me spojite sa Glavnim proktorom; neka lično dođe ovamo."

Šef čuvara javnog reda javi se po naređenju, sa izrazom na izbornom licu koji je govorio o unutrašnjem sukobu između ozlojeđenosti i poštovanja discipline. Bila je to najburnija noć u njegovoj karijeri, a, pored toga, Stari mu beše naredio da mu dođe na noge. Za šta, onda, do đavola, služe svi ti videofoni, pomislio je srdito, čudeći se usput sam sebi što li mu je uopšte trebalo da se prihvata policijskog poziva. Pokušao je da to stavi do znanja svom pretpostavljenom, držeći se hladne formalnosti i salutiranja, na šta inače nije bio obavezan. "Poslali ste po mene, gospodine."

Ford se, međutim, ni ne obazre na to. "Da, hvala vam. Evo." On pritisnu dugme i filmska kasetna iskoči iz faksimilatora. "Ovde se nalazi kompletna lista članova Porodica Hauard. Pohapsite ih."

"Razumem, gospodine." Šef federalne policije zurio je u kasetu, kolebajući se da li da upita kako su ti podaci bili dobavljeni. Jedno je sigurno - to da nikada nisu prošli kroz njegovu kancelariju... Da li je Stari raspolagao obaveštajnom službom o kojoj on ništa ne zna?

"Imena su sređena alfabetskim redom, ali i razvrstana u grupe po geografskom ključu", objasni mu Administrator. "Pošto listu propustite kroz razvrstavač, pošaljite mi... Ne, donesite mi original. Obustavite, takođe, psiho-istragu", dodade on. "Samo ih sprovedite i držite ih zatvorene. Dalja uputstva dobićete kasnije."

Glavni proktor proceni da trenutak nije pogodan za pokazivanje radoznalosti. "Razumem, gospodine". Oštro je salutirao i udaljio se.

Ford se okrenu prema kontrolama na svom stolu i uputi zahtev da mu pošalju šefove odeljenja za zemljišne resurse i kontrolu transporta. Posle kratkog razmišljanja, poslao je i po šefa odeljenja za organizovanje pozadinske službe.

Za to vreme, u Sedištu Porodica, zasedalo je Opunomoćeništvo u krnjem sastavu. Barstou je bio odsutan. "Ovo mi se ne dopada" govorio je Endru Vidrel. "Mogu da razumem da je Zakur odlučio da članovima privremeno uskrati izveštaj, ali sam pretpostavljao da, u stvari, želi da prethodno sa nama razgovara. U najmanju ruku, očekivao sam da će nas konsultovati. Šta misliš o svemu ovome, Filipe?"

Filip Hardi se ugrize usnu. "Ne znam. Zakur je uvek bio pomalo svojeglav... Pa ipak, verovao sam da će nas pozvati i posavetovati

se s nama. Džastine, da li je razgovarao sa tobom?"

"Ne, nije", odgovori Džastin Fut ledenim glasom.

"Pa, šta da radimo? Ne možemo tek tako da ga pozovemo i zatražimo da nam položi račune, sem ukoliko ne želimo da ga razrešimo dužnosti; a ako on pristane na to, ja prvi nisam rad da mu budem zamena."

Rasprava je bila u jeku kada su banuli proktori.

Lazarus začu vrevu i odmah shvati šta je po sredi: nikakvo čudo, s obzirom da je raspolagao obaveštenjima koja su za njegovo bratstvo bila tajna. Bio je svestan da bi trebalo da mirno i na upadljivom mestu dopusti da bude uhapšen i tako da dobar primer ostalima. Međutim prevagnule su stare navike; pokušao je da odloži neizbežno, krenuvši u jedan od muških osveživača.

Našao se u ćorsokaku. On osmotri ventilacionu cev... Ne, suviše je uska. Razmišljajući, on gurnu ruku u torbicu, tražeći cigarete; prsti mu napipaše neki čudan predmet i on ga izvadi. Bila je to značka koju beše 'pozajmio' od proktora u Čikagu.

Kada je proktor, član operativnog odreda koji je pokrивao ovo krilo Sedišta, promolio glavu u osveživač, ugledao je drugog 'proktora'.

"Ovde nema nikoga", dobaci mu Lazarus. "Proverio sam."

"Kako si, do đavola, stigao ovamo pre mene?"

"S bočne strane. Stouni Ajlend tunelom, a zatim kroz ventilacionu cev." Lazarus je bio ubeđen da pravi pajkan pojma nema da li Stouni Ajlend tunel uopšte postoji ili ne. "Imaš li jednu cigaretu?"

"Ufff? Nije trenutak za pušenje."

"Koješta", odvrati Lazarus, "moj pretpostavljeni je bar milju odavde."

"Moguće", primeti proktor, "ali je zato moj odmah iza nas."

"A, tako? Pa dobro, onda da batalimo; u svakom slučaju, imam nešto da mu saopštim." Lazarus pokuša da iziđe, ali se proktor nije sklanjao sa puta. Ljubopitljivo je zurio u Lazarusov kilt. Lazarus ga je bio izvrnuo naopačke i plave linije na unutrašnjoj strani davale su utisak pristojne imitacije proktorske uniforme - osim ako se ne bi zagledalo izbliza.

"Kojoj stanici, reče, pripadaš?"

"Ovoj", odgovori Lazarus i spusti kratak udarac u predeo ispod grudne kosti radoznalca. Lazarusov bokserski trener uvek je tvrdio

da je udarac u pleksus daleko teže izbeći nego onaj u vilicu; trener je počivao u miru još od saobraćajnog udesa 1966. godine, ali je njegova veština nastavljala da živi.

Lazarus se oseti znatno više kao policajac u propisnoj uniformi i sa redenikom paralizujućih bombi ispod levog ramena. Osim toga, proktorov kilt stajao mu je kao saliven. S desne strane, hodnik je vodio do sanatorijuma i tamo se završavao; bio je, dakle, primoran da krene na levu stranu, iako je znao da bi mogao da naleti na šefa svog onesvešćenog dobročinitelja. Hodnik se širio u hol, zakrčen članovima Porodica, koje su proktori sabijali u jednu grupu. Lazarus se ni ne obazre na svoj rod, već pohita do glavnokomandujućeg starešine na čijem su se licu primećivali upadljivi znaci zamora. "Gospodine", raportira mu on, ne zaboravivši da ga prethodno pozdravi po svim pravilima policijske službe. "Tamo pozadi, naišao sam na nekakvu bolnicu. Biće nam potrebno pedeset ili šezdeset nosila."

"Što se meni obraćaš, pronađi svog pretpostavljenog. Mi imamo pune ruke posla."

Lazarus već htjede da se udalji bez odgovora, kada, gledajući preko policajčevog ramena, spazi u gomili Meri Sperling. Zurila je u njega nekoliko trenutaka, a zatim odvrtila pogled. On se pribra i reče: "Ne mogu da ga pronađem. Pretpostavljam da je zauzet nekom važnom akcijom."

"Onda iziđi napolje i pozovi prvi pomoćni odred."

"Razumem, gospodine." Udaljio se, pomalo gizdavo, s palčevima zadenutim za pervaze kilta. Bio je već uveliko odmakao prolazom koji je vodio do prevodnog tunela na čijem se završetku nalazio Vokeganski izlaz, kada začu povike otpozadi. Dvojica proktora jurila su prema njemu.

On zastade u zasvođenom ulazu, odakle je počinjao prevodni tunel i sačeka ih. "U čemu je problem?" mirno ih je upitao kada su prispeli.

"Kapetan... " počeo jedan od njih. Ali, bilo mu je to i poslednje; paralizujuća bomba zvecnu i rasprsku se pred njegovim nogama. Prvo je napravio grimasu zaprepašćenja, a odmah potom zračenje mu izbrisa svaki izraz sa lica; i kolega mu se istog časa opruži preko njega.

Lazarus pričekava iza stepeništa, brojeći do petnaest. "Broj jedan, pali!

Broj dva, pali! Broj tri, pali!" Ostao je potom još nekoliko sekundi, kako bi bio siguran da je paralizujući uticaj potpuno iščezao. Otkaćio je bombu nešto brže no što je želeo. Nije, međutim, uspeo da se dovoljno hitro izmakne i osetio je kako mu leva noga trne.

On iziđe da proveriti. Ona dvojica ležali su onesvešćeni, a nikog drugog nije bilo na vidiku. On se uspe predvodnim tunelom. Možda i nisu tragali za njim pod pravim identitetom, odnosno, možda ga niko nije izdao. Međutim, nije želeo da se vrti unaokolo da to proveriti. Ipak, u jednu stvar bio je prokleta siguran. Ako ga je iko ocinkario, to sigurno nije bila Meri Sperling.

Još dve paralizujuće bombe i nekoliko stotina na brzinu napabirčenih reči i on se nađe na otvorenom vazduhu. Iskoristio je prvu priliku nepažnje policajaca i zamakao za ugao; gurnuo je potom značku i preostale bombe u torbicu, dok je redenik zavitlao u žbunje. Zatim je krenuo u potragu za prodavnicom odeće u Vokeganu.

Seo je na prodajni kiosk i otkucao broj za kiltove. Svetlucava filmska traka različitih dezena iz kataloga, praćena sugestivnim glasom, promicala je ekranom. Kada se, najzad, pojavio model koji nije bio vojničkog tipa ni plave boje, on zaustavi projekciju i gurnu u jedan otvor karticu na kojoj su stajale željene mere. Pogledao je cenu, izvukao kreditnu karticu iz novčanika, ubacio je u mašinu i pritisnuo dugme. Čekajući da se krojenje završi, žudno je pušio cigaretu.

Desetak minuta kasnije, bacio je proktorov kilt u kantu za đubre i udaljio se, lepo i uredno odeven. Prošlo je više od sto godina od kako je poslednji put boravio u Vokeganu, ali i pored toga uspeo je da pronađe pristojan hotel, ne raspitujući se unaokolo, kako ne bi privlačio pažnju. Na registracionoj tabli otkucao je nalog za standardan apartman, i proveo sedam sati u čvrstom, mirnom snu.

Doručkovao je u sobi, slušajući jednim uhom dnevne vesti. Ne naročito radoznao, ipak je hteo da sazna izveštaj o prepadu na Porodice. Njegovo zanimanje bilo je samo površno; u duši, bio se već odvojio od čitave te afere. Bilo je pogrešno, zaključio on, što je uopšte ponovo stupio u vezu sa Porodicama. Baš je dobro što se izvukao iz svega toga i što je ponovo uspostavio svoj zvanični identitet, koji niko ne može da dovede u vezu sa ovom tarapanom.

Jedna rečenica mu, ipak, privuče pažnju. '... uključujući Zakura Barstoua, njihovog plemenskog vođu.

Zatvorenici su prebačeni u rezervat u Oklahomi, u neposrednu blizinu ruševina putograda Okla-Orleans, dvadeset pet milja istočno od Harimanovog memorijalnog parka. Glavni proktor opisao je to mesto kao Malo Izgnanstvo i izdao nalog da se nijedna letelica ne sme tom području približiti na manje od deset milja. Nismo bili u mogućnosti da dobijemo izjavu Administratora, ali iz pouzdanih izvora bliskih vladi saznajemo da je masovno hapšenje sprovedeno u cilju ubrzanja istrage od koje vlada očekuje otkrivanje 'tajne Porodica Hauard' i njihove tehnike produžavanja života na neodređeno vreme. Ova preventivna akcija hapšenja i transportovanja svih članova inkriminisane grupe trebalo bi, prema očekivanju, da doprinese slamanju tvrdoglavog otpora njihovih vođa i pokoravanju zakonitim zahtevima našeg društva. Biće im energično stavljeno do znanja da građanska prava, zajemčena svakom poštenom članu društva, ne mogu biti korišćena kao plašt ispod koga bi se društvu kao celini mogla nanositi šteta.

Pokretna i nepokretna imovina članova zavereničke grupe, po rečima Glavnog nadzornika, biće popisana i tokom njihovog zatočeništva...'

Lazarus isključi prijemnik za vesti. Do đavola s tim! pomisli on. Ne treba se sekirati zbog stvari u kojima ne možeš da pomogneš. Naravno, očekivao je da će i sam biti uhapšen... Ali, uspeo je da umakne. Tako je to. Šta bi za Porodice značilo da je i on sada sa njima... A, pored toga, zaista im ništa nije dugovao, ni trunčicu.

U svakom slučaju, bolje je za njih što su pohapšeni svi zajedno, u istom času, i stavljeni pod nadzor. Da su ih lovili, jednog po jednog, svašta im se moglo dogoditi... linčovanja, čak i masakri. Lazarus je iz bogatog iskustva vrlo dobro znao kako je tanka koža koja pokriva nagon za linčovanjem i masovnim nasiljem čak i kod najcivilizovanijih, najslatkorečivijih pojedinaca; zato je i savetovao Zaku da udesi celu stvar. Zak i Administrator morali su da zbiju Porodice u kompaktnu grupu, kako bi stvorili osnovni uslov za realizaciju njihove zamisli. Oni su sada bili daleko... a on zdrav i čitav.

On se upita kako se Zak drži u ovom trenutku i šta će pomisliti u vezi sa njegovim nestankom. Šta li je pomislila Meri Sperling... Mora da se užasnula kada se on pojavio kao proktor... Želeo je da joj to

razjasni.

Uostalom, kao da je bilo važno šta će oni misliti o njemu. Uskoro će biti ili udaljeni mnogo svetlosnih godina odavde... ili mrtvi. Zatvorena knjiga, jednom rečju.

On dohvati telefon i pozva poštansku stanicu. "Kapetan Aron Šefild", reče on u slušalicu i dade svoj poštanski broj. "Poslednja registracija u poštanskoj stanici Godard Fild. Da li biste bili ljubazni da moju poštu pošaljete na..." On se naže da pročita šifru poštanskog prijemnika apartmana.

"Na usluzi", začu se glas službenika sa drugog kraja žice. "Odmah, kapetane."

"Hvala vam."

Biće potrebno nekoliko sati da pošta stigne do njega - pola sata u krivulji isporučivanja, i tri puta toliko tamo i ovamo. Mogao bi da sačeka ovde... Nema sumnje, potera mu već odavno beše izgubila svaki trag, ali u Vokeganu nije bilo ničega zanimljivog zbog čega bi se tu zadržao. Čim se pisma pojave, iznajmiće jednu U-letelicu i otperjati...

Ali, gde? I šta sada da radi?

On preturi po glavi mnoštvo mogućnosti i na kraju dođe do sumornog zaključka da uzduž i popreko sunčevog sistema ne postoji ništa što bi zaista želeo da učini.

To ga je pomalo uplašilo. Jednom beše čuo, i bio je sklon da u to poveruje, kako gubitak interesovanja u životu označava prekretnu tačku u borbi između anabolizma i katabolizma - starosti. Iznenada je pozavideo običnim kratkovekim ljudima: oni su bar mogli da svoje lično nezadovoljstvo i dosadu odagnaju posvećujući se deci. Roditeljska osećanja nisu bila uvrežena kod članova Porodica; bilo je neizvodljivo održavati takve odnose tokom stotinu godina, ili čak i više. Prijateljstvo, sa izuzetkom onog između članova, uglavnom se smatralo prolaznom i praznom pojavom. Nije postojao niko koga bi Lazarus želeo da vidi.

Čekaj malo... Ko ono beše na planeti Veneri? Jedan tip koji je znao svu silu folk pesama i bio strašno zabavan kada se našljema. Trebalo bi da ga potraži. Skoknuće gore da se malo proveseli, iako mu Venera nije baš bila prirasla za srce.

A onda se gotovo stresao od jeze, prisativši se da tog čoveka nije

video... koliko dugo? U svakom slučaju, taj je već sigurno uveliko pokojnik.

Libi je bio u pravu, promrmlja on mračno, kada je govorio o neophodnosti novog tipa memorisanja za dugovečne. Nadao se da će momak prionuti na ozbiljna istraživanja i iznaći neko rešenje pre no što se on, Lazarus, ne spusti na nivo pamćenja brojanjem prstiju... Minut ili dva razmišljao je o tom fenomenu, pre no što mu pade na um da, najverovatnije, da nikada više neće ni sresti Libija.

U međuvremenu beše stigla i pošta, ali nije sadržala ništa značajno. Nije bio iznenađen, pošto nije ni očekivao pismo lične prirode. Reklamne dopisnice našle su svoje mesto u kanti za otpatke. Zadržao se samo na jednom pismu. Bilo je to obaveštenje Pan-Tera Dokerske Korporacije da je njegov višenamenski brod-krstarica Ja, Špijun završio sa istovarom, nakon čega je bio prebačen na parkirni dok, gde i sada stoji spreman za poletanje. Po nalogu, nisu dirali astrogacione kontrole; da li je to kapetanu po volji?

On odluči da nešto kasnije istog dana preuzme brod i da odleti u svemir. Sve je bilo bolje od sedenja na Zemlji i priznavanja da ti je dosadno.

Plaćanje računa i iznajmljivanje letelice uzelo mu je desetak minuta. Uzleteo je i uputio se ka Godard Fildu, služeći se nivoom lokalnog saobraćaja kako bi izbegao kontrolisane linije sa određenim planovima letenja. Nije se svesno čuvao policije, budući da nije imao razloga da pomisli kako bi oni mogli da tragaju za 'kapetanom Šefildom'; to je naprosto bila navika, a i najbrži način da se stigne do Godard Filda.

Međutim, znatno pre no što je tamo stigao, leteći iznad istočnog Kanzasa, iznenada je odlučio da sleti i to je odmah i učinio.

Izabrao je poljanu na domak nekog malog grada, toliko malog da bi bilo pravo čudo da su zapošljavali proktora s radnim vremenom. Požurio je zatim do prve telefonske govornice. Ušavši unutra, za trenutak je zastao, kolebajući se. Na koji način da nazove glavešinu cele Federacije... i da dobije vezu s njim. Ako, na primer, nazove Novakov Toranj i zatraži da razgovara sa Administratorom Fordom, ne samo što ga neće s njim spojiti, već će ga prekopčati na odeljenje javne bezbednosti gde bi ga očekivala raznorazna neprijatna pitanja i gnjavaža.

Pošto je već bilo tako, postojao je samo jedan način da ih nadmudri; trebalo je da nazove samo odeljenje javne bezbednosti i da nekako dođe do Glavnog proktora... a posle toga već bi nešto smislilo.

"Odeljenje javne bezbednosti", začu se glas. "Na usluzi, građanine?"

"Vama na usluzi", počeo on svojim najboljim glasom, podešenim da zvuči kao iz glasnogovornika kontrolnog tornja. "Ovde Kapetan Šefild. Dajte mi šefa." Tu nije moglo biti pogovora; njegov manir podrazumevao je poslušnost sagovornika.

Nastade kratka tišina... "Šta je po sredi, molim vas?"

"Rekao sam da se zovem kapetan Šefild." Ovog puta Lazarusov glas beše poprimio boju prigušenog besa.

Još jedna pauza... "Spojiću vas sa kancelarijom zamenika šefa." U glasu se osećalo podozrenje.

Ekran se zasvetle. "Da?" upita zamenik šefa, odmeravajući sagovornika.

"Dajte mi šefa, brzo!"

"Šta je u pitanju?"

"Blagi bože, čoveče... daj mi šefa! Ja sam kapetan Šefild!"

Trebalo bi razumeti zbog čega je zamenik šefa ipak spojio Lazarusa sa kabinetom Glavnog proktora. Čovek je bio neispavan, a u poslednjih dvadeset četiri časa dogodilo se više zbunjujućih stvari koje on nije razumeo. Kada se lik Glavnog proktora pojavio na ekranu, Lazarus se prvi oglasi. "Ah, tu ste najzad! Grdne sam muke imao da se probijem kroz vašu crvenu zonu. Dajte mi Starog i mičite se! Ukopčajte svoju internu liniju."

"Šta, do đavola, hoćete da kažete? Ko ste vi, uopšte?"

"Slušaj, brajko", odvrati Lazarus tonom lake razdraženosti, "ne bih rovario po tvojoj proklesnoj jazbini od odeljenja, da nisam u gadnom sosu. Prikopčaj me na Starog. U pitanju su Porodice Hauard!"

Šef policije istog trena promeni stav. "Dajte mi svoj izveštaj."

"Pazi", obrati mu se Lazarus hladnim tonom, "znam da voliš da gviriš preko Starčevog ramena, ali sada si izabrao pogrešan trenutak. Ako me sprečiš i primoraš da izgubim dva časa da bih lično podneo izveštaj, ja ću tako i učiniti. Ali, Stari će svakako želeti da sazna zašto je tako išlo i ja ću mu tada, možeš se kladiti u svoju paradnu uniformu, reći pravu istinu."

Glavni proktor odluči da okuša stari trik... spojiće ovu spodobu sa

kabinetom Administratora, uključujući trokraku vezu; ako Stari u roku od, recimo, tri sekunda ne najuri ovog ludaka, on će znati da je uradio pametnu stvar. Ako ga, pak, najuri... pa, uvek može da za to okrivi ukrštanje komunikacionih linija. On okrenu prekidač.

Administrator Ford se zabezeknu, ugledavši Lazarusov lik na ekranu. "Vi?" uzviknu on. "Kako je, nebesa, moguće da... zar Zakur Barstou nije..."

"Izolujte svoju liniju!" preseče ga Lazarus. Kada se ekran ispred njega ugasio, lice Glavnog proktora se smrači od srdžbe. Tako, znači, Stari je ipak imao tajne agente van Odeljenja... Zanimljivo... To se ne sme zaboraviti.

Lazarus je Fordu dao kratko i sasvim pošteno objašnjenje kako se dogodilo da se on nađe na slobodi, a potom je dodao: "Kao što vidite, mogao sam da pobegnem i da se potpuno obezbedim. U stvari, ja to još uvek mogu. Međutim, želeo bih nešto da saznam: da li dogovor između vas i Zakura Barstoua još važi?"

"Da."

"Da li ste smislili kako ćete ukrcati sto hiljada ljudi u Novu Granicu, a da pri tom ne kompromitujete sebe pred javnošću? Ne biste smeli da imate poverenja u svoje ljude. To vam je jasno, zar ne?"

"Jeste. U ovom trenutku, dok razgovaramo o planu, situacija je privremeno pogodna."

"A ja sam pravi čovek za takav zadatak. Prinuđen sam da to budem, jer sam jedini slobodan agent kome i jedna i druga strana može da veruje. A sada, slušajte..."

Osam minuta kasnije, Ford polagano klimnu glavom i preuze reč. "Moglo bi da uspe. Moglo bi. U svakom slučaju, počnite sa pripremama. Kreditno pismo će vas čekati u Godardu."

"Možete li da izbegnete svoj potpis? Ne usuđujem se da pokazujem Administratorovo kreditno pismo. Ljudi će se pitati..."

"Verujte da nisam neinteligentan. Dok ono stigne do vas, čitava stvar ličiće na rutinsku bankovnu transakciju."

"Izvinite. Recite mi... Kako da stupim u kontakt sa vama, kada to bude potrebno?"

"Oh, da... Ne uz pomoć ove šifrovane kombinacije." Ford mu razgovetno izrecitova drugu. "To je direktna veza sa mnom. Ne, nemojte je zapisivati; naučite je napamet."

"A da li bih mogao da razgovaram sa Zakurom Barstouom?"

"Javite se meni, a ja ću vas onda spojiti s njim. Direktan kontakt je isključen, sem ukoliko niste u stanju da ostvarite senzitivno kolo."

"Čak i kada bi za to postojali izgledi, ne bih imao vremena da guram kolica nekog senzitivca. Dobro, zbogom... I, sa srećom."

"I vama."

Lazarus hitro iskoči iz telefonske govornice i požuri prema iznajmijenoj letelici. Savremena policijska taktika nije mu bila poznata u toj meri da bi mogao da oceni da li je Glavni proktor pratio njegov razgovor sa Administratorom. Jednostavno, uzeo je to zdravo za gotovo, zamislivši šta bi on uradio da se nalazi na proktorovom mestu. Najbliži raspoloživi proktor mu je, verovatno, već bio za petama. Bio je krajnji čas za pokret, poslednji tren da se trag zametne.

Ponovo je uzleteo i krenuo ka zapadu, zadržavajući se u lokalnom, nekontrolisanom nivou, sve dok nije stigao do ivice oblačne mase koja je natkriljavala zapadno obzorje. Potom je okrenuo letelicu i upravio je prema Kansas Sitiju, čuvajući se da ne pređe brzinsku granicu i leteći što je niže mogao, prema lokalnim saobraćajnim propisima. U Kansas Sitiju spustio je brodić na pistu agencije U-letelica i uhvatio taksi koji ga je odvezao do Džoplina. Tamo se ukrcao na vazdušni autobus za Sent Luis, ne kupivši kartu kako bi se osigurao u slučaju da je njegov let bio registrovan.

Umesto da se opterećuje brigama, proveo je vreme smišljajući planove.

Sto hiljada ljudi, sa prosečnom pojedinačnom težinom od sedamdeset... ne, recimo, sedamdeset pet kilograma, ispravi se Lazarus, sačinjavaju tovar od osam miliona kilograma ili osam hiljada tona. Brod Ja, Špijun mogao bi da podigne takav teret, ali bi bio nabijen kao bomba. U svakom slučaju, to nije dolazilo u obzir; ljude ne možeš da tovariš kao vreće sa krompirom; Ja, Špijun bi mogao da odlepi tu mrtvu težinu od Zemlje... 'mrtva' je bez sumnje prava reč, jer, na kraju, svi bi putnici odista bili mrtvi. Bilo mu je potrebno odgovarajuće transportno sredstvo. Kupiti putnički brod, koji bi bio dovoljno velik da prebaci Porodice sa Zemlje do mesta gde je Nova Granica lebdela u svojoj konstrukcionoj orbiti nije predstavljao bogzna kakav problem. Putnički Servis Četiri Planete

rado bi se, uz pristojnu nadoknadu, oslobodio jednog takvog broda. S obzirom na žestoku konkurenciju kompanija za putnički prevoz, svi su bili željni da se oslobode gubitaka koje su trpeli na starijim brodovima, neprivlačnim za većinu turista. Međutim, putnički brod nikako ne bi odgovarao; ne samo da bi se javila bolesna znatiželja u pogledu njegovih namera sa takvom letelicom već - i to je bilo odlučujuće - ne bi mu dopustili da njome sam upravlja. Na osnovu izmena Zakona o bezbednosti letenja, putnički brodovi bili su konstruisani za ručno upravljanje - što je bio rezultat vladajuće teorije da u kritičnim situacijama ni jedno automatsko sredstvo ne može da zameni čovekovo prosuđivanje.

To je morao biti teretni brod.

Lazarus je znao pravo mesto gde je trebalo potražiti takvu letelicu. Uprkos velikim naporima da se kolonija na Mesecu učini samodovoljnom, Luna Siti je i dalje uvezio daleko više tonaže no što je izvezio. Na Zemlji, to se zvalo 'vraćaju se prazni'; u svemirskom transportu ponekad je bilo jeftinije dopustiti da se prazni brodovi nagomilavaju, pogotovo na Mesecu, gde je prazni teretni brod vredeo tek nešto više od starog gvožđa, budući da su troškovi prevoza bili osetno veći od prvobitne cene broda na Zemlji...

On iziđe iz autobusa kada se ovaj spustio u Godard Siti, otiđe do piste, plati svoje račune i preuze Ja, Špijun, prethodno podnevši zahtev za dozvolu najbržeg mogućeg leta za Luna Siti. Ime njegovog broda pojavilo se na redu za prekosutra, ali Lazarus se nije dao smesti; otišao je do dokerske kompanije i naznačio da je spreman da plati za razmenu termina uzletanja. U roku od dvadeset minuta dobio je ovlašćenje da može da uzleti još iste večeri.

Nekoliko preostalih časova proveo je u vašarištu crvene zone interplanetarnog poletanja. Prvo je podigao Fordovo kreditno pismo i pretvorio ga u novac. Lazarus bi i te kako bio raspoložen da upotrebi svežanj ili dva od te sume zarad ubrzanja svoje akcije, kao što je to učinio sa razmenom termina poletanja (sasvim legalno). Međutim, on to nije bio u stanju. Dva životna veka behu ga naučila da mito mora biti ponuden veoma vešto i diskretno, otprilike kao što se galantan predlog nudi ponosnoj dami; u svega nekoliko minuta došao je do sumornog zaključka da bi građanske vrline i javno poštenje mogli slobodno da odu do đavola. Službenici Godard Filda bili su, čini se,

potpuno nevini u pogledu takvih pojmova kao što su napojnica, tutkanje ili podmazujući efekat novca u rutinskim transakcijama. Divio se njihovoj nepotkupljivosti - što ne znači da mu se dopadala... pogotovo što je na ispunjavanje besmislenih formulara morao da utroši vreme koje beše namenio gurmanskom veselju u Skajgejt Rumu.

Otišao je čak toliko daleko da je dozvolio da ga ponovo vakcinišu, samo da ne bi morao da se vrati u Ja, Špijun i da traga za potvrdom o vakcinaciji koju beše dobio po povratku na Zemlju, nekoliko nedelja ranije.

Pa ipak, dvadesetak minuta pre označenog vremena za poletanje sedeo je za kontrolnom tablom Ja, Špijuna. Torbica mu beše nabrekla od raznoraznih odštampanih hartijčina, ali stomak nije uspeo da mu se napne od onih nekoliko sendviča koje je u trku smazao. Proučavao je 'Hofmanovu S' putanju kojom je trebalo da krene; autopilot je bio opskrbljen podacima. Sva svetla na kontrolnoj tabli bila su zelene boje, osim jednog koje je takođe trebalo da se zazeleni u trenutku kada kontrolni toranj otpočne s odbrojanjem. Iznutra mu se širilo neko toplo i radosno osećanje, koje ga je uvek obuzimalo pred poletanje.

Jedna misao mu prode kroz svest i on pokuša da se podigne, uprkos sigurnosnim pojasevima. On olabavi onaj što mu je pričvršćivao grudi i ustade, a zatim dohvati primerak najnovijeg časopisa 'Terra Pilot and Traffic Hazards Supplement'. Hmmm...

Nova Granica nalazila se na kružnoj orbiti dugoj tačno dvadeset i četiri časa, i sve vreme je prelazila preko sto šestog zapadnog uporednika, uz nagnutost od nula stepeni i sa približnom udaljenošću od Zemlje od dvadeset šest hiljada milja.

A što joj ne bi učinio čast svojom posetom i ispitao teren?

Brod Ja, Špijun, sa napunjenim tankovima i praznim teretnim prostorom, raspolagao je sa mnogo milja-sekundi rezervne pogonske energije. Kontrolni toranj ga je postavio za pravac prema Luna Sitiju, a ne prema interstelarnoj letelici... ali, s obzirom na Mesečevu trenutnu fazu, skretanje sa prijavljene i ozvaničene putanje bilo bi na ekranu jedva primetno i verovatno se neće uočiti sve dok se dosta kasnije ne izvrši analiza filmskog snimka... Do tada će Lazarus verovatno primiti sudski poziv, a možda će mu

suspendovati i dozvolu. Međutim, nikada nije mario za saobraćajne kazne... a ono gore je svakako trebalo izvideti.

On istog časa ubaci podatke u svoj balistički računar. Osim proveravanja orbitalnih elemenata Nove Granice u 'časopisu Terra pilot', ostale proračune mogao je obaviti i spavajući. Manevarska taktika za izbegavanje satelita i dvostruko tangentna prilazna linija za dvadeset četvoročasovnu orbitu bile su stvari koje je napamet znao svaki pilotski pripravnik. Opskrbio je, stoga, svog autopilota odgovorima upravo za vreme odbrojavanja i ponovo se prikopčao, opustivši se u trenutku kada ga je ubrzanje pritislo. Kada je brod prešao u slobodan pad, proverio je poziciju i vektor u odnosu na usmerivač kontrolnog tornja. Zadovoljan, isključio je kontrolnu tablu, podesio alarm za trenutak randevua i utonuo u san.

6.

Četiri sata kasnije, probudio ga je alarm. Ipak, iako ga je isključio, uređaj je nastavio da zvoni... i jedan pogled na ekran bio je dovoljan da shvati razlog. Gargantuansko cilindrično telo Nove Granice nalazilo se tik uz njega. On iskopča radarski alarm, a zatim, ne koristeći balistički kalkulator, počeo da sračunava podatke za pristajanje. Međutim, pre nego što je stigao da završi manevar, odjeknu komunikacioni alarm. On pomeri prekidač nadole i sprava zazuja i trenutak potom ekran se zasvetle. Jedan čovek ga je posmatrao.

"Ovde Nova Granica. Koji je to brod?"

"Privatna letelica Ja, Špijun, ovde kapetan Šefild. Moji pozdravi komandujućem oficiru. Mogu li da pristanem?"

Nisu ništa imali protiv posetilaca. Brod je bio otvoren za inspekcije, eksperimente i radoznalce. Glomazna ekipa koja je učestvovala u njegovom konstruisanju odavno se već nalazila na Zemlji, tako da su u letelici ostali samo predstavnici Džordanove Fondacije i nekolicina inženjera Korporacije. Ta šaćica ljudi prilično je patila od učmalosti; dosada se beše uvukla i u njihove međusobne odnose i još više pojačavala nestrpljenje da se okonča njihova smena, kako bi se vratili zemaljskim zadovoljstvima. Posetilac je predstavijao dobro došlo osveženje.

Kada se Ja, Špijun prikačio uz veliki brod, Lazarusa je sačekao inženjer, vršilac dužnosti 'kapetana', pošto je Nova Granica, iako zvanično još nezavršena, u stvari bila spremna za pokret. Pošto mu se predstavio, on povede Lazarusa u obilazak broda. Vozili su se miljama hodnika, posetili laboratorije, magacine, biblioteke, koje su sadržale stotine hiljada traka, hektare hidroponskih njiva za uzgajanje hrane i obnavljanje rezervi kiseonika; udobne, prostrane, čak luksuzne četvrti za koloniju od deset hiljada članova posade. "Verujemo da je Vangardova ekspedicija bila hendikepirana činjenicom da nije imala dovoljan broj ljudi", objašnjavao je kapetan-inženjer. "Sociodinamičari su, međutim, izračunali da će ova naša kolonija biti u stanju da održi osnove trenutnog nivoa našeg

kulturnog razvitka."

"Ne bih rekao da je to dovoljno", primeti Lazarus. "Zar nema više od deset hiljada tipova specijalizacija?"

"Oh, svakako... Međutim, zamisao je da se obezbede stručnjaci iz svih osnovnih umeća i svih neophodnih oblasti znanja. A zatim, sa širenjem kolonije, uz pomoć priručnika iz biblioteke mogu se pridodati i sporedne specijalizacije... od stepovanja do izrade tapiserija. To je bila osnovna zamisao, iako moram priznati da mene mnogo ne uzbuđuje. Zanimljiv predmet, nema sumnje, za onog ko voli takve stvari."

"Žudite li da krenete što pre?" upita ga Lazarus. Čovek je delovao zaprepašćeno. "Ja? Da li ste ozbiljno pomislili da bih ja krenuo u ovom čudovištu? Dragi moj gospodine, ja sam inženjer, a ne tamo neka prokleta budala."

"Izvinite."

"Oh, nemam ja ništa protiv razumnog putovanja kosmičkim prostorom, kada za to postoji neki razlog... Posetio sam Luna Siti više puta no što umem da izbrojim, i čak sam stigao i do Venere. Ali, ne mislite valjda da je čovek koji je sagradio Mejflauer i plovio u njemu? Po mom dubokom uverenju, jedina stvar koja će ljude koji su već potpisali pristanak za učešće u poduhvatu sprečiti da usput polude, jeste surova istina da su bili ljudi pre no što su i pošli."

Lazarus promeni predmet razgovora. Nisu mnogo dangubili prilikom obilaženja glavnog pogonskog prostora, kao ni u oklopljenim kućištima ćelija gigantskog atomskog konvertora, pošto je Lazarus shvatio da je reč o potpuno automatizovanim aparatima koji ne zahtevaju ni najmanju čovekovu pomoć. Potpuno odsustvo pokretnih delova u svakom odeljku bilo je omogućeno najnovijim dostignućima u parastatici, tako da je unutrašnji princip njihovog funkcionisanja bio samo u intelektualnom smislu zanimljiv - što je značilo da može da pričeka. Kontrolna prostorija bila je mesto koje je Lazarus najviše želeo da razgleda i tu je stao da oteže, postavljajući bezbrojna pitanja, tako da je domaćin počeo da gubi živce, jedva uspevajući da se zadrži u granicama pristojnosti.

Lazarus je najzad umukao, ali ne da bi, tobože, poštedeo predusretljivog domaćina, već zbog toga što je bio siguran da je naučio sve o upravljanju brodom i što se osećao pripravnim da u

datom času preuzme letelicu.

Pre no što je napustio brod, bio je utuvio u glavu još dva važna podatka. Kroz devet dana glavni deo posade nameravao je da poseti Zemlju, posle čega je trebalo da se održi neka vrsta generalne probe pred zvanično puštanje broda u rad. Međutim, tri dana posle toga brod će biti gotovo prazan, sem možda operatora za vezu; i Lazarus je bio dovoljno obazriv da se ne raspituje dalje. Međutim, jedno je bilo sigurno: na brodu tada neće biti straže, jer se, naprosto, nije mogla ni zamisliti potreba za njom. Ko bi, na primer, čuvao reku Misisipi?

Druga važna stvar koju beše uočio bila je kako, bez pomoći nekog unutra, ući spolja u brod. Do rešenja tog problema beše došao primetivši kako stiže poštanska raketa, u samom trenutku kada se spremao da napusti brod.

U Luna Sitiju, Džozef Mek Fi, zastupnik Diana Terminal corp., ogranka Diana Freight Lines, toplo je dočekao Lazarusa. "Vidi, vidi, vidi! Uđi, kapetane, i sedi. Šta ćeš da popiješ?" Dok je izgovarao ovo poslednje, već je nalivao u čaše... alkohol oslobođen poreza, proizvod vlastite amaterske destilacije. "Dugo te nisam video... Da, veoma dugo. Koja ti je poslednja stanica? Šta se tamo zbiva? Ima li nekih novosti?"

"Dolazim iz Godarda", odgovori Lazarus, a zatim mu ispriča šta je kapetan rekao svom uvaženom gostu. Mek Fi je uzvratio starom dosetkom o matoroj devojci u slobodnom padu, pri čemu se Lazarus pretvarao da je nije već čuo. Razgovor je zatim skrenuo na politiku i Mek Fi je izneo svoje gledište o 'jedinom mogućem rešenju' evropskog pitanja - rešenju proisteklom iz Mek Fijeve komplikovane teorije o tome zbog čega Zavet ne bi mogao da se proširi na kulture ispod određenog nivoa industrijalizacije. Lazarus ničim nije ispoljio nestrpljenje, pošto je znao da je bolje ne požurivati Mek Fija; klimao je glavom na pravim mestima, prihvatio sav ponudeni alkohol i vrebao priliku da pređe na stvar.

"Ima li na prodaju neki Kompanijin brod, Džo?"

"Da li ima? Trebalo bi da urlam. Na onoj livadi leži gomila čelika koja pravi dar-mar u mom inventarskom planu. Dostigla je veće rezerve nego u poslednjih deset godina ukupno. Da li ti je nešto potrebno?"

Rado ću spustiti cenu."

"Možda, a možda i ne. Zavisi da li imaš ono što mi je potrebno."

"Samo ti reci, i već je tu. Nikada u životu nisam video ovako dosadnu pijacu. Dođu dani kada ni za vodu ne možeš da zaradiš", odmahnu rukom Mek Fi. "Znaš li u čemu je problem? Reći ću ti... U pitanju je ona gungula sa Porodicom Hauard. Niko neće da uloži ni cvonjka, pre nego što sazna kako stvari stoje. Kako čovek može i da planira, kad ne zna da li to čini za deset ili za sto godina... Zapamti moje reči: ako vladi pođe za rukom da iscedi tajnu iz tih dedica, bićeš svedok najvećeg skoka u dugoročnim ulaganjima koji se ikada dogodio. Ali, ako ne uspe... E, onda, dugoročna ulaganja neće vredeti ni pišljiva boba, i narod će udariti brigu na veselje; doba Obnove, pri tom, ličiće na običnu čajanku." On ponovo nabra veđe. "Kakav ti je metal potreban?"

"Nije reč o metalu. Kupio bih brod."

Izraza učmalosti odmah nestade sa Mek Fijevog lica, a njegove guste obrve se nakostrešiše. "A, tako? A kakvu vrstu broda?"

"Ne bih mogao tačno da kažem. Imaš li vremena da ih zajedno pogledamo?"

Ustali su i napustili kupolastu zgradu severnim tunelom, krenuvši u obilazak parkiranih brodova dugačkim, lakim koracima male gravitacije. Lazarus je brzo uočio da samo dva broda raspolažu potrebnim unutrašnjim vazdušnim prostorom i visinom. Jedan je bio tanker i predstavljao je bolji pazar, ali je Lazarus, računajući na licu mesta, zaključio da mu nedostaje palubni prostor, čak i ako se uzmu u obzir podne površine tankova za smeštaj osam hiljada tona putnika. Drugi je bio stariji brod, opremljen nepouzdanim klipnim sistemom ubrizgavanja goriva, ali je zato mogao da ima opštu primenu u trgovinskom transportu, i posedovao je dovoljno palubnog prostora. Njegova nosivost bila je veća no što je neophodno za predstojeću akciju, pošto su putnici srazmerno malo težili u odnosu na kubikažu koju su zapremali... To će ga učiniti pokretljivijim, što može da bude i te kako odlučujuće u nekoj posebno kritičnoj situaciji. Što se tiče klipnih ubrizgivača, njih je mogao da sredi. Terao je on i gore krtije od ove.

Lazarus počeo da se cenka sa Mek Fijem oko uslova kupovine, ne da bi uštedeo koju paru, već zato što bi propust da to učini izazvao

podozrenje, pa čak i sumnju.

Konačno su zaključili složen trostrani ugovor po kome je, pre svega, Mek Fi kupio Ja, Špijuna za sebe. Lazarus mu je predao besprekornu potvrdu o vlasništvu na njega, bez ikakvih hipoteka, i za uzvrat prihvatio Mek Fijevu nesigurnu obveznicu o plaćanju. Potom je kupio teretni brod, vraćajući Mek Fiju njegovu menicu i dodajući gotov novac. Mek Fi je, za uzvrat, mogao da na račun Ja, Špijuna podigne zajam u Komercijalnoj banci Luna Sitija, da upotrebi dobit i uz dodatak svoje gotovine ili kredita otkupi zalog - po svoj prilici i pre no što bi njegovi računi bili ispitani, iako mu to Lazarus nije pomenuo.

To nije bio pravi mito. Lazarus je naprosto iskoristio činjenicu da je Mek Fi već duže vreme priželjkivao sopstveni brod, a budući da je Ja, Špijun bio idealan vazdušni fijaker za jednog neženju, ideja se sama nametnula; Lazarus je jednostavno spustio cenu, kako bi Mek Fi pristao na ugovor. S druge strane, aranžman je jamčio da Mek Fi neće brbljati unaokolo o bagateli i sličnim glupostima, bar ne dok ne otkupi zalog. Lazarus je još malo zapetljao celu stvar, zamolivši Mek Fija da obrati pažnju na kretanje cena duvana... što je ovoga uverilo da najnoviji misteriozni poduhvat kapetana Šefilda uključuje Veneru, koja je bila jedino veliko tržište za takvu robu.

Lazarus je osposobio teretnjak za put u cigla četiri dana, plaćajući izdašne honorare i prekovremeni rad. Najzad je napustio Luna Siti u ulozi vlasnika i zapovednika Grada Čilikota. Odlučio je, potom, da mu skрати naziv u Čili, u čast svog omiljenog jela koje već davno nije okusio... krupnog crvenog pasulja, pregršti čilijevog praha i komadeške mesa... Pravog mesa, a ne sintetičke papazjanije koju današnja omladina naziva 'mesom'. Dok je o tome razmišljao, pođe mu i voda na usta. Osećao se lako i bezbrižno.

Kada se primakao Zemlji, nazvao je saobraćajnu kontrolu i zatražio da mu odobre parkirnu orbitu. Nije želeo da prizemi Čili; predstavljalo bilo bi to arčenje goriva i nepotrebno privlačenje pažnje. Nije imao puno obzira kada je trebalo zauzeti neku orbitu bez prethodne dozvole; međutim, sada su postojali izgledi da Čili bude primećen, registrovan i potom podvrgnut pregledu, budući da se moglo poverovati da je u pitanju napuštena olupina. Zakonit put ponekad je bezbedniji.

Dodelili su mu orbitu, i on uđe u nju i zaustavi se. Podesio je Čilijev identifikacioni signal prema sopstvenoj kombinaciji, proverio da li radar prijemnika može da ga uhvati, a zatim ga poneo sa sobom u pomoćni mali brod kojim se spustio u Godard. Ovog puta, pažljivo je ispitao da li sa sobom ima sve neophodne dokumente. Izbegao je carinsku kontrolu, pošto je prijemnik deponovao u magacin carine i vrlo brzo se našao izvan svemirske luke. U ovom trenutku bilo je najvažnije da što pre stupi u vezu sa Zakom ili Fordom... a zatim, ako bude vremena, mogao je da potraži jedan pravi čili. Hotimice je izbegao da nazove Administratora iz svemira, jer je relacija brod-Zemlja zahtevala slanje relejom, a sigurno je da ih običaj poštovanja privatnosti ne bi obezbedio ukoliko bi mikser koji je rukovodio prebacivanjem veze slučajno načuo da se pominje Porodica Hauard. Administrator se gotovo istog trenutka pojavio na ekranu, uprkos činjenici da je u tom času u Novakovom Tornju bila pozna noć. Po otečenim kolotovima ispod Fordovih očiju Lazarus oceni da ovaj čovek naprosto živi za svojim radnim stolom. "Zdravo", reče Lazarus, "najbolje će biti da prikopčaš i Zakura Barstoua na trokraku vezu. Imam mnogo toga da vam ispričam."

"A, to si ti", reče Ford smrknuto. "Mislio sam da si nas zaboravio. Gde si bio do sada?"

"Kupovao sam brod", odgovori Lazarus, "kao što smo se dogovorili. Ubaci Barstoua."

Ford uzdahnu i okrenu se ka kontrolnoj tabli. Ekran se podeli na dva dela i na jednoj polovini Lazarus ugleda lik Zakura Barstoua. Ovaj je, činilo se, bio veoma iznenađen videvši Lazarusa i, što je još čudnije, nimalo obradovan. Lazarus mu se žurno obrati:

"Šta je sa tobom, drugar? Zar ti Ford nije objasnio šta sam naumio?"

"Jeste", priznade Barstou, "ali nismo znali gde se nalaziš i šta radiš. Vreme je proticalo, a ti se nisi javljao... tako da smo se svi već pomirili sa tim da te više nikada nećemo videti."

"Koješta", ljutnu se Lazarus, "znaš da nikada ne bih učinio tako nešto. U svakom slučaju, sada sam ovde i evo šta sam do ovog trenutka uspeo da obavim." Potanko im je potom ispričao o kupovini Čilija i o izviđanju Nove granice. "A sada čujte moj plan: u dogovoreno vreme narednog vikenda, dok Nova Granica bude lebdela gore gotovo potpuno prazna, spustiću Čili usred rezervata,

na brzinu ćemo se potrpati, odjuriti do Nove Granice, oteti je i... fijuuu! Gospodine Administratore, sve ovo zahteva vašu obilatu pomoć. Vaši proktori bi morali da zvižduću i da gledaju na drugu stranu dok se ja spustim i potovarim sav narod. A zatim, nedostaje nam jedan elegantan propust kroz snage saobraćajne patrole; najzad, bilo bi izvrsno ako bi se moglo udesiti da ni jedan brod svemirske mornarice ne napravi neku drastičnu pakost Novoj Granici... Jer, ako bi se dogodilo da na njoj zaostane neki nevaljali operator za komunikacije, nije isključeno da bi on zavapio za pomoć pre no što stignemo da ga učutkamo."

"Nemoj me potcenjivati, čoveče", odgovori Ford smrknuto. "Jasno mi je da ćete, ukoliko želite da uteknete, morati da izvršite diverzije... Plan je i uz najbolje uslove fantastičan."

"Ne preterano fantastičan", primeti Lazarus, "naravno, ukoliko si voljan da obuzdaš svoje snage i do poslednjeg trenutka sprečavaš uzbunu."

"Možda si u pravu. Međutim, ne možemo da čekamo četiri dana."

"Zašto?"

"Moj položaj sve više se ljulja."

"I moj", ubaci se Barstou.

Lazarus je šetao pogledom s jednog na drugi kraj ekrana. "Hej? U čemu je problem? Šta se dešava?"

Objasnili su mu... Ford i Barstou bili su se upustili u ostvarivanje gotovo smešno beznadežnog zadatka: kovanje složene i suptilne, trostruke prevare: sa jednim licem za Porodice, drugim za javnost i trećim za Kongres Federacije. Svaki od ovih vidova podrazumevao je jedinstvene i naizgled nesavladive teškoće.

Ford nije imao nikoga koga bi smatrao pouzdanim, budući da su čak i najverniji članovi njegovog personala mogli biti zahvaćeni manijom priviđanja Izvora mladosti... Možda nisu bili, ali je, na žalost, jedini način da se to proverbi bio da im se predloži da uzmu učešće u planu. Pored toga, morao je neprekidno da ubeđuje Kongres kako su mere koje je preduzimao najbolji put ka postizanju cilja koji ovaj beše postavio.

Kao kruna svega, bio je prinuđen da svakodnevno daje izjave preko DNEVNIH VESTI, koje je trebalo da uvere građane da je njihova vlada na domak saznavanja 'tajne' večnog života. Svakim danom

tvrdjenja su morala biti potkrepljena sa više detalja, sa sve veštijim lažima. Ljudi su, usled ovog odlaganja, počinjali da besne; plašt civilizovanosti beše skliznuo i pomaljalo se grimasa razularene svetine. Kongres je osećao pritisak javnosti. U samo nekoliko dana dva puta je pristupao izglasavanju poverenja, i drugo glasanje donelo je Fordu većinu od samo dva glasa. "Sledeći put ću izgubiti... Nemamo ni sekunda za gubljenje."

Barstouvljeve nevolje bile su drugačije prirode, ali ništa manje neprijatne. Bili su mu neophodni saradnici, budući da je njegova dužnost bila da pripremi svih sto hiljada članova za egzodus. Moralo se tačno znati da li će, kada dođe vreme ukrcavanja, biti spremni da krenu tiho i brzo. Pa ipak, nije se usuđivao da im saopšti istinu mnogo pre tog trenutka, jer su se u tolikoj masi ljudi svakako nahodili i glupi i tvrdoglavi... a samo je jedna budala bila dovoljna da upropasti čitav poduhvat time što će u besu kazati nekoliko reči nekom proktoru.

Stoga je bio rešio da pronađe vođe u koje je mogao da se pouzda, da ih ubedi i da se nada da će oni ubediti ostale. Bilo mu je potrebno gotovo hiljadu poverljivih 'pastira' da bi sa sigurnošću mogao da računa da će ga narod, kad kucne čas, jednodušno slediti. Međutim, već i sam broj 'pastira' bio je tako velik da se s pravom moglo očekivati da neki od njih pokleknu.

Da stvar bude još teža, nedostajali su mu i saradnici druge vrste, za mnogo delikatnije zadatke; Ford i on bili su isplanirali shemu dobijanja u vremenu, ali je ona, i uz najbolju volju, imala mnogobrojne nedostatke. Počeli su da obelodanjuju tehničke metode koje su članovi Porodica koristili za odlaganje simptoma senilnosti, tvrdeći da zbir svih njih u stvari predstavlja famoznu 'tajnu'. Da bi to uspelo, Barstou je morao da angažuje biohemičare, stručnjake za terapiju žlezda, specijaliste u simbiotici i metabolizmu i ostale eksperte u sastavu Porodica, i da ih podvrgne pripremi za policijska ispitivanja kojima su rukovodili njihovi najveštiji psihotehničari. Kandidati su morali biti tako osposobljeni da ne ugroze prevaru, čak ni pod uticajem 'droga brbljivosti'. Lažna hipnotička indoktrinacija, primenjena u ovom slučaju, bila je neuporedivo složenija od one neophodne za prosto blokiranje govornog toka. Do sada podvala je uspevala... sasvim dobro. Ipak,

protivrečnosti su iz dana u dan postojale sve teže objašnjive. Barstouu je bilo jasno da neće još za dugo moći da se igra žmurke. Veliki broj članova Porodica, koji je prirodno i logično držan u neznanju, počeo je da gubi glavu, čak i brže od javnosti s druge strane. Bili su s pravom ljuti zbog svega što im je učinjeno i očekivali su od svog predvodnika da učini nešto... i to smesta. Barstouvljev uticaj na vlastiti rod topio se istom brzinom kao i Fordov na Kongres.

"Četiri dana - to ne dolazi u obzir", ponovi Ford. "Dvanaest sati, tako nešto... najviše dvadeset i četiri. Kongres se ponovo sastaje sutra po podne."

Barstou je delovao veoma zabrinuto. "Nisam siguran da ću moći da ih pripremim za tako kratko vreme. Mogle bi se pojaviti i neprilike prilikom ukrcavanja..."

"Ne brini za to", odsečno reče Ford.

"Šta hoćeš time da kažeš?"

"Pa, sledeće..." odgovori Ford bez zazora. "Svako ko zaostane biće mrtav - ukoliko bude imao sreće."

Barstou ništa nije odgovorio, samo je odvratio pogled. Po prvi put je jedan od njih dvojice izričito priznao da sve ovo nije srazmerno naivna politička ujdurma, već gotovo beznadežan pokušaj da se izbegne masakr... kao i da Ford, takođe, igra na žici.

"Pa", reče Lazarus odsečnim glasom, "pošto ste vas dvojica sada raščistili neke nedoumice, da prionemo na posao. Ja mogu da spustim Čili kroz..." On zastade, računajući na brzinu gde bi letelica sada mogla da se nalazi na orbiti i koliko vremena će mu biti potrebno da izvede randevu... "Pa, do dvadeset dva časa po Griniču. Dodajmo još jedan sat za svaki slučaj. Šta velite za sedamnaest časova sutra po podne, po vremenu u Oklahomi. To je, u stvari, danas."

Dvojici njegovih sagovornika kao da laknu. "Nije loše", reče Barstou. "Potruđiću se da ih dovedem u najbolje moguće raspoloženje."

"U redu", složi se i Ford "ako je to najbrže što se može". On se za trenutak zamisli. "Barstoue, smesta ću povući sve proktore i vladine nameštenike iz rezervata, a vas ću zaključati. Čim se kapije zatvore, imaćeš priliku da se obratiš svom narodu."

"Dobro. Učiniću sve što je u mojoj moći."

"Ima li još nešto pre no što se rastanemo?" upita Lazarus. "Oh, da... Zače, najbolje bi bilo da odmah odredimo mesto sletanja ili se može dogoditi da reaktivni mlaz uništi mnoštvo života."

"Oh, da. Priđi sa zapada. Postaviću standardne markacione signale. U redu?"

"Nije u redu", umeša se Ford. "Moraćemo da mu obezbedimo radio-far, kako bi uspeo da aterira."

"Gluposti", ljutnu se Lazarus. "Mogu, ako je potrebno, da ga spustim i na vrh Vašingtonovog spomenika."

"Ne, ovog puta nećeš moći. Moglo bi te iznenaditi nevreme."

Kada se približio trenutak randevua sa Čilijem Lazarus uputi signal i Čili mu, na njegovo veliko olakšanje, vrati odjek; nije imao mnogo poverenja u opremu koju sam ne beše postavio, a duga potraga za Čilijem mogla je u sadašnjim okolnostima biti katastrofalna.

Izračunao je potom relativni vektor, opskrbio kompjuter, promenio pravac pomoćnom brodu i tri minuta pre predviđenog vremena pristao uz Čili. Zatim je odložio ručni kompjuter, ušao unutra i upravio letelicu ka Zemlji. Na ulazak u stratosferu i obilaženje dve trećine globusa utrošio je tačno onoliko vremena koliko je bilo predviđeno. Iskoristio je i deo jednočasovnog odstupanja od pravca, što je mogao sebi da priušti zahvaljujući svođenju manevrisanja na najmanju meru, da bi poštedito dotrajale i zastarele ubrizgivače goriva.

Uskoro se našao u troposferi i, prodirući kroz nju, osetio kako mu temperatura kože raste. Tek sada je shvatio značenje one Fordove opaske o vremenu. Oklahoma i Teksas bili su prekriveni debelim, gustim oblacima. Lazarus je bio zapanjen i, istovremeno, nekako razdragan; ovo ga je podsetilo na stare dane, kada su vremenske prilike bile nešto što se doživljavalo, a ne kontrolisalo. Život, nema sumnje, beše dosta izgubio u draži od kada su inženjeri meteorologije naučili kako da zauzdaju prirodne elemente. Nadao se da će njihova planeta... ukoliko takvu uopšte pronađu... imati lepo i živahno vreme.

Zatim je uplovio u oblačnu masu i postao isuviše zauzet da bi se prepustio bilo kakvim mislima. Uprkos svojoj veličini, teretnjak se trzao i tresao. HUUU! Mora da je Ford naručio ovu malu mačju

muziku istog trenutka kada su se dogovorili o terminu... U njoj su ubrizgivači imali veliki pojas niskog vazdušnog pritiska, što je bilo sasvim dobro, sasvim dobro.

Odnekud je urlao kontrolor saobraćaja; on ga isključi i prebaci svu pažnju na radar i sablasne slike na infracrvenom ispravljaju, poredeći ih sa rezultatima na inercionom tragaču. Brod je preleteo milju široku brazdu na površini Zemlje... Ruševine Okla-Orleans putograda. Kada ga je Lazarus poslednji put video, grad je sav kipteo od života. Od svih mehaničkih čudovista kojima se ljudska rasa opteretila, mudrovao je on, ti dinosaurusi bi lako odneli prvu nagradu.

Misli mu prekide pisak koji je dopro sa kontrolne table. Brod beše nabasao na radio-far.

Aterirao je i ugasio i poslednji mlaznjak, uz struganje i grebanje o oklop broda. Zatim je okrenuo bezbrojne prekidače; velika vrata tovarnog prostora se uz tutnjavu otvoriše i kapi kiše počеше da dobiju po sjajnom metalu.

Elinor Džonson drhtala je polusklopčana na oluji, pokušavajući da čvršće obavije ogrtač oko bebe koja joj je ležala u naručju. Kada je nevreme započelo, dete se zacenilo od plača, što ju je pogađalo do srca. Sada se bilo umirilo, ali je to njoj izgledalo kao još ozbiljniji razlog za zabrinutost.

I sama je plakala, iako je nastojala da se to ne primeti. Tokom proteklih dvadeset sedam godina života nikada nije bila izložena ovakvom nevremenu; činilo joj se da bura simbolizuje obrte koje je doživljavala. Oduvala ju je iz voljenog doma, odvojila od staromodnog kamina, od blistavog elektronskog pokućstva, termostata uz pomoć koga je mogla da podesi željenu temperaturu, ne pitajući nikoga... Bura se beše javila i u obliku dva namrgođena proktora, koji su je uhapsili kao kakvog jadnog psihotičara i, posle jezivog poniženja, bacili je ovde na hladnu, tvrdu i crvenu ilovaču Oklahome.

Da li je sve ovo istina? Ili, možda, još nije ni rodila bebu i sve ovo predstavlja samo jedan od onih čudnih snova koji su je opsedali tokom trudnoće?

Ali, kiša je bila isuviše hladna, a grmljavina neobično jaka: takav san bi je ipak probudio. Pa onda, ono što im Glavni Opunomoćenik beše

rekao mora da je bila istina... Moralo je da bude istina; svojim očima videla je kako se brod spušta, njegov blještavi mlaz na pozadini mrkle noći. Više ga nije opazala, ali je osetila da se gomila oko nje polako pomera napred; mora da je tamo negde. Nalazila se na samom rubu svetine; biće jedna od poslednjih koji će se ukrcati.

Bilo je neophodno da se svi popnu u brod... Zakur Barstou dao im je do znanja, krajnje ozbiljnim tonom, šta čeka one koji se ne ukrcaju. Verovala mu je. Pa ipak, stalno se pitala kako je moguće... kako je moguće da neko bude tako duboko i užasno zao da ubije potpuno bezazlena i bespomoćna bića poput nje i njene bebe?

Obuzela ju je stravična panika... A šta ako, do trenutka kad ona dođe na red, ne bude više mesta u brodu? Čvrsto je stegla bebu; dete ponovo zaplaka.

Jedna žena joj pride. "Sigurno si umorna", reče joj ona. "Dopuštaš li da ti ja malo pričavam bebu?"

"Ne. Ne, hvala. Dobro mi je." Bljesak munje obasja ženino lice i Elinor Džonson je prepoznade... Bila je to Meri Sperling.

Ljubaznost ponude, ipak, kao da joj uli samopouzdanje. Znala je šta mora da učini. Ako se brod napuni i ne bude više mesta, proturiće bebu napred, od ruke do ruke, iznad glava gomile. Neće moći da odbiju da prime nekog tako majušnog kao što je beba.

Nešto je potom očeša u mraku. Rulja se ponovo pomakla.

Kada je Barstou shvatio da će se ukrcavanje završiti kroz nekoliko minuta, napustio je svoj položaj kod jednih od propusnih vrata i kao bez duše jurnuo kroz šljapkavo, lepljivo blato do brvnare koja je služila kao centar za komunikacije. Ford ga beše upozorio da mu da znak neposredno pred poletanje broda; bila je to neophodna karika u Fordovom planu za diverziju. Barstou se nekoliko trenutaka borio sa izandžalim, zarđalim vratima; konačno ih je otvorio i uleteo unutra. Posedovao je privatnu kombinaciju koja je trebalo da ga direktno spoji sa Fordovim kontrolnim stolom, i on okrenu ključ.

Prijem je bio trenutak, ali se na ekranu nije ukazalo Fordovo lice. Barstou povika: "Gde je Administrator? Moram da govorim sa njim", pre no što je prepoznao čoveka koji ga je posmatrao.

Bila je to fizionomija i te kako poznata celokupnoj javnosti... Bork Vaning, vođa manjine u Kongresu. "Govorite s Administratorom", reče Vaning, a onda se jezovito isceri. "Novim Administratorom. A ko

ste vi, do đavola, i zbog čega zovete?"

Barstou zahvali svim bogovima prošlosti i sadašnjosti što je prepoznavanje bilo jednostrano. On gotovo mehaničkim udarcem prekinu vezu i istrča iz kolibe.

Dvoja vrata već su bila zaključana; zaostali su promicali kroz preostala dva ulaza. Barstou je psovkaama požurivao poslednje, a kada su svi ušli, i on uskoči za njima i teturajući se između tela krenu ka kontrolnoj kabini. "Diži brod!" viknu on Lazarusu. "Brzo!"

"Čemu tolika frka?" upita Lazarus, koji je već zatvarao i zapečaćivao vrata. A onda je uključio upozorenje za ubrzanje, sačekao deset sekundi... i pokrenuo brod.

"Pa", primeti on vedro šest minuta kasnije, "nadam se da ste svi ležali na podu; ako ne, u tom slučaju imamo nekoliko slomljenih kostiju. Šta si ono hteo da mi kažeš?"

Barstou mu ispriča o svom pokušaju da izvesti Forda.

Lazarus se namrgodi i odzvižduka nekoliko taktova 'Ćurke u slami'.

"Reklo bi se da nam nije ostalo mnogo vremena. Bar tako izgleda."

Zatim začuta i sav se posveti svojim instrumentima, sa jednim okom na balističkom tragaču, a drugim na radarskom ekranu.

7.

Lazarus je imao pune ruke posla da Čili dovede u najpogodniji položaj u odnosu na Novu Granicu; prenapregnuti motori uslovili su da se manja letelica ponaša poput ćudljivog ždrebeta. Ipak, uspeo je da je ukroti. Magnetska sidra zveknuše, a vazdušni zaptivači skliznuše u ležište. U ušima im je pucketalo, dok se pritisak u Čiliju prilagođavao pritisku džinovskog broda. Lazarus pohita do silaznog otvora kontrolne kabine, a zatim se, pomažući se rukama, hitro uspenra do prijemne luke i najzad dospe do putničke zone Nove Granice, gde se nađe licem u lice sa inženjerom-kapetanom.

Čovek ga pogleda i frknu. "Opet vi, a? Zašto, do đavola, niste odgovorili na naš poziv? Ne možete tek tako, bez dozvole, da pristajete uz nas: ovo je privatna imovina. Šta to treba da znači?"

"To znači", odgovori Lazarus, "da se ti i tvoji momci vraćate na Zemlju nekoliko dana ranije... u onom brodu tamo."

"Ma šta vi... Pa, to je smešno!"

"Brale", reče Lazarus umilnim glasom, iznenada trгнуvši revolver levom rukom. "Imajući u vidu kako si bio ljubazan prema meni, stvarno bi mi bilo žao da te povredim... Ipak, ukoliko se ne počistiš, i to najvećom brzinom, sigurno ću to učiniti!"

Inženjer je samo zurio, ne mogavši da dođe k sebi. Nekolicina službenika beše se okupila iza njegovih leđa; jedan od njih se praćaknu u vazduhu, pokušavajući da utekne, i Lazarus ga pogodi u nogu sniženim energetske punjenjem. "Eto, sada ćete morati da se pobrinete za njega", primeti on.

Ovo ih je urazumilo. Kapetan je, preko zvučnika, pozvao sve članove posade da dođu u putničku zonu. Kada su prispeli, Lazarus ih prebroja: dvadeset devet, broj koji beše dobro zapamtio prilikom svoje izvidničke posete. Odredio je po dva čoveka na svakog od njih. Zatim je pregledao ranjenika.

"Ništa strašno, slinavko", reče on ubedljivo, a zatim se okrenu prema kapetanu-inženjeru. "Čim se prebacite na letelicu, stavite mu antiradijacijski melem na opekotinu. Kutija sa medicinskim potrepštinama nalazi se na pregradnom zidu kontrolne kabine."

"Ovo je piratstvo! Neće vam uspeti da tek tako pobegnute."

"Verovatno nećemo", saglasi se Lazarus zamišljeno. "Ali, ipak, nekako se nadam da hoćemo." Potom se ponovo usredsredi na akciju. "Hajde, krećemo sa ukrcavanjem. Šta se vučete?"

Čili se veoma polako praznio. Postojao je samo jedan otvor; međutim, pritisak gotovo izbezumljene rulje na usko grlo koje je spajalo dva broda stvarao je prizor košmara, nalik na uzburjano naviranje pčela iz napadnute košnice.

Velika većina nikada ranije ne beše doživela bestežinsko stanje; uletali su u ogromno prostranstvo džinovskog broda i bauljali po vazduhu, potpuno dezorijentisani. Lazarus je u svem tom metežu pokušavao da zavede nekakav red, zaustavljajući svakog ko je koliko-toliko bio sposoban da se održava u uslovima nulte gravitacije i naređujući mu da ubrza proces ukrcavanja guranjem bespomoćnih... guranjem bilo gde u unutrašnjost velikog broda, uklanjanjem sa prolaza, kako bi se hiljadama ostalih omogućio ulaz. Pošto već beše pronašao desetak takvih nadzornika, on u sred vreve ugleda Barstoua, iščupa ga odatle i postavi ga na svoje mesto. "Teraj ih kako znaš i umeš. Moram da odem do kontrolne kabine. Ako primetiš Endija Libija, pošalji ga tamo."

Jedan čovek se izdvoji iz gužve i pristupi Barstouu. "Neki brod pokušava da nam se prikači. Video sam ga kroz jedno okno."

"Gde?" povika Lazarus.

Čovek je bio hendikepiran tankim poznavanjem brodova i kosmičke terminologije, ali se ipak pokazao od koristi. "Odmah se vraćam", dobaci Lazarus Barstouu. "Teraj narod... i pripazi da neka od ovih bebica ne utekne... oni su naši gosti ovde." On vrati revolver u futrolu i počeo se probijati kroz uski prolaz gomilu na uskom grlu letelice.

Izgleda da je čovek imao na umu pristanište broj tri.

Da, tamo se nešto nalazilo. Pristanište je imalo debelo ispupčeno armirano staklo, ali umesto zvezda, Lazarus je ugledao osvetljen prostor. Nekakav brod se, zaista, beše priljubio uz njih.

Njegova posada ili nije ni pokušavala da otvori Čilijeva vrata, ili možda nije umela. Vrata nisu bila zaključana sa unutrašnje strane, pošto za to nije bilo potrebe. Mogla su se lako otvoriti sa bilo koje strane, čim dođe do uravnoteženja pritiska... što se dalo oceniti po zelenom signalu na nadvratnoj ploči.

Lazarus je bio u nedoumici.

Bio je to brod saobraćajne kontrole. Bilo da se radilo o mornaričkoj krstarici ili nečem trećem, prisustvo ove spravice predstavljalo je rđav znak. Ipak, zbog čega nisu jednostavno otvorili vrata i banuli unutra? On dođe u iskušenje da zaključa vrata sa unutrašnje strane, a zatim i sva ostala na letelici, i da onda sačeka da se ukrcavanje okonča i potom ode s milim bogom.

Međutim, njegovo majmunsko poreklo nije mu davalo mira; nije mogao da okrene leđa nečemu što nije razumevao. Stoga se odlučio za srednje rešenje: pomerio je ručicu mehanizma za otvaranje u položaj koji je sprečavao da se vrata otvore sa spoljašnje strane, a zatim skliznu duž bikovskog oka - armiranog ispupčenog stakla - i baci pogled kroz periskop.

Ugledao je Slejtona Forda.

On se izmače na jednu stranu ulaza, vrati ručicu unazad i pritisnu dugme za otvaranje vrata. Čekao je, sav napet, s pištoljem u jednoj i nožem u drugoj ruci.

Pomoli se jedna prilika. Prepoznavši u njoj Forda, Lazarus ponovo pritisnu dugme za zatvaranje vrata, gurnu polugu zatvarača mehanizma, ni jednog trenutka ne skidajući posetioca sa nišana. "Sto mu muka!" uzviknu on. "Šta ti radiš ovde? I ko je to s tobom? Patrola?"

"Sam sam."

"Ufff."

"Želim da pođem s vama... ukoliko me primete."

Lazarus ga odmeri, ništa ne rekavši, a onda se primače bikovskom oku i pažljivo osmotri. Izgledalo je da Ford govori istinu, jer nikoga nije bilo na vidiku. Međutim, pažnju mu privuče nešto drugo.

Dotični brod nije spadao u onu vrstu letelice koje su bile propisane za kretanje po dubokom svemiru. Nije posedovao vazdušni prevojniki, već prosti priljubnik koji mu je omogućavao da se prikači za veći brod. Izgleda da je u pitanju bila 'zabavna lađica za momke' - mala privatna jahta pogodna isključivo za kratke skokove, i u najboljem slučaju za pristupe do nekog satelita, da na njemu ponovo uzmu gorivo za povratak.

Nije bilo ni trunke goriva u rezervoaru. Neki prvoklasni pilot možda bi i mogao da prizemlji ovu konzervicu i bez goriva i da se iščupa iz

nje... pod uslovom da je maksimalno vešt u tehnici ulaženja i izlaženja iz atmosfere, uz neophodno, brižljivo vođenje računa o temperaturi spolja... Ali, ni sam Lazarus to nikada ne bi voleo da pokuša. On se obrati Fordu. "Pretpostavimo da te odbijemo. Kako si mislio da se vratiš?"

"Nisam ni pomislio na to", odgovori Ford kratko i jasno.

"Hmmm... Ispričaj mi šta se zbilo. Ali požuri, već kasnimo."

Ford beše spalio sve mostove za sobom. Izbačen iz kancelarije nekoliko časova ranije, smesta je uvideo da mu, kada se sve činjenice obelodane, u najboljem slučaju ne gine doživotna robija u Izgnanstvu... ukoliko bi uspeo da izbegne linčovanje ili policijsko ispiranje mozga.

Organizovanje prepada bila je akcija koja je konačno pokidala sve konce kontrole u njegovim rukama. Njegovo objašnjenje ovog događaja nije zvučalo ubedljivo Kongresu. Izgovorio se da su bura i povlačenje proktora iz rezervata predstavljali drastičan pokušaj da se slomije moral Porodice... Bio je to moguć izgovor, ali ne i dovoljno obrazložen. Njegova naređenja floti svemirske mornarice, čiji je cilj bio da je odvrate od Nove Granice, niko, očigledno, nije uspeo da dovede u vezu sa aferom o Porodici Huard; pa ipak, upadljiv nedostatak jasnih obrazloženja za sve ove postupke predstavljalo je dovoljan dokazni materijal za opoziciju koja ga je svrgla sa vlasti. Hvatali su se za svaku njegovu reč... Jedno od pitanja postavljenih u Kongresu odnosilo se na određene sume novca iz Administratorovog tajnog fonda, koju je on na posredan način uplatio na ime izvesnog kapetana Šefilda; da li je taj novac bio utrošen za neku stvar od javnog interesa?

Lazarus razrogači oči. "Hoćeš da kažeš da su mi bili za petama?"

"Ne baš tako. Jer, u tom slučaju ti sada ne bi bio ovde. Ali, na svaki način, tragali su za tobom. Smatram da su u poslednje vreme dobijali podatke iz najužeg kruga mojih saradnika."

"Verovatno. Ali, kao što vidiš, mi smo uspeli i zato ne brini. Hajdemo. Onog trenutka kada se i poslednji član nađe na ovoj velikoj devojci - odosmo!" Lazarus se okrenu i pođe.

"Dopustićete da krenem sa vama?"

Lazarus zastade i okrenu glavu prema njemu. "A šta bismo drugo?" U prvom trenutku, bio je sklon da ga pošalje natrag Čilijem. Njegovu

odluku, međutim, nije promenilo osećanje zahvalnosti, već poštovanje. Kada su ga svrgli sa položaja Administratora, Ford je otišao pravo u Haksli Fild, severno od Novakovog Tornja, prijavio let za satelit - odmaralište Monte Karlo - a zatim, umesto tamo, odjezdio prema Novoj Granici. Lazarusu se to dopalo. 'Sve ili ništa' zahtevalo je hrabrost i karakter koje većina ljudi nije posedovala. Mani četkicu za zube, ne čačkaj mečku! "Naravno da ćeš sa nama", reče on prijateljski. "Ti si od mog soja, Slejtone."

Čili je bio više od polovine ispražnjen, ali je prostor kod prevoja i dalje ostajao zakrčen uskomešanim ljudstvom. Lazarus je energično probijao put kroz svetinu, trudeći se pri tom da ne ozledi žene i decu i da ne usporava tok matice. Provukao se kroz premostni prolaz, praćen Fordom koji se držao za njegov opasač. Zatim je iskočio na stranu i našao se pred Barstouom.

Barstou je zurio preko njegovog ramena. "Da, to je on", potvrdi Lazarus. "Nemoj da bleneš... vrlo je neukusno. On ide sa nama. Jesi li video Libija?"

"Evo me, Lazaruse." Libi se izdvoji iz gomile lakoćom veterana naviklog na kretanje u bestežinskom prostoru. Nosio je nekakvu torbicu privezanu za doručje leve ruke.

"Odlično. Drži se uz mene. Zače, koliko će još proći pre no se svi ukrcaju?"

"Sam bog zna, ne mogu da ih prebrojim. Jedan sat, možda."

"Učini sve da bude brže. Mogao bi da postaviš nekoliko momaka s obe strane ulaza, koji bi brže ubacivali ljude unutra. Moraćemo da se pokupimo odavde nešto žustrije no što je u granicama ljudskih moći. Idem u kontrolnu kabinu. Telefoniraj mi istog trenutka kada se i poslednji čovek nađe unutra, a naši gosti napolju u otkačenom Čiliju. Endi! Slejtone! Hajdemo."

"Lazaruse... "

"Kasnije, Endi. Razgovaraćemo kada stignemo."

Lazarus povede Slejtona Forda sa sobom, ne znajući, inače, šta bi radio s njim; osećao je da je najbolje da ga drži podalje od pogleda članova, sve dok ne smisli nekakvo ubedljivo opravdanje za odluku da ga primi u njihovo društvo. Do ovog trenutka, nije imao utisak da ga je neko dva puta pogledao, ali kada se metež jednom slegne, svima dobro poznato Fordovo lice iziskivaće objašnjenje.

Kontrolna kabina nalazila se oko pola milje od ulaza u brod. Lazarus je bilo poznato da negde postoji ugrađen pokretni pojas koji je vodio do tamo, ali sada nije imao vremena da traga za njim; jednostavno je krenuo prvim hodnikom napred. Čim su se izdvojili iz svetine, stali su brzo da napreduju, iako Ford nije bio podjednako vešt u ribolikom manevrisanju kao prva dvojica. Stigavši na cilj, Lazarus je proveo izvesno vreme uvodeći Libija u izuzetno ingeniozan ali i uobičajen sistem upravljanja zvezdanim brodom. Libi je izrazio divljenje i odmah se dao na ispitivanje pogonskog principa letelice.

Lazarus se obrati Fordu. "Šta misliš, Slejtone? Da li bi imao nešto protiv ukoliko te proglasim za drugog pilota?"

Ford polako odmahnu glavom. "Pažljivo sam te slušao, ali to nikada ne bih mogao da naučim. Ja nisam pilot."

"A? A kako si dospao ovamo?"

"Oh, jeste da imam dozvolu, ali gotovo ni malo iskustava. Godinama već nisam izračunao ni jednu putanju."

Lazarus ga pažljivo odmeri. "Pa ipak si pogodio orbitu pristajanja? I to bez goriva?"

"Ah, to. Morao sam."

"Shvatam. Način na koji mačka nauči da pliva. Pa i to je nešto."

Taman se spremao da oslovi Libija, kada se iz zvučnika zaorio Barstouvljev glas:

"Jos pet minuta, Lazaruse!"

Lazarus poseže za mikrofonom, pokri rukom svetlo ispod njega i odgovori: "U redu, Zače! Pet minuta." Zatim, kao za sebe, dodade:

"Tate mi, pa još nisam odredio kurs. Šta ti misliš, Endi? Što dalje od Zemlje, da nevaljalcima zavaramo trag? A zatim da odaberemo odredište? Šta veliš, Slejtone? Da li će to biti u skladu sa naređenjima koje si izdao Mornarici?"

"Ne, Lazaruse, ne!" usprotivi se Libi.

"A? A što da ne?"

"Trebalo bi da se uputimo pravo prema Suncu."

"Prema Suncu? Zbog čega, zaboga?"

"Pokušao sam da ti to objasnim kada smo se maločas sreli. Zbog kosmičkog pogona koji je trebalo da usavršim."

"Ali, Endi, gde nam je on sada?"

"Evo ga ovde." Libi pruži svoju torbicu Lazarusu.

Lazarus je otvorio.

Sastavljena od čudnih delova drugih aparata, više nalik na proizvod dečje mašte nego na ishod složenog rada u naučnoj laboratoriji, sprava koju je Libi predstavio kao 'svemirski pogon' smesta je bila podvrgnuta Lazarusovom kritičkom ispitivanju. U ambijentu uglađene, visokoumne savršenosti kontrolne kabine, ovo je izgledalo nezgrapno, patetično i dirljivo neprilično.

Lazarus je radoznalo prevrtao napravu u rukama. "Šta je ovo?" upita on. "Tvoj model?"

"Ne, ne. To je to... svemirski pogon."

Lazarus mu uputi pogled pun sažaljive naklonosti. "Sinko", upita ga on polagano, "jesi li ti odlepio?"

"Ne, ne, ne!" mrmljao je Libi. "Zdrav sam koliko i ti. Ovo je korenito nova zamisao. Zato ti i predlažem da nas odvezeš do Sunca. Ako ovo uopšte funkcioniše, najbolje će raditi pri najvišem svetlosnom pritisku."

"A ako ne radi", zabrunđa Lazarus, "šta će ostati od nas? Sunčeve pege?"

"Nisam mislio pravo na Sunce. Ipak, za sada kreni ka njemu, i čim izračunam podatke daću ti ispravke kako bi mogao da uđeš u odgovarajuću putanju. Želeo bih da obiđemo Sunce u što ravnijoj hiperboli, duboko u Merkurovoj orbiti i onoliko blizu fotosferi koliko to brod može da podnese. Ne znam koliko to iznosi, tako da ne mogu ništa unapred da ti kažem. Ali, tokom kretanja podaci će pristizati i imaću dovoljno vremena da ih uskladim."

Lazarus ponovo baci pogled na šašavo postolje aparata u obliku macine tacnice za mleko. "Endi... Ukoliko si sasvim siguran da ti zupčanici u glavi nisu zardali, pa, rizikovaću s ovim. Privežite se obojica." On se smesti u pilotsko sedište i pozva Barstoua. "Kako je, Zače?"

"Gotovo je!"

"Držite se dobro!" Jednom rukom Lazarus poseže prema levoj strani komandne table i alarm koji je upozoravao na pokret odjeknu letelicom. On drugom rukom prekri desnu stranu i staklena polulopta ispred njih iznenada zatrepta zvezdanim sjajem nebeskog svoda. Ford zinu, iskreno zadivljen.

Lazarus je proučavao prizor. Punih dvadeset stepeni providne polulopte zauzimao je tamni krug zamračene Zemlje. "Moraćemo da zalomimo za ugao, Endi. Probaćemo sa malim Tenesi zanošenjem." Startovao je lagano sa četvrtinom gravitacije, tek koliko da razdrma putnike i učini ih opreznim. Istovremeno je započeo niz operacija postavljanja džinovskog broda u pravac koji je trebalo da ga izvede iz Zemljine senke. Potom je povećao ubrzanje najpre na pola, a zatim i na čitav ge.

Zemlja se, odjednom, iznenada od crne siluete preobrati u tanak srebrnasti srp, dok pola stepena bele Sunčeve lopte iskrсну iza nje. "Trapavko, hteo bih da je obiđem na hiljadu milja razdaljine", reče Lazarus glasom u kome se osećala napetost, "sa dva ge. Daj mi privremeni vektor."

Libi mu dade odgovor gotovo istog sekunda. Lazarus oglasi alarm, a odmah potom poveća pogonsku silu na dve normalne Zemljine gravitacije. Našao se i u iskušenju da podigne ubrzanje do kritične tačke, ali se nije usudio da to učini zbog one gomile šmokljana; čak su i dva ge u dužem vremenskom razmaku mogla da predstavljaju preveliko naprezanje za mnoge od njih. Svaki Mornaričin brodogonilac, određen da ih onesposobi, bio je u stanju da razvije pogonsku silu daleko veću od dva ge, bez opasnosti za njegovu obučenu posadu. No, o tome će razmisliti ako do takve situacije uopšte dođe... I, ne treba zaboraviti, podsećao je samog sebe, da Mornaričin brod ne bi mogao da održi pogonsku silu duže vreme; njegove milje-sekunde bile su ograničene kapacitetom tankova reaktivne mase.

Nova Granica bila je oslobođena takvih staromodnih ograničenja kao što su tankovi. Njen konvertor prihvatao je bilo kakvu masu i preobraćao je u čistu energiju zračenja. Sve je bilo dobro došlo... meteori, kosmička prašina, lutajući atomi sakupljeni njenim usisnim poljem, kao i ma šta sa samog broda: đubre, leševi, pepeo cigareta - sve redom. Masa je značila energiju. Raspadajući se, svaki gram odavao je devet stotina miliona triliona ergova energije.

Zemljin srp se povećavao, nadimao i klizio prema levoj ivici poluloptastog ekrana, dok je Sunce u punom obliku ležalo ispred njih. Dvadeset minuta kasnije, kada su se našli na najmanjoj udaljenosti od Zemlje i kada je srp, sada već polukrug, zamicao za

rub ekrana, iznenada je proradio sistem komunikacije brod-brod. "Novoj Granici!" odjeknu zapovednički glas. "Skrenite na orbitu i zadržite se na njoj! Ovo je službeno naređenje kontrole saobraćaja." Lazarus isključi uređaj. "Bilo kako bilo", primeti on vedro, "ako pokušaju da nas uhvate sigurno im se neće dopasti da nas proganjaju do Sunca. Endi, drum je sada čist i vreme je da sprovedemo u delo male ispravke. Hoćeš li da ih sračunaš ili ćeš mi dati podatke?"

"Ja ću izračunati", odgovori Libi, koji već beše ustanovio da se astrogacione odrednice letelice, uključujući tu i njeno ponašanje kao 'crnog tela', mogu dobiti sa oba pilotska mesta. Opremljen ovim, kao i tekućim podacima, on se baci na izračunavanje hiperbole po kojoj su nameravali da obiđu Sunce. Iako teška srca, ipak se odlučio da upotrebi brodski balistički računar. Međutim, ovaj ga je potpuno smeo; bio je to model na koji Libi nije navikao, bez i jednog pokretnog dela, pa čak i bez spoljnih kontrolnih uređaja. Stoga ga je odbacio, ne želeći da gubi vreme, i vratio se čudesnom talentu za brojeve smeštenom u vlastitom mozgu. Njegov mozak takođe nije imao pokretnih delova, ali na njega beše odavno navikao.

Lazarus potom odluči da proveriti kako stoji sa njihovom popularnošću. Ponovo je uključio brod-brod vezu i otkrio da ono ljutito kreštanje traje nesmanjenom žestinom, iako ovog puta sa nešto manje čvrstine u naredbama. Sada su već znali i njegovo ime... jedno od njegovih imena... što ga je navelo na zaključak da su oni veselnici iz Čilija, čim su se našli sami, pozvali saobraćajnu kontrolu. Ispustio je žalostivo c-c-c, saznajući da je 'letačka dozvola kapetana Šefilda suspendovana'. On ponovo isključi vezu i pokuša sa mornaričinom frekvencom... a zatim i nju isključi, uvidevši da je bespredmetno slušati pištanje i šifre među koje se samo jednom jasno i glasno razabrala reč Nova Granica.

On izgovori nešto u stilu 'kamenje i motke neće slomiti moje koske'... i proba drugi način traganja. Daljinski radari i paragravitacioni otkrivač jasno su mu govorili da se neki brodovi nahode u njihovom susedstvu; međutim, sam po sebi, taj podatak nije mnogo značio. Izgledalo je sasvim normalno da se u blizini zemlje nalaze mnoge letelice i bilo je gotovo nemoguće na osnovu ovog podatka napraviti razliku između nenaoružanog putničkog broda ili teretnjaka i

Mornaričine krstarice u punoj jurišnoj poteri.

Međutim, Nova Granica posedovala je neuporedivo više sredstava za analizovanje okoline od običnog broda. Bila je posebno opremljena da se samostalno uhvati ukoštac sa svim zamislivim, vanrednim okolnostima. Poluloptasta kabina u kojoj su se nalazili predstavljala je, u stvari, jedan ogroman multiekranski televizijski prijemnik sposoban da izdvaja delove zvezdanog neba, zavisno od toga da li pilot odabere pogled unapred ili unazad. Pored toga, postojala su i daleko tananija rešenja; istovremeno ili odvojeno, polulopta se mogla pretvoriti u ogroman radarski ekran, otkrivajući svako telo u granicama svog polja.

Međutim, bio je to samo početak; neljudska čula broda bila su u stanju da se bave diferencijalnim analizama i najnejasnijih podataka i da putem vizuelne analogije iskažu dobijene rezultate. Lazarus je proučavao levi odeljak kontrolne table i pokušavao da se priseti svega što mu je kapetan-inženjer rekao prilikom prve posete. Potom promeni program.

Zvezde i Sunce u trenu izbledeše do iščeznuća, i desetak svetlih tačaka pojavi se na ekranu.

On naloži uređaju da proverí njihove ugaone odnose prema Novoj Granici; blještavi pramičci svetlosti zadobiše crvenu boju i pretvoriše se u malene komete za kojima se vukao ružičast trag... to jest, sve sem jednog koji je zadržao belu boju i nije ostavljao trag za sobom. Nekoliko trenutaka pažljivo ih je posmatrao i, proučivši vektore, došao do čvrstog zaključka da će oni za njih zauvek ostati nepoznanice. Zatim je naložio kontrolnoj tabli da proverí Doplerov efekat one koja je blistala postojanim sjajem.

Tačka se oboji ljubičastom bojom, potom promeni pola spektra, da bi se na kraju ustalila u plavozelenom području. Lazarus se za trenutak zamisli, a onda oduze dva ge vlastite pogonske sile Nove Granice; i tačka ponovo zadobi belu boju. Zadovoljan, on izvede isti test i pri pozadinskom vidiku.

"Lazaruse..."

"Da, Libi?"

"Da li će te možda omesti u radu ako ti sada dam ispravke?"

"Nipošto. Malo sam osmatrao. Ako ova čarobna lampa zna šta govori, onda to znači da nisu uspeli da na vreme organizuju hajku."

"Odlično. Evo ti brojeva..."

"Molim te, sam opskrbi kompjuter njima. I, preuzmi za trenutak komande. Idem da potražim kafu i sendviče. Šta ti misliš o tome? Jesi li raspoložen za jedan mali doručak?"

Potpuno odsutan duhom, Libi potvrdno klimnu glavom i započe da preispituje putanje. Najzad, posle duže vremena, i Ford izusti prve reči. "Dozvoli da ja donesem hranu. Biće mi drago." Bilo je gotovo dirljivo koliko je želeo da bude od nekakve koristi.

"Hmmm... Moglo bi se desiti, Slejtone, da zapadneš u neku nepriliku. Bez obzira na to kako te je Zak opravdao, ti si i dalje, za većinu članova, poznat pod imenom 'Talog'. Telefoniraću na krmu da pošalju nekoga."

"Možda me pod ovim okolnostima niko neće prepoznati", pokuša ponovo Ford. "U svakom slučaju, to će biti izvršavanje naredbe... Toliko mogu da im objasnim."

Lazarus po izrazu čovekovog lica shvati da bi ova sitna usluga bila od odlučujućeg uticaja na njegovo moralno stanje... "U redu... ukoliko si u stanju da se izboriš sa dva ge."

Ford se sa naporom podiže sa svog bezbednog ležaja. "Ovo su svemirske noge. Kakve sendviče želite?"

"Ne bi bilo loše nešto sa usoljenom govedinom, ali ćeš tamo verovatno naći samo neki prokleti surogat. Ništa, neka budu sa sirom na raženom hlebu, ako ih pronadeš, i puno senfa odozgo. I galon kafe. Šta ćemo za tebe, Endi?"

"Za mene? Oh, bilo šta."

Ford krenu, teturajući se usled dvostruko veće težine. Kada je već stigao do vrata, on dodade: "Oh, uštedelo bi mi vreme kada biste mi rekli gde da pođem."

"Brate", odgovori Lazarus, "ako ovaj brod nije nakrcan hranom, onda smo svi mi napravili užasnu grešku. Promuvaj se unaokolo. Pronaći ćeš nešto."

Bliže, bliže i sve bliže Suncu, brzinom koja se svakog sekunda uvećavala za šezdeset četiri stope po svakom proteklom sekundu. Za to vreme behu prešli sedamnaest miliona milja i dostigli neshvatljivu brzinu od šest stotina četrdeset milja u sekundu. Brojevi, sami po sebi, ne znače mnogo... ali, pomislite na razdaljinu Njujork-

Čikago, pređenu u jednom otkucaju srca.

Barstouu je u uslovima povećane težine bilo najteže. Svi ostali behu poredali, beznadežno pokušavajući da zaspu; teško su disali i tražili najpovoljniji položaj koji bi ih odmorio od bremena sopstvenog tela. Međutim, Zak Barstou, gonjen osećanjem odgovornosti, nastavio je da se kreće, iako mu se činilo da mu sam đavo sedi za vratom, budući da je sada težio sto sedamdeset pet kilograma.

Što je bilo najcrnje, on je, istini za volju, malo šta mogao da učini, osim da tumara od jednog do drugog odeljka i da se raspituje za zdravlje pojedinaca. Ništa nije moglo da se uradi, i dok je trajalo ubrzavanje nikakva organizovana akcija ublaživanja njihovih muka nije bila izvodljiva. Ležali su gde se ko zatekao, muškarci, žene i deca zbijeni poput stoke u furgonima, bez dovoljno prostora da se čak i opruže.

Jedina dobra strana čitave ove nevolje, razmišljao je Barstou snuđeno, ogledala se u činjenici što su oni sada bili nesposobni za bilo šta drugo osim da odbrojavaju sekunde, koje kao da su milele. Kasnije, u to je bio siguran, pojaviće se sumnje i prigovori u pogledu smisla ovog bekstva; doći će na red neprijatna pitanja o Fordovom prisustvu, o Lazarusovom osobenjačkom i ponekad mutnom delanju, o protivrečnoj ulozi samog Barstoua. Srećom, ne odmah.

On neizostavno mora, odlučno je rešio, da organizuje propagandnu kampanju pre no što nezadovoljstvo uzme maha. Ako se to dogodi... a sigurno će se dogoditi, ukoliko on to ne predupredi... Pa, ovo je bila poslednja slamka. Jedini izlaz.

Ugledavši lestvice ispred sebe, on steže zube i teškom mukom se uspenra na gornju palubu. Teturajući se između tela, umalo nije nagazio jednu ženu koja je čvrsto privijala bebu uza se. Barstou opazi da se dete beše uneredilo i pomisli da naloži majci, koja je izgledala budna, da povede računa o tome. Ipak, odustao je, setivši se da su najbliže čiste pelene udaljene milionima milja odavde. Ili ih je, možda, na gornjoj palubi, bilo na desetine hiljada... što je u ovom trenutku izgledalo podjednako udaljeno i nedostižno.

On se otetura dalje, ne rekavši joj ni reč. Elinor Džonson nije bila svesna njegovog prisustva. Posle velikog olakšanja izazvanog saznanjem da su se njena beba i ona našle na sigurnom, unutar broda, prepustila je sve brige zvaničnicima i sada je jedino osećala

snažnu otupelost i nepodnošljivu težinu. Kada ih je ogroman teret iznenada pritisnuo, beba je prvo zaplakala, a onda se ubrzo smirila, postajući isuviše tiha. Ona je podiže da joj oslušne otkucaje srca, i pošto se uverila da je dete živo, ponovo je utonula u obamrlost.

Posle petnaest časova letenja, na udaljenosti od svega četiri časa od Venerine orbite, Libi isključi pogon. Letelica se obruši u slobodnom padu, neprekidno povećavajući brzinu pod uticajem moćnog privlačenja Sunca koje postepeno raslo. Oslobođen težine, Lazarus se trže iz sna. Uputivši pogled ka kopilotskom ležaju, on upita: "Na krivulji smo?"

"Po planu."

Lazarus ga je ispitivački posmatrao. "U redu, preuzimam. A sada, gubi se odavde i odspavaj malo. Ovakav mi ličiš na isceđen limun."

"Odmoriću se ovde."

"Tražiš đavola. Nisi spavao ni dok sam ja upravljao. Ako te pustim da ostaneš, opet ćeš da motriš na instrumente i da izračunavaš svoje brojeve. Zato, čisti se! Slejtone, isteraj ga odavde."

Libi se stidljivo nasmeja i udalji se. Pronašao je neku prostoriju nedaleko od kontrolne kabine po kojoj su lebdela mnogobrojna tela članova i uspeo da se zavuče u jedan slobodan kutak. Provukao je kaiš kilita kroz ručku na tavnici i istog trenutka zaspao.

Odsustvo gravitacije svakako je trebalo da bude veliko olakšanje za sve na brodu; međutim, ono je to bilo za najviše jedan posto prisutnih okorelih kosmonauta. Mučnina slobodnog padanja, poput morske bolesti, šala je samo za one koji su se na nju vremenom navikli. Jedino bi Dante umeo da opiše stotine hiljada različitih slučajeva ove bolesti. Apoteke letelice bile su opskrbljene lekovima za otklanjanje mučnine, ali je prošlo dosta vremena dok su ih otkrili. Među članovima Porodica bio je ne mali broj lekara, ali i oni behu stradali od iste nevolje. Jad i beda su se umnožavali.

Barstou, sa popriličnim iskustvom u uslovima slobodnog pada, otplovi do kontrolne kabine ne bi li pronasao rešenje koje bi mnogim nesrećnicima donelo olakšanje. "Žalosno ih je i pogledati", reče on Lazarusu. "Možeš li da postaviš brod u obrtno stanje, kako bi se malo osvežili i za trenutak stali na noge?"

"I meni otežali manevrisanje? Žao mi je, Zače, ali kada istinski zagusti, biće važnije da brod bude u pravom položaju nego njihove

večere na pravom mestu. Sem toga, niko još nije umro od morske bolesti... mada su mnogi to poželili."

Brod je hrlio nadole prema Suncu, i dalje povećavajući brzinu. Nekolicina zdravih nastavila je da pruža pomoć ogromnoj većini obolelih.

Libi je mirno spavao u udobnom položaju, poput embriona u materici - privilegija retkih koji su naučili kako se uživa u bestežinskom prostoru. On, takoreći, nije ni trenuo još od dana hapšenja Porodica; njegov prekomerno aktivan mozak sve to vreme se rvaao sa problemom kosmičkog pogona.

Unutrašnjost velikog broda pomerila se unekoliko unapred u odnosu na njega; promeškoltio se, ali se nije probudio. Letelica je ubrzo promenila položaj, uz istovremeno oglašavanje alarma pred ubrzavanje, koji ga je smesta rasanio. On odredi svoj položaj, postavljaajući se ravno u odnosu na kontrolnu kabinu, a onda sačeka. Težina ga povuče strahovitom snagom, ovog puta od tri ge, i njemu namah postade jasno da se dešava nešto rđavo. Bio je potisnut čitavih pola milje prema krmi, pre no što je uspeo da se za nešto uhvati. Najzad mu je pošlo za rukom da se pridigne i da pokuša nemoguće: da se sasvim okomito uspne pola milje, čak i sa utrostručenom težinom svog tela. Prekorevao je sebe što je dopustio da ga Lazarus nagovori da napusti kontrolnu kabinu i ode na počinak.

Prevalio je komad puta... što je bilo odista junački, budući da je odgovaralo penjanju na deseti sprat zgrade sa čovekom na svakom ramenu... kada mu ponovni povratak bestežinskog stanja skinu teret sa pleća. Izvijugao je ostatak puta, osećajući se kao losos pri povratku kući, i najzad se nađe u kontrolnoj kabini. "Šta se dogodilo?"

Lazarus mu odgovori sa žaljenjem u glasu. "Morao sam da skrenem, Endi." Slejton Ford ne reče ništa, mada je izgledao zabrinuto.

"Vidim. Ali, zbog čega?" Libi se pričvršćivao za kopilotsko sedište, ni za trenutak ne skidajući pogled sa astrogacionih uređaja.

"Crvena svetla na ekranu", objasni i pokaza mu Lazarus, saopštavajući i koordinate i relativne vektore.

Libi zamišljeno klimnu glavom. "Mornarička flota. Ni jedna trgovačka letelica ne bi mogla biti na ovoj putanji. Minopostavljačka baterija."

"To je i meni palo na pamet. Nisam imao vremena da se posavetujem sa tobom. Bio sam prinuđen da upotrebim više milja-sekundi, kako bih bio siguran da neće imati dovoljno pogonske moći da nam preseku putanju."

"Tako je. Morao si." Libijevo lice se smrači. "Mislio sam da nećemo imati nepritika sa Mornaricom."

"Ovo nisu naši", umeša se Slejton Ford. "Ne mogu biti, bez obzira na naređenja doneta posle mog... ovaj, bekstva. To su venerijanski brodovi".

"Da", složi se Lazarus, "nema sumnje da je tako. Tvoj naslednik, novi Administrator, zavapio je Veneri za pomoć i oni su mu je pružili... Mali prijateljski gest međuplanetne dobre volje."

Libi se beše sasvim isključio iz razgovora. Proveravao je podatke i provlačio ih kroz računar u svojoj lobanji. "Lazaruse... ova nova orbita nije baš dobra".

"Znam", saglasi se Lazarus snuždeno. "Ali, morao sam da zaronim... i zaronio sam u jedinom pravcu koji su mi ostavili... još bliže Suncu."

"Suviše blizu, možda."

Sunce nije velika zvezda, niti je suviše topla. Ali, u odnosu na čoveka ona to jeste; dovoljno je vrela da ga ubije, ako neko, dovoljno neoprezan, recimo na tropskom podnevu, stoji devedeset dva miliona milja daleko od nje; dovoljno vrela da mi, koji ustajemo i oživljavamo pod njenim zracima, nikad ne smemo da gledamo ravno u nju.

Na razdaljini od dva i po miliona milja, Sunce žari plamenom hiljadu četiri stotine puta jačim od onog u Dolini smrti, Sahari ili Adenu. Takvo zračenje ne može se smatrati vrućinom ili svetlošću. Ono je smrtonosnije od najjačeg mlaza laserskog pištolja. Sunce predstavlja vodoničnu bombu prirodnog porekla, i Nova Granica balansirala je na rubu pojasa potpunog vlastitog uništenja.

Bilo je vruće i unutar broda. Armirani vatrostalni zidovi štitili su Porodice od neposrednog smrtonosnog zračenja, ali i pored toga temperatura vazduha nastavljala je da se penje. Oslobođeni tegobe bestežinskog stanja, sada su se, za uzvrat, našli suočeni sa dvostrukom nevoljom: vrućinom, i činjenicom da se letelica našla u neobičnom iskošenom položaju. Nije se moglo naći nijedno vodoravno mesto na koje bi čovek seo ili legao. Brod se, sada,

istovremeno, okretao oko svoje osovine i povećavao brzinu. Nikako nije bilo preporučljivo da se obe ove radnje izvode istovremeno, jer je kombinovanje dva ubrzavanja, uganog i linearnog, činilo da se pravac kretanja poklapa sa mestom gde su se susretala spoljašnja i unutrašnja polulopta ekrana. Brod je bio postavljen u obrtno kretanje usled neophodnosti da se udarna zračna energija Sunca koliko-toliko razblaži na 'hladnoj' strani. Linearno ubrzanje takođe je bilo nužno; ono je predstavljalo očajnički pokušaj manevrisanja da se prođe pored Sunca što pre i na što većoj udaljenosti, odnosno da se što kraće ostane u perihelu - tački najvećeg približavanja Suncu.

U kontrolnoj kabini vladala je paklena vrućina. Čak je i Lazarus odlučio da skine kilt, našavši da je u ovom trenutku venerijanski stil odevanja zgodniji. Metal je bio vreo pod njihovim dodirima. Na ogromnom zvezdanom ekranu, veliki tamni krug označavao je mesto na kojem je trebalo da se nalazi sunčeva lopta; prijemnici su automatski preinačavali pravu sliku svemira.

Lazarus ponovi Libijeve poslednje reči: "'Trideset sedam minuta do perihela'. Ne možemo izdržati, Endi. Brod ne može da izdrži."

"Znam. Nisam nameravao da prođemo ovako blizu."

"Naravno da nisi. Možda nije trebalo da manevrišem. Možda bismo ionako obišli mine. Oh, pa..." Lazarus sleže ramenima i duboko uzdahnu. "Čini mi se, sinko, da je kucnuo čas da upotrebiš svoj izum." On upre prstom u Libijev nakaradni 'kosmički pogon'. "Ti reče da treba samo da ga prikopčaš?"

"Tako bi trebalo da bude. Spojiti ovaj vod sa bilo kojim delom izložene mase. Naravno, ne mogu da budem sasvim siguran da li će funkcionisati", priznade Libi. "Nema načina da to proverimo."

"Pretpostavimo da ne radi?"

"Nameću se tri mogućnosti", odgovori Libi gotovo metodično. "U prvom slučaju, ništa se neće desiti."

"Što znači da ćemo ovde imati roštiljijadu."

"U drugom slučaju, i mi i brod mogli bismo prestati da postojimo kao materija."

"Bićemo mrtvi, hoćeš da kažeš. Samo, verovatno na prijatniji način."

"Pretpostavljam. Nikada do sada nisam bio mrtav. U trećem slučaju, pod uslovom da je moja hipoteza tačna, ostavićemo Sunce za sobom brzinom nešto manjom od svetlosti."

Lazarus je piljio u uređaj i brisao znoj sa čela. "Sve je toplije, Endi, Prikači ga... i pomoli se Bogu."

Endi priključi aparat.

"Napred", požuri ga Lazarus. "Pritisni dugme, okreni prekidač, prekini zrak, aktiviraj ga."

"Uradio sam", odgovori Libi uzbuđenim glasom. "Pogledaj Sunce."

"Auuu? Oh!"

Veliki crni krug koji je označavao položaj Sunca na zvezdama osutom ekranu ubrzano se smanjivao. Za deset otkucaja srca izgubio je polovinu poluprečnika; kroz dvadeset sekundi skupio se na četvrtinu svoje početne veličine.

"Radi", primeti Lazarus umilno. "Pogledaj, Slejtone. Zavedi me u knjigu građana kao crvenog pavijana... ovo radi!"

"Verovao sam da hoće", odgovori Libi ozbiljnim glasom. "Moralo je, zar ne?"

"Hmmm... tebi je to, možda, i bilo verovatno. Ali, ne i meni. Koliko se brzo krećemo?"

"U odnosu na šta?"

"U odnosu na Sunce."

"Nisam imao prilike da izmerim, ali mi se čini nešto ispod brzine svetlosti. Ne može biti veća."

"Zašto da ne? Bez obzira na teorije."

"I dalje ga vidimo." Libi pokaza na ozvezdani ekran.

"Aha, tako je", progundā Lazarus. "Hej! Ali, ne bi trebalo da ga vidimo. Moram da izračunam Doplerov efekat."

Libi ga tupo pogleda, a onda se osmehnu. "Ali, dopler je sasvim u redu. Sa ove strane, prema Suncu, uspevamo da vidimo posredstvom kratkotalasnih zračenja, koja se pružaju do zone vidljivosti. Sa suprotne strane, registrujemo nešto radiotalasnih dužina koje dopleruju ka svetlosti."

"A šta se nalazi između?"

"Prestani da se zavatlavaš, Lazaruse. Ubeđen sam da si u stanju da izračunaš dodatni relativni vektor isto tako dobro kao i ja."

"Ipak ga ti izračunaj", reče Lazarus odlučnim glasom.

"Ja ću da sednem ovde i da ti se divim. A, Slejtone?"

"Da. Da. Tako je."

Libi se ljubazno nasmeši. "Mogli bismo, takođe, da obustavimo

gubljenje mase na glavnom pogonu." On uključi alarm, a zatim zaustavi pogon. "Sada možemo da se vratimo normalnim uslovima." I on počne da iskopčava svoj uredaj.

"Stani, Endi!" žurno ga zaustavi Lazarus. "Još nismo izišli iz Merkurove orbite. Zašto bi isključio pogon?"

"A zašto da ne? To nas neće zaustaviti. Postigli smo brzinu i zadržaćemo je."

Lazarus je zurio, trljajući bradu. "U običnim okolnostima, složio bih se sa tobom. Prvi zakon kretanja. Ali, u slučaju ove pseudobrzone, nisam baš siguran u to. Dobili smo je džabe, odnosno, nismo platili za nju energijom. Izgleda mi da želiš da objaviš praznik u znak poštovanja prema inerciji; kada se praznik završi, neće li sva ta slobodna brzina nestati tamo odakle je i došla?"

"Ne bih se složio s tobom", odgovori Libi. "Naša brzina nije nikakav 'pseudo' fenomen. To je prava pravcata brzina. Pokušavaš da primeniš verbalnu antropomorfnu logiku na području gde ona nije pravosnažna. Ne očekuješ, valjda, da bi nas nešto istog trenutka moglo preneti do nižeg gravitacionog potencijala sa kojeg smo krenuli?"

"Tamo gde si prikopčao svoj svemirski pogon? Ne... Pa, promenili smo položaj."

"I nastavićemo da ga menjamo. Naša gravitaciona potencijalna energija višeg stepena koju smo stekli u blizni Sunca nije ništa stvarnija od naše sadašnje kinetičke energije brzine. Obe postoje."

Lazarus je izgledao zbunjen. Crtama njegovog lica nije pristajao takav izraz. "Mislim da ćeš me razumeti, Endi. Kako god da okrenem, uvek mi se čini da smo energiju pokupili odnekud. Ali, odakle? Kada sam išao u školu, učili su me da poštujem zastavu, glasam za najpošteniju partiju i da verujem u zakon o održanju energije. Izgleda mi da pokušavaš da izvršiš nasilje nad tim zakonom. Šta misliš o tome?"

"Neka te to ne muči", predloži mu Libi. "Takozvani zakon o održavanju enerigije predstavljao je samo radnu hipotezu, nedokazanu i nedokazivu, korišćenu samo da bi se opisao celokupan problem. Takvi pojmovi primenjivi su jedino na stariju, dinamičku sliku sveta. U punom prostoru, shvaćenom kao statička mreža odnosa, 'nasilje' nad tim nije ništa više zapanjujuće od

uočavanja i opisivanja isprekidane funkcije. Ja sam upravo to uradio. Uočio sam isprekidanost u matematičkom modelu aspekta masa-energija, zvanom inercija. I primenio sam to. Matematički model sličan stvarnom svetu dok ga ne isprobaš."

"Daaa, daaa, svakako. Ne možeš da kažeš kakav mu je ukus dok ga ne zagrižeš. Ali, Endi, još ne vidim šta ju je prouzrokovalo." On se okrenu prema Fordu. "Vidiš li ti, Slejtone?"

Ford odrečno odmahnu glavom. "Ne. Želeo bih da znam... ali, sumnjam da bih išta razumeo."

"U istoj smo klupi. Pa, Endi?"

Sada je Libi delovao pometeno. "Ali, Lazaruse, uzročnost nema šta da traži u stvarnom, punom prostoru. Ta činjenica prosto jeste. Uzročnost je samo jedan zastareli postulat prenaučne filosofije."

"Shvatam", reče Lazarus polagano. "Ja sam naprosto zastareo."

Libi ne reče ništa i iskopča svoj aparat.

Crni disk nastavljao je da se povlači. Kada se skupio do otprilike šestine početnog prečnika, iznenada je promenio boju; od crne pretvorio se u blještavo belu. Brod se, naime dovoljno udaljio od Sunca, te su prijemnici ponovo mogli da podnesu teret njegovog zračenja.

Lazarus pokuša da napamet izračuna kinetičku energiju broda: polovina kvadrata brzine svetlosti (minus jedan delić, ispravi se), puta moćna tonaža Nove Granice. Odgovor ga nije uspokojio, bez obzira da li ga izrazio u ergovima ili jabukama.

8.

"Molim vas, samo redom", prekinu raspravu Barstou. "Ja sam takođe očaran zaprepašćujućim naučnim vidovima naše trenutne situacije, ali, imamo i važnija posla. Moramo smesta da sačinimo raspored dnevnog programa. Manite se, stoga, matematičke fizike i počnimo sa razgovorom o organizaciji."

Nije se obraćao članovima Opuномоćeništva već svojim ličnim ovlašćenicima, ključnim figurama u kritičnoj situaciji sprovođenja složenih priprema koje su omogućile njihovo bekstvo: Ralfu Šulcu, Emi Barstou, Meri Sperling, Džastinu Futu, Klajvu Džonsonu i još nekolicini drugih.

Lazarus i Libi takođe su bili prisutni; Lazarus beše naložio Slejtonu Fordu da nadgleda kontrolnu kabinu, sa naređenjem da odbije svakog mogućeg posetioca, a naročito da ne dopusti da neko dodirne kontrolne uređaje. Bilo je to zaduženje tipa 'radi bilo šta', odnosno Lazarusova ideja o terapiji privremene zaokupljenosti nečim. Osetio je da se Ford nalazi u mentalnom stanju koje mu se nimalo nije dopadalo. Ford se bio povukao u sebe. Odgovarao je kada bi mu se neko obratio, ali to je, ujedno, bilo sve. Lazarusa je to zabrinjavalo.

"Potreban nam je izvršni organ", nastavi Barstou, "kao i neko ko će do daljeg raspolagati širokim ovlašćenjima da izdaje naređenja i nadzire njihovo izvršavanje. On će morati da donosi odluke, bavi se organizacijom, određuje dužnosti i odgovornosti, omogućava funkcionisanje unutrašnje ekonomije broda. To je veliki i težak posao i ja bih predložio našoj braći da se sprovedu izbori, kako bi se sve obavilo na demokratski način. Ipak, to će morati malo da sačeka; neko već sada mora da izdaje naređenja. Mi trošimo hranu, a brod je... Pa, žao mi je što niste videli osveživač koji sam danas pokušao da upotrebim."

"Zakure..."

"Da, Evo?"

"Smatram da bi bilo najbolje da Opuномоćeništvo preuzme stvar u svoje ruke. Mi ovde prisutni ne raspolažemo nikakvim autoritetom;

bili smo samo vanredna grupa ljudi izabrana za posebnu situaciju, ali je ta situacija sada okončana."

"Ahmmm!" Bio je to glas Džastina Futa, podjednako suv i formalan kao i njegovo lice. "Imam donekle različito mišljenje od naše sestre. Opunomoćeništvo nije poznato sa celinom stvari; bilo bi potrebno daleko više vremena no što to sebi možemo da priuštimo, da bismo njegove članove uveli u sve tajne unutrašnjih problema naše organizacije, tako da postanu sposobni da razložno sude o njima. Šta više, kao član Opunomoćeništva imam osnova da, bez ikakvih predrasuda, izjavim da ono, čak i kao organizovana grupa, ne može imati zakonodavnu nadležnost budući da, legalno, više ne postoji."

Lazarus se zainteresova. "Kako si došao do toga, Džastine?"

"Pa evo, ovako... Opunomoćeništvo je predstavljalo grupu staratelja Fondacije koja je, istovremeno, bila i njen integralni deo i zastupalo Fondaciju u odnosu na društvo kao celinu. Opunomoćeništvo nikada nije predstavljalo vladu; njegova isključiva nadležnost ograničavala se na odnose između Porodica i ostalog dela društva. Okončanjem veze između Porodica i zemaljskog društva, Opunomoćeništvo je, ipso facto, prestalo da postoji, postavši deo istorije. U ovom trenutku, mi koji se nalazimo na brodu još nismo društvo u pravom smislu te reči, već jedna anarhična grupa. Ovaj skup poseduje isto toliko mnogo, ili isto toliko malo, autoriteta da započne organizovanje društva kao i bilo koja druga pojedinačna grupa."

Lazarusovo lice ozari se od radosti. "Džastine", pljesnu on rukama, "ovo je najdivniji komad verbalne prevarancije koji sam čuo u poslednjem veku. Hajde da se nađemo ponekad i da se malo bacimo na solipsizam."

Džastin Fut delovao je uvređeno. "Očigledno..." počeo on.

"Stop! Ni reči više! Ubedio si me i nemoj sada da kvariš utisak. Ako je već tako kao što kažeš, hajde onda da pronađemo ovna predvodnika. Zače, kako bi bilo da to budeš ti? Namećeš se kao logičan kandidat."

Barstou odmahnu glavom. "Poznajem svoja ograničenja. Ja sam inženjer, a ne politički izvršni organ; Porodice su za mene oduvek predstavljale samo hobi. Nama je neophodan stručnjak za društvenu upravu."

Pošto ih je Barstou uverio da ne može biti ni govora o njegovom

izboru, predloženo je nekoliko imena i bila započeta duga rasprava o vrednostima svakog pojedinca. U tako velikoj grupi ljudi kakvu su sačinjavale Porodice, mogli su se naći mnogi pojedinci koji su se specijalizovali u političkim naukama i koji su ranije sa uspehom obavljali javne dužnosti.

Lazarus je pažljivo slušao; poznavao je četvoricu od predloženih kandidata. Na kraju, on pozva Evu Barstou na stranu i stade nešto da joj šapuće. U prvom trenutku izraz njenog lica odavao je zabezeknutost, zatim postade zamišljen, da bi konačno potvrdno klimnula glavom.

Malo potom, ona se javi za reč. "Htela bih da predložim još jednog kandidata", poče ona u svom poslovično blagom tonu, "koji vam, verovatno, nije mogao pasti na um, ali koji je neuporedivo prikladniji za ovaj posao - i po temperamentu, i po znanju i po iskustvu - od svih do sada pomenutih. Za građanskog administratora broda ističem Slejtona Forda."

Začuli su se uzvici zaprepašćenja, a onda su svi, istovremeno, pokušali da nešto kažu.

"Da li je Eva poludela? Pa, Ford je dole na Zemlji!"

"Ne, ne, nije. Video sam ga... ovde... na brodu."

"Ali, to ne dolazi u obzir! Zar njega? Porodice ga nikada neće prihvatiti. Pa čak i ako bi ga prihvatile, on nije jedan od naših!"

Eva strpljivo sačeka da se bura stiša. "Znam da moj predlog zvuči smešno i priznajem da nije bez nedostataka. Ali, porazmislite o prednostima. Svi mi poznajemo Slejtona Forda po njegovom ugledu i delu. Vi nećete poreći, ni jedan član Porodica neće poreći, da je Ford genije na svom polju. Biće neobično teško stvoriti i sprovesti u delo plan zajedničkog života na ovom jezivo prenatrpanom mestu. Mi neizostavno moramo iskoristiti najbolje talente sa kojima raspolažemo."

Njene reči napravile su snažan utisak na slušaoce jer je Ford, zaista, predstavljao retkost u istoriji; državnik čije se vrednosti svestrano behu potvrdile još za njegovog životnog veka. Savremeni istoričari nepodeljeno su mu odavali priznanje da je bar u dve velike razvojne krize spasao Zapadnu Federaciju. Karijeru mu pre beše upropastio nedostatak sreće, nego njegovi lični propusti u kriznoj situaciji nerazrešivoj uz pomoć uobičajenih sredstava.

"Bravo", reče Zakur Barstou, "slažem se sa tvojim mišljenjem o Fordu i lično bih bio veoma zadovoljan da on postane naš Opunomoćenik. Ali, šta će reći ostali? Za Porodice... za svakog člana, sa izuzetkom ovde prisutnih... gospodin Administrator simbolizuje progon i poniženje koja oni ne mogu da zaborave. Bojim se da ga ta činjenica odstranjuje kao kandidata."

Eva mu, međutim, odgovori tonom uljudne upornosti: "Ne bih se složila s tobom. Mi smo se već dogovorili o obaveznom sprovođenju kampanje čiji je cilj da razjasni niz zamagljenih, zbunjujućih događaja iz poslednjih nekoliko dana. Zašto ne bismo išli do kraja u tome i uverili ostale da je Ford svetac koji je žrtvovao sebe da njih spase? Tako je i bilo, zar ne?"

"Hmmm... da, tako je. On se, doduše, prvobitno nije žrtvovao u našu korist, ali ni za trenutak ne sumnjam da nas je njegova žrtva spasla. Ali, da li ćemo uspeti da u to ubedimo i ostale, dovoljno snažno da ih uverimo da treba da ga prihvate i primaju naređenja od njega... e, to ne bih umeo da kažem. U ovom trenutku on za njih predstavlja otelotvorenje đavola... Mislim da bi nam dobro došao savet stručnjaka po ovom pitanju. Šta ti veliš, Ralfe? Kakvi su izgledi?"

Ralf Šulc je oklevao sa odgovorom. "Suština predloga ima veoma male, ili gotovo nikakve veze sa psihodinamikom. Predstava da će 'istina prevagnuti' samo je pobožna želja; istorija nam ne daje nikakvog razloga da verujemo u nju. Činjenica da je Ford stvarno velikomučenik kome dugujemo zahvalnost potpuno je irelevantna u odnosu na pitanje čisto tehničke prirode koje ste mi postavili." On zamišlje zastade. "Međutim, predlog per se sadrži određene sentimentalno dramatične vidove koji omogućavaju propagandnu manipulaciju, čak i uprkos opšteprihvaćenom moćnom otporu. Da... da, mislim da je sasvim moguće da bi prošao."

"Koliko bi ti vremena bilo potrebno da proguraš stvar?"

"Hmmm... Društveni prostor koji je ovde u pitanju uključuje u sebe i 'čvrsto' i 'vruće, kako mi to u našem žargonu kažemo... Pa, trebalo bi da sam u stanju da uspostavim visoko pozitivan 'k' faktor lančane reakcije... ako uopšte postoji mogućnost za realizaciju. Ali, reč je o potpuno neobrađenom polju i ja nisam upućen u spontane glasine koje kruže brodom. Stoga, ako se ipak priklonite tom predlogu, hteo bih da, pre nego što zaključimo sastanak, i sam priprelim određene

glasine - glasine koje bi povratile Fordov ugled... Potom, kroz otprilike dvanaest časova mogao bih da plasiram vest o Fordovom prisustvu na brodu... kao dokaz da je od prvog trenutka želeo da nam se priključi."

"Uf, Ralfe, teško da bi se moglo reći da je baš tako bilo."

"Jesi li siguran, Zakure?"

"Ne, ali... pa..."

"Vidiš? Istina o njegovoj prvobitnoj nameri ostaje tajna koju dele on i njegov dobri bog. Ti to ne znaš, baš kao ni ja. Međutim, dinamika javnog mnjenja predstavlja sasvim odvojen problem. Zakure, kada moje glasine obiđu tri ili četiri kruga i sam ćeš biti iznenađen ishodom." Psihometričar zastade, zureći u prazno, kao da pokušava da se posavetuje sa intuicijom istančanom gotovo stogodišnjim matematičkim proučavanjem ljudskog ponašanja. "Da, proći će. Ako ste svi saglasni, imaćete priliku da objavite zvaničan proglas i to u roku od najmanje dvadeset četiri časa."

"Neka bude tako!" povika neko.

Nekoliko minuta kasnije, Barstou posla Lazarusa da dovede Forda. Lazarus ovom nije dao do znanja zbog čega se zahteva njegovo prisustvo, i Ford kroči u salu kao čovek koji izlazi na suđenje sa gorkom izvesnošću da će presuda biti nepovoljna po njega. U pokretima mu se ogledala čvrstina, ali ne i nada. Imao je oči nesrećnika.

Lazarus je proučavao te oči tokom dugih sati koje behu proveli zajedno u kontrolnoj kabini. U njih se bio uselio izraz koji Lazarus beše već mnogo puta video za svog dugog života: osuđenik kome je odbijena i poslednja molba, čovek na rubu samoubistva, male krznate zverke izmoždene i poražene u borbi sa neumitnim gvožđem zamke... Oči svih njih sadržavale su jedan isti izraz, rođen u beznadežnom uverenju da je njihovo vreme isteklo.

Fordove oči bile su upravo takve.

Lazarus je pratio razvoj njegovog stanja i nije mogao da ne bude začuđen. Istina je da su se svi oni nalazili u opasnom položaju, i baš zato ni Ford nije predstavljao nikakav izuzetak. Osim toga, svest o opasnosti donosi živahan izraz lica; zašto bi se, onda, u Fordovim očima nahodili znaci smrti?

Lazarus na kraju zaključi da to može biti jedino stoga što Ford beše dostigao kritičnu granicu stanja svesti, posle koje samoubistvo predstavlja prirodan i neizbežan čin. Ali, zašto? Lazarus je mozgao o tome tokom dugih bdenja u kontrolnoj kabini i uspeo, sa priličnim zadovoljstvom, da rekonstruiše logiku takvog stanja. Tamo na Zemlji, Ford je bio značajna ličnost među svojom vrstom kratkovečnih. Vrhunski položaj učinio ga je gotovo imunim prema osećanju porazne inferiornosti koje su dugovečni izazivali kod normalnog čoveka.

Ford nije imao ni iskustvo starijih, ni životnu perspektivu mladih članova Porodica; osećao se inferiornim u odnosu na obe grupe i beznadežno poraženim. S razlogom ili ne, imao je utisak da je neupotrebljivi penzioner, nemoćan objekt milosrđa.

Za delatnog, energičnog čoveka kakav je Ford, ova situacija bila je nepodnošljiva. Njegov ponos i snaga karaktera gonili su ga ka samoubilačkom činu.

Čim je ušao u salu za sastanke, pogledom je potražio Zakura Barstoua. "Poslali ste po mene, gospodine?"

"Da, gospodine Administratore." Barstou mu ukratko objasni sadašnje stanje, a zatim izloži i odgovornost koje je on, prema njihovom mišljenju trebalo da se prihvati. "Niko na vas ne vrši pritisak", zaključi on, "ali nama je potrebna vaša usluga, naravno pod uslovom da se dobrovoljno odlučite da nam pomognete. Hoćete li?"

Lazarusu se svali kamen sa srca kada je opazio kako se Fordov mrtvački izraz lica topi u zabezeknutost. "Da li to ozbiljno govorite?" upita Ford polagano. "Ne šalite se sa mnom?"

"Najozbiljnije."

Ford nije odmah odgovorio, a kada je to učinio, njegove oči odavale su krajnju zbunjenost. "Mogu li da sednem?"

Dodali su mu stolicu; i kada je seo, pokrio je lice rukama. U sali je vladala mukla tišina. Posle nekoliko trenutaka, on podiže glavu i reče sigurnim glasom: "Ako je to vaša volja, učiniću sve što mogu da udovoljim vašim željama."

Pored administratora brodu je bio neophodan i kapetan. Do ovog trenutka, Lazarus je obavljao tu dužnost u vrlo praktičnom, piratskom smislu te reči; međutim, kada je Barstou predložio da mu se i

formalno da ta titula, odbio je bez razmišljanja. "Uf, uf! Ne ja. Pristajem da provedem ovo putovanje igrajući se krmanoša, ali, to je sve. Libi je čovek kakav vam je potreban. Ozbiljan, savestan, mornarički oficir... prava osoba za takvu dužnost."

Libi se zacrvene kao bulka kada su se sve oči okrenule prema njemu. "Čekajte malo", usprotivi se on. "Iako je istina da sam ranije bio obavezan, u skladu sa dužnostima, da komandujem brodovima, moram priznati da mi to nije odgovaralo. Po temperamentu, ja sam član posade. Ne osećam se kao komandant i ne želim to da budem." "Ne vidim kako ćeš ovoga da se otreseš", bio je uporan Lazarus. "Ti si izmislio spravu za brzo kretanje i jedini si koji razumeš način na koji ona funkcioniše. Dobio si posao, dečko."

"Ali, to ne proizilazi nužno iz toga što ti kažeš", branio se Libi. "Potpuno sam voljan da ostanem astrogator, jer je to u skladu sa mojim nadarenostima. Bilo bi mi mnogo draže da služim pod komandujućim oficirrom."

Lazarus se prosto topio od zadovoljstva, videvši kako je Ford smesta reagovao i preuzeo inicijativu; bolesnik beše iščezao, ovde je ponovo bio Administrator. "Nije u pitanju vaš slobodan izbor, komandante Libi. Svi mi moramo da činimo ono što smo u stanju. Ja sam se složio da upravljam društvenom i građanskom organizacijom; to je u skladu sa mojom obučenošću. Ali, ja ne mogu da komandujem brodom kao letelicom. Vi ste obučeni za to. Stoga, morate da se toga prihvatite."

Libi se zajapuri i promuca: "Ja bih se i prihvatio, da sam jedini sposoban za to. Ali, među Porodicama ima na stotine kosmonauta, a bar desetak njih svakako poseduje više iskustva i talenta za komandovanje od mene. Ako samo potražite, pronaći ćete pravog čoveka."

"Šta ti misliš, Lazaruse?" upita Ford.

"Hmmm. To već ima nekog smisla. Kapetan predstavlja kičmu broda... ili ne, zavisno od slučaja. Ako se Libi ne nakani da preuzme kormilo, moraćemo da potražimo unaokolo."

Džastin Fut imao je kod sebe mikro spisak ali, na žalost, nije bio poneo birač kombinacija. Pa ipak, petnaest prisutnih su po pamćenju istakli mnoštvo kandidata. Na kraju su se složili za kapetana Rufasa 'Svirepog' Kinga.

Libi je objašnjavao posledice svog pogona na svetlosni pritisak novom zapovedniku broda. "Secište odredišta do kojih možemo doći nalazi se u snopu paraboloidnih krivih čiji su vrhovi tangentni na naš trenutni kurs. Time se pretpostavlja da će ubrzanje pomoću normalnog pogona broda uvek biti delatno, tako da će veličina našeg trenutnog vektora, koja se nalazi odmah ispod brzine svetlosti, ostajati nepromenljiva. To će zahtevati da brod lagano nastavi napred u toku čitavog manevarskog ubrzavanja.

Neće, međutim, doći do većeg nepoklapanja usled ogromne razlike u veličini između našeg sadašnjeg vektora i manevarskih vektora koji će mu biti pridodani. To se približno može zamisliti kao ubrzanje pod pravim uglom na naš kurs."

"Da, da, to mi je jasno", prekide ga kapetan King. "Ali, zbog čega pretpostavljate da ishodišni vektor uvek mora da bude jednak našem sadašnjem vektoru?"

"Pa, ne mora da bude, ukoliko kapetan odluči drugačije", odgovori Libi, pomalo smeteno. "Ipak, primeniti komponentu koja bi smanjila ishodišni vektor ispod naše trenutne brzine značilo bi prouzrokovati usporavanje koje ne bi povećalo opseg sadašnjeg secišta krivulja naših mogućih odredišta. Ovim bi se naše putovanje produžilo za pokolenja, a možda i vekove, ukoliko rezultanta..."

"Naravno, naravno! Poznata mi je osnovna balistika, gospodine. Ali, zbog čega odbacujete drugu mogućnost? Zbog čega ne bismo povećali brzinu? Zbog čega ne bih mogao da ubrzam duž sadašnjeg kursa?"

Libijevo lice poprimi zabrinut izraz. "Kapetan može, ako tako naredi. Međutim, to bi bio pokušaj da se premaši brzina svetlosti. A to važi za nemoguće..."

"Upravo na to ciljам. 'A to važi za nemoguće'. Uvek sam se pitao da li je ta pretpostavka opravdana. Ovo mi liči na pravi trenutak da se to proverī."

Libi se i dalje kolebao; njegovo osećanje dužnosti borilo se sa ushićujućim iskušenjima naučničke radoznalosti. "Da je ovo istraživački brod, kapetane, rado bih to isprobao. Nisam u stanju da sebi predstavim u kakvim bismo se uslovima našli ako bismo prevazišli brzinu svetlosti, ali mi se čini da bismo bili potpuno

odsečeni od elektromagnetskog spektra, bar što se tiče ostalih tela. Kako bismo videli astrogate?" Libijeva zabrinutost nije proisticala isključivo iz njegovih teorijskih nedoumica: već u ovom trenutku oni su uspevali da 'vide' jedino uz pomoć elektronske optike. Za ljudsko oko hemisfera koja se pružala pozadi, duž njihovog traga, bila je potpuno tamna. Najkraća zračenja doplerovala su se do talasnih dužina koje su bile suviše duge za oko. Gledano napred, zvezde su još bile vidljive, ali je njihova uočljiva 'svetlost' bila stvarana uz pomoć najdužih Hercovih talasa koje je neshvatljiva brzina broda rojila oko sebe. Tamne 'radio-zvezde' sijale su u punoj veličini; zvezde siromašne radio-talasnim dužinama bledele su i iščezavale. Dobro poznata sazvežđa bila su izmenjena do neprepoznatljivosti. Spektralne analize potvrđivale su činjenicu da su videli posredstvom optike iskrivljene Doplerovim efektom. Fraunhoferove linije nisu se samo pomerale ka ljubičastom kraju, već su se produžavale i s one strane vidljivosti, a prethodno nepoznata ustrojstva dolazila su na njihovo mesto.

"Hmm..." primeti King. "Shvatam šta želite da kažete. Ipak, ja bih bio voljan da probam, proklet bio ako ne bih. Ipak, sa putnicima na brodu, priznajem da to ne dolazi u obzir... U redu, izradite mi grubu skicu kurseva do zvezda tipa 'G', koje leže na onom vašem geometrijskom mestu oblika trubastog cveta i koje nisu previše daleko. Recimo, deset svetlosnih godina za prvo traganje."

"Razumem, gospodine. Pripremiću. Ali na žalost, u tom vremenskom prečniku ne mogu ništa da vam ponudim iz 'G' tipa."

"Tako, znači? Izgleda da je pusto napolju, zar ne? Pa, šta predlažete?"

"Unutar prečnika od jedanaest svetlosnih godina imamo zvezdu Tau Ceti."

"G5? Nije baš najbolja."

"Nije, gospodine. Ali, zato imamo jednu G2 zvezdu pravog solarnog tipa - kataloški broj ZD9817. Ona je, međutim, dvostruko udaljena."

Kapetan King stade da gricka nokte. "Taj problem ću neizostavno morati da iznesem pred starešine. Kolika je dobit u subjektivnom vremenu u kome se nalazimo?"

"Ne znam, gospodine."

"A? Pa, izračunajte ga! Ili mi dajte podatke da ga ja izračunam. Ne

pokušavam da se merim sa vama u matematičkom znanju, ali svaki student bi lako rešio taj problem. Jednačine su veoma jednostavne."

"U pravu ste, gospodine. Ali, nedostaje mi jedan podatak za postavljanje jednačine sabijanja vremena... Naime, trenutno ne vidim način na koji bih izmerio brzinu broda. Ljubičasti registar spektra potpuno je neupotrebljiv; ne znamo šta te linije, zapravo, znače. Bojim se da ćemo morati da sačekamo dok ne izradimo spektralnu skalu."

King uzdahnu. "Gospodine, ponekad se pitam šta mi je trebalo da se uvalim u sve ovo. U redu, da li biste se usudili da date neku procenu? Da li je po sredi dugo ili kratko vreme?"

"Uf... Dugo, gospodine. Godine."

"Tako, znači? E pa, okapavao sam ja i u gorim brodovima. Godine, a? Igrate li šah?"

"Igram, gospodine." Libi, međutim, ne pomenu da beše odavno prestao da ga igra, usled nedostatka ravnopravnih protivnika.

"Čini se da ćemo imati dovoljno vremena za igranje. Pešak na E4."

"Skakač na F6."

"Ortodoksan igrač, a? Pa dobro, odgovoriću kasnije. Mislim da će najbolje biti da pokušam da ih zagrejem za G2, iako je dalje... i pretpostavljam da ne bi bilo loše da predložim Fordu da im organizuje nekakve igre, utakmice i sličnu razbibrigu. To je najbolje sredstvo protiv mrtvačke groznice."

"Da, gospodine. Da li sam vam pomenuo vreme usporavanja? Da bi se brzina broda izjednačila sa brzinom kretanja zvezda, potrebno nam je tek nešto ispod jedne godine zemaljskog subjektivnog vremena, uz usporavanje od jednog negativnog ge."

"Usporavaćemo na isti način na koji smo ubrzavali... zaslugom vašeg pogona na svetlosni pritisak."

Libi, međutim, zatrese glavom.

"Žao mi je, gospodine. Nezgoda sa pogonom na svetlosni pritisak sastoji se u tome što mu je potpuno svejedno kakvi su prethodni kurs i brzina broda. Ako se krećete, bez inercije, u blizini neke zvezde, njen svetlosni pritisak odbacuje vas kao što mlaz vode izbacuje čep. Vaš prethodni zamah ukida se onog trenutka kada ukinete inerciju."

"U redu", popusti King "neka bude kao što vi kažete. Još ne mogu da se o tome s vama raspravljam. Postoji niz sitnica u vezi sa

funkcionisanjem tog vašeg aparata koje i dalje ne razumem."

"Ima dosta stvari u njemu", složi se Libi ozbiljno, "koje ni ja sam ne razumem."

Brod se beše istrgao iz Zemljine orbite samo desetak minuta pošto je Libi prikopčao svoj pogon na svetlosni pritisak. Potom, čitavim putem do Marsove orbite on i Lazarus razmatrali su ezoterične vidove fizike Libijeovog izuma - sve zajedno, četvrt sata. Jupiterova putanja bila je još daleko kada je Barstou sazvao sastanak. Bio je, međutim, protekao čitav sat dok na pretrpanom brodu nisu pronašli sve učesnike; i do trenutka kada je on zatražio njihovu pažnju bili su odmakli već milijardu milja, nalazeći se sada s one strane Saturnove orbite: vreme koje je proteklo od onog 'Krećemo!' iznosilo je manje od jednog i po sata.

Međutim, posle Saturna trebalo je malo duže sačekati na sledeću planetu. Rasprava je bila u punom jeku kada su prošli pored Urana. Pre no što se brod našao kod Neptuna, Fordova nominacija bila je prihvaćena. King je postavljen za kapetana, a zatim je obišao brod pod vođstvom Lazarusa; bio je zadubljen u razgovor sa svojim astrogatorom kada je brod prošao Plutonovu orbitu na udaljenosti od gotovo četiri milijarde milja u kosmičkim dubinama, tek nepunih šest časova od kako ih je sunčeva svetlost odbacila u prostor.

Čak i tada nalazili su se unutar sunčevog sistema i između njih i zvezda nije ležalo ništa osim zimskog prebivališta sunčevih kometa i utočišta hipotetičnih transplutonskih planeta - prostor koji Sunce i dalje drži pod svojim skutima, ali za koje plaća i danak. Čak i najbliže zvezde nalaze se ovde na udaljenosti koja se meri svetlosnim godinama. Nova Granica hrlila je ka njima brzinom koja je gotovo dostizala svetlosnu - kao da im je sam đavo bio za petama.

Dalje, dalje, stalno napred... ka samotnim dubinama gde su linije sveta gotovo prave, neiskrivljene gravitacijom. Svakim danom, svakim mesecom... svakom godinom... strmoglavi let nosio ih je sve dalje od čovečanstva.

Drugi deo

1.

Brod je jezdio sam kroz pustinju noći, ostavljajući za sobom dugi niz jednoličnih svetlosnih godina. Porodice u njemu vremenom su zasnovale ustaljen način života.

Nova Granica bila je približno cilindričnog oblika. Kada se nije nalazila u ubrzanju, letelica se obrtala oko svoje ose, dajući na taj način pseudotežinu putnicima smeštenim bliže spoljašnjem oklopu broda; spoljašnji ili 'niži' odeljci služili su kao stambene četvrti, dok su najunutrašnjiji ili 'gornji' korišćeni za magacine. Između ova dva pojasa bile su smeštena skladišta, hidroponske farme i ostalo. Uzduž ose, od krme do pramca, nalazili su se glavni pogon, konvertor i kontrolna kabina.

Sklop letelice bio je u osnovi sličan konstrukciji većih planetarnih brodova slobodnog kretanja kakvi se danas upotrebljavaju, ali se ne smeju smetnuti sa uma njene ogromne razmere. Bio je to čitav grad, sa prostranstvom dovoljno velikim za koloniju od dvadeset hiljada ljudi, što bi omogućilo da se planirani obim od deset hiljada putnika udvostruči tokom dugog putovanja do Proksime Kentauri.

Ipak, i pored izuzetne veličine broda, brojeći stotinu hiljada ljudi, Porodice su petostruko premašivale njegove kapacitete.

Morali su da se pritrpe u ovakvim okolnostima, sve dok nameštanje postrojenja za hibernaciju nije bilo dovršeno. Preobraćanjem dela prostora na donjem nivou letelice, namenjenog rekreaciji, konačno su bili obezbeđeni svi uslovi. Spavač zauzima svega jedan odsto životnog prostora koji je neophodan aktivnom, pokretnom ljudskom biću. Postepeno, brod je postao dovoljno prostran za one koji su ostali u budnom stanju. U početku, bilo je teško pronaći dobrovoljce za hibernaciju... Ti ljudi daleko su izrazitije osećali prisustvo smrti u svojoj svesti no što je to slučaj kod običnog čoveka. Razlog je ležao u njihovom jedinstvenom nasleđu; hibernacija ih je isuviše podsećala na poslednji san. Međutim, teškoće koje su proizilazile iz prenatrpanosti i ne manji teret jednoličnosti beskrajnog putovanja, ubrzo su odlučno uticali da se njihov stav prema hladnim grobnicama privremene smrti iz korena izmeni.

Oni koji su ostajali budni provodili su dane obavljajući različita zaduženja, kao što su spremanje broda, održavanje hidroponskih farmi i brodske pomoćne mašinerije i, naročito, vođenje brige o samim spavačima. Biomehaničari behu izradili složene empirijske formule kojima se objašnjavao proces pogoršanja telesnog stanja, istovremeno propisavši mere koje je, s obzirom na razne uslove, valjalo preduzimati da se to spreči: nametnuto ubrzanje, temperaturu ambijenta, upotrebu lekova i ostale činioce kao što su metabolička starost, telesna težina, pol i tako dalje. Korišćenjem gornjih odeljaka sa niskom težinom, pogoršanja izazvana ubrzavanjem (što će reći, malen pritisak koji je telesno tkivo vrši samo na sebe, stvarajući teret koji je vodio dobijanju ravnih tabana i žuljeva) mogla su se svesti na najmanju meru. Pri svemu tome, celokupna nega spavača morala se obavljati ručno - okretanje, masiranje, proveravanje procenta šećera u krvi, merenje usporenog rada srca i ostali mnogobrojni testovi i usluge koji su bili neophodni da bi se sprečilo da izuzetno redukovan metabolizam ne sklizne preko granice života. Ako se izuzme nekoliko pregradaka u brodskoj ambulanti, letelica nije bila predviđena za smeštaj putnika pod hibernacijom. Sva delikatna briga o desetinama hiljada spavača morala se izvoditi ručno.

Elinor Džonson nabasa na svoju prijateljicu Nensi Vidrel u trpezariji G-D, koju oni koji su tu stalno navraćali behu prozvali 'Klub'. Ostali, koji su izbegavali ovo mesto, častili su ga manje laskavim nazivima. Većina posetilaca sastojala se od mladog i bučnog sveta. Lazarus je bio jedini stariji putnik koji je ovde često dolazio da jede. Njemu buka nije smetala; šta više, uživao je u njoj.

Elinor se stušiti ka svojoj prijateljici i poljubi je u vrat. "Nensi! Pa ti si opet budna. Oh, Bože, tako mi je drago što te vidim."

Nensi se izvuče iz njenog zagrljaja. "Zdravo, mala. Pazi da mi ne prospeš kafu."

"Hej! Zar ti nije drago što me vidiš?"

"Naravno da jeste. Ali, zaboravljaš da je ono što za tebe predstavlja godinu dana za mene tek juče. Sem toga, još uvek sam pospana."

"Koliko si već budna, Nensi?"

"Nekoliko sati. Kako je tvoj klinac?"

"Oh, odlično!" Lice Elinor Džonson se ozari. "Ne bi ga prepoznala..."

toliko je izdžikljao u poslednjih godinu dana. Gotovo mi je do ramena i svakim danom sve više liči na oca."

Nensi promeni temu razgovora. Elinorini prijatelji behu se međusobno dogovorili da pred njom nikada ne pominju njenog pokojnog supruga. "Šta si ti radila dok sam ja dremala? Još si učiteljica?"

"Da. Ili, tačnije, ne. Predajem starosnoj grupi u kojoj je i moj Hjubert. On je sada u drugom razredu gimnazije."

"Zašto se ne bi opružila na nekoliko meseci i malo se odmorila od tog silnog dirinčenja? Ako ovako nastaviš, ostarićeš pre vremena."

"Ne" odgovori Elinor. "Ne, dok Hjubert ne postane sposoban da se brine sam o sebi."

"Nemoj biti toliko sentimentalna. Pola ženskih dobrovoljaca su majke sa malom decom. Ja ih zbog toga nimalo ne prekorevam. Pogledaj mene: s moje tačke gledišta, put je do sada trajao svega sedam meseci. U stanju sam da sačekam njegov završetak i dubeći na glavi."

Elinor napući usne. "Ne, hvala ti. To je, možda, odlično za tebe, ali ja se i ovako dobro osećam."

Lazarus je sedeo za istim stolom, surovo se razračunavajući sa surogatom bifteka. "Boji se da ne propusti nešto", objasni on. "Potpuno je razumem. I ja sam takav."

Nensi pribeže drugom sredstvu. "Elinor, zašto onda ne rodiš još jedno dete? To bi te poštedelo svakodnevnih zaduženja."

"Da bi se to uradilo, potrebno je dvoje", primeti Elinor.

"Tu nema problema. Evo ti Lazarusa, na primer. On ne bi imao ništa protiv da još jednom postane tata."

Elinor se od osmeha pojaviše rupice na obrazima... Lazarusovo lice buknu ispod njegovog neizražajnog tena.

"Da budem iskrena", reče Elinor pomalo otežući, "ja sam mu to već ponudila... i bila odbijena."

Nensi umalo ne prosu svoju šolju sa kafom i pređe brzim pogledom sa Lazarusa na Elinor. "Žao mi je. Nisam to znala..."

"Nije važno", odgovori Elinor. "To je naprosto zbog toga što sam ja jedan od njegovih potomaka u petom kolenu."

"Ali..." Nensi je očigledno gubila bitku sa običajem privatnosti. "Pa, časti mi, to je duboko unutar granica dozvoljenog krvnog vezivanja."

U čemu je nesporazum? Ili je, možda, najbolje da umuknem?"

"Bilo bi to najbolje", potvrdi Elinor.

Lazarus se nervozno meškoltio na stolici. "Znam da sam staromodan", priznade on, "ali, neke su se ideje odavno udrvenile u meni. Genetički ili ne, jednostavno mi se ne dopada da se oženim jednom od svojih unuka."

Nensi ga začuđeno pogleda. "I jesi staromodan... Ili si, možda, samo stidljiv! Padam u iskušenje da ti i sama predložim to isto i otkrijem u čemu je stvar."

Lazarus se upilji u nju. "Samo izvoli i doživećeš veliko iznenađenje."

Nensi mu uzvratila izazovnim pogledom. "Mmmm", reče ona mazno.

Lazarus pokuša da izdrži njen pogled, ali je na kraju on bio taj koji je prvi oborio oči. "Mlade dame, moraćete me izviniti", reče on srdito. "Čeka me posao."

Elinor nežno položi ruku na njegovo rame. "Ne idi, Lazaruse. Nensi je špica i tu nema pomoći. Ispričaj joj o planovima za spuštanje."

"Šta kažeš? Hoćemo li se spustiti? Kada? Gde?"

Željani da se što pre izvuče iz neugodne situacije, Lazarus počeo s pričom. Tip G2, ili solarni tip zvezde, prema kojoj su plovili već nekoliko godina, sada se nalazila na razdaljini od samo pola svetlosne godine - tačnije, na nešto više od sedam svetlosnih meseci. U ovom trenutku bilo je moguće, uz pomoć parainterferometrijskog metoda, zaključiti da zvezda ZD9817, ili prosto 'naša' zvezda, ima u svom sistemu nekakve planete.

Sledećeg meseca, kada se približe na udaljenost od svega pola svetlosne godine, započeće proces usporavanja letelice. Obustaviće se obrtanje broda i tokom godine dana njegov pogon dejstvovaće unazad jednom gravitacijom, što će im omogućiti da pristupe zvezdi međuplanetarnom, a ne međuzvezdanom brzinom. Nakon toga, pristupiće traganju za planetom sa uslovima pogodnim za održanje zemaljskog života. Potraga bi trebalo da teče brzo i lako, budući da su ih zanimala jedino one planete koje, posmatrano sa Zemlje, blistaju poput Venere. Nedokučive hladne planete tipa Neptuna i Plutona nisu pobuđivale njihovu pažnju, kao ni tinjajuće ugljevlje nekog lokalnog Merkura, koji se krije u plamenim jezicima matične zvezde.

Ukoliko ne pronađu planetu sličnu Zemlji, biće prinuđeni da priđu

sasvim blizu stranom suncu i dopuste da ih ono svojim svetlosnim pritiskom ponovo odbaci u svemir, u traganje za gostoprимljivijim sistemom. S tom razlikom što će ovog puta, pošto ih ne goni Mornarica, imati vremena i uslove da brižljivo izaberu nov kurs.

Lazarus im je, takođe, objasnio da Nova Granica neće ni u kom slučaju imati priliku da se spusti na površinu neke planete; bila je previše glomazna za takvu operaciju i skrhala bi se pod sopstvenom težinom. Zato, ako pronađu pravu planetu, brod bi se zadržao u parkirnoj orbiti, a istraživačke grupe bi se ukrcale na leteličine čamce i spustile dole.

Čim je ulučio priliku, Lazarus je napustio dve mlade žene i otišao do laboratorije gde su Porodice nastavljale istraživanja na polju metabolizma i gerontologije. Nadao se da će tamo zateći Meri Sperling; ono malopredašnje trvenje sa Nensi Vidrel probudilo je u njemu želju za Merinim društvom. Ako se ikada ponovo bude ženio, pomislio, onda je Meri sigurno bila najprikladnija mlada za njega. No, on o tome nije ozbiljno razmišljao; osećao je da bi veza između Meri i njega imala smešan ukus despića i čipki.

Našavši se zatočena u velikom brodu kao u kokošinjcu, Meri Sperling nije bila voljna da prihvati simboličnu smrt hibernacije, već je svoj strah od smrti pokušala da odagna kroz konstruktivni dobrovoljački rad kao laborantska asistentkinja u nastavljenom poduhvatu istraživanja tajni dugog života. Ona nije bila biolog po struci, ali je posedovala hitre prste i bistru pamet. Strpljive godine putovanja stvorile su od nje vrednog pomoćnika dr Gordona Hardija, rukovodioca istraživanja.

Lazarus ju je našao kako stoji povijena nad besmrtnim tkivom pilećeg srca, poznatog članovima laboratorije pod nazivom 'Gospođa Hokins'. 'Gospođa Hokins' bila je starija od svih članova Porodica, izuzimajući možda Lazarusa; bilo je to naraslo parče prvobitnog tkiva koje su porodice dobavile iz Rokfelerovog instituta još u dvadesetom veku. Doktor Hardi i njegovi prethodnici održavali su delić tog tkiva u životu već više od dva veka, koristeći Karel-Lindberg-O'Šogovu tehniku - i 'Gospođa Hokins' i dalje je napredovala.

Prilikom hapšenja, Gordon Hardi odlučno je zahtevao da mu se dozvoli da tkivo i aparate koji su ga održavali ponese sa sobom u rezervat; bio je ne manje uporan i u nastojanju da ga ne odbace

kada se trebalo uvući u prenatrpani Čili. I tako, 'Gospođa Hokins' beše našla uhlebije na Novoj Granici, gde je živela i rasla (njena sadašnja težina iznosila je tridesetak kilograma), slepa, gluva i bez mozga, ali još uvek živa.

Meri Sperling upravo je smanjivala njenu veličinu. "Zdravo, Lazaruse", pozdravi ga ona. "Ne prilazi bliže. Komora je otvorena." Posmatrao ju je kako odstranjuje komadiće tkiva. "Meri", prošapta on, "šta ovu stvarčicu održava u životu?"

"Naopako si postavio pitanje", odgovori ona ne dižući pogled. "U ispravnom obliku ono bi trebalo da glasi: 'Zašto bi moralo da umre? Zašto ne bi živelo zauvek?'"

"Više od svega na svetu voleo bih da umre!" dopre glas dr Hardija iza njihovih leđa. "Onda bismo mogli da ga proučimo i da otkrijemo razlog."

"Nikada to, šefe, nećeš otkriti uz pomoć 'Gospođe Hokins'", odgovori Meri, nastavljajući da radi. "Ključ tajne leži u polnim žlezdama... kojih ona nema."

"Hmm! Šta ti znaš o tome?"

"Ženska intuicija. A šta ti znaš o tome?"

"Ništa, apsolutno ništa, ali mi baš to daje prednost u odnosu na tebe i tvoju intuiciju."

"Možda. Ipak, ne zaboravi", dodade Meri prepredeno, "da te se sećam još pre no što si se ispilio."

"Tipičan ženski odgovor. Meri, ova kvrga od mišića kokodakala je i nosila jaja pre no što je i jedno od nas bilo rođeno, pa i pored toga ništa ne zna." On smrknuto pogleda 'Gospođu Hokins'. "Lazaruse, rado bih to trampio za dva šarana, mužjaka i ženku."

"Zašto baš šarane?" upita Lazarus."

"Zato što izgleda da šarani ne umiru. Njih ubijaju i jedu, odnosno umiru od gladi ili podležu infekciji, ali, koliko nam je poznato, ne skončavaju prirodnom smrću."

"Zbog čega?"

"Upravo sam radio na tome kada smo bili prinuđeni da krenemo na ovaj prokleti safari. U njihovim crevima otkrio sam neobičnu floru i to bi lako mogao biti jedan od važnih činilaca. Međutim, mislim da bi pre svega trebalo poći od činjenice da oni neprekidno rastu."

Meri promumla nešto nerazgovetno i Hardi je upita: "Šta to mrmlijaš,

Meri? Opet neka intuicija?"

"Rekla sam - amebe ne umiru. Sam si kazao da svaka u ovom trenutku živa ameba postoji već pedesetak miliona godina. Pa ipak, one ne rastu u beskraj i svakako se ne mogu pohvaliti crevnom florom."

"Nemaju crevca", primeti Lazarus, namignuvši.

"Odvratna igra reči. Ali, to što sam rekla sušta je istina. One ne umiru. Razmnožavaju se i žive dalje."

"S crevima ili bez njih", dodade Hardi nestrpljivo, "ali i dalje ima osnova za strukturnu podudarnost. Ipak, stvarno sam razočaran zbog nedostatka eksperimentalnih subjekata. Ah, da, to me baš podseti: Lazaruse, baš mi je drago što si navratio. Da li bi hteo da mi učiniš uslugu?"

"Reci. Možda ću se umilostiviti."

"Ti si, znaš, veoma zanimljiv slučaj. Nisi izdanak našeg genetičkog obrasca, već njegov preteča. Ne bih želeo da tvoje telo odleti u konvertor; želeo bih da ga dobijem za istraživanje."

Lazarus se grohotom nasmeja. "Imaš dobar smisao za humor, burazeru. Ali, savetujem ti da skreneš pažnju svojim naslednicima na koga treba da obrate pažnju, jer bi ti se moglo desiti da to ne dočekaš. Osim toga, kladim se da niko ništa neće naći čeprkajući po mojoj lešini."

Planeta kojoj su se nadali zaista se nalazila tamo gde su očekivali - zelena, bujna i mlada. Veoma je podsećala na Zemlju. I ne samo to; i ostali deo sistema takođe je predstavljao približan duplikat Sunčevog sistema: male zemljolike planete bile su bliže suncu, a velike, jupiterskog tipa, dalje. Kosmolozi nisu nikada bili u stanju da objasne Sunčev sistem; mišljenja su bila podeljena između teorija o nastanku koje se nisu mogle potkrepiti dokazima i 'zdravih' matematičko-fizičkih 'dokaza' da takav sistem uopšte ne bi ni mogao da nastane. Pa ipak, ovde se našao još jedan primer koji je ukazivao da paradoksi Sunčevog sistema nisu jedinstveni, već po svoj prilici opšta pojava.

Ipak, znatno je više zapanjujuća, uzbudljivija i uznemirujuća bila činjenica koju su otkrili teleskopskim osmatranjima, kada su se približili planeti. Na njoj je postojao život, inteligentan život...

civilizovan život.

Radovi su bili jasno uočljivi. Njihove inženjerske tvorevine, čudne po obliku i nedokučive po svrsi, bile su dovoljno velike da bi se mogle primetiti iz svemira, baš kao što je to slučaj i na Zemlji...

Iako je ovo moglo da znači da će morati da nastave svoju mukotrpnu Hidžru, ovlašni pregled nije navodio na zaključak da vladajuća rasa naseljava sav raspoloživi životni prostor. Nije bilo isključeno da će se na ogromnim kontinentima pronaći dovoljno mesta za malu koloniju kakva je bila njihova. Ukoliko je takva kolonija uopšte bila dobrodošla...

"Da budem iskren", reče kapetan King zabrinuto, "ovako nešto nisam očekivao. Nadao sam se primitivnim urođenicima ili opasnim životinjama. Pretpostavljam da sam podsvesno bio ubeđen kako su ljudi jedina stvarno civilizovana rasa. Moraćemo da budemo na oprezu."

King je potom sastavio izviđačku ekipu, sa Lazarusom na čelu. Bio je stekao puno poverenja u Lazarusov smisao za praktičnost i njegovu ogromnu volju da preživi. King je prvobitnoo želeo da sam predvodi izvidnike, ali složena dužnost kapetana broda sprečila ga je u toj nameri. Ali, Slejton Ford mogao je da krene. Lazarus je izabrao njega i Ralfa Šulca za svoje prve pomoćnike. Ostatak ekipe sačinjavali su specijalisti: biohemičari, geolozi, ekolozi, stereografi, nekoliko vrsta psihologa i sociologa kako bi studija domorodaca bila što potpunija. Jedan od najvažnijih članova grupe bio je stručnjak za Mek Kelvijevu strukturalnu teoriju komunikacija, čiji je zadatak bio da iznađe neki način sporazumevanja sa drugom rasom.

A oružje?

Kapetan King glatko odbi da ih opremi oružjem. "Vaša izviđačka misija isključivo je mirovnog karaktera", napomenu on mrgodno Lazarusu. "Ne smemo da ih uvredimo nikakvim oblikom suprotstavljanja, bez obzira na situaciju, pa čak ni u samoodbrani. Vi ste ambasadori, a ne vojnici. Ne zaboravite to."

Lazarus pohita u svoju spavaću kabinu, vrati se i teška srca predade Kingu jedan vazdušni pištolj - prenebregnuvši, pri tom, da spomene onaj što mu je i dalje bio privezan za butinu ispod kilita.

Baš kada je kapetan zaustio da izda naređenje za ukrcavanje na mali brod, prekinu ga Dženis Šmit, glavna bolničarka za članove

Porodica sa urođenim manama. Ona prokrči sebi put kroz masu i zatraži da razgovara s kapetanom.

On je oštro pogleda. "Šta bi ovaj upad trebalo da znači?"

"Kapetane, morala bih da razgovaram sa vama o jednom svom bolesniku."

"Sestro, vi mora da ste sišli s uma. Odlazite odavde. Potražite me u mojoj kancelariji, posle dogovora sa glavnim hirurgom."

Dženis Šmit se podboči. "Sada ćemo da razgovaramo, kapetane. Ovo je izvidnička ekipa, zar ne? Došla sam da vam saopštim nešto što biste morali da čujete pre nego što oni krenu."

King zausti da nešto kaže, a onda promeni odluku. "Neka bude kratko", reče on.

Tako je i bilo. Hans Vidrel, mladić od devetnaest godina, koji je zbog hiperaktivnog lučenja grudne žlezde i dalje ličio na adolescenta, bio je jedan od njenih bolesnika. Imao je inferioran, ali ne i kretenski mentalitet, hroničnu apatiju, i neuromuskularnu deficijenciju, što ga je činilo previše slabim da se sam hrani - i izuzetno snažan senzitivitet za telepatiju. Ispričao je Dženis da zna sve o planeti oko koje kruže. Njegovi prijatelji sa planete su mu to preneli... i sada očekuju njegovu posetu.

Polazak broda bio je odložen, da bi King i Lazarus ispitali stvar. Hans je bio veoma škrt u pogledu obaveštenja, ali ono malo što su uspeli da provere bilo je tačno. Međutim, ono što im je kazao o svojim 'prijateljima' nije se pokazalo od velike pomoći.

"Oh, običan svet", reče on sležući ramenima, ne shvatajući njihovu neupućenost. "Slično kao kod nas. Fini ljudi. Idu na posao, idu u školu, idu u crkvu. Imaju decu i zabavljaju se. Svideće vam se."

Međutim, u pogledu jedne stvari bio je sasvim određen: njegovi prijatelji su ga očekivali; trebalo je stoga da i on krene.

Protiv svoje volje i načela, Lazarus je bio prinuđen da u ekipu primi i Hansa Vidrela i Dženis Šmit, kao i da ponese nosila za mladića.

Kada se tri dana kasnije ekipa vratila, Lazarus je podneo Kingu dugačak, neposredan izveštaj, dok su izveštaji specijalista analizovani i usaglašavani.

"Neverovatno je nalik na Zemlju, toliko da budi čežnju za starim domom. S druge strane, toliko je različita da ti se utroba prevrne, kao

kad bi se pogledao u ogledalo i ustanovio da imaš tri oka i da si bez nosa. Zastrašujuće."

"Ali, kakvi su domaćini?"

"Sad ću ti reći. Napravili smo brz zaokret do dnevne strane, tek koliko da bacimo pogled. Nije bilo ničeg novog što već nismo uočili teleskopima. A onda sam se spustio tamo gde mi je Hans rekao, na jednu čistinu u sam centar nekog grada. Da sam ja birao, tamo nikada ne bih aterirao. Pre bih se spustio u žbunje i dao se u izviđanje. Ali, ti si mi preporučio da igram kako Hans svira."

"Imao si slobodu da delaš shodno svojoj proceni situacije", podseti ga King.

"Da, da. Bilo kako bilo, spustili smo se. I dok su uređaji uzeli uzorak vazduha i proveravali ga za svaki slučaj, oko broda se iskupila lepa gomila. Video si stereografe."

"Da. Neverovatno androidni."

"Androidni! Bog s tobom! Oni su ljudi. Ne našeg porekla, ali svejedno ljudi." Lazarus je izgledao začuđeno. "To mi se ne dopada." King nije želeo da se upušta u ozbiljniju raspravu. Slike su pokazivale dvonošce dva do dva i po metara visoke, simetrične građe tela, sa unutrašnjim skeletnim sklopom, jasno odeljene glave, sa očima u obliku sočiva kamere; te oči su se isticale kao njihova najljudskija i najprivlačnija crta; bile su velike, bistre i izražavale su neku čudnu tragiku, kakva se nalazi kod pasa Bernardinaca.

Bilo je ugodno usredsrediti se na oči; ostale njihove odlike nisu bile u istoj meri podnošljive. King odvrati pogled od opuštenih bezubih čeljusti i račvaste gornje usne. Pade mu na um da će biti potrebno dugo, dugo vremena da se čovek navikne da ova stvorenja posmatra sa naklonošću. "Nastavi", reče on Lazarusu.

"Otvorili smo vrata i ja iziđoh prvi, sam, praznih ruku i sa najboljom namerom da izgledam prijateljski i miroljubivo. Troje mi je smesta pristupilo - plahovito, rekao bih. Međutim, gotovo u istom trenutku njihova radoznalost splasnu; kao da su očekivali nekog drugog da izađe iz letelice. Zato sam naredio da se iznese Hans.

Kapetane, ne bi verovao šta se dogodilo. Skotili su se oko Hansa kao oko davno izgubljenog brata. Ne, slabo je to poređenje. Pre, kao da se kralj u trijumfu vratio kući. Bili su, doduše, ljubazni i prema nama ostalima, ali, čini mi se, samo onako ovlaš. Hansa su,

međutim, naprosto izbalavili." Lazarus za trenutak zastade.
"Kapetane? Veruješ li ti u reinkarnaciju?"

"Ne baš sasvim. Nemam predrasuda po tom pitanju. Naravno, čitao sam izveštaj Frolingovog komiteta."

"Nikada tu stvar nisam ozbiljno shvatao. Ali, kako drugačije objasniti prijem koji su priredili Hansu?"

"Nemam pojma. Produži. Da li smatraš da postoje dobri uslovi za kolonizaciju na ovoj planeti?"

"Oh", odgovori Lazarus, "u tom pogledu nisu nam ostavili ni tračka sumnje. Vidiš, Hans zaista ume da telepatski opšti sa njima. Preneo nam je da su nas njihovi bogovi ovlastili da živimo ovde i da su starosedeoeci već pripremili planove za naš dolazak."

"A?"

"Da. Oni to žele."

"Odlično! To je veliko olakšanje za sve nas."

"Stvarno?"

King osmotri Lazarusove kao isklesane crte lica. "Dao si mi izveštaj koji je u svakom pogledu veoma povoljan. Otkud onda taj kiseo izraz?"

"Ne znam. Želeo bih da pronađemo planetu samo i jedino za nas. Kapetane, kom' je išlo lako, taj je posle plak'o."

2.

Džokairi (ili Žakeiri, kako su neki više voleli da ih nazivaju) ustupili su kolonistima čitav jedan grad. Ovakva zaprepašujuća predusretljivost, uz iznenadno otkriće gotovo svih članova Porodica Hauard da su u stvari čeznuli za osećajem prašine ispod nogu i svežim vazduhom u plućima, u mnogome su ubrzali prebacivanje putnika sa broda na površinu planete. Računalo se da je potrebna bar jedna zemaljska godina da bi se čitav brod ispraznio, odnosno, da se spavači mogu probuditi tek pošto se dole obezbedi odgovarajući smeštaj. Ali skučen prevozni prostor brodskih čamaca nije dozvoljavao da se sto hiljada ljudi prebaci čim se probude.

Grad Džokaira nije bio sagrađen da bi odgovarao potrebama ljudskih bića. Džokairi nisu bili ljudska bića, njihovi fizički zahtevi bili su unekoliko drugačiji, a kulturne potrebe, onako kako su bile izražene kroz graditeljstvo, potpuno su se razlikovale od čovekovih. Ali, svaki grad predstavlja mašinu koja zadovoljava izvesne praktične ciljeve - u pogledu skloništa, snabdevanja hranom, zdravstvenih ustanova, komunikacija; unutrašnja logika ovih osnovnih zahteva, primenjena od strane različitih stvorenja u različitim okolnostima, nudi neograničen broj mogućih rešenja. Međutim, ukoliko je primeni bilo koja rasa toplokrvnih, androidnih stvorenja koja udišu kiseonik, i to u posebnoj sredini, ona daje rezultate koji su, iako čudni, neizbežno takvi da ih zemaljska ljudska bića mogu iskoristiti. Na izvestan način, grad Džokaira izgledao je divljak kao kakva pararealistička slikarija, ali, na kraju krajeva, ljudi žive i u igloima, trščanim kolibama, čak i u kibernoautomatizovanim skloništima ispod antarktičkog leda. Isti takvi ljudi mogli su se useliti i u grad Džokaira; naravno od prvog časa pristupilo se njegovom preudešavanju, kako bi se učinio pogodnijim za novi tip života.

Nije bilo preteško, iako je mnogo toga trebalo uraditi. Zgrade su već postojale - skloništa sa krovovima, veštačka pećina sa svime što je bilo potrebno za ljudsko stanište. Nije bilo ni od kakve važnosti za koju svrhu su Džokairi pravile ove građevine; ljudi su ih mogli upotrebiti na bilo koji način - za spavanje, razonodu, obedovanje,

uskladištavanje, proizvodnju. Nailazili su takođe na prave pećine, jer su Džokairi kopali mnogo više no što je bio običaj na Zemlji. No, čovek se lako, već prema prilici, preobraćao u pećinskog stanovnika, bilo to u Njujorku ili na Antarktiku.

Pitke, sveže vode bilo je dovoljno za piće i pomalo za pranje. Glavni nedostatak, ipak, predstavljao je vodovod; grad nije imao kanalizacioni sistem. 'Džoksi'i se nisu prali vodom i njihovi zdravstveni zahtevi razlikovali su se od naših, pa su, shodno tome, bili na drugačiji način ispunjavani. Glavni napor morao se uložiti u opremanje prostorija koje je trebalo da zamene brodske osveživače. Vladao je zakon minimalne neophodnosti. Kupatila će ostati racionisani luksuz, sve dok se rezerve vode i raspolaganje njome ne uvećaju najmanje deset puta. Ali, kupatila nisu predstavljala nužnost. Pri svemu tome, ovi napori u preobražavanju stambenih uslova bili su ništavni u poredenju sa složenim programom uspostavljanja hidroponskih njiva, pošto veći deo spavača nije smeo da bude probuđen dok se ne obezbede dovoljne zalihe hrane. Nestrpljiva gomila želela je odmah da počupa sa broda i poslednji deo opreme hidroponskih njiva i da ih spusti na planetu, da ih tu ponovo sastavi i krene sa proizvodnjom. Oprezna manjina, opet, predlagala je da se postavi jedino biljka-uzorak, a da se gajenje hrane nastavi na brodu, kao i do sada. Ukazivali su, pri tom, i na moguću opasnost: ako bi neki nepoznati virus ili bakterija sa čudne planete dospeo u hidroponsku njivu: sledila bi propast... smrt od gladi.

Manjina, predvođena čvrstom rukom Forda i Barstoua i potpomognuta autoritetom kapetana Kinga, na kraju je prevagnula; jedna od brodskih hidroponskih farmi bila je isušena i isključena. Njena mašinerija bila je potom rastavljena na delove, dovoljno male da bi se mogli natovariti i u brodske čamce. Međutim, čak ni to nikada nije stiglo do površine planete. Proizvodi sa domorodačkih farmi pokazali su se kao sasvim dobra zamena za ljudsku hranu, a i Džokairi behu ispoljili grozničavu žudnju da ih ponude došljacima. Bili su učinjeni napori da se uzgaji kultura zemaljskih žitarica, u cilju da se džokairski prehrambeni proizvodi upotpune vrstama na koje ljudi behu navikli. Džokairi su se rado odazvali ovom predlogu i gotovo potpuno preuzeli poduhvat u svoje ruke. Bili su izvanredni, 'rođeni' zemljoradnici (tu još nije postojala potreba za sintetičkim

tvorevinama, budući da obradive površine planete nisu bile iscrpene) i delovali su oduševljeno što će pokušati da učine nešto po volji svojim gostima.

Čim su bile obezbeđene veće zalihe hrane, Ford je prebacio i građanski štab u grad. King je ostao na brodu. Spavači su probuđeni i prevezeni na površinu. I pored osigurane zalihe hrane, krova nad glavom i pitke vode, trebalo je još mnogo toga uraditi da bi se stvorila makar pristojna udobnost. Dve kulture bile su iz osnova različite. Džokairi, koji su uvek i na svakom mestu pokazivali jaku želju da budu na usluzi Zemljanima, često su bili očigledno zbunjeni gledajući šta došljaci pokušavaju da urade. Ideja o privatnosti izgleda da u njihovoj kulturi nije postojala. Zgrade nisu iznutra bile pregrađivane, a i kada je to bio slučaj, pregrade su imale isključivo ulogu nosača konstrukcije. Džokairi naprosto nisu mogli da shvate zbog čega su ljudi želeli da razbiju divan nepregrađen prostor u kockice i hodnike; nije im išlo u glavu zbog čega bi jedna osoba ikada mogla poželeti da bude sasvim sama i izdvojena od svih ostalih.

Izgledalo je (ova opaska nije sasvim tačna, jer opštenje sa njima nikada nije dospelo do prefinjenog stupnja apstraktnosti) da Džokairi na kraju behu došli do uverenja da potreba za samoćom Zemljana ima religijski značaj. U svakom slučaju, nastavili su da im pružaju pomoć; opskrbili su došljake tankim pločama materijala koji se mogao oblikovati u pregradne zidove samo pomoću njihovog oruđa. Ovaj materijal dovodio je zemaljske inženjere gotovo do izbezumljenja. Ni jedno korozivno sredstvo za koje zna naša tehnologija nije imalo nikakav uticaj na čudnu materiju. Čak ni hemijske reakcije korišćene u baratanju sa uranijumovim jedinjenjima, koje su razlagale i čvrstu fluornu plastičnu masu, uopšte nisu delovale. Dijamantske testere lomile su se u paramparčad, zagrevanje je nije topilo, hladnoća je nije činila lomnim. Zaustavljala je svetlost, zvuk i svako zračenje koje su raspoloživom opremom bili stanju da proizvedu. Otpornost ovog materijala nije mogla biti ispitana jer ga je bilo nemoguće slomiti. Pa ipak, džokairska oruđa, čak i kada su njima upravljali ljudi, sekla su ga, oblikovala i prespajala.

Inženjeri sa Zemlje vremenom su morali da se naviknu na ovakva

osujećenja. Sa stanovišta ovladavanja prirodnom okolinom uz pomoć tehnologije, Džokairi nisu bili manje civilizovani od ljudskih bića. Naprosto, njihov razvoj tekao je sasvim drugim tokom.

Jaz između dve kulture nije se završavao na planu inženjerske tehnologije. Iako su na svakom koraku izražavali prijateljstvo i predusretljivost, Džokairi se nisu mogli smatrati ljudskim stvorenjima. Razmišljali su i vrednovali stvari na drugačiji način; njihove društvene i jezičke strukture odražavale su ta neljudska svojstva i kao takve bile neprijemčive za ljudska bića.

Oliver Džonson, semantičar, zadužen za rad na stvaranju zajedničkog jezika, otkrio je da je njegov zadatak apsurdno lak pre svega zahvaljujući komunikacionom kanalu kroz Hansa Vidrela. "Naravno", objasnio je on Slejtonu, Fordu i Lazarusu, "Hans nije nikakav genije; on se, u stvari, jedva nalazi sa ove strane granice idiotizma. To ograničava reči koje njegovim posredstvom mogu da prevedem na pojmove koji su mu razumljivi. Pa ipak, pružio mi je dovoljno verbalnog materijala za sastavljanje osnovnog rečnika."

"Zar to nije dosta?" upita Ford. "Negde sam čuo da je za saopštavanje bilo kog pojma dovoljno znanje osam stotina reči."

"Ima istine u tome", priznade Džonson. "Manje od hiljadu reči pokriva sve obične situacije. Izdvojio sam nešto manje od sedam stotina njihovih izraza, glagola i imenica, koji bi trebalo da posluže kao radni lingua franca. Međutim, tanane razlike i fini prelive moraće da sačekaju dok njih same ne upoznamo bolje i dok ih ne razumemo. Ograničen rečnik ne može da posluži za građenje složenijih apstrakcija."

"Koješta", primeti Lazarus, "sedam stotina reči bi trebalo da bude dovoljno. Što se mene tiče, ne nameravam da sa njima vodim ljubav, niti da raspravljam o poeziji."

Ovakav stav pokazao se opravdanim; većina članova savladala je osnovni džokairanski rečnik u razmaku od dve nedelje do mesec dana nakon spuštanja sa broda, što im je omogućilo da ćaskaju sa svojim domaćinima, kao da su pre toga čitav život proveli u njihovom društvu. Gotovo svi Zemljani posedovali su osnovna znanja iz mnemotehnike i semantike; podsticani potrebom i mnogobrojnim prilikama za razgovor, svi članovi brzo su ušli u tajne uprosečenog džokairanskog jezika - sa izuzetkom onog neizbežnog postotka

malograđana koji su smatrali da su 'domoroci' ti koji bi trebalo da nauče engleski.

Džokairi, međutim, nisu učili engleski. Kao prvo, niko nije pokazao ni trunčicu zanimanja za to. Sem toga, bilo je nerazumno očekivati da milioni starosedelaca uče jezik stotinu hiljada došljaka. Treba reći i da rasečena gornja usna Džokaira nije mogla da izade na kraj sa glasovima kao što su m, p i b, dok je grlene, šušlave, zubne i cuktave zvuke koje su oni proizvodili ljudsko grlo moglo približno da oponaša.

Lazarus je ubrzo shvatio da je njegov prvi utisak o Džokairima bio pogrešan. Kada je jednom neobičnost njihovog izgleda prestala da bode oči, bilo je nemoguće ne osetiti naklonost prema njima. Bili su tako gostoljubivi, tako velikodušni, tako umiljati i radi da udovolje svemu i svačemu. Posebno ga je pridobio Kril Sarlu, koji je obavljao ulogu zvaničnog posrednika između Porodica i Džokaira. Među svojim sunarodnicima Sarlu je zauzimao položaj koji bi se približno mogao prevesti kao 'glavni', 'otac', 'sveštenik' ili 'vođa' Kril porodice ili plemena. Jednom prilikom pozvao je Lazarusa da ga poseti u njegovom gradu koji se nalazio u neposrednoj blizini kolonije Zemljana. "Moji ljudi će voleti da te vide i da pomirišu tvoju kožu", rekao je. "To će biti srećan događaj. Bogovi će biti zadovoljni."

Sarlu, izgleda, nije bio u stanju da oblikuje rečenicu u kojoj ne bi pomenuo bogove, ali Lazarusu to nije smetalo. Bio je potpuno ravnodušan prema tuđem religijskom opredeljenju. "Doći ću, Sarlu. Biće to i za mene srećan događaj".

Sarlu ga je povezo običnim džokairskim vozilom, kolima bez točkova u obliku supene činije, koja su se brzo i bešumno kretala iznad tla, naizgled klizeći po njemu. Lazarus je čučao na podu vozila, suzivši oči usled brzine kojom je Sarlu vozio. "Sarlu", viknu Lazarus iz petnih žila kako bi ga ovaj čuo kroz vetar koji je šibao oko njih, "na koji način radi ova stvar? Šta je pokreće?"

"Bogovi joj udahnuju..." Sarlu na ovom mestu upotrebi pojam koji nije postojao u običnom jeziku. "... i čine da ona menja mesto."

Lazarus zausti da ga upita za detaljnije objašnjenje, ali se predomisli. Ovaj odgovor beše mu se učinio poznatim i on se istog časa seti i odakle; jednom je dao veoma slično objašnjenje kada ga je neki od vodenih ljudi sa Venere zamolio da mu objasni rad dizel-

mašine koju su Zemljani koristili za pokretanje ranog tipa močvarskog traktora. Lazarus nije imao nameru da bude tajanstven. Predomislio se i zbog toga što ga je neodgovarajući običan jezik sprečavao da se tačno izrazi.

Ipak, uvek je postojao i zaobilazan put.

"Sarlu, želeo bih da vidim slike onoga što se događa unutra. Imaš li te slike?" navaljivao je Lazarus, pokazujući na vozilo.

"Slike su", odgovori Sarlu, "u hramu. Ti ne smeš da uđeš u hram." Svojim velikim očima on žalostivo pogleda Lazarusa, izazivajući kod ovoga snažno osećanje da je džokairski vođa zaista ucveljen zbog nedostatka učtivosti kod svoga prijatelja. Lazarus hitro promeni predmet razgovora.

Međutim, pomisao na Venerijance začu novu zagonetku u njegovoj svesti. Vodeni ljudi, odsečeni od spoljašnjeg sveta većitim slojem Venerinih oblaka, jednostavno nisu verovali u astronomiju. Dolazak Zemljana prinudio ih je da unekoliko preinače svoju predstavu o kosmosu; međutim, bilo je razloga za verovanje da se ni njihovo izmenjeno shvatanje nije primaklo istini. Lazarus se pitao kakvo su mišljenje Džokairi imali o svojim posetiocima iz svemira. Nisu pokazali nikakvo iznenađenje... ili, možda, jesu? "Sarlu", obrati mu se on ponovo, "da li znaš odakle smo moja braća i ja došli ovamo?"

"Znam", odgovori Sarlu. "Došli ste od dalekog sunca, toliko dalekog da su potrebne godine i godine da svetlost tamo otputuje."

Lazarus se pomalo začudi. "Ko vam je to rekao?"

"Bogovi su nam rekli. Tvoj brat Libi nam je ispričao."

Lazarus beše sklon da pomisli kako se bogovi nisu dosetili da to pomenu sve dok to Libi nije objasnio Krilu Sarluu. Ipak, on zadrža tu misao za sebe. I dalje ga je golicalo da zapita Sarlua da li je bio iznenađen kada je video posetioce kako se spuštaju sa neba, ali nikako nije mogao da smisli džokairijski izraz za iznenađenje ili začuđenost. Uporno je pokušavao da uobličići pitanje, kada se Sarlu ponovo oglasi:

"Očevi mog naroda leteli su po nebu kao i vi, ali to je bilo pre dolaska bogova. Bogovi su nam, u svojoj mudrosti, zabranili letenje."

I ovo je, pomisli Lazarus, prokleta, velika laž, čista izmišljotina. Nisu postojali ni najmanji znaci o tome da su se Džokairi ikada odlepili sa tla svoje planete.

Iste večeri, u Sarluovom domu, Lazarus je probdeo dugu sedeljku koja je trebalo, po svemu sudeći, da predstavlja zabavu u ime počasnog gosta, njega. Sedeo je pored Sarlua, na uzdignutom delu poda prostrane zajedničke sobe i dva časa slušao neko urlanje koje je, verovatno, trebalo da predstavlja pevanje. Lazarus je ocenio da bi gaženjem repova pedeset pažljivo odabranih pasa proizišla bolja muzika, ali se trudio da je prihvati u istom duhu u kome mu je bila ponuđena. Libi je, podsećao se Lazarus, napomenuo da je ovo grupno arlaukanje u koje su se Džokairi listom uključivali bila u stvari njihova muzika, i da bi čak i čovek mogao da nauči da uživa u njoj, zabavljajući se proučavanjem odnosa intervala.

Lazarus je, međutim, iskreno sumnjao u to.

Ipak, morao je da prizna da je Libi na neki način bolje razumevao Džokaire od njega. Libi je bio oduševljen otkrićem da su Džokairi izvrsni i prefinjeni matematičari; posebno ih je odlikovala privrženost brojevima, što se podudaralo sa njegovim samorodnim talentom. Njihova aritmetika bila je, za normalnog čoveka, neverovatno zapetljana. Bilo koji broj, veliki ili mali, predstavljao je za Džokaire jedinstveno biće koje je valjalo prihvatiti kao takvo, a ne kao puki skup manjih brojeva. Posledica toga bila je da su koristili svaki odgovarajući pozicioni ili eksponencijalni pojam, vezujući ga sa bilo kojom osnovom, iracionalnom, racionalnom, promenljivom - ili nikakvom.

Predstavljalo je izuzetno srećnu okolnost, mudrovao je Lazarus, što je Libi mogao da posluži kao tumač između Džokaira i Porodica; inače uopšte ne bi bili u stanju da pojme sijaset tehnoloških dostignuća koje su im Džokairi prikazivali. Istovremeno, čudio se i zbog čega Džokairi ne ispoljavaju ni najmanje zanimanje za ljudsku tehnologiju koju su im oni nudili za uzvrat.

Urlatorsko nesaglasje najzad zamre i Lazarus ponovo usmeri pažnju na događaje oko sebe. Uneli su hranu i Džokairi se baciše na obed sa istim vatrenim oduševljenjem sa kojim su radili i sve ostalo. Dostojanstvo je, pomislio je Lazarus, pojam koji ovde nema šta da traži. Velika zdela, prečnika gotovo pola metra i do vrha ispunjena nekom bezobličnom masom, bila je postavljena ispred Krila Sarlua. Desetak Krilova stušti se istog časa ka njoj i poče da se otima, ne prepuštajući prvenstvo svom starešini. Sarlu je onako uzgred

mlatnuo dvojicu ili trojicu, proturio ruku kroz gomilu do zdele, izvukao punu šaku i izgnečio masu dlanom ruke koja se od ljudske razlikovala po tome što je imala dva palca. Napravivši loptu, gurnuo ju je prema Lazarusovim ustima.

Iako nije bio gadljiv, Lazarus je ipak morao da se podseti kako je hrana Džokaira dobra i za ljude, kao i da od njih neće moći da računa ni na kakvu korist ukoliko ne prihvati ponuđen zalogaj.

On odvali poveće parče. Hmmm ... i nije bilo tako loše: prilično mekano, lepljivo i bez određenog ukusa. Ne može se reći da je bilo dobro, ali se moglo progutati. Smrknuto rešivši da sačuva čast svoje rase, jeo je i jeo, obećavajući sebi propisan obrok u najskorijoj budućnosti. Kada je osetio da bi ga gutanje sledećeg zalogaja dovelo do fizičke i društvene propasti, Lazarus se odluči na poslednji korak. Gurnuvši ruku u zajednički tanjir, on zahvati punu šaku hrane, izgneći je u loptu i ponudi Sarluu.

Bilo je to dobro smišljeno lukavstvo. Do kraja obeda Lazarus je hranio Sarluu, hraneći ga sve dok mu se ruke nisu umorile, čudeći se domaćinovo sposobnosti da pojede toliku količinu. Po završetku večere, došlo je na red spavanje i Lazarus je u bukvalnom smislu počivao sa porodicom. Spavali su tamo gde su i jeli, bez kreveta, i neobavezno razmešteni, poput lišća na stazi ili jagnjadi u toru. Na svoje iznenađenje, Lazarus je dobro spavao i nije se probudio sve dok lažna sunašca na tavanici pećine nisu zasjala tajanstvenom svetlošću pozdrava rađanju nove zore. Sarlu je još ležao, ispuštajući sasvim ljudske zvuke hrkanja. Lazarus iznenada otkri da se jedan mali Džokair beše sklupčao uz njegov stomak. U sledećem trenutku, začuo je neobičan zvuk iza leđa i šušanj oko butine. Oprezno se okrenuo i ugledao jednog drugog Džokaira, čiji je uzrast otprilike odgovarao zemaljskom detetu od šest godina, kako drži u rukama njegov vazdušni pištolj i radoznalo zuri u cev.

Hitro i obazrivo, Lazarus ukloni smrtonosno oružje iz dečakove ruke i sa olakšanjem utvrdio da je sigurnosni zatvarač ostao nepomeren. Kada je vratio pištolj u futrolu, dečak mu uputi prekoran pogled; izgledalo je da će zacmizdriti. "Tiše", prošapta Lazarus, "probudićeš svog starog. Hodi ovamo..." On uze dete u naručje i položi ga sebi uz bok. Mali Džokair se privi uz njega, priljubi svoja meka vlažna usta na Lazarusovo telo i istog časa utonu u san.

Lazarus spusti pogled na njega. "Zaista si zgodan đavolko", reče on nežno. "Mogao bih te i zavoleti, samo kad bih mogao da se naviknem na tvoj miris."

Neki od nesporazuma između dve rase bili bi čak i zabavni, da u sebi nisu nosili klicu mogućih nevolja: na primer, slučaj sina Elinor Džonson, Hjuberta. Taj prgavi adolescent bio je zadužen za šalabazanje. Jednog dana posmatrao je kako dva tehničara, jedan čovek i jedan Džokair, podešavaju neki džokairski izvor energije, za potrebe neke mašine zemaljskog tipa. Džokairu se dečak očigledno beše dopao i on ga je, u jednom trenutku, u najboljoj nameri, podigao u vis. Međutim, Hjubert je počeo da vrišti, i njegova majka, koja se nikada nije odmicala od njega, pritrča i trenutak potom došlo je do sukoba. Nedostatak snage i veštine sprečio ju je da ga smoždi, što je iskreno poželela. Veliko neljudsko biće nije bilo povređeno, ali se bila stvorila veoma neprijatna situacija.

Administrator Ford i Oliver Džonson uložili su krajnje napore da zaprepašćenim Džokairima objasne razloge ovakvog ponašanja. Na svu sreću, ovi su delovali pre ožalošćeno nego osvetoljubivo.

Ford je zatim poslao po Elinor Džonson. "Svojom glupošću dovela si u pitanje čitavu našu koloniju..."

"Ali, ja..."

"Ni reči! Da nisi razmazila onog svog klipana, umeo bi da se ponaša. Da nisi plačljiva luda, znala bi kako da se uzdržavaš. Od danas, dečak će redovno pohađati razvojno školovanje i biće odvojen od tebe. Na najmanji znak neprijateljstva prema starosedecima bićeš podvrgnuta petogodišnjoj hibernaciji. A sada, napolje!"

Ford je bio prinuđen da upotrebi podjednako oštre mere i u vezi sa Dženis Šmit. Zanimanje koje su pokazali za Hansa Vidrela, Džokairi behu su proširili i na ostale telepatski obdarene slaboumnike. Starosedeci su, izgleda, dospevali do stanja ustreptalog obožavanja zbog same činjenice da su sa njima mogli neposredno da opšte. Kril Sarlu dao je do znanja Fordu da želi da senzitivci dobiju odvojen smeštaj od ostalih defektaša, u ispražnjenom hramu grada koji su naseljavali Zemljani, i da Džokairi žele da preuzmu dalje staranje o njima. Bilo je to pre naređenje nego zahtev.

Dženis Šmit je nevoljno podlegla Fordovom nastojanju da se

Džokairima u ovom pogledu udovolji, kako bi im se bar malo odužili za sve što oni behu za njih učinili. I tako, tog dana, džokairske bolničarke preuzele su brigu o nesrećnimn telepatima, uz mrgodno roptanje Dženis Šmit.

Svaki senzitivac čiji je stepen inteligencije nadmašao idiotski nivo Hansa Vidrela odmah je, čim je dospeo pod okrilje Džokaira, podlegao spontanim i snažnim psihozama.

Ford se ponovo našao u nebranom grožđu. Dženis Šmit bila je daleko snažnija ličnost i mudrije osvetoljubiva od Elinor Džonson. Ford je bio prisiljen da je obuzdava pretnjom kako će je potpuno razrešiti dužnosti vođenja brige o njenoj voljenoj dečici. Kril Sarlu, ojađen i potresen do srži, na kraju je prihvatio ustupak, posle čega su Dženis i njeni učenici ponovo preuzeli negu jadnih psihotičara, dok su Džokairi nastavili da se brinu za senzitivce na nivou idiota i nižem od toga.

Međutim, najveća teškoća je iskrsla u vezi sa... prezimenima.

Svaki Džokair imao je posebno ime i prezime. Prezimena su bila ograničenog broja, baš kao i kod Porodica. Prezime svakog starosedeoca podjednako se odnosilo na ime i hram koji je ovaj štovao...

Kril Sarlu je jednog dana izneo ovo pitanje pred Forda... "Veliki oče neobične braće", reče on, "došao je trenutak da vi i vaša deca izaberete prezimena. (Prevođenje Sarluovog govora na engleski neizbežno podrazumeva i izvesne greške).

Ford već uveliko beše naviknut na teškoće u razumevanju Džokaira. "Sarlu, brate i prijatelju", odgovori on, "čujem tvoje reči, ali ih ne razumem. Kaži mi ih jasnije."

Sarlu krenu iz početka. "Neobični brate, godišnja doba dolaze i prolaze i sada je nastalo vreme za čin zrelosti. Bogovi nam kažu da ste vi, neobična braćo, dostigli trenutak u svom obrazovanju (?) kada morate izabrati svoje pleme i hram. Došao sam da se dogovorimo oko priprema (za svečanost?) tokom koje će svako od vas izabrati svoje prezime. Govorim u ime bogova. Ali, dopusti mi da u svoje ime kažem da ću biti srećan, ako ti, moj brate Forde, izabereš hram Krila."

Ford ga je nemo gledao, pokušavajući da odgonetne pravi smisao njegovih reči. "Srećan sam što želis da ja uzmem tvoje prezime. Ali,

moji ljudi već imaju svoja prezimena."

Sarlu coku računom usnom u znak neslaganja. "Njihova sadašnja prezimena su samo reči i ništa više. Ali sada, oni moraju da odaberu svoja prava prezimena, oznaku hrama i boga kome će služiti. Deca rastu, i odjednom više nisu deca."

Ford najzad shvati da mu je potreban savet. "Mora li to odmah da se obavi?"

"Ne danas, ali u bliskoj budućnosti. Bogovi su strpljivi."

Ford pozva Zakura Barstoua, Olivera Džonsona, Lazarusa Longa i Ralfa Šulca i prenese im sadržinu razgovora. Džonson je nekoliko puta preslušao zabeležku dijaloga i napregao se ne bi li pronikao u smisao Sarlouvih reči. Izneo je nekoliko mogućih objašnjenja, ali ni jedno od njih nije bacalo jasnu svetlost na problem.

"Ovo mi liči", primeti Lazarus, "na ono: 'Uđi u crkvu ili se gubi'"

"Da", saglasi se Zakur Barstou, "izgleda da je stvar jednostavna. Pa, mislim da bismo sebi mogli da dozvolimo da prođemo kroz taj obred. Retko ko među našim ljudima pati od religijskih predrasuda, toliko jakih da bi ga to sprečilo da u interesu opšteg dobra izvrši formalno poklonjenje starosedelačkim bogovima."

"Verujem da si u pravu", složi se Ford. "Ja, prvi, nemam ništa protiv da se mom imenu doda Kril i da uzmem učešće u njihovom savijanju kolena - ako će nam to pomoći da i dalje živimo u miru." On se strese. "Ipak, ne bih želeo da vidim kako se naša kultura utapa u njihovu."

"To ne mora da te brine", stade ga uveravati Ralf Šulc. "Bez obzira šta mi uradili da ih zadovoljimo, ne postoje apsolutno nikakvi izgledi da dođe do prave kulturne asimilacije. Naši mozgovi nisu isti... Polako počinjem da naslućujem kolika je to razlika."

"Daaa..." dodade Lazarus, "i te kakva razlika."

Ford se okrenu prema Lazarusu. "Šta hoćeš time da kažeš? Šta te muči?"

"Ništa. Jedino", dodade on, "što ja nikada nisam delio vaše oduševljenje za ovo mesto."

Doneli su odluku da će najbolje biti ako najpre učine pokus sa jednim čovekom, koji će zatim podneti iscrpan izveštaj. Lazarus je, pozivajući se na starešinstvo, pokušao da sebi dodeli taj zadatak, ali je Šulc smatrao da je to njegovo stručno pravo; Ford je razrešio spor

na taj način što je odredio sebe, podvlačeći da je to njegova dužnost kao odgovornog administratora.

Lazarus ga je otpratio do vrata hrama gde je trebalo da započne uvođenje u obred. Ford je bio nag kao i Džokairi, ali je Lazarus, budući da će ostati napolju, imao pravo da zadrži kilt na sebi. Mnogi kolonisti, željni toplote sunčevih zraka, nakon godina provedenih u brodu, išli su goli kad god bi im se pružila prilika, baš kao i Džokairi. Ali, Lazarus to sebi nikad nije dopuštao. Ne samo da se tako nešto kosilo sa njegovim navikama i shvatanjima, već bi i vazdušni pištolj na njegovoj goljoj butini mogao izazvati podozrenje - ako ne i nešto gore.

Kril Sarlu ih pozdravi, a zatim uvede Forda u hram. "Drž' se dobro, burazeru!" povika Lazarus za njim.

Čekao je. Zapalio je cigaretu i punim plućima udisao dimove, šetkajući se gore-dole. Nije imao ni najmaglovitiju predstavu koliko dugo bi sam čin mogao potrajati. Valjda zbog toga, izgledalo mu je da vreme mnogo sporije protiče.

Konačno, vrata se otvoriše i starosedeoci pokuljaše kroz njih. Činilo se da o nečemu zabrinuto raspravljaju i sa čuđenjem je opazio kako izbegavaju da mu se primaknu. Bujica Džokairaca još je neko vreme tekla iz hrama, a onda se gomila iznenada razdvoji, obrazujući špalir kroz koji prođe jedna prilika i pomoli se u okviru vrata. Lazarus prepoznađe Forda. Ford se, međutim, ne zaustavi tamo gde ga je Lazarus čekao, već minu pored njega. A onda, noge mu odjednom klecnuše i on se sruči na tle. Lazarus mu pritrča.

Ford nije imao snage da ustane. Ležao je opruženo sa licem okrenutim nadole, dok su mu se ramena žestoko trzala, a brada tresla od jecaja.

Lazarus kleče pokraj njega i prodrma ga. "Slejtone", povika on, "šta se dogodilo? Šta ti je?" Ford se okrenu i upravi vlažne i užasnite oči prema njemu, zagrcnuvši se. Nije uspeo ništa da prozbori, ali je izgledalo da je prepoznao Lazarusa. Ščepao ga je, zagrlio i dao se u još žešći plač.

Lazarus se nekako istrže iz njegovih grčevitih ruku i snažno ga ošamari. "Prestani!" naloži mu on. "Kaži mi u čemu je stvar?"

Ford trznu glavom i utihnu, ali ne izusti ni reč. Pogled mu je bio mutan. Lazarusu pade mrak na oči, i on se okrenu sa vazdušnim

pištoljem u ruci. Kril Sarlu stajao je udaljen dva ili tri metra i nije se odlučivao da pride... Ne zato što se plašio oružja; nikada ga ranije nije ni video. "Ti!" uzviknu Lazarus. "Tako mi ovog... Šta ste mu uradili?"

Potom se pribra i prebaci na govor koji je Sarlu mogao da razume. "Šta se dogodilo sa mojim bratom Fordom?"

"Odnosite ga odavde", odgovori Sarlu, dok su mu se usne grčile.

"Ovo je loša stvar. Ovo je vrlo loša stvar."

"Ma šta mi reče!" uzviknu Lazarus. Nije ni pokušao da mu prevede ove poslednje reči.

3.

U najkraćem mogućem vremenu održan je sastanak veća Porodica, kome nije prisustvovao samo predsedavajući. Lazarus im je saopštio svoju priču. Šulc je izvestio o Fordovom zdravstvenom stanju. "Medicinsko osoblje ništa nije pronašlo kod njega. Jedino što sa sigurnošću mogu da tvrdim jeste da Administrator pati od neutvrđene, izuzetno jake psihoze. Nismo u stanju da uspostavimo kontakt s njim."

"Da li bilo šta govori?" upita Barstou.

"Samo po neku reč, i to isključivo o jednostavnim stvarima kao što su hrana ili voda. Svaki pokušaj da se dopre do razloga njegovih nevolja dovodi ga u stanje mahnite histeričnosti."

"Znači, nema dijagnoze?"

"Pa, ako želite nestručno nagađanje slobodnim jezikom, onda bih mogao da kažem da ga je nešto toliko zaplašilo da umalo nije sišao s uma. Viđao sam i ranije sindrom straha" dodade Šulc, "ali nikada ovako snažan."

"Ja jesam", reče Lazarus iznenada.

"Video si? Gde? U kakvim okolnostima?"

"Jednom", poče Lazarus, "kada sam bio mali, pre dvesta i više godina, ulovio sam odraslog kojota i zatvorio ga, da od njega stvorim lovačkog psa. Nije išlo. Ford se ponaša baš kao taj kojot."

Prostorijom zavlada neprijatan muk, i posle nekog vremena Šulc prvi prekinu tišinu. "Nije mi jasno šta hoćeš da kažeš. Kakvo je to poređenje?"

"Pa", polako odgovori Lazarus, "i ovo što ću reći samo je nagađanje... Slejton je jedina osoba koja zna pravi odgovor, a ne može da nam ga saopšti. Evo mog mišljenja: mi smo se od početka prevarili u pogledu Džokaira. Napravili smo grešku zbog toga što, uopšteno govoreći, liče na nas i što se nalaze na približno istom stepenu civilizovanosti; pomislili smo da su i oni ljudi. Međutim, oni uopšte nisu ljudi. Oni su domaće životinje.

Strpite se malo!" uzviknu on. "Ne zalećite se. Na ovoj planeti, uistinu, postoje ljudi. Pravi ljudi. Ali, oni žive u hramovima i Džokairi ih

nazivaju bogovima. I oni i jesu bogovi!"

Lazarus ubrza, ne dozvoljavajući da mu bilo ko upadne u reč. "Znam šta vam pada na um. Ali, zaboravite to. Nije mi namera da vas opterećujem pitanjima; samo se trudim da stvari isteram na čistinu, onoliko koliko je to moguće. Hoću da kažem da se neko nahodi u onim hramovima i da je taj neko prokleta dobar čarobnjak, toliko dobar da je u stanju da se izdaje za boga, te ga stoga slobodno možete tako i zvati. Ma šta da su, oni predstavljaju prave gospodare ove planete... njene ljude. Za njih su svi ostali, Džokairi ili mi, najobičnije životinje, divlje ili pripitomljene, sasvim svejedno. Načinili smo odlučujuću grešku što smo pretpostavljali da je lokalna religija puko sujeverje. Ona to nije."

"I ti misliš da to objašnjava ono što se dogodilo Fordu?" tiho upita Barstou.

"Tako je. On se suočio sa jednim bogom, onim koji se zove Kril, i to ga je dovelo na ivicu ludila."

"Koliko shvatam", reče Šulc, "tvoja teorija navodi na zaključak da bi svaki čovek izložen... takvom prisustvu... postao psihotičan?"

"Ne baš sasvim", odgovori Lazarus. "Ono što me mnogo više plaši jeste pomisao da bi se moglo desiti da ne poludim."

Istog dana Džokairi su prekinuli svaku vezu sa Zemljanima. Bio je to mudar potez, inače bi svakako došlo do nasilja. Strah se nadvio nad gradom, užasan strah, gori od smrti; strah od neke jezive bezimene stvari, gde je sam susret sa njom pretvarao čoveka u slomljenu, bezumnu životinju. Džokairi više nisu odavali utisak bezazlenih prijatelja, pomalo klovnovske prirode bez obzira na svoja naučna dostignuća, već se behu preobratali u lutke, mamce, igračke nevidljivih moćnih bića koja su se skrivala u tami 'hramova'.

Nije bilo potrebe za glasanjem. Sa jednodušjem gomile koja prestravljeno beži iz zapaljenih domova, Zemljani su zahtevali da se napusti ovo užasno mesto i Zakur Barstou preuze komandu. "Dajte mi Kinga", povika on u ekran, "i recite mu da smesta pošalje sve čamce ovamo. Krećemo odavde što je pre moguće." Nervoznim pokretima provlačio je prste kroz kosu. "Koliko najviše ljudi možemo da prevezmo u jednom krugu, Lazaruse? Koliko će evakuacija potrajati?"

Lazarus promrmlja nešto sebi u bradu.

"Šta si rekao?"

"Rekao sam da nije bitno koliko će trajati; pitanje je da li će nas pustiti da odemo. Ona čudovišta po hramovima mogu da požele još domaćih životinja - što će reći nas!"

U normalnim okolnostima Lazarus bi pilotirao jednim od čamaca, ali uzimajući u obzir njegovu sposobnost da vlada gomilom, ostao je na površini planete. Zakur Barstou upravo mu je nalagao da organizuje vanredne odrede čuvara i nadzornika, kada ovaj, gledajući preko njegovog ramena, iznenada uzviknu: "Oh, oh! Stani, Zače... Nema više šale."

Zakur munjevito okrenu glavu i ugleda kako se dvoranom zgrade Saveta približava Kril Sarlu, korakom državničkog dostojanstva. I pored velikog broja prisutnih, niko mu se, začudo, nije našao na putu.

Ubrzo su ustanovili i zbog čega. Zakur beše krenuo napred da ga pozdravi, ali ga odjednom nešto zaustavi na razdaljini tri metra od Džokaira. Nije bilo nikakvog vidljivog uzroka ovoj neočekivanoj pojavi; nešto ga, naprosto, beše zaustavilo.

"Pozdravljam te, nesrećni brate", započe Sarlu.

"Pozdravljam te, Kril Sarlu."

"Bogovi su govorili. Tvoja vrsta nikada neće moći da se civilizuje (?). Ti i tvoja braća moraćete da napustite ovu planetu."

Lazarus ispusti uzdah olakšanja.

"Mi odlazimo, Sarlu", odgovori Barstou staloženo.

"Bogovi zahtevaju da odete. Pošalji svog brata Libija kod mene."

Zakur naloži da pozovu Libija, a onda se ponovo okrenu ka Sarluu, ali Džokair nije imao više šta da mu kaže. Izgledao je potpuno ravnodušan prema njihovom prisustvu. Čekali su.

Libi najzad stiže, i Sarlu se zadržao s njim u podužem razgovoru. Barstou i Lazarus čuljili su uši i posmatrali pokrete usana, ali ništa nisu mogli da razaberu. Lazarus proceni da su okolnosti veoma uznemirujuće. Proklet bio, pomisli on, mogu da zamislim nekoliko načina za izvođenje trika uz odgovarajuću opremu, ali kladim se da ni jedan od njih ne predstavlja pravi odgovor... Osim toga, ne vidim nikakvu opremu.

Nemušti razgovor se najzad okonča i Sarlu se udalji bez pozdrava. Libi se okrenu prema ostalima i progovori; njegov glas sada se

sasvim razgovetno čuo. "Sarlju mi je kazao", počeo on zabrinuto, nabirajući obrve, "da ćemo morati da odemo na planetu koja se nalazi na razdaljini od trideset dve svetlosne godine odavde. Bogovi su tako odlučili." On ućuta i ugrize se za usnu.

"Ne beri brigu, sinko", stade ga tešiti Lazarus. "Budi srećan što su nas pustili da odemo. Siguran sam da su imali načina da nas kao od šale smožde, samo da su to hteli. Čim se nađemo u svemiru, odabraćemo naš pravac."

"Nadam se da će biti tako. Ipak, ono što me zabrinjava jeste činjenica da smo dobili samo tri časa da napustimo njihov sistem."

"Hej, pa to je potpuno nerazumno", pobuni se Barstou. "Nemoguće. Nemamo dovoljno čamaca za tako nešto."

Lazarus, međutim, ništa ne reče; bio je već odavno prestao imati svoje mišljenje.

Zakur je ubrzo promenio mišljenje. Lazarusa je vlastito iskustvo nagnalo na to. Požurujući svoje srodnike prema polju sa koga se obavljalo poletanje, iznenada je osetio kako ga nešto podiže u vazduh. Bacakao se nogama i rukama, ali je tle ostajalo izvan njegovog domašaja. On zatvori oči i odbroja do deset, a onda ih ponovo otvori. Nalazio se bar dve milje visoko u vazduhu.

Ispod njega, kuljajući iz grada poput slepih miševa iz pećine, nebrojeno mnoštvo tačkica i obličja letelo je put neba; tamne prilike ocrtavale su se spram obasjane površine planete. Neke su bile dovoljno blizu, tako da je u njima mogao da prepozna ljude, Zemljane, Porodice. Obzorje je tonulo u dubinu, planeta je postala lopta, nebo se obojilo u crno. Pa ipak, disanje mu je bilo normalno, a krvni sudovi nisu popucali. Skupljali su se u grozdove i bili usisavani kroz otvorena vrata Nove Granice, nalik na roj pčela pri povratku u košnicu. Kada se, najzad, našao unutar broda, Lazarusu laknu. HUUU! odahnu on duboko, pazi na prvi stepenik... to je med!

Čim je dospeo na brod, Libi potraži kapetana Kinga i prenese mu Sarluovu poruku.

King je delovao neodlučno. "Ne znam", reče on. "Ti poznaješ starosedeoce daleko bolje, budući da sam ja jedva kročio na tu planetu. Ali, među nama rečeno, gospodine, način na koji su moje putnike otpremili ovamo zaista mi je zaustavio dah. Bila je to

najfantastičnije izvedena promena mesta koju sam u životu video."

"Mogao bih da dodam, gospodine, da je bilo izvanredno iskusiti tako nešto", odgovori Libi, misleći to sasvim ozbiljno. "Ipak, ako mene pitate, pre bih se opredelio za skijaške skokove. Drago mi je što ste na vreme uspeli da otvorite ulazna vrata."

"Nisam ih ja otvorio", odvrati King ugladenim tonom. "Oni su to učinili umesto mene."

Otišli su potom u kontrolnu kabinu sa namerom da stave brod u pogon i da se za što kraće vreme što je moguće više udalje od planete sa koje su bili proterani; potom bi uzeli u razmatranje odredište i pravac kretanja. "Ta planeta koju je Sarlu opisao", upita King, "pripada li ona sistemu zvezda G-tipa?"

"Da", potvrdi Libi, "u pitanju je zemljolika planeta, koja kruži oko zvezde solarnog tipa. Znam njene koordinate i mogao bih da je identifikujem uz pomoć kataloga. Ali, najbolje će biti da zaboravimo na nju; predaleko je."

"Tako..." King uključi video sistem stelarijuma. Nekoliko dugih trenutaka niko ništa nije progovorio. Slike tela govorile su same za sebe.

Bez Kingovog naređenja, bez ijednog pokreta na komandama, Nova Granica ponovo zaplovi kroz svemir, i dalje, kao da poseduje svoju vlastitu svest.

"Ne mogu mnogo da vam kažem", priznade Libi nekoliko časova kasnije grupi koju su sačinjavali King, Zakur Barstou i Lazarus Long. "Pre nego što smo prešli brzinu svetlosti, bio sam u stanju da ocenim da nam je kurs u saglasnosti sa pomisli da se krećemo u pravcu zvezde koju Sarlu beše pomenuo kao odredište što su nam ga dodelili njihovi bogovi. Brod je, međutim, neprekidno ubrzavao i zvezde su najzad iščezle. Nemam više nikakvu astrogatorsku orijentacionu tačku, te sam u nemogućnosti da vam saopštim gde se nalazimo i kuda se krećemo."

"Olabavi, Endi", prekinu ga Lazarus, "i pokušaj da pogodiš."

"Pa... Ukoliko je naša putanja prosta funkcija... Ukoliko je, kažem, jer nemam nikakvih podataka... onda bismo zaista mogli da stignemo u blizinu zvezde PK 3722, kako nam je Kril Sarlu i nagovestio."

"Sto mu muka!" Lazarus se obrati Kingu. "Jesi li pokušao da

usporiš?"

"Jesam", kratko odgovori King. "Komande ne reaguju."

"Hmmm... Endi, kada bi trebalo da stignemo tamo?"

Libi bespomoćno sleže ramenima. "Nemam nikakav referencijalni oslonac. A šta je vreme bez prostorne reference?"

Prostor i vreme, neodvojivi i jedinstveni - Libi je još dugo razmišljao o tome kada su svi otišli. Istini za volju, postojala je prostorna struktura broda, pa, dakle, nužno, i brodsko vreme. Satovi na brodu su kucali, zujali ili jednostavno radili; ljudi su gladneli, hranili se, zamarali se i odmarali. Stepenn radioaktivnosti se povećavao, psihohemijski procesi su se pomerili ka stanju sve veće entropije, i samo je njegova svest beležila trajanje.

Ali zvezdano zaleđe, u odnosu na koje je svaka vremenska funkcija u istoriji bila merena, nije više postojalo. Prema onome što su mu njegove oči, ili bilo koji instrument na brodu kazivali, bili su izgubili svaku vezu sa ostalim delom vasseljene.

Ali, kakve vasseljene?

Nije bilo nikakve vasseljene. Bila je nestala.

Da li se uopšte kreću? Da li je kretanje moguće ako se ni pored čega ne prolazi?

Pa ipak, lažna težina, dobijena obrtanjem broda, još je bila tu. Ali, obrtanje u odnosu na šta? pomisli Libi. Da li je moguće da se odgovor sadržava u prostoru, u apsolutnom, bezodnosnom sklopu njega samog poput onog koga je postulirao davno odbačeni 'eter'? Eter koji klasični Majklson-Morlijevi eksperimenti ne samo što nisu uspeli da otkriju, već behu išli čak dotle da negiraju svaku mogućnost njegovog postojanja?

Da li je time, istovremeno, negirana i mogućnost brzine veće od svetlosne? Da li je ovaj brod zaista prešao tu granicu? Možda je bilo verovatnije da je ovo bio samo jedan kovčeg, sa duhovima kao putnicima koji ide negde u bezvremenlju?

Libi iznenada oseti svrab između lopatica i bi primoran da se počee; leva noga bila mu je utrnula, stomak je zavijao za hranom - ako je ovo smrt, pomisli on, s materijalnog stanovišta ne razlikuje se mnogo od života.

Povrativši unutrašnji mir, napustio je kontrolnu kabinu i uputio se prema svojoj omiljenoj trpezariji, pokušavajući usput da se uhvati

ukoštac sa problemom izmišljanja nove matematike, koja bi uključila sve novonastale pojave. Tajna na koji su način džokairski hipotetički bogovi teleportovali Porodice sa tla na letelicu nije obuzimala njegovu pažnju. Nije bilo ni najmanje prilike da se pribave potrebni podaci, izmereni podaci; najviše što bi svaki pošten naučnik mogao da u takvoj situaciji uradi, sledeći osnovne principe epistemološke doslednosti, bilo je da naprosto zabeleži činjenicu kao takvu i da istakne da za nju nema objašnjenja. A to je nesumnjivo bila činjenica; on, koji se do nedavno nalazio na površini planete, sada se nalazio gore na brodu, Šulcovi asistenti i dalje su imali pune ruke posla pokušavajući da primenom antidepresivnih droga povrate one koji prilikom tog čudovišnog iskustva behu doživeli snažan emocionalni šok.

Međutim, Libi to nije umeo da objasni, a u nedostatku podataka ništa ga nije nagonilo ni da pokuša. Ono što je zaista želeo da učini, bilo je da pronikne u funkcije putanja u punom prostoru - u taj osnovni problem fizike polja.

Ukoliko se izuzme njegova sklonost ka matematici, Libi je bio sasvim jednostavna osoba. Voleo je bučan ambijent 'Kluba', sale za obedovanje G-D, iz sasvim drugog razloga. Smirivalo ga je društvo mladih osoba. Lazarus je bio jedini od starijih sa kojim se osećao opuštano.

Čim je ušao u 'Klub' saznao je da se hrana ne može dobiti; intendanti su se još prilagođavali iznenadnoj promeni. Ali, Lazarus i ostali koje je poznao već su sedeli na svojim uobičajenim mestima. Nensi Vidrel se pomeri i napravi mesto i za njega. "Baš sam tebe htela da vidim", reče mu ona. "Lazarus nam je ispričao svoje. Gde ovog puta idemo i kada ćemo tamo stići?"

Libi pokuša da joj razjasni nedoumicu što je bolje mogao, ali Nensi samo napući nos. "Lepa budućnost, boga mi! Pa, to mu znači da će mala Nens ponovo u mlin."

"Šta hoćeš time da kažeš?"

"Jesi li ikada vodio brigu o usnulima? Ne, naravno, nisi. To je vrlo zamorno. Okrećeš ih, vezuješ im ruke, pomeraš glavu, zatvaraš komoru i prelaziš na sledeću. Toliko sam sita ljudskih tela da mi dođe da glasam za uvođenje nevinosti."

"Ne obavezuj sebe previše", posavetova je Lazarus.

"A zbog čega bi to tebe brinulo, stari prevrtijivi nevaljalče?"

I Elinor Džonson umeša se razgovor. "Milo mi je što sam ponovo na brodu. Oni ljigavi Džokairi... pfuuj!"

Nensi se naže prema njoj. "Puna si predrasuda, Elinor. Džoki su u redu, na svoj način, naravno; nisu isti kao mi, ali ne može se reći da su psi, na primer. Ti nemaš ništa protiv pasa, zar ne?"

"Oni su upravo to", reče Lazarus ozbiljnim tonom. "Psi."

"Kako?"

"Ogrešio bih dušu kada bih rekao da su u svakom pogledu psi... Fizički ni najmanje ne podsećaju na pseći rod i svakako su nam jednaki, ako ne i nadmoćni u nekim oblastima... Ali, u suštini, ipak su psi. Oni koje Džokairi nazivaju 'bogovima' predstavljaju, prosto rečeno, njihove gospodare, njihove vlasnike. Mi nismo bili pogodni za pripitomljavanje i gazde su nas najurile."

Libi je razmišljao o neobjašnjivoj telekinezi koju Džokairi, ili njihovi gospodari, behu primenili. "Pitam se kako bi to izgledalo", reče on zamišljeno, "da su postojali uslovi... da nas pripitome. Mogli su da nas nauče mnogim divnim stvarima."

"Sram te bilo", odseče Lazarus. "Smisao čovekovog življenja nije u tome da bude nečije vlasništvo."

"A kakav je smisao čovekovog življenja?"

"Čovekova dužnost je da bude onakav kakav jeste... i to na dostojanstven način." Lazarus ustade. "Moram da idem."

Libi takođe ustade da krene, ali ga Nensi zaustavi. "Ne idi. Htela bih da ti postavim nekoliko pitanja. Koja je godina u ovom trenutku na Zemlji?"

Libi zausti da joj odgovori, ali, ipak, ništa ne reče. Pokušao je još jednom, i konačno kazao: "Ne znam kako da odgovorim na tvoje pitanje. To je isto kao da si zatražila da ti kažem 'koliko je visoko tamo gore'."

"Znam da nisam dobro postavila pitanje", priznade Nensi. "Nikada se nisam izdvajala znanjem iz elementarne fizike, ali mi je poznato da je vreme relativno i da je istovremenost pojam koji se daje primeniti jedino na dve bliske stvari koje se nalaze u istoj strukturi. Ipak, i pored toga, želela bih nešto da čujem. Mi smo putovali i brže i duže no iko pre nas, zar ne? Da li su naši časovnici išli sporije?"

Libi poprimi izraz krajnje zbunjenosti, koji se uvek pojavljuje kod

matematičkih fizičara kada laici pokušaju da nematematičkim jezikom razgovaraju sa njima o fizici. "Verovatno ciljaš na Lorenc-Fidžeraldova sažimanja. Izvini, draga moja, ali sve što bi se o tome kazalo posredstvom reči nema nikakvog smisla."

"Zašto?" navaljivala je ona.

"Jer... Pa, zato što je jezik za to neprikladan. Formula koja se upotrebljava da opiše efekat slobodno nazvan 'sažimanje' pretpostavlja da je i posmatrač deo pojave. Međutim, verbalni jezik sadrži implicitnu pretpostavku da mi možemo da stojimo po strani od čitavog procesa i da posmatramo kako stvari teku. Matematički jezik ukida svaku mogućnost jedne takve spoljašnje tačke gledanja. Svaki posmatrač ima svoju liniju kretanja, i ne može da iziđe napolje i potraži neku izdvojenju tačku osmatranja."

"Ali, pretpostavimo da ipak može? Pretpostavimo da možemo da vidimo Zemlju u ovom trenutku?"

"Evo nje opet", reče Libi očajničkim glasom. "Pokušao sam da govorim o tome običnim rečima i sve što sam uradio bilo je da uvećam zabunu. Ne znam ni jedan način da se izmeri vreme u apsolutnom smislu, kada su dva događaja razdvojena u kontinuumu. Možeš izmeriti samo interval."

"Dobro, a šta je interval? Toliko i toliko prostora, toliko i toliko vremena?"

"Ne, ne, ne! Daleko od toga. Interval je... hmmm, to je interval. Mogu da ti napišem formulu i da ti pokažem kako da je upotrebiš, ali nikako ne mogu da ti njegovu definiciju iskažem rečima. Slušaj, Nensi, da li bi ti bila u stanju da rečima ispišeš partituru sa čitavom orkestracijom neke simfonije?"

"Ne bih. U stvari, možda je to i izvodljivo, ali bi sigurno ispalo hiljadu puta duže."

"I muzičari ne bi mogli da sviraju, sve dok to ne bi ponovo pretočili u muzičke znakove. Neprekidno pokušavam da ti stavim do znanja", nastavi Libi, "da je jezik neprikladan za to. Već sam jednom zapao u sličnu nepriliku, kada su mi uputili zahtev da objasnim rad pogona na svetlosni pritisak. Pitali su me zbog čega, s obzirom da pogon zavisi od energije, mi ljudi unutar broda ne osećamo taj gubitak. Odgovora nije bilo, bar ne u rečima. Inercija nije reč; to je matematički pojam upotrebljen u izvesnim, matematičkim, vidovima punog prostora. Bio

sam nemoćan."

Nensi je već počela da pokazuje znake zbunjenosti, ali nije odustajala. Bila je tvrdoglava. "Moje pitanje ipak ima određeno značenje, uprkos tome što ga nisam dobro uobličila. Ne možeš da mi ostaneš dužan odgovora. Pretpostavimo da se okrenemo i vratimo na Zemlju istim putem kojim smo došli; bilo bi to onda udvostručeno brodsko vreme, zar ne? E pa, u redu, koja bi tada godina bila na Zemlji?"

"Bila bi... čekaj, sada..." U Libijevom mozgu otpoče gotovo automatski proces izračunavanja ogromnog i složenog problema sastavljenog od ubrzavanja, intervala, nepravilnog kretanja. Približavao se rešenju u toploj svetlosti matematičkog sanjarenja, kada se problem iznenada rasturi u paramparčad i postade neodredljiv. Odjedanput je shvatio da postoji neograničen broj podjednako važećih odgovora.

Ali, to je bilo nemoguće. U stvarnom svetu, ne u fantastičnom svetu matematike, ovakva situacija predstavljala je apsurd. Nensino pitanje moralo je da ima samo jedan odgovor, jedinstven i stvaran.

Da li je moguće da je celokupna divna struktura relativnosti običan apsurd? Ili je to značilo da je fizički neizvodljivo vratiti se istom međuzvezdanom razdaljinom?

"Moraću malo da porazmislim o tome", reče Libi i žurno se udalji, pre no što je Nensi stigla bilo šta da primeti.

Ali ni osama i razmišljanje nisu mu pružili ključeve rešenja. Problem nije ležao u njegovoj sposobnosti za matematiku; bio je u stanju, to je pouzdano znao, da smisli matematički opis bilo kakve grupe činjenica. Teškoća se sastojala u nedovoljnom broju činjenica. Sve dok neki posmatrač ne pređe međuzvezdanu razdaljinu brzinom približnoj brzini svetlosti i vrati se na planetu sa koje je krenuo, odgovora nije moglo da bude. Sama po sebi, u ovom slučaju, matematika nije bila dovoljna, nije davala odgovor.

Libijeve misli skrenuše natrag na Zemlju. Pitao se da li su brda njegovog rodnog Ozarksa još zelena, da li je miris smole po drveću u jesen i dalje onako opojan i uzbudljiv, a onda mu pade na um da ovakva pitanja nemaju nikakvog smisla. Obuzela ga je plima žudnje za starim domom, kakvu nije iskusio još od mladosti, kada je kao član Kosmičkog inženjerijskog korpusa otišao na prvo putovanje u

duboki svemir.

Ovo osećanje sumnje i nesigurnosti, osećanje izgubljenosti i nostalgije, širilo se brodom poput zaraze. U prvoj fazi putovanja bili su gonjeni nuždom i strahom zbog ugroženog opstanka. Ali sada više nisu znali kuda idu, a dani su se jednolično nizali. Njihovi dugi životi postajali su besmisleno opterećenje.

Ajra Hauard, čijim sredstvima je bila ustanovljena Fondacija Hauard, bio je rođen 1825, a preminuo, od starosti, 1873. godine. Počeo je prodajući voće i povrće u San Francisku, da bi tokom američkog građanskog rata postao preprodavac alkohola na veliko, i, na kraju, tokom tragične Obnove, višestruko umnožio svoju imovinu.

Hauard se grozio i same pomisli na umiranje. Najmio je najbolje lekare svog vremena da mu produže život. Ali, i pored svega, starost ga je skleptala u dobu kada je većina ljudi još mlada. Valjda zbog toga, njegova poslednja volja bila je da se sav novac koji je ostavio za sobom upotrebi za 'produžavanje ljudskog života'. Upravnici organizacije nisu pronašli drugi način da udovolje njegovoj želji već da potraže osobe čije je porodično stablo pokazivalo urođene preduslove za dug život, a zatim da ih navedu da među sobom sklapaju bračne veze u cilju donošenja na svet još vitalnijih izdanaka. Njihov metod predvideo je radove Barbanka; možda su čak znali, mada to nikada nije bilo potvrđeno, i za izvanredna istraživanja kaludera Gregora Mendela.

Meri Sperling odloži knjigu koju je čitala kada je Lazarus kročio u njenu kabinu. On uze knjigu u ruke. "Šta to čitaš, sestrice? "'Knjigu Propovednikovu'. Hmm... Nisam znao da si religiozna." On počeo da naglas čita: "'Da, življaše više od hiljadu godina, nikada ne vide nikakvog dobra: ne stižu li, najzad, svi na isto mesto?' Prilično sumorno štivo, Meri. Zar ne možeš da nadeš nešto veselije? Čak i u 'Knjizi Propovednikovoj' ima vrednijih stvari." On ponovo spusti pogled na stranice knjige. "A šta kažeš na ovo? 'Jer, za njega, sve što bijaše živo, nosilo je nadu u sebi...' Ili... Hmm, nema baš mnogo vedrih tačaka. 'Stoga ukloni žalost iz srca svog, oslobodi svoje meso zla; jer detinjstvo i mladost puka su taština'. Ovo već više odgovara mom stilu. Ne bih poželeo da ponovo budem mlad, ni za sva dobra ovog sveta."

"Ja bih."

"Meri, šta te to izjeda? Zatičem te ovde kako čitaš najtužniju knjigu u Bibliji, sve same smrti i pogrebi. Zašto?"

Ona zabrinuto pređe rukom preko očnih kapaka. "Lazaruse, starim. O čemu bih drugom razmišljala?"

"Ti? Izgledaš sveža kao krasuljak!"

Ona ga pogleda. Znala je da je obmanjuje. Ogledalo joj je pokazivalo sedu kosu i opuštenu kožu; osećala je slabost u kostima. Pa ipak, Lazarus je bio stariji od nje... mada joj je bilo poznato, iz bioloških nauka koje je savladala tokom svog učešća u istraživanjima na polju produžavanja životnog veka, da je njegovo starosno doba predstavljalo pravo čudo. Kada je on bio rođen, program beše stigao tek do trećeg pokolenja, što je bilo odveć malo da bi se odstranile čak i najnepostojanije negativne biološke crte, sem ako prste nije umešala nekakva krajnje neverovatna genetička zbrka.

Ali, evo ga gde stoji pred njom. "Lazaruse", upita ga ona, "koliko još dugo očekuješ da živiš?"

"Ja? To je zaista nastrano pitanje. Prisećam se vremena kada sam i sam postavio takvo pitanje jednom prijašku... o sebi, hoću da kažem, ne o njemu. Da li si ikada čula za dr Hjugua Pinera?"

"Pinero... Pinero... Oh, da, kako da ne... 'Šarlatan Pinero'."

"Meri, on nije bio šarlatan. Bio je sposoban i mudar čovek, a ne varalica kao što su mnogi mislili. Umeo je da sa krajnjom preciznošću predvidi trenutak nečije smrti."

"Ali... šta je bilo? Šta ti je rekao?"

"Budi strpljiva. Želim da te ubedim da čovek nije bio prevarant. Njegova predviđanja proveravana su neposredno i ubedljivo na groblju. Da nije i sam umro, sva osiguravajuća društva otišla bi na raboš. Ti tada još nisi bila rođena, ali se ja svega veoma živo sećam. U svakom slučaju, Pinero je uzeo u razmatranje moj slučaj i izgledalo je kao da je zapao u nepriliku. Pokušao je još jednom, a zatim mi vratio novac."

"Šta ti je rekao?"

"Nisam uspeo da iščupam ni jednu reč iz njegovih usta. Pogledao je najpre mene, a zatim svoju mašinu, slegao ramenima i sačekao da izađem iz njegovog kabineta. Zbog toga ne mogu da ti tačno odgovorim na pitanje koje si mi postavila."

"Ali, Lazaruse, šta ti misliš o tome? Ne očekuješ, valjda, da živiš do u beskonačnost?"

"Meri", reče on nežno, "ne nameravam da umrem. Ni ne razmišljam o tome."

Zavldao je tajac. Najzad, ona reče: "Lazaruse, ni ja ne želim da umrem. Ali, kakva je svrha našeg dugog životarenja? Nemam utisak da sa godinama postajemo mudriji. Samo se vučemo unaokolo, nakon što nam je vreme prošlo. Dangubimo po zabavištima, umesto da učinimo neki korak napred. Moramo li umreti i biti ponovo rođeni?"

"Ne znam", odgovori Lazarus, "i ne vidim način na koji bih to saznao... Proklet bio ako vidim ikakav smisao u okapavanju nad takvim pitanjima. Jedini izlaz je u što snažnijem priklanjanju ovom životu ovde i trudu da se nauči što je moguće više. Možda su mudrost i razumevanje sačuvani za neko drugo postojanje, a možda nikada nisu ni bili namenjeni nama. U svakom slučaju, zadovoljan sam što živim i uživam. Meri, dušo, zaklopi zauvek tu knjižurinu i udri brigu na veselje."

Život na brodu skliznuo je u istu jednoličnu rutinu svakodnevice kakvu su pamtili iz mukotrpnog vremena prvog međuzvezdanog skoka. Većina članova beše se odlučila za hibernaciju; ostali su vodili brigu oko usnulih, broda i hidroponskih njiva. Među spavačima našao se i Slejton Ford; hibernacija je predstavljala poslednje terapeutsko sredstvo u slučaju funkcionalnih psihoza.

Let do zvezde PK 3722 trajao je sedamnaest meseci i tri dana brodskog vremena.

Posada letelice našla se u podjednakoј nemoći da utiče na završetak leta, kao što je to bilo i u slučaju njegovog početka. Nekoliko časova pre no što će stići do određene zvezde, slika svemirskog prostora ponovo je oživela na stelarijumskom ekranu, i brod je veoma naglo usporio do međuplanetne brzine kretanja. Bilo je nemoguće osetiti ma kakve posledice smanjivanja brzine. Kakva god da je tajanstvena sila uticala na njih, činila je to podjednako na sve mase. Nova Granica ubrzo je ušla na orbitu životne zelene planete, udaljene od svog sunca nekih sto miliona milja; nije prošlo dugo vremena, i Libi je izvestio kapetana Kinga da se nalaze na postojanoј parkiranoј

orbiti.

Uz krajnju opreznost, King je pokušao da pokrene komande koje behu ostale neme još od kako su krenuli sa džokairske planete. Brod se zatresao; sablasni pilot najzad ih je napustio.

Libi je smatrao takvo poređenje neprikladnim. Ovaj put nesumnjivo je bio isplaniran za njih, ali iz toga nije nužno proizlazila pretpostavka da ih je dovde neko ili nešto doteralo. Libi je podozrevao da su 'bogovi' ljudi-pasa puni prostor uzimali kao statički entitet. Njihovo proterivanje predstavljalo je svršen čin daleko ranije no što su to oni mislili, žalosno se batrgajući u košmaru sve samih nepoznanica. Ako bi se, sve, neodgovarajuće i neprikladno pretočilo u reči, onda je, po njegovom ubedenju, reč bila o 'kosmičkom čvoru', putanji koja je bila tako oblikovana za njih da je izlazila iz normalnog svemira i ponovo se vraćala u njega. I kada je brod prispeo do kraja 'čvora', ponovo su se uspostavili uslovi normalnog dejstvovanja.

Pokušao je da objasni svoj stav Lazarusu i kapetanu, ali mu to nije pošlo za rukom. Nedostajali su mu podaci, a, takođe, nije imao ni vremena da matematičke opise zaodene u razgovetan oblik. Nije zadovoljio ni njih ni sebe.

Lazarus i King nisu imali prilike da podrobnije razmotre iskrsla pitanja. Sasvim neočekivano, na jednom od ekrana interne video mreže pojavi se lice Zakura Barstoua. "Kapetane", povika on. "Možeš li da dođeš na priključno mesto broj sedam? Dobili smo posetioce."

Barstou beše preterao; tamo je bio samo jedan posetilac. Stvorenje je podsećalo Lazarusa na dete u pokladnoj odeći, maskirano kao zec. Spodobica je delovala kao android čak i više od Džokaira, iako se onako od oka nije moglo reći da li je u pitanju sisar ili ne. Bila je neodevena, ali ne i naga, pošto je njeno detinje telo bilo prelepo prekiriveno svilastim krznom boje zlata. Oči su joj bile bistre i izgledale su i vedro i inteligentno.

Ipak, King je bio suviše ošamućen da bi uočio sve ove pojedinosti. Jedan glas, jedna misao, zvonili su mu u glavi: ... znači, vi ste vođa ove grupe... prolazilo mu je kroz svest. Dobro došli u naš svet... očekivali smo vas... (praznina) nas je obavestio o vašem dolasku...

Kontrolisana telepatija...

Stvorenje, rasa, tako ljubazna, tako civilizovana, tako razrešena

neprijatelja, svih opasnosti i razmirica, da je mogla sebi da dozvoli da deli svoje misli sa drugima - i ne samo misli; ova bića bila su tako ljubazna i velikodušna, da su ponudila ljudskoj rasi utočište na svojoj planeti. To je, upravo, bio razlog posete ovog poslanika neobične rase: da prenese ponudu.

Kingovu svest prostreli misao o izuzetnoj sličnosti sa prvim nastupom džokairskih izaslanika, i on se upita kakva se sada mina iznenađenja krije u ovom predlogu.

Poslanik je, očigledno, čitao njegove misli: ... bacite pogled u dubinu naših srca... prema vama nemamo nikakve zle namere... delimo vašu ljubav prema životu i volimo život koji je u vama...

"Zahvaljujemo vam", odgovori King glasno i odmereno. "Moraću da se posavetujem sa ostalima." On se okrenu Barstouu, da mu nešto kaže, a zatim baci pogled preko ramena. Poslanik beše iščezao.

"Kud se denu onaj?" upita kapetan Lazarusa.

"A? Ne pitaj mene."

"Ali, ti si stajao ispred priključne komore."

"Proveravao sam nešto. Nema nikakvog broda spojenog na ovaj priključak. Pitao sam se da li se možda uređaj pokvario. Nije. Kako je stigao na brod? Gde mu je vozilo?"

"Kako je napustio brod?"

"Pored mene nije prošao. To je sigurno."

"Zakure, došao je kroz ova priključna vrata, zar ne?"

"Ne znam."

"Ali, izvesno je da je izašao kroz njih."

"Nipošto", odvrati Lazarus. "Brave su zaključane. Pečati za duboki svemir i dalje su nedirnuti. Dođi ovamo i uveri se sam."

King ga poslušao. "Nećeš valjda da mi kažeš", reče on polagano, "da je mogao da prođe kroz metal..."

"Što gledaš u mene?" upita Lazarus. "Ja već odavno nemam nikakvih predrasuda. Gde odlazi slika sa videokanala kada prekineš vezu?" On se udalji, tiho zviždućući. Kingu je melodija bila strana. Ali, reči koje Lazarus nije izgovorio glasile su:

Prošle noći videh na stepenicama
malog čoveka koji ne beše tamo...

4.

Ponuda nije bila jadac. Stanovnici ove planete nisu imali imena, budući da nisu posedovali govorni jezik, te su ih Zemljani zvali jednostavno Mali Ljudi. Mala stvorenja behu ih zaista lepo primila i pružila svesrdnu pomoć. Budući da nije bilo nikakvih smetnji u opštenju, bez poteškoća su ubedili Zemljane u iskrenost svoje gostoprимljivosti. Mali Ljudi bili su u stanju da Zemljanima saopšte i najtananije misli, a s druge strane i da nepogrešivo zabeleže svaku pomisao koja im je bila neposredno upućena. Misli koje se nisu direktno odnosile na njih ili nisu mogli da pročitaju, ili su ih naprosto odbacivali; komuniciranje sa njima bilo je u istoj meri kontrolisano kao i govorni jezik. S druge strane, Zemljani nisu uspevali da između sebe uspostave nikakvu telepatsku vezu.

Planeta Malih ljudi bila je čak i sličnija Zemlji od džokairske. Veličinom je nešto malo nadmašivala Zemlju, ali se odlikovala nižom gravitacijom na površini, što je govorilo o manjoj prosečnoj gustini. Mali Ljudi jedva da su koristili metale u svojoj kulturi, što je bilo indikativno.

Planeta je u svojoj orbiti lebdela gotovo uspravno, bez onog nagnutog položaja Zemljine ose. Orbita je bila gotovo potpuno okrugla. Afel se od perihela razlikovao svega jedan posto. Nisu postojala godišnja doba.

Nije tu, kao u slučaju Zemlje, bilo ni velikog teškog Meseca, koji bi uzburkavao okeane i remetio izostatičku ravnotežu planetine kore. Ovde su brda bila mala, vetrovi blagi a mora mirna. Na Lazarusovo razočaranje, njihov novi svet nije se odlikovao živahnim vremenskim prilikama; teško da je uopšte moglo biti reči o bilo kakvim vremenskim prilikama. Klima je, doduše, postojala i to onakva u kakvu bi žitelji Kalifornije želeli da ostatak sveta veruje da vlada na njihovom delu Zemljine kugle.

Ali, na planeti Malih ljudi ona je odista postojala.

Naznačili su Zemljanima gde je najbolje da se spuste: bilo je to široko, peskovito žalo na ivici mora. Iza velikog nasipa pružale su se milje i milje bujnih livada, ispresecane nizovima grmlja i drveća.

Predeo je odisao doteranošću, kao da je u pitanju bio uređen park, iako nigde nije bilo znakova kultivisanosti.

Ovo područje, kako je saopštio glasnik prvoj izvidačkoj grupi, biće novi dom dobrodošlim strancima iz svemira.

Kad god je ustrebala nekakva pomoć, jedan od Malih Ljudi se pojavljivao da bude na usluzi, ali ne na napadan i prekomerno upadljiv način Džokaira, već sa nenametljivom predusretljivošću. Jedan od njih, koji je dočekao prvu izvidačku ekipu, zbunio je Lazarusa i Barstoua usputnom primedbom da su se oni već jednom sreli prilikom njegove posete letelici. S obzirom da je krzno malog čoveka bilo boje zrelog mahagonija, Barstou je grešku pripisao nesporazumu, uz mentalni izgovor da su ovi ljudi možda sposobni za kameleonske promene boje krzna. Lazarus se nije izjašnjavao.

Barstou je upitao vođu Malih Ljudi da li oni imaju neki predlog gde bi i kako Zemljani mogli da podignu svoje zgrade. Ovo pitanje mučilo ga je još od kada su površnim osmatranjem sa letelice ustanovili da na samoj površini planete nema gradova. Činilo se verovatnim da starosedeci žive ispod zemlje - u kom slučaju je on želeo da izbegne mogući nesporazum, građenjem nečega što bi lokalnoj vladi izgledalo kao pokušaj podvale.

Uputio je vođi glasno pitanje, pošto se već ranije uverio da je to najbolji način da starosedelac sigurno uhvati datu misao.

U odgovoru, kojim mu je malo biće smesta uzvratilo, Barstou je razabrao osećanje iznenađenja. Morate li da pokvarite slatku prirodu prekidima?... U koje svrhe su vam zgrade potrebne?

"Zgrade su nam neophodne za brojne svrhe", objasnio je Barstou. "Kao dnevno sklonište, kao mesto gde noću spavamo. Koristimo ih za stvaranje naše hrane i njeno pripremanje za jelo." Razmislio je za trenutak da li da pokuša da objasni način rada hidroponskih njiva, uzgajanje biljnih kultura i njihovo spravljanje u obroke, a onda odustao, oslanjajući se na tanani osećaj za telepatiju svog sagovornika. "Zgrade su nam potrebne i za mnoge druge potrebe, kao radionice i laboratorije, za smeštaj mašina pomoću kojih održavamo međusobne veze - gotovo za sve što činimo u svakodnevnom životu."

... budite strpljivi sa mnom... doprla je misao ... pošto tako malo znam o vašim navikama... Ali, recite mi... da li nameravate da

spavate u stvarima kao što je ona tamo?... On pokaza prema brodskim čamcima čije su ispupčene kupole štrčale iz niskog nasipa. Misao koju pri tom beše upotrebio za čamce bila je isuviše jaka da bi se mogla izraziti jednom rečju. U Lazarusovu svest prodre misao o mrtvom skućenom prostoru - o zatvoru u kojem se jednom beše našao, ili o smrdljivoj javnoj telefonskoj govornici.

"To je naš običaj."

Stvorenje se saže i pogladi travu. ...zar ovo mesto nije dobro za spavanje?...

Lazarus je morao u sebi da prizna da je malo biće u pravu. Tle je bilo prekriveno mekim, gustim slojem travolikih biljčica, koje su, međutim, bile finije od trave - još mekše, ravnomernije i gušće postavljene. Lazarus izu sandale i pusti na volju svojim bosim nogama da uživaju, razmrđavajući prste. Ovo pre liči, oceni on, na težak krzneni ćilim nego na travnjak.

... a što se tiče hrane... nastavi njihov vodič, ... zbog čega biste se mučili za ono što vam priroda slobodno daje?... Pođite sa mnom...

On ih povede preko bujne livade gde se nisko žbunovito drveće nadvijalo nad krivudavom rečicom. 'Lišće' je dostizalo veličinu čovekove ruke, bilo je nepravilnog oblika, a debljina mu je iznosila oko tri santimetra. Malo biće otkinu jedan list i sa slašću ga izglođa.

Lazarus takođe otrže jedan list i pažljivo ga prouči. Lako se lomilo, poput dobro ispečenog kolača. Unutra je bilo kremastožuto, sunderasto, ali i rskavo, i imalo je snažan, prijatan miris koji je podsećao na svež plod mangu drveta.

"Lazaruse, ne, ne jedi to!" upozori ga Barstou. "Znaš da još nije ispitano."

... ono je u skladu sa vašim telom...

Lazarus još jednom ušmrknu miris biljke. "Pristajem da budem opitno zamorče, Zače."

"Oh, kako hoćeš..." sleže ramenima Barstou. "Upozorio sam te. No, već znam da me nećeš poslušati."

Lazarus okusi list. Stvar je bila neobično prijatna, dovoljno čvrsta da pogoduje zubima i pikantnog, mada neobičnog ukusa. Lako je skliznula u želudac i tamo se primirila.

Barstou ipak zabrani da bilo ko proba ovu voćku, dok se ne ispitaju posledice njenog dejstva na Lazarusovo zdravlje. Lazarus, pak,

iskoristi svoju ulogu dobrovoljnog opitnog kunića i sit se najede; bio mu je to najbolji obrok, reče on u sebi, za poslednjih nekoliko godina. ... hoćete li mi reći kakve su vaše prehrambene navike... upita ih njihov mali prijatelj. Barstou zausti da odgovori, ali istog časa bi prekinut mišlju malog čoveka: ... zajedno... svi zajedno razmislite o tome... Nekoliko trenutaka nije bilo nikakve misaone poruke, a onda stvorenje nastavi: ... sasvim dovoljno... moje supruge će se pobrinuti za to...

Lazarus nije bio siguran da je poslednji pojam baš značio 'supruge', ali je svakako podrazumevao neki približno srodan odnos. Još nije bilo utvrđeno da li su Mali Ljudi biseksualna bića ili ne. Te noći, Lazarus je spavao pod zvezdanim pokrivačem, prepuštajući čistoj, bezličnoj svetlosti da spere sa njega klaustrofobiju svemirskog broda. Sazvežđa su ovde bila poremećena i jedva prepoznatljiva; ali, i pored toga uspeo je da uoči hladno plavetnilo Vege i narandžasti sjaj Antaresa. Nikakva sumnja nije postojala jedino u pogledu Mlečnog Puta, čiji se oblačni luk, baš kao i kod kuće, pružao preko nebeskog svoda. Znao je da se Sunce odande ne može videti golim okom, čak i kada bi znao gde da ga potraži; njegova niska apsolutna veličina nije bila u stanju da savlada razdaljinu od ovoliko svetlosnih godina. Moraće da se nađe sa Endijem, pomisli on sanjivo, da bi izračunao koordinate Sunca i pronašao ga uz pomoć instrumenata. Utonuo je u san pre no što se zapitao zašto bi, uopšte, trebalo da se bakće time.

Budući da noćna skloništa nisu bila nužno potrebna, brzina prebacivanja članova Porodica na planetu zavisila je samo od kapaciteta brodskih čamaca. Gomila se sjatila na prijateljskom tlu i dozvolila sebi nekoliko dana izletničkog života, čekajući da se kolonija organizuje. U početku su jeli hranu sa broda, ali Lazarusovo nepromenjeno dobro zdravlje uticalo je da se naredba o zabrani unošenja u organizam starosedelačke prirodne hrane ubrzo obesnaži. Uskoro su se gotovo isključivo prebacili na neiscrpne zalihe blagonaklone majke prirode, koristeći hranu sa broda samo radi raznolikosti ishrane.

Nekoliko dana po iskrčavanju i poslednjeg člana Porodica na tle planete, Lazarus krenu u istraživanje podalje od logora. Posle izvesnog vremena, susreo je jednog Malog Čoveka; meštalin ga je

pozdravio uz isto pozivanje na prethodno poznanstvo koje su svi oni pominjali i poveo ga do jednog gaja sa niskim drvećem koji se nalazio još dalje od baze Zemljana. Stavio je pri tom do znanja Lazarusu da želi da ovaj proba novo lišće.

Lazarus nije bio gladan, ali mu je bilo neprijatno da ne prihvati ovakav iskreni izliv prijateljstva, te otkinu jedan list i zagriže ga. Umalo što se nije zagrcnuo od zaprepašćenja. Krompir pire preleven umakom!

...zar smo negde pogrešili?... dopre do njega zabrinuto pitanje.

"Časti mi," reče Lazarus svečanim glasom, "ne znam šta ste nameravali da uradite, ali ovo je, prosto rečeno, izvrsno."

Topli talas zadovoljstva preplavi Lazarusovu svest. ...probajte sledeće drvo...

Lazarus ga poslušao, obuzdavajući halapljivost. Svež crni hleb sa maslacom bila je sledeća poslastica. Odnekud se provlačio i miris sladoleda. Jedva da je bio iznenađen kada mu je treće drvo podarilo ukus prženih pečurki, sa reš pečenim biftekom. ...potpuno smo iskoristili vaše misaone slike... objasni mu pratilac. ... bile su mnogo jače od onih koje imaju vaše supruge...

Lazarus je smatrao izlišnim da mu napomene kako nije oženjen, i malo biće dodade: ... nismo imali dovoljno vremena da ostvarimo podražavanje izgleda i boja koje su nam vaše misli pružile... da li vam to mnogo znači?...

Lazarus ga je teškom mukom uverio da im je to prilično svejedno.

Kada se vratio u logor, naišao je na razumljive teškoće oko ubeđivanja ostalih u ozbiljnost svoje priče.

Jedan od onih koji su se najviše okoristili lakim načinom života u novoj domovini bio je Slejton Ford. Bio se probudio iz hibernacije, očigledno potpuno oporavljen od nervnog sloma, sem u jednom pogledu: u njegovoj svesti nije postojao ni trag sećanja na ono što beše doživeo u hramu Krila. Ralf Šulc je to ocenio kao zdravo prilagođavanje na nepodnošljivo iskustvo i zaključio mu bolovanje.

Ford je izgledao mlađi i srećniji no što je bio pre nervnog sloma. Nije vršio raniju formalnu dužnost među članovima Porodica - ne bi se moglo reći da je ikakva vlada uopšte postojala u novonastaloj situaciji. Porodice su živele u radosnoj, bezbrižnoj anarhiji, koju im je blagonaklona priroda planete omogućavala. Pa ipak, svi su ga

oslovljavali po tituli, i dalje ga držeći za jednog od starešina od koga se tražio savet i u čiji se sud polagalo puno poverenje. Stajao je rame uz rame sa Zakurom Barstouom, kapetanom Kingom i ostalima. Članovi su malo marili za kalendarsku starost; bliske prijatelje delio je ponekad i čitav vek životnog doba. Godinama su osećali dobrobit koja je bila ishod njegove vešte uprave; sada su nastavili da se odnose prema njemu kao prema starijem državniku, iako je bar dve trećine članova bilo starije od njega.

Beskrajni piknik produžio se nedeljama, mesecima. Posle dugotrajnog zatočenja u letelici, koje se sastojalo od rada ili spavanja, iskušenja da se čovek preda uživanjima dugačkog odmora bilo je isuviše snažno da bi mu se moglo odoleti. Pogotovo što nije postojalo ništa što bi se tome protivilo. Hrana koje je bilo u izobilju i koja nije zahtevala nikakvo pripremanje niti kuvanje uvek se nalazila na dohvat ruke. Voda u mnogobrojnim potocima bila je čista i pitka. Što se tiče odevanja, nije vladala nikakva oskudica u materijalima, ali se potreba za njim svodila isključivo na estetski plan. Rajska klima činila je da odeća kao sredstvo zaštite bude ne manje prikladna od, na primer, smokinga kao kostima za kupanje. Međutim, oni koji su voleli da se oblače, postupali su po svom nahođenju i za veliku većinu, narukvice, perle i cveće u kosi predstavljali su osnovnu garderobu, čija je prednost bila u tome što nije pricinjavala nikakve smetnje ako bi neko, recimo, iznenada poželeo da se bućne u more. Lazarus beše zadržao svoj kilt. Teško je bilo, u prvi mah, razumeti kulturu i stepen prosvetćenosti Malih Ljudi, jer su njihovi metodi bili veoma istančani. S obzirom da njihova naučna dostignuća nisu, u zemaljskom smislu te reči, imala nikakva spoljašnja obeležja - velike zgrade, složene prevozne mehaničke mašine, ili bilo kakva druga moćna postrojenja - čovek ih je lako mogao proglasiti za decu Majke Prirode, koja u svojoj nevinosti uživaju u čarima Rajskog vrta.

Ali, samo jedna osmina ledenog brega izvire iz vode.

Upućenost njihovih domaćina u fiziku nije bila slabija od znanja kolonista. Naprotiv, bila je neuporedivo superiornija. Obišli su brodske čamce, pokazujući ljubaznu radoznalost, ali su posramili svoje vodiče pitanjima zašto je nešto urađeno na ovaj a ne na drugi način; taj drugi način koji su oni predlagali nepobitno se potvrđivao kao jednostavniji i uspešniji od ljudske tehnike... pod uslovom da su

zapanjeni ljudski tehničari uopšte uspevali da shvate u čemu je stvar. Mali Ljudi izvanredno su poznavali tajne mašinstva i sve u vezi sa njim, ali veoma su ga retko primenjivali. Očigledno im nije bilo neophodno za komuniciranje, a tek neznatno za transport (iako se u tom pogledu nije mogao razaznati jasan razlog); mašinska tehnika uopšte je u njihovim životima igrala beznačajnu ulogu. Ali, kada bi se dogodilo da im je za kakvu posebnu potrebu bilo neophodno neko mehaničko sredstvo, bili su sposobni da ga izmisle, naprave, odmah upotrebe, a zatim unište, izvodeći celokupnu operaciju u ritmu besprekorno uigrane saradnje, potpuno strane Zemljanima.

Međutim, na polju biologije njihova nadmoć bila je u najvećoj meri zapanjujuća. Mali Ljudi bili su velemajstori u manipulaciji životnim oblicima. Uzgajanje biljaka u roku od samo nekoliko dana, sa plodovima koji su po ukusu i hranljivim sastojcima verno podražavali ljudsku hranu, nije se svrstavalo ni u kakva čuda, već je predstavljalo rutinski zadatak za bilo kog od njihovih biotehničara. Za njih je to značilo manju teškoću no za zemaljskog hortikulturistu da postigne određenu boju ili oblik cveta.

Istini za volju, njihovi postupci razlikovali su se od onih koje je primenjivao čovek, uzgajivač biljaka. Valja priznati da su pokušali da Zemljane upute u svoje metode, ali, na žalost, sva objašnjenja ostala su nerazumljiva. Preneseno na naše pojmove, tvrdili su da 'misle' biljku sa željenim oblikom i svojstvima. Ma šta ovo podrazumevalo, živa je istina da su bili u stanju da uzmu nerazvijeno seme biljke i da, ne dotičući ga i ne delujući na njega na način koji bi opazili zemaljski posmatrači, prouzrokuju njegovo klijanje i stasanje u zreli plod; sve je to trajalo samo nekoliko časova, a ishod je bila kultura sa novim pridodatim svojstvima koja se nisu nalazila u roditeljskoj biljci... kultura koja je dalje normalno rasla.

Međutim, Mali Ljudi su se, u pogledu naučnih dostignuća, razlikovali od Zemljana samo po stepenu razvoja. U jednom drugom smislu, međutim, oni su od ljudske rase suštinski podvajali.

Među njima nije bilo pojedinaca.

Nijedan starosedelac nije posedovao ni trunku individualnosti. Njihove ličnosti bile su mnogotelesne; imali su grupnu 'dušu'. Osnovna jedinica njihovog društva sastojala se od više delova, telepatski sjedinjenih u grupu. Broj tela i mozгова koji su ulazili u

sastav jedne ličnosti dostizao je preko devedeset, a nikad manje od trideset.

Kada su se kolonisti upoznali sa ovom činjenicom, mnoge pojave u vezi sa Malim Ljudima koje su do tada predstavljale potpunu zagonetku, postale su im znatno jasnije. Nametao se zaključak da su Mali Ljudi takođe bili suočeni sa mnogobrojnim zagonetkama u pogledu Zemljana, odnosno da su i oni pretpostavljali da njihov životni obrazac ima opšte važenje. Kada je zahvaljujući nesporazumu oko identiteta konačno došlo do obostranog uviđanja pravog stanja stvari, Male Ljude kao da je obuzeo užas. Smesta su se povukli iz susedstva naseobine Porodica i nekoliko dana nisu davali glasa od sebe.

Konačno, jedan izaslanik došao je u logor i potražio Barstoua. ... žao nam je što smo vas se klonili neko vreme... u žurbi smo greškom pomislili da je vrlina ono što vam je nedostatak... želimo da vam pomognemo... nudimo vam mogućnost da naučite kako da postanete isti kao mi...

Barstou se premišljao kako da odgovori na ovaj velikodušan predlog. "Zahvaljujemo vam na želji da nam pomognete", reče on najzad, "ali ono što vi nazivate našom nesrećom, izgleda da je neophodan činilac našeg bića. Naši putevi se razlikuju od vaših. Smatram da mi ne možemo da razumemo vaše puteve."

Misao koja je doprla u njegovu svest nosila je teško breme zabrinutosti. ... doprineli smo da zveri vazduha i kopna prestanu da se međusobno uništavaju... ali, ukoliko vi ne želite našu pomoć, mi vam je nećemo naturati...

Izaslanik je otišao, ostavljajući Zakura Barstoua u mučnoj nedoumici. Možda je bio previše brzoplet, dajući odgovor pre savetovanja sa ostalim starešinama. Telepatija ni u kom slučaju nije bila sposobnost koja se smela nipodaštavati; nije isključeno da su Mali Ljudi mogli da ih učine vičnim ovom umeću, a da ih pri tom ne liše ljudske individualnosti. Ali, sudeći po onome što je znao o telepatskim senzitivcima među članovima Porodica, nada za tako nešto bila je zanemarljiva; ni jedan od njih nije bio emocionalno zdrava ličnost, dok su mnogi pokazivali očite znake mentalne zaostalosti. Za čoveka je to, dakle, bio prilično nesiguran put.

O tome možemo raspravljati i kasnije, odluči Barstou; nema potreba za žurbom.

Nema potrebe za žurbom - bila je to i osnovna odlika raspoloženja koje je prožimalo sve članove kolonije. Nije bilo potrebno boriti se i izgarati; malo toga imalo je da se uradi, a i to malo obavljalo se polagano, bez napora. Sunce ih je milovalo svojim toplim i prijatnim zracima, jedan dan je ličio na drugi, i uvek je iza toga dolazio sledeći dan. Članovi, svojim nasleđem predodređeni da sve stvari posmatraju u dalekoj perspektivi, počeli su postepeno da usvajaju stanovište večnosti. Vreme više nije bilo važno. Čak behu zamrla i istraživanja na području produžavanja života, koja se nikada od osnivanja Fondacije Hauard nisu prekidala. Gordon Hardi beše napustio svoje dotadašnje eksperimente da bi se okrenuo daleko plodonosnijoj delatnosti upućivanja u znanja Malih Ljudi o prirodi života. Bio je primoran da to čini polako, provodeći duge časove u savlađivanju gradiva. Kako je vreme odmicalo, on gotovo nije bio svestan da su mu časovi slobodnog razmišljanja postajali sve duži, a razdoblja aktivnog proučavanja sve kraća.

Pa ipak, stekao je jedno važno saznanje, a ono što je iz toga proisticalo otvaralo mu je čitavo jedno novo polje razmišljanja: u izvesnom smislu, Mali Ljudi behu ovladali smrću.

Kako je svaki od njihovih ega bio raspodeljen među mnogim telima, smrt jednog tela nije značila i smrt ega. Sva iskustva sećanja tog tela ostajala su sačuvana, ličnost koja je proisticala iz njih nije bila izgubljena, a fizički nestanak mogao se nadoknaditi dopuštenjem da se neki 'priženi' grupi. Ali grupni ego, jedna od ličnosti koja se obraćala Zemljanima, nije mogao umreti, izuzev u slučaju uništenja svih tela koja je on nastanjivao. Oni su jednostavno trajali, naizgled večno.

Do trenutka 'venčavanja' ili upijanja u grupu njihovi mladi izgleda da su posedovali ono što bi se moglo nazvati tek zametnutim ili samo instinktivnim mentalnim procesima. Odrasli članovi nisu u pogledu inteligentnog ponašanja očekivali ništa više no što čovek očekuje od još nerođenog deteta u majčinoj utrobi. Uvek se mogao naći priličan broj nepotpunih bića priključenih nekoj ego grupi; o njima su se starali kao o dragim i voljenim ljubimcima ili o bespomoćnim bebicama, iako su ovi često, u fizičkom smislu, bili podjednako veliki

i u očima Zemljana izgledali ne manje zrelo od svojih odraslih srodnika.

Lazarus se zasitio raja mnogo brže nego većina ostalih članova porodica. "Ne može stalno", požalio se on jednog dana Libiju, koji je ležao pokraj njega na mekoj travi, "da bude vreme za čaj."

"Šta te muči, Lazaruse?"

"Ništa osobito", odgovori Lazarus, postavljajući vrh noža na desni lakat. Zatim ga kvrcnu drugom rukom, posmatrajući kako se bodež zabada u zemlju. "Jedino što me ovo mesto podseća na dobro uređen zoološki vrt. Kao ni on, ni ovo mesto nema šta da brine o budućnosti", primeti on prezrivo. "Ovo je Zemlja Dembelija."

"Ipak, šta te posebno zabrinjava?"

"Ništa. I to je ono što me brine. Tako ti boga, Endi, zar ti ne vidiš ništa loše u tome što smo povazdan na ispaši ovde?"

Libi se nevino nasmeši. "Mislim da je za to kriva moja tandaramandara krv. Kada kiša ne pada, ni krov ne curi; kada pada, ionako ne mogu da ga popravim", navede on nečiji citat. "Čini mi se da je ipak sasvim podnošljivo. Šta te muči?"

"Pa..." Lazarusove svetloplave oči bludele su u daljini. Za trenutak je prekinuo da se igra nožem. "Kada sam pre mnogo vremena bio mladić, nasukao sam se negde u južnim morima..."

"Na Havajima?"

"Ne, još južnije. Proklet bio, ako mogu da se setim. Bio sam u nevolji, velikoj nevolji, te sam prodao svoj sekstant. Vrlo brzo, za veoma kratko vreme, mogao sam da prođem kao urođenik. Živeo sam kao urođenik. Činilo mi se da mi je sve svejedno. Ali, jednog dana pogledao sam se u ogledalo", uzdahnu Lazarus. "Pobegao sam glavom bez obzira sa tog mesta, uvukavši se u brodski tovar sirovih životinjskih koža, što će ti možda dočarati koliko sam bio uplašen i očajan."

Libi ništa ne odgovori.

"A kako ti provodiš vreme, Endi?" upita ga Lazarus.

"Ja? Uvek isto. Razmišljam o matematici. Pokušavam da prokljuvim trik za svemirski pogon sličan onom koji nas je dobio ovamo."

"Pa, kako ide?" Lazarus odjednom živnu.

"Slabo, za sada. Daj mi vremena. Ili posmatram kako se oblaci

međusobno prožimaju. Ako samo potražiš, svuda ćeš uočiti zanimljive matematičke odnose. U mreškanju vode, ili u oblicima ženskih grudi: elegantne funkcije petog stepena."

"A? Hoćeš da kažeš četvrtog stepena?"

"Petog! Izostavio si promenljivu vremena. Meni se posebno dopadaju jednačine petog stepena", odvrati Libi zaneseno. "Pronaći ćeš ih, na primer, i u ribama."

"Hmm!" promrmlja Lazarus i ustade. "To je možda zanimljivo za tebe, ali nije i moja strast."

"Ideš nekuda?"

"Idem da prošetam."

Lazarus krenu ka severu. Hodao je ostatak dana, prespavao noć na zemlji, kao i obično, i ponovo nastavio u istom pravcu ka zori. Sledeći dan nasledio je onaj prethodni, a onda je i njega smenio novi. Hodanje je išlo lako, poput šetnje u parku... isuviše lako, po Lazarusovom mišljenju. Za samo jedan prizor vulkana ili makar vodopada, bio je spreman da plati četiri novčića i ubaci bodež pride. Hranljive biljke su tu i tamo delovale čudno, ali ih je sve vreme bilo u izobilju. S vremena na vreme sreo bi ponekog Malog Čoveka, koji je uvek išao za nekim svojim tajanstvenim poslom. Nikada mu nisu dosađivali, niti ga pitali kuda on to putuje, već su ga jednostavno pozdravljali sa uobičajenim pominjanjem prethodnog poznanstva. Na kraju je počeo da žudi za nekim od njih kome bi bio stranac; osećao se kao pod prismotrom.

Uskoro su noći postale hladnije, dani manje blagi, a Mali Ljudi malobrojniji. I tada je, najzad, prošao čitav dan a da nije video ni jednog; ulogorio se, pa i naredni dan proveo na tom mestu. Duboko se zagledao sebi u dušu...

Morao je da prizna da nije bilo moguće pronaći neki bitan nedostatak, bilo ovoj planeti bilo njenim žiteljima. Međutim, ni ovo nedvosmisleno pozitivno stanje nije odgovaralo njegovom ukusu. Ni jedna filosofija za koju beše čuo ili o kojoj je čitao nije ukazivala na razumnu svrhu čovekovog postojanja, niti pružala racionalan ključ za njegovo pravo ponašanje. Dremuckanje na suncu moglo je da bude podjednako dobro životno opredeljenje kao i svako drugo, ali, svakako ne i za njega; dobro je to znao, premda nije umeo da odredi kako to zna.

Hidžra Porodica predstavljala je odlučujuću grešku. Bilo bi ljudskije, zrelije i muževnije da su ostali i borili se za svoja prava, makar i umrli nastojeći da ih odbrane. Umesto toga, pobegli su preko pola svemira (Lazarus, očito nije mario za njegovu pravu veličinu) tragajući za mestom pod suncem. Najzad su pronašli jedno prikladno mesto, ali već posednuto od strane bića koja su bila toliko nadmoćna, da je to za čoveka bilo nepodnošljivo... Šta više, u toj nadmoćnosti toliko ravnodušna prema čoveku da im je bilo svejedno da li će ga zbrisati sa lica svoje planete ili će ga, kao što se desilo, velikodušno smestiti u ovaj... prenegovani poljski klub.

Već ta činjenica, sama po sebi, predstavljala je neizdržljivo poniženje. Nova Granica označavala je vrhunski domet petstogodišnjeg naučnog naprezanja i predstavljala je nešto najbolje što čovek do tada beše stvorio; pa ipak, u datom trenutku postala je puka igračka koju je neko nemarno zavitlao put dubokog svemira, baš kao što bi čovek vratio u gnezdo ispalog ptica. Mali Ljudi nisu želeli da ih oteraju, ali su na svoj način delovali na ljude demorališuće, baš kao i bogovi Džokaira. Posmatrano pojedinačno, oni su, možda, delovali kao slaboumnici, ali uzeti kao povezana grupa predstavljali su genije koji su bacali u senku i najbolje ljudske mozgove. Čak i Endijev. Za ljudska bića nije više bilo nade da će jednom, možda, biti u stanju da se upuste u nadmetanje sa Malim Ljudima - ništa više nego što bi to bilo za neku radionicu u zadnjem sokačetu u odnosu na automatsku kibernetičku fabriku. A opet, kada bi se udružili u ovakvu grupu identičnih - ukoliko bi to uopšte bilo moguće, u šta je Lazarus iskreno sumnjao - morali bi, bio je uveren u to, da se liše nekih stvari koje su ih upravo činile ljudima.

Priznavao je da je gajio predubeđenje u korist čoveka. Na kraju krajeva, bio je čovek.

Bezbrojni dani i dalje su prolazili, a on je još raspravljao sam sa sobom o stvarima koje su ga mučile - o pitanjima koja su trovala tugom dušu njegove vrste još od časa kada se prvi čovekoliki majmun uzdigao do stepena samosvesti, o pitanjima koja se nisu dala rešiti ni uz pomoć punih trbuha, niti posredstvom složene mašinerije. Beskrajni, mirni dani nisu doprineli razrešavanju njegovih problema i on nije uspeo da dosegne krajnji odgovor, kao što to nije pošlo za rukom ni pokolenjima njegovih predaka. Zašto? Od kakve bi

to dobiti bilo za čoveka? Njegovi krici ostadoše bez odjeka, osim jednog: čvrstog nerazumskog ubeđenja da on nije bio pogodan, ili spreman, za ovu bezvremenu, lagodnu luku spokoja.

Pojava jednog od Malih Ljudi prekinu njegovu tegobnu sanjariju. ... pozdravi, stari prijatelju... tvoja supruga King želi da se vratiš kući... potreban mu je tvoj savet...

"U čemu je problem?" upita Lazarus.

Ali maleno stvorenje nije moglo, ili nije htelo da mu to kaže. Lazarus priteže kaiš i uputi se ka jugu. ... nema razloga da idemo polako... pristiže ga misao.

Lazarus dozvoli da ga ovaj odvede do čistine koja se pružala iza jednog šumarka. Tamo je ugledao predmet jajolikog oblika dugačak oko dva metra i bez ikakvih karakteristika, s izuzetkom vrata na jednoj strani. Starosedelac prođe kroz vrata; Lazarus najpre proturi svoj najdeblji deo, a zatim se i čitav strpa unutra. Vrata se zatvoriše za njim.

Otvorila su se, međutim, gotovo u istom trenutku i Lazarus vide da se nalaze na žalu, odmah ispod naseobine Zemljana. Morao je da prizna da je u pitanju bio više nego dobar trik.

On požuri do broskog čamca koji je ležao na obali mora i služio kapetanu Kingu i Barstouu kao glavni štab zajednice Zemljana.

"Tražio si me, kapetane. U čemu je stvar?"

Kingovo strogo lice beše snuždeno. "U pitanju je Meri Sperling."

Lazarus oseti kako ga nešto hladno kosnu u srcu. "Mrtva?"

"Ne. Ne baš to. Prešla je kod Malih Ljudi. 'Udala' se u jednu od grupa."

"Šta? Ali, to je nemoguće!"

Lazarus nije bio u pravu. Iako nije postojala ni najmanja mogućnost ukrštanja između Zemljana i starosedelaca, ništa nije sprečavalo čoveka, ukoliko bi to pozeleo, da se stopi u jednu od njihovih telepatskih grupa, rastvarajući svoju ličnost u množinu ega.

Meri Sperling, uverena da joj mač smrti visi nad glavom, videla je izlaz u besmrtnoj grupi ega. Suočena sa večnim problemom života i smrti, odlučila se za bekstvo, ne izabravši ni jedno ni drugo, već - obezličjenje. Pronašla je grupu koja je bila voljna da je primi i priključila joj se.

"To rađa niz novih problema", zaključi King. "Slejton, Zakur i ja

smatrali smo da će biti najbolje da te pozovemo."

"Da, da, naravno ... Ali, gde je Meri?" upita Lazarus i istog časa izjuri iz prostorije, ne sačekavši odgovor. Probijao se kroz naselje ne osvrćući se na pozdrave i pokušaje da ga zaustave. Tek što je izmakao iz logora, naleteo je na jednog starosedeooca. On zastade i dahćući upita: "Gde je Meri Sperling?"

Ja sam Meri Sperling...

"Ali, za ljubav... Ne, to ne može biti."

Ja sam Meri Sperling i Meri Sperling sam ja... zar me ne prepoznaješ, Lazaruse?... Ja tebe znam ...

On mahnito odmahnu rukama. "Ne! Hoću da vidim Meri koja izgleda kao Zemljanin, kao ja!"

Starosedelac je oklevao. ... pođi za mnom, ako baš želiš...

Lazarus ju je pronašao na velikoj udaljenosti od logora. Bilo je očividno da je izbegavala ostale koloniste. "Meri!"

Odgovorila mu je mislima. ... žao mi je što te vidim tako namučenog... Meri Sperling je iščezla i sada postoji kao deo nas...

"Oh, prekini sa tim, Meri! Znaš da me to nervira!"

Naravno da te poznajem, Lazaruse... ali ti mene ne poznaješ... ne muči svoju dušu i ne ranjavaj svoje srce pogledom na telo koje stoji ispred tebe... ja nisam više od tvoje vrste... ja sam starosedelac ove planete...

"Meri!" navaljivao je Lazarus. "Moraš da to odbaciš! Moraš da se iščupaš iz ove nesreće!"

Odmahnula je glavom, iznenađujuće ljudskim gestom, budući da na licu nije ostao ni trag ljudskog izraza; bila je to maska različitosti. ... to je nemoguće... Meri Sperling je nestala... ovaj koji priča sa tobom je nerazmrsivo ja i ne pripada tvojoj vrsti... I stvorenje koje je bilo Meri Sterling okrenu se i ode.

"Meri!" zavapi on. Osetio je snažan bol u srcu koji ga je preneo preko dva veka unazad, do one noći kada mu je majka umrla. On prekri lice rukama i zajeca, u neutešnoj detinjoj ucveljenosti.

5.

Lazarus zateče Kinga i Barstoua kako ga čekaju. King ga pogleda pravo u oči. "Hteo sam da ti kažem, ali ti nisi mogao da se strpiš", reče on ozbiljnim glasom.

"Zaboravi na to", odvrati Lazarus osorno. "Šta ćemo sada?"

"Lazaruse, pre nego što počnemo da se dogovaramo, bilo bi dobro da pogledaš nešto", odgovori mu Zakur Barstou.

"U redu... Šta?"

"Pođi sa mnom i videćeš." Odveli su ga u jedan odeljak čamca koji je inače bio preuređen u centralu štaba Porodica. Suprotno običaju Porodica, vrata su bila zaključana, i King ih otključa. Unutra se nalazila jedna žena; kada ih je ugledala lagano je napustila prostoriju, ponovo zaključavši vrata za sobom.

"Baci jedan pogled na ono tamo", pokaza mu Barstou.

Nekakav živi stvor bio je smešten u jedan inkubator: dete, ali takvo kakvo do tada nikada nije bilo viđeno. Lazarus je zurio u njega nekoliko trenutaka, a zatim ljutito reče: "Šta je, do đavola, ovo?"

"Dobro ga osmotri. Uzmi ga u ruke. Nećeš ga ozlediti."

Lazarus poslušao, ispočetka oprezno, a potom, kako mu je radoznalost rasla, sa sve manje ustezanja. Nije umeo da kaže kakav je to bio stvor. Nije pripadao ljudskoj vrsti. Još manje je izgledao kao izdanak loze Malih Ljudi. Da li je i na ovoj planeti, kao i na onoj pre nje, postojala neka prethodno neuočena rasa? Biće je posedovalo čovekolike crte, pa ipak, nipošto nije bilo dete čoveka. Nedostajao mu je prćast nos bebe, a nisu se mogle uočiti ni ušne školjke. Svi ostali organi, doduše, bili su na svojim uobičajenim mestima, ali gotovo potpuno utonuli u lobanju i zaštićeni koštanim izbočinama. Ruke su nosile višak prstiju, a na svakom zglavku nalazio se još po jedan veliki prst, koji se završavao čitavim grozdom ružičastih crvuljaka.

Izgled torzoa ovog deteta izazivao je čudan utisak, koji Lazarus nije umeo da odredi. Još dve izrazite crte bile su jasno vidljive: noge se nisu okončavale u obliku ljudskih stopala, već u vidu rožnatih zadebljanja bez prstiju - kopita. Sem toga, stvorenje je bilo

hermafrodit - ne u smislu deformisanosti, već u smislu zdrave razvijenosti; jednom rečju - bio je androgin.

"Šta je ovo?", ponovi Lazarus, dok su mu kroz svest promicale najrazličitije pretpostavke.

"Ovo je", odgovori Zakur, "Marion Šmit, rođena pre tri nedelje."

"A? Šta hoćeš time da kažeš?"

"Hoću da kažem da su Mali Ljudi podjednako vešti u manipulisanju nama, kao što su to i u manipulisanju biljkama."

"Šta? Pa zar nisu obećali da će nas ostaviti na miru?"

"Ne budi brzoplet u optužbama. Sami smo pristali na ovo. Po prvobitnoj zamisli, trebalo je izvesti nekoliko poboljšanja."

"Poboljšanja! Pa ovo je čisto obesvećenje."

"I jeste i nije. Stomak mi se prevrće kad god moram da ga pogledam... ali, u stvari, ovo je neka vrsta natčoveka. Sklop njegovog tela preudešen je za potrebe veće delotvornosti, odstranjeni su svi naši beskorisni majmunasti prirepci, a organi su mu podešeni do stepena znatno više osetljivosti. Ne možeš reći da ovo nije ljudsko biće, jer je u pitanju poboljšani model. Uzmi, na primer, ovaj dodatni visuljak na zglobu... To ti je još jedna ruka, minijaturna... na čijem su završetku postavljene mikroskopske oči. Tek kada se udubiš u ideju, možeš da doneseš ispravan sud o korisnostima ovog poboljšanja." Barstou je netremice posmatrao stvorenje. "Moram ipak da priznam da me i sam pogled na njega užasava."

"Svakoga bi užasavao", odlučno reče Lazarus. "Možda to i jeste poboljšanje, ali neka ga đavo nosi. U svakom slučaju, ako i jeste poboljšanje čoveka, nije ljudsko poboljšanje."

"Bilo kako bilo, ono otvara novi krug problema."

"Rekao bih da je tako!" Lazarus ponovo pogleda stvorenje. "Pomenuo si da poseduje nove oči na majušnim rukama? To mi ne izgleda moguće."

Barstou sleže ramenima. "Ja nisam biolog. Ali, svaka ćelija sadrži kompletan snop hromozoma. Pretpostavljam da je ostvarljivo razvijati oči, kosti ili ma šta drugo, tamo gde ti je volja, ukoliko si sposoban da manipulišeš genima u hromozomima. A oni to umeju."

"Ja ne želim da budem manipulisan."

"Ni ja."

Lazarus je stajao na obali i prelazio pogledom po širokom žalu koje je bilo zakrčena članovima Porodica okupljenim tu na vanredni zajednički sastanak. "Ja sam..." počeo on zvanično, a onda zbunjeno zastade. "Dođi ovamo za trenutak, Endi." On došapnu nešto Libiju, ali ovaj, kako je izgledalo, kao da iznenada zapade u nepriliku i takođe mu odvraća šapatom. Lazarus je očigledno bio ozlojeđen i ponovo, ovog puta nešto duže, stade šaptati na Endijevo uvo. Najzad se uspravi i reče:

"Ja sam star dve stotine četrdeset jednu godinu, najmanje. Ima li koga ovde da je stariji od mene?" Bila je to puka formalnost; pouzdano je znao da je najstariji; šta više, osećao se dvostruko starijim no što je uistinu bio. "Proglašavam sastanak otvorenim", nastavi on, dok je njegov krupan glas, pojačan mikrofonom i zvučnicima, grmeo žalom. "Koga želite za predsednika?"

"Ti predloži", začu se iz mase.

"U redu", prihvati Lazarus. "Zakur Barstou."

Tehničari koji su stajali iza Lazarusovih leđa upraviše zrak-tragač prema mestu na kome je sedeo Barstou. "Ja sam Zakur Barstou", odjeknu žalom, "i govorim u svoje ime. Neki od nas došli su do uverenja da ova planeta, i pored svih njenih dobrostivosti, nije pravo mesto za nas. Svima vam je poznat slučaj Meri Sperling, a takođe ste videli i fotografije Marion Šmit; postoje i mnoge druge stvari koje ovom prilikom nemam nameru da razrađujem. Međutim, ponovno iseljavanje izvlači na površinu jedno drugo pitanje - pitanje kuda poći; Lazarus Long predlaže da se vratimo na Zemlju. U tom..." Njegove reči se utopiše u graji gomile.

Lazarus povika iz sveg grla. "Niko neće biti prisiljavan da napusti ovu planetu. Ali, ako dovoljan broj nas bude želeo da krene, to će nam automatski dati pravo na raspolaganje brodom. Ja predlažem da se vratimo na Zemlju. Neko će možda reći da potražimo drugu planetu. Moraćemo da odlučimo. Ali, pre svega... koliko vas deli moje mišljenje u pogledu napuštanja ove planete?"

"Ja!" razdra se neko. Uzvik su potom prihvatili i mnogi drugi glasovi. Lazarus je piljio u masu, pokušavajući da uoči čoveka koji je prvi dao potvrđan odgovor; zatim dade znak tehničarima i nastavi. "Napred, burazeru. Vi, ostali, da niste zucnuli."

"Zovem se Oliver Šmit. Mesećima čekam da neko ovo predloži. Dugo sam mislio da sam jedina crna ovca u Porodicama. Nemam nikakav opipljiv razlog zbog čega bih napustio ovo mesto; nisu me uplašili slučajevi Meri Sperling i Marion Šmit. Svako ko voli takve stvari, neka izvoli. Moje geslo je: živi i pusti druge da žive. U dubini duše osećam neodoljivu želju da ponovo vidim Sinsinati. Sit sam ovog mesta. Umorio sam se živeći kao žaba na lokvanju. Proklet bio, ako ne želim da radim da bih živeo! Prema genetskim listama Porodica, trebalo bi da potrajem bar još jedan vek. Mrzim i samu pomisao da provedem sve vreme ležeći na suncu i sanjareći."

Kada je čovek zamukao, bar hiljadu drugih zavapiše za reč. "Polako!" stade ih stišavati Lazarus. "Ko god želi da govori, moći će to da učini posredstvom predstavnika svoje Porodice. Za sada smo u stanju da izvršimo svega nekoliko štih-proba." On pokaza prstom na nekog čoveka i naloži mu da se izjasni.

"Nemam šta mnogo da pričam", započe novi govornik, "budući da se slažem sa Oliverom Šmitom. Jedino ću pomenuti svoj lični razlog. Da li bilo kome od vas nedostaje Mesec? Tamo na Zemlji imao sam običaj da, za vreme toplih letnjih večeri, sedim na terasi, pušim i posmatram Mesec. Ni sanjao nisam koliko mi je to bilo važno. Sada, međutim, vidim da jeste. Želim jednu planetu sa Mesecom."

Naredni govornik oglasi se sa svega nekoliko reči: "Slučaj Meri Sperling doveo me je do ivice nervnog sloma. Muče me noćne more kojih ne mogu da se oslobodim."

Jedan za drugim, članovi su iskazivali svoje stavove. Neko je istakao da su bili najureni sa Zemlje; šta im, onda, daje za pravo da pomisle da će im biti dozvoljeno da se tamo vrata? Lazarus sam odgovori na ovo pitanje. "Naučili smo mnoge stvari od Džokaira, a još više od Malih Ljudi; ta znanja nas uzdižu iznad svega onoga o čemu su zemaljski naučnici ikada sanjali. Otići ćemo na Zemlju, spremni na sve. Bićemo valjano pripremljeni da zahtevamo svoja prava i dovoljno moćni da ih, ako ustreba, i branimo."

"Lazaruse Long..." upade jedan glas.

"Da", dade mu priliku Lazarus. "Ti tamo, izvoli."

"Ja sam suviše star za još jedan skok među zvezde, a još stariji da bih se borio po završetku tog skoka. Ma šta ostali odlučili, ja ostajem."

"U tom slučaju", primeti Lazarus, "nema potrebe da o tome raspravljamo, zar ne?"

"Imam pravo da kažem svoje mišljenje".

"Slažem se, ali već si ga iskazao. A sada da pružimo priliku nekom drugom."

Sunce je utonulo za obzorje i zvezde su se ukazale na nebu, a razgovor je još trajao nesmanjenom žestinom. Lazarus je procenio da se ovo nikada neće okončati ukoliko se on ne založi i ne privede skupštinu kraju. "U redu", povika on ne osvrćući se na mnoge koji su žučno nastojali da dobiju reč. "Možda ćemo morati da čitavu stvar predamo na rešavanje Savetu Porodica; stoga, hajde da izvršimo probno glasanje i da pogledamo kako stvari stoje. Svi koji žele da se vrate na Zemlju neka se pomaknu na moju desnu stranu. Oni, pak, koji žele da ostanu ovde, neka se iskupe sa moje leve strane. Treći, oni koji žele da krenu u potragu za novom planetom, neka ostanu u sredini." On se pomeri korak ili dva unazad i obrati se tehničarima za zvuk. "Dajte malo muzike, da ih ubrzamo."

Tehničari spremno klimnuše glavama i nostalgični zvuci 'Tužnog valsa' zatreperiše nad žalom. Sledila je potom melodija 'Zeleni brežuljci Zemlje'. Barstou se okrenuo ka Lazarusu. "Ti si odabrao ovu muziku?"

"Ja?" upita Lazarus sa blaženim izrazom nevinosti na licu. "Znaš i sam, Zače, da nisam naročito muzikalan."

Čak i uz muziku, odvajanje je potrajalo prilično dugo. Odavno je zamro poslednji stav besmrtna Pete simfonije, pre no što se i poslednji član nije opredelio za jednu od grupa. Na levoj strani beše se iskupila otprilike jedna desetina od ukupnog broja članova, izražavajući na taj način svoju želju za ostajanjem na ovoj planeti. To su uglavnom bili stariji i umorniji ljudi, čije je životno vreme neumitno isticalo. Među njima, tu i tamo, mogao se приметiti i neznatan broj veoma mladih, koji nikada nisu ni videli Zemlju, i sasvim mali postotak predstavnika najrazličitijih starosnih doba.

U sredini se beše uobličila malena grupa, koja nije brojala više od trista glava, uglavnom muškaraca, uz nekoliko mladih žena, glasajući na taj način za put preko novih granica.

Međutim, velika većina bila je na Lazarusovoj desnoj strani. On prelete pogledom po njima i zapazi dotad nepoznatu živost na

njihovim licima; to mu ispuni srce radošću, jer je koliko do nedavno živeo pod pritiskom gorke bojazni da je jedini koji želi da ode odatle. On vrati pogled prema grupi koja mu je stajala najbliže. "Izgleda da ste nadglasani", reče glasom koga su zvučnici pojačavali. "Ipak, ne sekirajte se. Biće još dana za megdana." Zatim sačeka.

Polagano, središnja grupa poče da se razbija. Po dvoje, troje krenuše na strane. Ali, svega nekoliko njih beše se uputilo ka onima koji su ostajali: većina se pomešala sa gomilom na desnoj strani.

Kada je, najзад, središnji prostor ostao potpuno prazan, Lazarus se obrati manjem skupu na svojoj levoj strani. "U redu", reče on ljubaznim glasom, "vi... stari moji, možete sada da se vratite na livade i prilignete. Nas ostale čekaju važni dogovori."

Lazarus potom dade reč Libiju, kako bi ovaj budućim povratnicima objasnio da put kući ne bi trebalo da bude ni izbliza tako tegoban kao što je bio let sa Zemlje; u stvari, manje zamoran čak i od drugog skoka sa planete Džokaira. Za ovu povoljnu okolnost Libi odade priznanje onima kojima je ono istinski pripadalo: Malim Ljudima. Oni mu behu pružili odlučujuću pomoć u teškoćama sa kojima se suočio rešavajući probleme brzine koja je, naizgled, nadmašivala brzinu svetlosti. Ukoliko su Mali Ljudi znali ono o čemu su govorili - a Libi je bio ubeđen da jesu - ispadalo je da ne postoje granice onom što je on nazivao 'paraubrzanjem' - 'para' jer je, kao i Libijev pogon na svetlosni pritisak, delovalo jednoobrazno na sve mase i nije se moglo registrovati čulima, kao i zbog toga što brod u tom slučaju ne bi išao kroz, već pre okolo ili 'pored' normalnog svemira. "Nije toliko važno samo upravljanje brodom, koliko je bitno odabrati odgovarajući potencijalan nivo u n-dimenzionalnom hiperprostoru, sa 'n' plus jednom moguć..."

Lazarus ga žustro prekinu. "To je već tvoje carstvo, sinko, i nema toga ko ti ne bi verovao. Mi, ovde prisutni, nismo pozvani da raspravljamo o finim pojedinostima."

"Hteo sam samo da dodam..."

"Znam. Ali kada sam te zaustavio ti si uveliko bio u nekom drugom svetu."

Neko je iz gužve uzvikom postavi još jedno pitanje: "Kada ćemo stići tamo?"

"Ne znam", priznade Libi, setivši se pitanja koje mu Nensi Vidrel

beše postavila pre toliko vremena. "Ne mogu da vam kažem koja će godina zemaljskog vremena tada biti... ali nam do same Zemlje, po svoj prilici, neće biti potrebno više od tri nedelje."

Na pripreme je otišlo više dana iz prostog razloga što je brodskim čamcima bilo potrebno prilično vremena da prebace sve ljudstvo do Nove Granice. Oproštajna svečanost je izostala, jer su oni koji su ostajali upadljivo izbegavali susrete sa povratnicima. Hladnoća i zategnutost zavlada su između dve grupe. Četa ljubitelja lokvanjskog života prekinula je prijateljske, pa čak i bračne veze sa članovima druge grupe, što je prouzrokovalo plimu povređenih osećanja i tišteće gorčine. Možda je jedina uteha čete staraca ležala u činjenici da i roditelji mutanta Marion Šmit behu rešili da ostanu na planeti Malih Ljudi.

Lazarus je bio određen da preveze poslednji čamac. Neposredno pred sam polazak, osetio je kako ga je neko taknuo po ramenu. "Izvinite", reče jedan mladić. "Zovem se Hjubert Džonson. Želeo bih da pođem sa vama, ali moram da ostanem ovde, jer bi inače moja majka pobesnula. Ako se, ipak, pojavim u poslednjem trenutku, da li biste me povelili sa sobom?"

Lazarus ga pažljivo odmeri. "Izgledaš dovoljno star da bi mogao i sam da odlučuješ."

"Ne shvatate me. Ja sam joj jedino dete i ona me uvek u stopu prati. Moram da joj se izvučem, pre no što oseti žudnju za mnom. Još koliko..."

"Ni zbog koga živog neću zadržavati čamac. A tebi je ovo verovatno poslednja prilika da se odvojiš od nje. Penji se!"

"Ali..."

"Upadaj!" Mladić ga poslušao, bacivši zabrinut pogled natrag na obalu. Ovo je slučaj, pomisli Lazarus, koji bi ektogeneza morala da zabeleži.

Čim se našao na palubi Nove Granice, Lazarus otide do kontrolne kabine da izvesti kapetana Kinga.

"Svi ukrcani?" upita King.

"Daaa. Nekolicina onih koji se polako uključuju i još jedan putnik koji je uleteo u poslednjem deliću sekunde: žena po imenu Elinor

Džonson. Idemo!"

King se okrenu ka Libiju. "Idemo, gospodine."

Zvezde iščileše.

Plovili su naslepo, vođeni isključivo Libijevom jedinstvenom nadarenošću. Ako je i osećao nekakvu sumnju u pogledu svojih sposobnosti da provede brod kroz crnilo spoljašnjeg kosmosa, čuvao ih je sebe. Dvadeset četiri dana broskog vremena nakon polaska, odnosno jedanaestog dana parausporavanja, zvezde su se ponovo ukazale, ovog puta u starom, dobro poznatom rasporedu: Veliki medved, džinovski Orion, nahereni Južni Krst, prelepe Plejade. A takoreći ispred njihovog nosa, blješteći na pozadini zamrznute prašine Mlečnog puta, rasipalo je svoju zlaćanu svetlost ono što je trebalo da bude Sunce.

Lazarusu, po drugi put u poslednjih mesec dana, navreše suze na oči.

Nisu mogli jednostavno da krenu u spuštanje na Zemlju, niti da se postave u parkirnu orbitu i iskrcaju, pošto je prethodno valjalo ispitati stvar. Pre svega, trebalo je da saznaju u kom se vremenu nalaze.

Libi je na brzinu uspeo da izračuna, ravnajući se prema pravilnim kretanjima najbližih zvezda, da trenutno nije moglo biti više od 3700. godina naše ere. U nedostatku preciznijih astronomskih instrumenata, odustao je od pokušaja da da približnije određenje. Ali kada su dovoljno blizu prišli sunčevom sistemu, i kada je mogao da sagleda sve njegove planete, pojavio se jedan novi hronometar: same planete oblikovale su časovnik sa devet kazaljki.

Za bilo koje vreme, postojao je jedinstven raspored ovih 'kazaljki', budući da ni jedan period planeta nije mogao da se podudara sa nekim drugim. Pluton je označavao 'čas' četvrtine milenijuma; Jupiter je odbrojavao kosmičke minute od dvanaest godina; Merkur je otkucavao 'sekunde' od otprilike devedeset dana. Ostale kazaljke mogle su da posluže za fino izoštravanje ovako grubo određenog vremena. Neptunov period je tako svadljivo različit od Plutonovog, da ove dve planete dolaze u isti raspored svega jedanput u sedam stotina pedeset pet godina. Veliki časovnik bio je dostupan čitanju sa bilo kojim stepenom tačnosti i u bilo kom periodu - ali je taj postupak zahtevao veliko znanje.

Libi je započeo sa iščitavanjem čim su ugledali prvu planetu,

mrmljajući, pri tom, dok je rešavao problem. "Nema izgleda da ćemo uhvatiti Pluton", požali se on Lazarusu, "a veliko je pitanje da li ćemo ulučiti i Neptun. Unutrašnje planete pružaju beskonačne serije približnih rešenja, a ti znaš da je 'beskonačno' mukotrpan pojam. Mučno, vrlo mučno!"

"Ne preteruješ li malo, sinko? Imaš mogućnosti za praktičan odgovor. Ako nećeš da ga daš, miči se odatle, da ga ja pronađem."

"Naravno da mogu da dam praktičan odgovor", odvrati Libi, "ako će te takav zadovoljiti. Ali..."

"Nemoj mi neprestano govoriti 'ali'... Koja je godina, čoveče!"

"A? Vremenska stopa broda i trajanje na Zemlji tri puta su se razilazili. Ali, sada su ponovo u pređašnjem odnosu istovremenosti, iz čega proizlazi da je od našeg odlaska proteklo nešto više od sedamdeset četiri godine."

Lazarus odahnu. "Zašto mi to ranije nisi rekao?" Bio se pobojavao da je Zemlja u međuvremenu postala neprepoznatljiva... Možda su uništili Njujork ili nešto slično. "Endi, nije trebalo da me ovoliko uplašiš."

"Mmmm...", promrmlja Libi, odsutan duhom. U ovom trenutku za njega je postojao jedino divan problem novog matematičkog metoda, kojom bi elegantno opisao dve očigledno nepomirljive grupe činjenica: Mikelson-Morlijeve eksperimente i logaritam Nove Granice. Sa radosnim osećanjem bacio se na razmišljanje... koji je najmanji broj paradimenzije neophodan za održavanje u uvećanom punom prostoru, uz korišćenje skupa afirmativnih postulata...

Ostao je udubljen u rešavanje problema poprilično vremena - subjektivnog, naravno.

Brod se kretao u privremenoj orbiti, udaljen pola milijarde milja od Sunca, dok mu je radijus vektor stajao upravno na ravan ekliptike. Tako postavljeni, pod pravim uglom u odnosu na pljosnatu tepsiju sunčevog sistema, nisu ostavljali gotovo nikakvu mogućnost da budu otkriveni. Jedan od brodskih čamaca bio je opremljen Libijevim pogonom i pregovaračka ekipa uputila se na Zemlju.

Lazarus je i sam želeo da krene; King je, međutim, odbio da ga pusti, što je ovoga dovelo do ivice besnila. King je samo kratko rekao: "Ovo nije pljačkaški pohod, Lazaruse; ovo je diplomatska misija."

"Idi do đavola, čoveče. Kada se isplati i ja umem da budem dobar diplomata."

"Ne sumnjam u to. Ali, ne dolazi u obzir da dole šaljemo čoveka koji i pod tuš ide naoružan."

Ralf Šulc bio je naimenovan za vođu ekipe, pošto su psihodinamički činoci tamo na Zemlji bili od odlučujućeg značaja. Njemu su bili pridodati stručnjaci za zakon, za vojna i tehnička pitanja. Ako bi Porodice došle u situaciju da se bore za svoj životni prostor, bilo je neophodno saznati sa kakvom vrstom tehnologije i oružja će se suočiti... Ali, još važnije od toga bilo je ustanoviti da li su mogli da se stvore uslovi za bezbedno sletanje na tle planete. Šulca starešine behu ovlastile da ponudi plan prema kome bi Porodice kolonizovale retko naseljen i nazadan evropski kontinent. Međutim, nije bilo isključeno da je to već učinjeno za njihovog odsustva, budući da se do sada radioaktivnost svakako potpuno povukla. Šulc bi u tom slučaju morao da smisli neki drugi predlog, zavisno od postojećih uslova.

Čekanje je ponovo bilo jedini izbor.

Lazarus je provodio vreme u stanju grozničave nestrpljivosti. On je bio taj koji je javno tvrdio da Porodice poseduju ogromnu naučnu prednost kojom mogu da se suoče i poraze najbolje što bi Zemlja mogla da im suprotstavi. Ipak, duboko u duši znao je da je to pogrešan zaključak, a toga su bili svesni i ostali članovi koji su bili upućeni u probleme vojnog dejstvovanja. Samo znanje nikada nije dobijalo ratove. Zatucani fanatici evropskog srednjeg veka porazili su neuporedivo višu islamsku kulturu. Arhimed je pao od mača običnog vojnika, a varvari su uništili Rim. Libi, ili neko drugi, mogao je možda da iz njihovog nagomilanog znanja izvuče plan za nepobedivo oružje - ali čovek nije smeo da se pouzda u tako nešto. A, osim toga, ko je mogao da zna kakav je procvat vojna veština na Zemlji doživela za tri četvrtine stoleća?

King, koji je dobar deo života proveo u sticanju ratnog umeća, zabrinuto je razmišljao o istim stvarima, a još više ga je mučila pomisao na ljudstvo kojim će možda biti primoran da upravlja. Porodice su ličile na sve drugo, sem na uvežbane odrede; izgledi da se ovi nastrani individualisti saobraze u disciplinovanu borbenu mašinu bili su takvi da mu san noćima nije dolazio na oči.

Ove sumnje i strahove, King i Lazarus nisu pominjali čak ni u četiri oka. Obojica su se bojala da bi raspređanje o takvim stvarima raspršilo otrov straha po celom brodu. Ipak, nisu bili usamljeni u svojoj zabrinutosti. Polovina putnika već je poodavno shvatila krhkost svog položaja i držala je jezik za zubima jedino usled tvrdoglave rešenosti da se vrate kući, po bilo koju cenu. Bili su spremni da prihvate svaku opasnost.

"Kapetane", obrati se Lazarus Kingu, dve nedelje po odlasku Šulcove ekipe na Zemlju, "da li si se ikada zapitao šta će oni da pomisle o Novoj Granici?"

"A? Šta hoćeš time da kažeš?"

"Pa, mi smo je oteli. Gusarstvo."

King ga skamenjeno pogleda. "Zaboga, tako je. Znaš, to se zbilo tako davno da mi je teško i da pomislim da brod predstavlja išta drugo do moje lično vlasništvo... a kamoli da se setim da sam za njegovo kormilo došao gusarskim činom." Na trenutak ili dva izgledao je zamišljeno, a zatim se kiselo nasmeja. "Pitam se, kakvi li su sada uslovi u Izgnanstvu?"

"Prilično mršave porcije, rekao bih", odgovori Lazarus. "Ali, mi ćemo se udružiti i probiti odande. Uostalom, još nas nisu uhvatili."

"Misliš li da će Slejton Ford biti doveden u vezu sa minulim događajima? Bila bi to prokleta gadna plata za sve kroz šta je prošao."

"Sasvim je moguće da oko svega toga uopšte neće biti neprilika", odgovori Lazarus ozbiljnim tonom. "Iako je način na koji smo došli do ovog broda bio pomalo nezakonit, mi smo ga upotrebili za svrhu za koju je i bio sagrađen... istraživanje zvezda. I evo, sada ga vraćamo neoštećenog, i to mnogo pre no što su mogli da se nadaju bilo kakvim rezultatima; uz to im dajemo i novi svemirski pogon. Za svoj novac dobili su mnogo više nego što su s pravom mogli da očekuju, te bi trebalo da zaborave stare uvrede i da se podiče ugojenim doratom."

"Nadajmo se da će tako biti", odgovori King glasom ispunjenim sumnjom.

Izviđački tim kasnio je dva dana. Nikakav signal nije bio primljen od njih, sve dok nisu ušli u normalni prostor-vreme, neposredno pre

pristajanja, pošto još nije bio pronađen način za uspostavljanje veze između para-i orto-svemira. Dok su obavljali manevre za pristajanje, King najzad ugleda lice Ralfa Šulca na ekranu u kontrolnoj kabini.

"Zdravo, kapetane! Dobićete izveštaj kroz nekoliko minuta."

"Reci mi odmah najglavnije!"

"Ne znam odakle da počnem. Ali, sve je u redu... Možemo da se vratimo kućama!"

"A? Šta reče? Ponovi!"

"Sve je u najboljem redu. Kongres nam je povratio sva prava. Vidite, više ne postoje nikakve razlike. Sada je svako član Porodica."

"Šta to govoriš?" zabezeknu se King.

"Otkrili su."

"Šta su otkrili?"

"Otkrili su tajnu dugog života."

"Hej? Saberi se, čoveče. Ne postoji nikakva tajna. Nikada nije ni postojala."

"Mi nismo imali tajnu; ali, oni su mislili da je imamo. I tako, sami su je otkrili."

"Budi jasniji", stade se nervirati kapetan King.

"Kapetane, zar ne možeš da se pritrpiš dok stignemo na brod?" pobuni se Šulc. "Ja nisam biolog. Dovodimo ti vladinog izaslanika; moći ćeš na njemu da iziviš svoju radoznalost."

6.

King je primio Zemljinog izaslanika u svojoj kabini. Označio je Zakura Barstoua i Džastina Futa kao predstavnike Porodica i pozvao i dr Gordona Hardija, s obzirom da se priroda zapanjujuće novosti ticala njegovog ogromnog znanja na polju biologije. Libi se već nalazio tamo kao glavni brodski oficir; Slejton Ford je, takođe, bio pozvan na osnovu njegovog jedinstvenog položaja u grupi, iako je bio razrešen službenih dužnosti u Porodicama, još od nervnog sloma koji je doživeo u hramu Krila.

Lazarus je bio prisutan, jer je to želeo po pravu lične zainteresovanosti koje mu niko nije mogao osporiti. On nije bio pozvan, ali je čak i kapetan King osećao izvesno snebivanje da eventualno dovede u pitanje podrazumevana prava najstarijeg člana. Ralf Šulc predstavio je okupljenom društvu Zemljinog ambasadora. "Ovo je kapetan King, naš komandujući oficir, a ovo je Majls Rodni, predstavnik Veća Federacije, opunomoćeni ministar i, ako baš hoćete, opunomoćeni ambasador."

"To je malo preterano", reče Rodni, "iako bih se složio sa onim 'opunomoćeni'. Sadašnja situacija svakako je bez presedana. Čast mi je što sam vas upoznao, kapetane."

"Drago mi je što ste nas posetili, gospodine."

"A ovo su Zakur Barstou, predstavnik Opunomoćeništva Porodica Hauard, i Džastin Fut, sekretar Opunomoćeništva..."

"Na usluzi."

"Na usluzi, gospodo."

"Endru Libi, glavni astrogacioni oficir. Dr Gordon Hardi, biolog i rukovodilac istraživanja po pitanjima starenja i smrti."

"Mogu li da vam budem na usluzi?" istupi Hardi formalno.

"Vama na usluzi, gospodine. Znači, vi ste vodeći biolog... Propustili ste trenutak kada ste mogli da učinite ogromnu uslugu svekolikoj ljudskoj rasi. Razmislite o tome, gospodine, razmislite kako je sve moglo drugačije da ispadne. Ali, na svu sreću, ljudska rasa smogla je snage da iznađe tajnu o produžavanju života i bez pomoći Porodica Hauard."

Hardi se odjednom uznemiri. "Da li sam vas dobro razumeo, gospodine? Želite li da kažete da ste još u zabludi da smo imali da vam ponudimo nekakvu čudotvornu tajnu, samo da smo hteli?"

Rodni sleže ramenima i raširi ruke. "Znate šta, više nema potrebe da se pretvaramo, zar ne? Vaša dostignuća udvostručena, su, posve nezavisno od vas."

Kapetan King ga preseče. "Samo trenutak... Ralfe Šulce, da li je Federacija i dalje pod utiskom da postoji nekakva 'tajna' naših dugih života? Zar im nisi sve objasnio?"

Šulc je delovao pometeno. "Uf... Pa ovo je smešno! O tome uopšte nije bilo reči. Oni su i sami postali sposobni da odlože trenutak umiranja; prirodno je da im u tom pogledu više nismo zanimljivi. Istina je da je neprekidno vladalo uverenje da su naši dugi životi proizašli posredstvom manipulacije, a ne putem nasleđa, ali sam im ja izmenio takav utisak."

"Očigledno ne naročito uspešno, sudeći po onome što je Majls Rodni malopre rekao."

"Očigledno da ne. Istini za volju, nisam ni uložio mnogo truda na tom planu; bilo bi to mlaćenje prazne slame. Porodice Hauard i njihov životni vek više ne predstavljaju sporno pitanje na Zemlji. Zanimanje kako građana tako i vlade usmereno je na činjenicu da smo mi izvršili uspešan međuzvezdani skok."

"Ja sam ovde da to potvrdim", prihvati Majls Rodni. "Sve vladine službe, sva informativna sredstva, svi građani i svi naučnici u našem sistemu s krajnjim nestrpljenjem iščekuju povratak Nove Granice. To je najveći, najsenzacionalniji događaj koji se zbio još od prvog putovanja na Mesec. Vi ste slavni, gospodo; svi, koliko vas ima."

Lazarus pozva Zakura Barstoua na stranu i nešto mu došapnu. Barstouvljevo lice najpre je odavalo znake kolebljivosti, ali, malo kasnije, on zamišljeno klimnu glavom, izražavajući saglasnost. "Kapetane..." obrati se on Kingu.

"Da, Zače?"

"Predlažem da zamolimo našeg gosta da nas izvini dok ne saslušamo izveštaj Ralfa Šulca."

"Zašto?"

Barstou jednim migom pokaza na Rodnija. "Smatram da ćemo se, ukoliko nasamo saslušamo sažet izveštaj Porodičinog predstavnika

Šulca, bolje pripremiti za raspravu o mogućim posledicama našeg sadašnjeg položaja."

King se okrenu Rodniju. "Nećete nam zameriti, gospodine?" Lazarus osorno upade u reč. "Nije važno, kapetane. Zak ima ispravnu nameru, ali je suviše lepo vaspitan. Neka se naš prijatelj Rodni samo šetka ovuda, a mi ćemo već da razmrsimo čvor. Reci mi samo jednu stvar, Majlse; kakvim dokazima raspolažeš da ste ti i tvoji drugari uspeali da se izjednačite sa nama na stazi životnog maratona?"

"Dokazima?" zablenu se Rodni. "Zašto pitate... S kim imam čast? Ko ste vi, gospodine?"

Ralf Šulc im priskoči u pomoć. "Izvinite... Ali, nisam imao prilike da završim sa predstavljanjem. Majlse Rodni, ovo je Lazarus Long, Stariji."

"Na usluzi. Ali, 'stariji'... čega?"

"Samo stariji, i tačka", odgovori Lazarus. "Ja sam najstariji član Porodica. Ali, inače, običan građanin."

"Najstariji među Porodicama Hauard! Ali... ali vi ste najstariji živi čovek... Razmislite o toj činjenici!"

"Razmisli ti", odvrati Lazarus. "Ja sam prestao da razmišljam o tome još pre nekoliko vekova. A sada mi odgovori na pitanje?"

"Verujte mi da mi nije moguće da ostanem ravnodušan. Pored vas, osećam se kao balavac... iako ni sam nisam više mlad; idućeg juna punim sto pet godina."

"Ako dokažeš da si toliko star - odgovorio si na moje pitanje. Ja bih rekao da si negde oko četrdesete. Šta imaš da kažeš na to?"

"Pa, da budem iskren, nisam se nadao ovakvom ispitivanju. Želite li da vidite moju ličnu kartu?"

"Šališ se, valjda? U svoje vreme raspolagao sam sa pedesetak različitih ličnih karata, od kojih je svaka podjednako dobro prolazila. Šta još možeš da daš na uvid?"

"Samo trenutak, Lazaruse", umeša se kapetan King. "Kakva je svrha tvog pitanja?"

Lazarus Long za trenutak okrenu leđa Rodniju. "Pa, evo ovako, kapetane... Zbrisali smo iz sunčevog sistema da bismo spasili žive glave, jer su sve one prostačine redom mislile da smo otkrili neki način da živimo zauvek i uvrtele sebi u glavu da nam tu 'tajnu' isteraju na nos, makar nam pre toga odrali kožu. Sada je, međutim,

sve sam med i mleko; bar tako vele. Ali, zar nije čudno što je ptičica koju su poslali da popuši lulu mira sa nama još tvrdo ubeđena u postojanje neke naše tajne?

To me navodi na izvesne sumnje.

Pretpostavimo da ipak nisu uspeli da pronadu ključ za starenje i da ih još praganja pomisao da smo mi njegovi jedini vlasnici? Postoji li prepredeniji način da nas umire i rasprše našu sumnjičavost nego da nam kažu da ga i sami imaju i da nas na taj način privole da im se predamo u ruke kao stado ovaca, ne bi li nas potom ponovo bacili na muke?"

Rodni prasnu. "Kakva izopačena mašta! Kapetane, mislim da nisam došao ovamo da budem izložen ovakvom zlostavljanju."

Lazarus ga je posmatrao ledenim pogledom. "I onda je započelo od izopačene mašte, brale... a poznato ti je na šta je izašlo. Koga su ujedale zmiје, taj se i guštera plaši."

"Prekinite, obojica", naredi King. "Ralfe, šta ti imaš da kažeš? Da li je moguće da si upao u nameštenu igru?"

Šulc se zamisli, dok mu je mišić ispod levog oka poigravao od uzrujanosti. "Mislim da nisam", odgovori on posle kraćeg ćutanja. "Prilično je teško oceniti. Po izgledu se ništa ne da zaključiti, budući da je iz ogromne mase normalnih ljudi moguće probrati toliko prirodno krepkih osoba da bi njihov broj čak i premašio broj naših članova."

"Ali, ti si psiholog. Trebalo bi, ukoliko ona postoji, da si u stanju da otkriješ znake prevare."

"Iako jesam psiholog, nisam ni čudotvorac ni telepata. Sem toga, kada sam polazio u misiju nisam išao da otkrijem prevaru." On se bojažljivo nasmeši. "Ipak, postojala je još jedna činjenica. Toliko sam se bio uzbudio što sam ponovo kod kuće, da se nisam nalazio u najboljem emocionalnom stanju za uočavanje protivrečnosti - ukoliko ih je uopšte bilo."

"Što, sve zajedno, znači da nisi siguran."

"Ne, nisam. Samo sam ubeđen da Majls Rodni govori istinu."

"I govorim!"

"...i verujem da bi se sa nekoliko dobrih pitanja stvar mogla do kraja raščistiti. On tvrdi da je star sto pet godina. To možemo lako da proverimo."

"Shvatam", saglasi se King. "Hmmm... Ralfe, ti si taj koji postavlja pitanja?"

"U redu. Dozvolićete, Majlse Rodni?"

"Samo izvolite", odgovori Rodni prigušeno.

"Mora da ste imali trideset godina kada smo napustili Zemlju, s obzirom da je od tog trenutka proteklo blizu sedamdeset i pet godina zemaljskog vremena. Sećate li se tih događaja?"

"Veoma živo. Radio sam kao činovnik u Novakovom Tornju u jednoj od Administratorovih službi."

Slejton Ford je za sve vreme rasprave stajao u pozadini, ničim ne privlačeći pažnju na sebe. Međutim, posle Rodnijevog poslednjeg odgovora, on ustade. "Samo trenutak, kapetane..."

"A? Da?"

"Možda bih ja mogao da skratim mučnu nedoumicu. Oprosti, Ralfe."

On stade pred Zemljinog izaslanika. "Ko sam ja?"

Rodni ga začuđeno pogleda. Izraz njegovog lica promeni pri tom čitav registar - od prostog iznenađenja zbog neobičnog pitanja, do potpune, nemušte zaprepašćenosti.

"Ali vi... vi ste Administrator Ford."

7.

"Smirite se!" vikao je kapetan King. "Ne možete da svi uglas govorite! Nastavi, Slejtone; ti imaš reč. Poznaješ li ovog čoveka?"

Ford odmeri Rodnija. "Ne, moram priznati da ga ne poznajem."

"Onda je ipak nameštaljka." King se okrenu prema Rodniju.

"Pretpostavljam da ste Forda prepoznali pošto ste se nagledali njegovih fotografija... Je li tako?"

Rodni se nalazio na ivici histeričnog napada. "Nije! Prepoznao sam ga. On se promenio, ali sam ga dobro poznavao. Gospodine Admimstratore..., pogledajte me, kumim vas! Zar me se ne sećate? Pa, radio sam za vas!"

"Sasvim je očigledno da vas se ne seća", primeti King suvo.

Ford, međutim, odmahnu glavom. "To još ništa ne dokazuje, kapetane. U mojoj službi bilo je zaposleno preko dve hiljade nameštenika. Rodni je sasvim lako mogao da bude jedan od njih. Njegovo lice mi se, kao kroz maglu, čini poznatim, ali to je slučaj i sa ostalim licima."

"Kapetane..." umeša se dr Gordon Hardi. "Ako biste mi dozvolili da ispitam Majlsa Rodnija, možda bih mogao da donesem konačan odgovor da li su pronašli nešto novo na planu starenja i smrti ili nisu."

Rodni odmahnu glavom. "Ja nisam biolog. Veoma lako bi se moglo desiti da napravim značajnu omašku. Kapetane King, zahtevam da mi što je pre moguće obezbedite povratak na Zemlju. Ne mogu više ovo da podnesem. I dozvolite mi da dodam da mi ni najmanje nije stalo da li ćete se vi i vaša... krasna posada ikada vratiti civilizaciji. Došao sam ovamo da vam pomognem, a odlazim s gnušanjem." On ustade.

Slejton Ford mu priđe. "Polako, Majlse Rodni. Budite strpljivi. Stavite se na njihovo mesto. I vi biste bili isto tako oprezni da ste preturili preko glave sve što su oni doživeli."

Rodni se pokoleba. "Gospodine Administratore, šta vi radite ovde?"

"To je duga i zamršena priča. Objasniću vam kasnije."

"I vi ste član porodice Hauard... nema druge. To objašnjava mnoge

dosad nerazjašnjene događaje."

Ford odmahnu glavom. "Ne, Majlse Rodni, nisam. O tome ćemo kasnije. Kažete da ste radili za mene... A kada to?"

"Od 2109 do... hm, pa, do vašeg nestanka."

"Kakvo vam je bilo zaduženje?"

"U vreme krize 2113. godine nalazio sam se na mestu pomoćnog činovnika za uzajamne veze Odseka za ekonomsku statistiku, u kontrolnom odeljenju."

"Ko je bio vaš neposredni pretpostavljeni?"

"Lesli Voldron."

"Stari dobri Voldron, a? Kakve je boje bila njegova kosa?"

"Njegova kosa? Voldri je bio ćelav kao jaje."

Lazarus došapnu Zakuru Barstou: "Izgleda, Zače, da sam ispucao ćorak."

"Pričekaj malo", odgovori mu Barstou. "Još bi to mogao da bude detaljno pripremljen plan... Nije isključeno da su saznali da je Ford pobjegao sa nama."

Ford je u međuvremenu nastavljao sa proveravanjem. "Šta je to 'Sveta Krava'?"

"Sveta...! Ali, šefe, zar je moguće da ste znali za to izdanje!"

"Ako ništa drugo, mogao bi barem da imaš malo poštovanja prema mojoj obaveštajnoj službi", primeti Ford, smešeći se. "Svake nedelje dobijao sam jedan primerak."

"O čemu se to radi?" zainteresova se Lazarus.

Odgovorio mu je Rodni:

"U pitanju su lokalne novine komičnog i ogovaračkog karaktera, koje su išle od ruke do ruke po vladinim kancelarijama."

"Bile su posvećene teranju sprdnje sa šefovima", dodade Ford, "a pogotovo sa mnom." On prebaci ruku preko Rodnijevih ramena. "Prijatelji, više nema nikakve sumnje. Majls i ja smo stari drugari sa radnog mesta."

"I dalje bih želeo da saznam nešto o novom postupku podmlađivanja", reče dr Hardi mekoliko minuta kasnije.

"Mislim da svi delimo tvoju želju", složi se King. On dohvati flašu i ponovo napuni vinom čašu Rodnija Majlsa. "Hoćete li nam reći nešto o tome, gospodine?"

"Pokušaću", odgovori Rodni, "uz molbu da mi dr Hardi oprostí ukoliko načinim kakvu omašku. Nije reč samo o jednom postupku, već o više njih; o jednom osnovnom i o nekoliko desetina drugih, od kojih su neki čisto kozmetičke prirode, pogotovo u slučaju žena. Osnovni postupak zapravo nije podmlađivački, u tačnom smislu te reči. Moguće je zaustaviti proces starenja, ali ne i u značajnijoj meri vratiti vreme unazad. Nemoguće je, na primer, senilnog starca preobratiti u dečaka."

"Da, da", složi se Hardi. "Prirodno... Ali, kakav je taj osnovni postupak?"

"Sastoji se od zamenjivanja celokupnog krvnog tkiva stare osobe novom mladom krvlju. Starost je, kako su mi rekli, prevashodno proces progresivnog nagomilavanja štetnih otrova metabolizma. Krv vrši funkciju uklanjanja tih otrova, ali, vremenom se ona toliko zakrči njima da to počne da onemogućava proces pročišćavanja organizma. Jesam li u pravu, dr Hardi?"

"Pa, malo neobičan način izlaganja, ali..."

"Napomenuo sam vam da nisam biotehničar."

"...ali, u suštini ispravan. To je problem nedostatka difuzionog pritiska na... NDP na krvnoj strani zida ćelija mora biti takav da održava prilično oštar protok, inače dolazi do toksikacije pojedinačnih ćelija. Ipak, Majlse Rodni, moram da kažem da sam pomalo razočaran. Osnovna ideja odgađanja smrti osiguravanjem pravilnog pročišćavanja štetnih sastojaka nije nova. Imam parče pilećeg srca koje je, zahvaljujući približno istoj tehnici, živo već dva i po veka. Upotrebiti mladu krv... Da, to može. Neke eksperimentalne životinje održavao sam na taj način u životu dva puta duže od njihovog uobičajenog veka." On zastade i senka zamišljenosti pređe mu preko lica.

"Da, dr Hardi?"

Hardi se ugrize za usnu. "Odustao sam od tog pravca spitivanja, shvativši da je neophodno nekoliko mladih davalaca da bi se samo jedan povlašćeni spasao od starenja. Postojao je mali, ali merljivi, nepovoljan efekat na svakog od davalaca. Iz perspektive rase, to je značilo samoporažavanje; nikada se ne bi pronašlo dovoljno dobrovoljnih davalaca. Da li treba da razumem, gospodine, da je primena ovog metoda stoga ograničena na mali, odabrani krug

populacije?"

"Oh, ne! Znao sam da neću biti jasan, dr Hardi. Davalaca nema."

"A?"

"Nova krv, koje ima dovoljno za sve, pribavlja se van tela - Medicinska Zaštita i Društvo za Produženje Života u stanju su da obezbede neograničene količine, i to svih grupa."

Hardi ga je gledao sa zaprepašćenjem. "Kad se setim... kako smo bili blizu... Ali, tako ti je to." On za trenutak zastade, a onda nastavi: "Pokušali smo sa gajenjem koštane srži, in vitro. Trebalo je da istrajemo."

"Ne dozvolite da vas to peče. U ovaj projekat uložene su milijarde dolara, uz učešće desetine hiljada naučnika, pre no što su se pojavili značajni rezultati. Upućen sam u podatak da su na ovom polju utrošena veća sredstva nego na planu tehnike atomske energije." Rodni se nasmeši. "Vidite, morali su da pronađu nešto... Bila je to politička nužnost, te je tako i učinjen sveukupan napor." Rodni se zatim okrenu Fordu. "Kada je vest o bekstvu Porodica Hauard došla do javnosti, vašeg slađanog naslednika morali su da zaštite od linčovanja."

Hardi potom pokaza zanimanje za pomoćne tehnike - očuvanje zuba, zaustavljanje rasta, hormonsku terapiju i mnoge druge - sve dok King nije Rodniju priskočio u pomoć ističući da je prvenstvena svrha njegove posete da se dogovore oko pojedinosti njihovog povratka na Zemlju.

Rodni klimnu glavom. "Mislim, kapetane, da bi trebalo da utanačimo stvari. Koliko sam razumeo, veliki procenat vaših ljudi trenutno se nalazi u uslovima spavanja, pri smanjenoj telesnoj temperaturi?"

"Zar nije mogao da kaže u 'zamrznutom snu'?" dobaci Lazarus tiho Libiju.

"Tačno."

"Znači da neće biti nezgodno ako u tom stanju ostanu još neko vreme?"

"A? Otkud vam sada ta ideja, gospodine?"

Rodni raširi ruke. "Naša vlada trenutno se nalazi u pomalo neprijatnom položaju. Prosto rečeno, postoji manjak stambenog prostora. Prihvatanje sto deset hiljada novopridošlih ne može se obaviti preko noći."

King ponovo bi primoran da učutkuje svoje srodnike. Zatim dade reč Zakuru Barstou, koji reče: "Ne vidim u čemu je problem, gospodine. Koliko u ovom trenutku iznosi ukupan broj žitelja severnoameričkog kontinenta?"

"Oko sedam stotina miliona."

"I vi niste u stanju da pronađete odgovarajući prostor za jednu sedamdesetinu jednog postotka tog broja? Izvinite, ali to zvuči neverovatno."

"Ne razumete me, gospodine", pobuni se Rodni. "Populacioni pritisak postao je naš glavni problem. Istovremeno, pravo da čovek ostane neuznemiravan u uživanju svog doma ili stana pretvorilo se u najljubomornije čuvanu građansku privilegiju. Pre no što vam pronađemo odgovarajući životni prostor, moraćemo da vam obezbedimo privremeni smeštaj."

"Shvatam", primeti Lazarus. "Opet politika. Ne usuđujete se da uznemiravate ma koga, iz straha da će on dići glas."

"To teško da bi odgovaralo pravom stanju stvari."

"Teško, a? A možda se približuju opšti izbori?"

"Istini za volju, čekaju nas uskoro, ali to nema nikakve veze sa slučajem o kome raspravljamo."

Lazarus se prezrivo nasmeši.

Džastin Fut uze reč. "Čini mi se da vlada gleda na ovaj problem na najpovršniji način; ne treba smetnuti s uma da mi nismo iseljenici... beskućnici. Većina poseduje svoje vlastite kuće. Kao što vam je bez sumnje poznato, Porodice su dobro stajale; moglo bi se reći da su bile bogate i iz očevidnog razloga naše kuće bile su tako građene da dugo traju. Siguran sam da većina tih zgrada stoji i dan danas čitava."

"To zaista ne podleže sumnji", složi se Rodni, "ali, kako ćete ustanoviti, one su sada zauzete."

Džastin Fut se nakostreši. "Kakve to veze ima sa nama? Na vladi je da reši problem smeštaja osoba kojima je dozvoljeno da se protivzakonito usele u naše domove. Što se mene tiče, čim se spustimo pribaviću potvrdu od najbližeg suda i preuzeti svoju kuću."

"Ne ide to tako lako. Možete da napravite omlet od jaja, ali pokušajte da od omleta načinite jaja. Vi ste zakonito bili mrtvi dugo godina; sadašnji zakupac vaše kuće uticajna je ličnost."

Džastin Fut ustade i uputi užagren pogled prema Zemljinom izaslaniku. Izgledao je, što bi rekao Lazarus, kao 'pričvrljeni miš'. "Zakonito mrtav! Po čijoj obznani, gospodine? Po čijoj obznani? Mojoj? Bio sam ugledan advokat, mirno i časno se posvećujući svojoj struci, ne škodeći nikome, kada su me bez ikakvog razloga uhapsili, te sam morao da bežim kako bih spasao golu kožu. A sada jednostavno kažete da je moja imovina konfiskovana i da mi je zakonit status kao ličnosti i građanina oduzet, s obzirom na određene događaje koji su se zbili u dalekoj prošlosti. Kakva je to vrsta pravde? Da li Zavet još važi ili više ne važi?"

"Pogrešno ste protumačili moje reči. Ja..."

"Nisam vas pogrešno razumeo. Ako se pravda odmerava samo kada to nekome odgovara, onda Zavet ne vredi ni koliko pergament na kome je zapisan. Napraviću od sebe ogledni slučaj, gospodine, ogledni slučaj za sve članove Porodica. Ukoliko smesta ne dobijem natrag svu svoju imovinu, povešću privatnu parnicu protiv svake službene instance koja mi se nađe na putu ostvarivanja zakonitih prava. Napraviću od toga cause célèbre. Godinama sam trpeo nevolje i ponižavanja i borio se protiv opasnosti. Niko me neće obmanuti rečima. Vikaću to sa dimnjaka svoje kuće, ako zatreba." On zastade da uzme dah.

"U pravu je, Majlse", reče Slejton Ford blagim tonom. "Biće bolje da vlada pronade odgovarajući način da reši ovaj problem, i to što pre." Lazarus uhvati Libijev pogled i očima mu pokaza prema vratima. Njih dvojica izadoše napolje. "Džastin će ih zadržati bar još jedan sat", reče on. "Hajde da se promuvamo do 'Kluba' i ubacimo u kljun malo kalorija."

"Misliš li da je u redu što smo izišli?"

"Budi spokojan. Ako nas se kapetan zaželi, lako će nas dozvati."

8.

Lazarus je smazao tri sendviča, duplu porciju sladoleda i nekoliko kolačića, dok se Libi zadovoljio daleko manjom količinom hrane. Lazarus bi možda pojeo i više, da ga ostali posetioци 'Kluba' nisu saletali mnogobrojnim pitanjima.

"Naši predstavnici očigledno se još nisu spustili sa oblaka na zemlju", požali se on, nalivajući treću šoljicu kafe. "Mali Ljudi su im učinili život previše lagodnim... Endi, voliš li i ti čili?"

"Nije loš."

Lazarus obrisa usta. "Znao sam jedan restoran u Tihuani gde su služili najbolji čili koji sam ikada okusio. Pitam se da li još postoji."

"Gde je Tihuana?" upita Margaret Vidrel.

"Ti ne pamtiš Zemlju, Pegi? Pa, dušo, to ti je u donjoj Kaliforniji. Jesi li čula za to mesto?"

"Misliš da nisam učila geografiju? To je u Los Anđelesu."

"Sasvim blizu. Ali, možda si u pravu... u ovom trenutku."

Odjeknu brodski razglasni sistem:

"Glavni astrogator kod kapetana u kontrolnu kabinu!"

"To sam ja!" reče Libi i hitro ustade od stola.

Poziv je bio ponovljen, a zatim je usledilo: "Svima: pripremite se za ubrzavanje! Svima: pripremite se za ubrzavanje!"

"Krećemo, dečice." Lazarus ustade, otrese kilt i žurno se uputi za Libijem, pevušeći dok je izlazio iz blagovaonice:

Evo me, vraćam se, Kalifornijo

tamo odakle sam krenuo...

Brod se nalazio u punom zamahu, i zvezde izbledeše sa ekrana. Kapetan King je napustio kontrolnu kabinu, vodeći sa sobom svog gosta, Zemljinog izaslanika. Majls Rodni je izgledao opčinjen onim što se događa oko njega; činilo mu se da mu je neophodno još jedno piće.

Lazarus i Libi ostadoše sami u kontrolnoj kabini. Nije bilo nikakvog posla; približno četiri časa broskog vremena letelica će ostati u parasvemiru, pre no što se vrati u realan svemir nadomak Zemlje.

Lazarus pripali cigaretu. "Šta nameravaš da radiš, Endi, kada se

vratimo dole?"

"Nisam razmišljao o tome."

"Bolje bi bilo da porazmisliš. Mnogo šta se izmenilo."

"Verovatno ću provesti nekoliko dana kod kuće. Ne verujem da se Ozark mnogo promenio."

"Brda su ostala ista, to je sigurno. Ali, ljudi su se svakako promenili."

"Kako to misliš?"

"Sećaš li se da sam ti pričao kako sam se zasitio Porodica i prekinuo vezu sa njima čitavih sto godina? Malo pomalo, postali su toliko uobraženi i svojeglavi da ih nisam mogao podneti. Bojim se da su sada svi na Zemlji takvi, budući da očekuju da žive zauvek. Dugoročna ulaganja, u to možeš biti siguran, prave od ljudi cicije i cepidlake."

"To se ne odnosi na tebe."

"Moj pristup je drukčiji. Ja nikada nisam imao pravog motiva da trajem u beskonačnost; uostalom, kao što je Gordon Hardi istakao, ja sam samo ishod trećeg pokolenja Hauardovog plana. Uvek sam živeo od danas do sutra, ne lupajući glavu o tome. Međutim, to nije uobičajen stav. Uzmi, na primer, Majlsa Rodnija: na smrt ga je preplašila sama pomisao da mora odlučno da se uhvati ukoštac sa novonastalom situacijom, iz straha da ne naruši ustanovljene privilegije penzionisanih prethodnika."

"Bilo mi je mило kada mu je Džastin stao na rep", zakikota se Libi.

"Nisam verovao da Džastin može da bude onakav."

"Jesi li ikada video malog psa kako, kao tri đavola, isteruje velikog psa iz svog dvorišta?"

"Misliš li da će Džastin uspeti da se izbori za svoja prava?"

"Gotovo je sigurno da hoće, uz tvoju pomoć."

"Moju?"

"Osim onoga što si mene naučio o parapogonu, ko još zna bilo šta o tome?"

"Izdiktirao sam kompletnu shemu u magnetofon."

"Ali, ipak nisi pustio traku Majlsu Rodniju. Zemlji je, Endi, potreban tvoj pogon za međuzvezdane brodove. Čuo si šta je Rodni rekao o prenaseljenosti. Ralf me je izvestio da u današnje vreme, ako želiš da napraviš bebu, moraš da tražiš dozvolu od vladinih organa."

"Pa to je nečuveno!"

"Ipak, činjenica je. Možeš slobodno da računaš s tim da će kad tad doći do masovnog iseljavanja, pod uslovom da se otkrije pogodna planeta. A tada će na scenu stupiti tvoj pogon. Sa njim, zvezde će se praktično naći na dohvat ruke. Moraće da se cenkaju."

"Ako ćemo da budemo pošteni, taj pogon nije baš moj... Mali ljudi su ga razradili."

"Ne budi toliko skroman. Ti ga imaš. A nadam se da želiš da pomogneš Džastinu, zar ne?"

"Oh, svakako."

"Onda ćemo ga iskoristiti za pogađanje sa njihovim predstavnicima. Ali, o tom potom. Neko će morati da se upusti u malo istraživanja, pre no što se započne sa obimnijim iseljavanjem. Hajde da se upustimo u posao sa nekretninama, Endi. Uložićemo sredstva u ovaj kutak galaksije i ispitati šta ima da nam ponudi."

Libi se počesa po nosu i duboko se zamisli. "Lepo zvuči, nema sumnje; ali, najpre moram da posetim rodni kraj."

"Nema potrebe za žurbom. Pronaći ću lepu, čistu malu jahtu, od otprilike deset hiljada tona, koju ćemo preudesiti za tvoj pogon."

"Odakle nam novac?"

"Naći ćemo novac. Osnovaću začetnu korporaciju, sa dovoljno dugim zakupnim pravom, što će nam omogućiti da radimo šta želimo. Uključićemo dodatne korporacije za najrazličitije svrhe i iz svake ćemo izvlačiti nekakav interes. A onda..."

"Izgleda da se spremaš za neki veliki rad, Lazaruse. Mislio sam da će to, pre svega, biti zabava."

"Koješta, mi se nećemo baktati sa hartijčinama. Iskopaću nekoga ko će voditi unutrašnje poslove kuće, nadgledati knjige i zakonitost poslovanja; nekog poput Džastina. Možda baš njega."

"Dobro, pristajem."

"Ti i ja ćemo se smucati svemirom i osmotriti sve što je vredno naše pažnje. Biće zabavno, zar ne?"

Pošto je uglavnom sve bilo rečeno, dugo je vladala tišina. Najzad se Lazarus prenu iz dremeža. "Endi..."

"Da?"

"Hoćeš li da se podvrgneš onom novom postupku davanja mlade krvi starim ludama?"

"Pretpostavljam da ću na kraju pristati na to."

"Razmišljao sam o čitavoj toj stvari. Među nama, pesnice mi nisu brze kao što su bile pre sto godina. Možda se moja prirodna životna nit približava kraju. Jedno je sigurno: tek kada sam doznao za novi postupak, u meni se začela pomisao o pustolovini sa nekretninama. To mi je otvorilo nove vidike. Uhvatio sam sebe kako računam sa hiljadama godina, a ranije se nikad nisam trudio da planiram više od nedelju dana unapred."

Libi se ponovo zakikota. "Izgleda da si počeo da sazrevaš."

"Može se reći da je i bilo krajnje vreme. Ozbiljno govoreći, Endi, zaista mi se čini da se upravo to dešava. Poslednja dva i po veka predstavljala su, da se tako izrazim, doba moje adolescencije. Potrajao sam silno vreme, a o nekakvim konačnim odgovorima, važnim odgovorima, ne znam više od Pegi Vidrel. Ljudi... naša vrsta ljudi... Zemljani... nikada nisu imali dovoljno vremena da se pozabave važnim pitanjima. Mnogo sposobnosti, ali premalo vremena da se one kako treba iskoriste. Kada su posredi važna pitanja, i dalje se veoma malo razlikujemo od majmuna."

"A kako zamišljaš odgovore na sva ta pitanja?"

"Otkud bih to mogao da znam? Pitaj me ponovo kroz pet stotina godina."

"Misliš li da će tada biti drugačije?"

"Mislim. Bilo kako bilo, imaću kad da procunjam unaokolo i da napabirčim neke zanimljive stvari. Uzmi one džokairske bogove..."

"Oni nisu bili bogovi. Ne bi trebalo da ih tako nazivaš."

"Naravno da nisu... nipošto. Naglašam da su to stvorenja koja su imala dovoljno vremena da ozbiljno prionu na razmišljanje. Jednoga dana, otprilike hiljadu godina od ovog trenutka, nameravam da utrčim pravo u Krilov hram, da ga pogledam u oči i kažem: 'Kako si, brale? Šta je to što ti znaš, a ja ne znam?'"

"To bi moglo da bude nezdravo."

"U svakom slučaju, zavesa će se podići. Nikad nisam bio zadovoljan ishodom pustolovine na džokairskoj planeti. U čitavoj vasseljeni ne bi smelo da postoji ništa u šta čovek ne bi imao prava da turi svoju nosinu; to je način na koji smo sazdani, a pretpostavljam da postoji i dobar razlog za to."

"Možda i ne postoji."

"Da, možda je to samo jedna ogromna, neslana šala, bez ikakvog smisla."

Lazarus se podiže sa stolice i proteže leđa.

"Ali, Endi, mogu ti reći sledeće: ma kakav da je odgovor, pred tobom stoji jedan majmun koji će nastaviti da se vere i da zvera oko sebe, sve dok ga grane na kojima stoji ne izdaju."

Sadržaj

METUZALEMOVA DECA

Prvi deo

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Drugi deo

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.